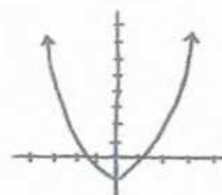
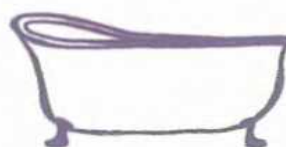
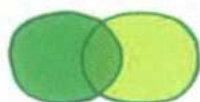

ДЖЕОН ГРІН

АВТОР БЕСТСЕЛЕРА №1 ЗА ВЕРСІЄЮ THE NEW YORK TIMES
«ПРОВІНА ЗІРОК»

ДОСИТЬ КАТРІН

Annotation

Усі Катріни завжди розривали з Коліном стосунки. Дев'ятнадцять Катрін, якщо точно. Вундеркінд і віртуоз анаграм вирушає в далеку автомобільну мандрівку. Без Катріни. Любов, дружба і померлий австро-угорський ерцгерцог дають у підсумку несподіваний серцевий результат у цьому вигадливо закрученому дотепному романі про те, як юнак загубив і знайшов себе.

- [Джон Грін](#)
 - [\(один\)](#)
 - [\(два\)](#)
 - [\(три\)](#)
 - [\(чотири\)](#)
 - [\(п'ять\)](#)
 - [\(шість\)](#)
 - [\(сім\)](#)
 - [\(вісім\)](#)
 - [\(дев'ять\)](#)
 - [\(десять\)](#)
 - [\(одинадцять\)](#)
 - [\(дванадцять\)](#)
 - [\(тринадцять\)](#)
 - [\(чотирнадцять\)](#)
 - [\(п'ятнадцять\)](#)
 - [\(шістнадцять\)](#)
 - [\(сімнадцять\)](#)
 - [\(вісімнадцять\)](#)
 - [\(дев'ятнадцять\)](#)
 - [\(епілог, або](#)
 - [\(зауваги автора\)](#)
 - [\(додаток\)](#)
 - [\(подяки\)](#)
 -
- [notes](#)

- [1](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)
- [8](#)
- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)

- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)
- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)
- [51](#)
- [52](#)
- [53](#)
- [54](#)
- [55](#)
- [56](#)
- [57](#)
- [58](#)
- [59](#)
- [60](#)
- [61](#)
- [62](#)
- [63](#)
- [64](#)
- [65](#)
- [66](#)
- [67](#)
- [68](#)
- [69](#)
- [70](#)
- [71](#)
- [72](#)
- [73](#)
- [74](#)

- [75](#)
 - [76](#)
 - [77](#)
 - [78](#)
 - [79](#)
 - [80](#)
 - [81](#)
 - [82](#)
 - [83](#)
 - [84](#)
 - [85](#)
 - [86](#)
 - [87](#)
-

Джон Грін

ДОСИТЬ КАТРІН

Переклад з англійської
Марини Марченко

Джон Грін
Досить Катрін

(один)

Того ранку знаменитий вундеркінд Колін Сінглтон приймав ванну. Напередодні він закінчив середню школу і його вдев'ятнадцяте покинула дівчина на ім'я Катріна.

Колін завжди віддавав перевагу ванні; одним із його загальних життєвих принципів було ніколи не робити стоячи того, що так само легко можна зробити лежачи. Як тільки потекла гаряча вода, він заліз у ванну, сів і дивним туманним поглядом спостерігав, як рідина покриває його тіло. Вода наповзала на його схрещені ноги, які він ледь вмістив у ванні. Колін мусив визнати, що вже задовгий і завеликий для цієї ванни — він скидався на загалом дорослу людину, яка все ще вдає дитину.

Коли вода почала заливати його худий, але млявий живіт, він подумав про Архімеда. Коліну було, може, чотири роки, коли він прочитав книжку про грецького філософа, який, сидячи у ванні, усвідомив, що об'єм можна вимірювати за витиснутою водою. Зрозумівши це, Архімед начебто вигукнув: «Еврика!»^[1] і голий помчав вулицями. У книжці йшлося про те, що всі важливі відкриття мали свої моменти еврики. Колін уже тоді дуже хотів зробити важливе відкриття, тому він запитав у матері, коли вона увечері повернулась додому:

— Мамуню, а в мене буде колись момент еврики?

— О, сонечко, — сказала вона, беручи сина за руку. — Що сталося?

— Я хочу момент еврики, — сказав він таким тоном, яким інша дитина вимагала б черепашок-ніндзя.

Вона притулила тильний бік долоні до Колінової щоки і усміхнулась, так наблизивши своє обличчя до його, що він відчув запах кави і макіяжу.

— Звісно, Коліне, дитинко. Звісно, в тебе буде момент еврики.

Але матері брешуть. Це входить до їхніх службових обов'язків.

Колін глибоко вдихнув і ковзнув униз, занурившись у воду з головою. «Я плачу, — подумав він, розплющивши очі та витріщаючись крізь пекучу мильну воду. Я почуваюся заплаканим, ото ж я напевно

плачу, хоча це й неможливо сказати напевно, бо я під водою». Але він не плавав. Дивно, він почувався надто пригніченим, щоб плакати. Надто боліло. Вона забрала ту його частину, що плакала.

Колін витяг чіп зі зливу, встав, обтерся рушником і вдягнувся. Коли він вийшов із ванни, батьки сиділи удвох на його ліжку. Це завжди було недобрим знаком, коли батьки перебували в його кімнаті одночасно. З попереднього досвіду це означало:

1. Померла твоя бабуся/дідусь/тітонька-Сьюзі-яку-ти-ніколи-не-бачив-і-це-шкода-але-повір-вона-була-хороша.

2. Ця дівчина, Катріна, відволікає тебе від занять.

3. Діти з'являються внаслідок акту, який пізніше зацікавить тебе, але просто зараз він тебе налякає; а ще люди іноді роблять речі, в яких задіяні частини для народження дітей, але вони тоді задіяні не для народження дітей, наприклад, цілування одне одного в інші місця, крім обличчя.

Це ніколи не означало:

4. Поки ти був у ванні, дзвонила дівчина на ім'я Катріна. Їй шкода. Вона досі тебе любить і припустилася жахливої помилки, і вона чекатиме на тебе внизу.

* * *

Але хай там як, у Коліна таки жевріла надія, що батьки зібралися в його кімнаті заради того, щоб оголосити новину четвертого типу. Загалом він був песимістом, але це чомусь не стосувалося Катрін: він завжди сподівався, що вони мають повернутися до нього. Відчуття, що він кохає її, а вона його, закипало в ньому, і Колін відчував смак адреналіну в горлі, може, це був не кінець, може, він знову відчуватиме її руку в своїй і почує, як її гучний різкий голос падає до шепоту, щоб сказати «я-тебе-кохаю» дуже швидко й тихо, як вона завжди говорила. Вона промовляла «я тебе кохаю» так, наче відкривала таємницю, величезну таємницю.

Батько підвівся і ступив до нього.

— Катріна дзвонила мені на мобільний, — сказав він. — Вона непокоїться за тебе.

Колін відчув його руку в себе на плечі, тоді вони потяглися назустріч і обнялися.

— Ми дуже хвилюємося, — сказала мати. Це була маленька жінка з кучерявим каштановим волоссям з єдиним білим пасмом попереду. — І ми приголомшені, — додала вона. — Що сталося?

— Я не знаю, — відповів Колін глухо в батькове плече. — Вона просто... просто з неї досить. Вона втомилася. Так вона сказала.

Тоді встала матінка, і було багато обіймів, руки скрізь, і матуся плакала. Колін звільнився від обіймів і сів на ліжко. Йому конче треба було, щоб вони пішли з кімнати негайно, він відчував, що вибухне, якщо вони не підуть. Буквально. Тельбухи по стінах; його геніальний мозок вивернутий на покривалі.

— Що ж, на певному етапі нам треба сісти і оцінити всі варіанти, — сказав батько. Батько був дока в оцінюванні. — Ми, звісно, сподіваємося на краще, та схоже, цього літа ти матимеш трохи вільного часу. Може, літній курс у Північно-західному університеті?

— Мені конче треба побути самому, тільки сьогодні, — відповів Колін, намагаючись випромінювати відчуття спокою, щоб вони вийшли і він не вибухнув. — Чи не могли б ми сісти й оцінити все завтра?

— Звісно, сонечко, — сказала матуся. — Ми будемо вдома весь день. Ти просто спускайся, коли захочеш, і ми любимо тебе, ти такий, такий особливий, Коліне, і ця дівчина не змусить нас думати інакше, тому що ти найдивовижніший, найрозумніший хлопчик.

І цієї миті дуже особливий, найдивовижніший, найрозумніший хлопчик метнувся до ванної й виблював усі нутроці. Щось на кшталт вибуху.

— О, Коліне! — скрикнула матуся.

— Мені просто треба побути самому, — просився Колін із ванної. — Будь ласка.

Коли він вийшов, їх уже не було.

Наступні чотирнадцять годин, не перериваючись на їжу, пиття чи блювання, Колін читав і перечитував свій шкільний альбом, який отримав тільки чотири дні тому. Крім звичайних для випускного альбому дурниць, в ньому було ще сімдесят два записи. Дванадцять — просто підписи, п'ятдесят шість хвалили його розум, двадцять п'ять хотіли б знати його краще, одинадцять згадували, як весело було з ним

в англійському класі, сім згадували «зіничний сфінктер»^[2] і неймовірні сімнадцять (!) закінчувались словами «Залишайся крутим!» Колін Сінглтон міг залишатися крутим не більше, ніж синій кит — сухоребрим або Бангладеш — багатою країною. Треба розуміти, ці сімнадцятеро жартували. Він поміркував над цим, а також над тим, як це двадцять п'ять із його однокласників — з деякими він провчився разом дванадцять років — могли хотіти «знати його краще». Начебто в них не було такої можливості.

Та найбільше в ці чотирнадцять годин він читав і перечитував запис Катріни № 19:

Коле!

За всі ті місця, де ми побували разом. І за всі ті місця, де ще побуваємо. Ось я шепочу тобі знову, і знову, і знову, і знову: я тебе кохаю.

Тв. навіки, К-а-т-р-і-н-а

Нарешті Колін вирішив, що ліжко надто комфортне для його душевного стану, і ліг на спину на килимі, розкидавши ноги. Він переставляв букви в «тв. навіки» доки не знайшов анаграму, що припала йому до вподоби: навітки. Тоді він ліг і утік до свого жалю, і повторював у голові вже завчений автограф, і хотів плакати, але натомість тільки відчував біль за сонячним сплетінням. Плач додає щось: плач — це ти плюс сльози. Але те, що відчував Колін, жахливо суперечило плачу. Це було ти мінус щось. Він невідступно думав про одне слово — назавжди — і відчував пекучий біль під ребрами.

Боліло гірше за будь-який стусан із усіх, які він колись отримував. А їх Колінові перепало чимало.

(два)

Так воно й було, коли вже десь перед десятою вечора до Колінової кімнати, не постукавши, вдерся опецькуватий кошлатий ліванець на ім'я Гассан. Колін повернув голову і поглянув на нього лихим оком.

— Якого дідька? — майже крикнув Гассан.

— Вона покинула мене, — відповів Колін.

— Я чув. Слухай, sitzpinkler,^[3] я б охоче утішив тебе, але зажди хвилинку. Бо з мого міхура можна загасити пожежу в домі.

Гассан ковзнув повз ліжку і відчинив двері ванної.

— Дідько, Сінглтон, що ти їв? Тут смердить як... АЙ! О БОЖЕ! НІ! БЛЮВОТА!

І поки Гассан репетував, Колін думав: «А. Так. Туалет. Треба було змити».

— Вибач, я промазав, — сказав Гассан, повернувшись. Він сів на край ліжка і злегка копнув Колінове розпростерте тіло. — Довелося обома руками затискати носа і полишити Громобоя у вільному польоті. З нього вийшов потужний маятник.

Колін не засміявся.

— От чорт, схоже, тобі таки хріново, тому що а) мої громобійні жарти найкращі, б) як можна забути змити свою блювоту?

— Я хотів тільки заповзти кудись і померти, — Колін говорив у кремовий килим без виражених емоцій.

— О, чуваче, — повільно видихнув Гассан.

— Я завжди хотів тільки дві речі: щоб вона мене кохала і зробити зі свого життя щось путнє. І поглянь. Ні, ти поглянь, — сказав він.

— Я дивлюся. І скажу тобі, кафіре,^[4] мені не подобається те, що я бачу. І як тхне — також.

Гассан відкинувся на ліжку, й на якусь мить Колінове страждання зависло в повітрі.

— Я — просто суцільна катастрофа. Що як це і все? Що як за десять років я сидітиму в задушливому офісі, ремигаючи числа і запам'ятовуючи бейсбольну статистику, всі мої фантазії коту під хвіст, і я без неї, і не роблю нічого путнього, і я повний лузер?

Гассан сів, поклавши руки на коліна.

— Ось чому тобі треба повірити в Бога. От я навіть не сподіваюся мати офіс, та щасливіший за свиню у брудній калюжі.

Колін зітхнув. Хоч Гассан сам не був аж таким релігійним, він часто жартома намагався повернути Коліна на віру.

— Гаразд. Віра в Бога. Гарна ідея. А ще я хотів би повірити, що можу літати в космосі на м'якеньких спинах гігантських пінгвінів і трахати Катріну № 19 у невагомості.

— Сінглтон, тобі потрібна віра в Бога більше, ніж усім, кого я зустрічав.

— А тобі потрібно йти до коледжу, — промимрив Колін.

Гассан закректав. Він закінчив школу на рік раніше за Коліна і взяв «академвідпустку» на цей рік, попри те, що його прийняли до університету Лойола у Чикаго. І оскільки він не записався на заняття на наступну осінь, скидалося на те, що його річна академвідпустка плавно перейде у дворічну.

— Тільки не треба переводити стрілки на мене, чуваче, — сказав Гассан із усмішкою. — Це не я зараз неспроможний відліпитися від килима, і не мені так паскудно, щоб не змивати свою блювоту. І знаєш, чому? У мені є трохи Бога.

— Облиш це навертання, — простогнав Колін без усмішки.

Гассан схопився, осідлав Коліна на підлозі, притиснув його руками і заволав:

— Немає Бога, крім Аллаха, і Мухаммад — пророк його! Повторюй за мною, скиглій! Аль-ля іляга іль-ля лаг я!^[5]

Колін розсміявся, задихаючись під вагою Гассана, який також почав реготати.

— Я намагаюсь врятувати твою бідну дупу від пекла!

— Злізь із мене, бо я вже зараз там буду, — прохрипів Колін.

Гассан встав і раптом запитав цілком серйозно:

— То що насправді сталося?

— Насправді сталося те, що вона мене покинула. Що я самотній. О Боже, я знову самотній. І не тільки — ще я цілковитий лузер, якщо ти раптом не помітив. Мене змили, я колишній. Колишній хлопець Катріни № 19. Колишній вундеркінд. Колишня дитина з величезним потенціалом. Наразі у величезній купі лайна.

Колін безліч разів пояснював Гассану, яка величезна різниця між вундеркіндом і генієм.

Вундеркінди можуть дуже швидко засвоїти те, що інші люди вже зрозуміли; а генії відкривають те, чого ніхто раніше не знав. Вундеркінди вивчають; генії роблять. Більшість обдарованих дітей не стають дорослими геніями. І Колін був майже певен, що належить до нещасливої більшості.

Гассан сів на ліжку і погладив своє щетинисте друге підборіддя.

— То в чому насправді проблема: у геніальності чи в Катріні?

— Просто я так кохаю її, — відповів Колін.

В Коліновій голові ці проблеми були пов'язані. Проблема була в тому, що цей такий особливий, дивовижний, найрозумніший хлопчик був... ну, не таким. Проблема була в тому, що Він нічого не важив. Колін Сінглтон, знаменитий обдарований хлопчик, знаменитий ветеран боїв за Катрін, знаменитий ботан і скиглій нічого не важив для Катріни № 19 і не важив для світу. Зненацька він став нічийм хлопцем і ніяким не генієм. І це, якщо скористатись найбільш влучним словом, якого тільки можна сподіватися від обдарованого хлопчика, був капець.

— Тому що вся ця геніальність, — вів далі Гассан, наче не помітивши, що Колін заговорив про кохання, — це пшик. Просто бажання бути знаменитим.

— Ні, не знаменитим. Я хочу важити щось, — заперечив Колін.

— Правильно. Як я й сказав, ти хочеш бути знаменитим. «Знаменитий» — це новотвір для «популярний». І оскільки тебе дідька лисого оберуть новою «Міс Америка», ти хочеш стати новим «Генієм Америки». І зараз — нічого особистого, я просто констатую — ти скиглиш, бо цього поки не сталося.

— Від тебе немає користі, — промимрив Колін у килим. Тоді повернув обличчя, щоб подивитися на Гассана.

— Підводься, — наказав Гассан, простягаючи йому руку.

Колін ухопився за неї, підтягнувся і хотів відпустити, але Гассан міцно тримав його долоню.

— Кафіре, у тебе дуже складна проблема з дуже простим рішенням.

(три)

— Автомобільна мандрівка, — сказав Колін.

Коло його ніг стояла напхана полотняна торба і набитий самими книжками рюкзак. Вони з Гассаном умостилися на чорному шкіряному дивані. Навпроти них, на такому ж дивані, сиділи Колінові батьки.

Мати ритмічно похитувала головою, наче несхвальний метроном.

— Куди? — запитала вона. — І навіщо?

— Пані Сінглтон, без образ, — сказав Гассан, викладаючи ноги на кавовий столик (що було заборонено). — Ви, схоже, не вхопили суті. Немає ні «куди», ні «навіщо».

— Подумай лише про все, що ти міг би зробити цього літа, Коліне. Ти міг би вивчити санскрит, — сказав його батько. — Я знаю, ти хотів вивчити санскрит.^[6] Невже тобі сподобається просто безцільно їхати кудись? Це не схоже на тебе. Щиро кажучи, це схоже на втечу.

— Втечу від чого, тату?

Батько помовчав. Він завжди тримав паузу після запитання. А тоді, коли починав говорити, це були готові речення, без жодних «мм», чи «е», чи «ну» — наче він завчив напам'ять свою відповідь.

— Мені боляче говорити це, Коліне, та якщо ти хочеш і далі зростати інтелектуально, тобі треба працювати саме зараз наполегливіше, ніж будь-коли раніше. Інакше ти можеш змарнувати свій потенціал.

— Сказати по правді, — відказав Колін, — думаю, що я вже його, мабуть, змарнував.

* * *

Можливо, вирішальне значення мало те, що Колін ніколи раніше не розчаровував батьків: він не пив, не коловся, не кутив, не підмальовував очі, не приходив пізно і не приносив поганих оцінок, не робив пірсинг язика і тату «НЕ ЗАБУДУ КАТРІНУ» через усю спину. А може, навпаки, батьки почувалися винними, вважаючи, що

прогавили його і довели до такого стану. Або ж вони просто хотіли отримати кілька тижнів для себе, щоб оживити романтику почуттів. Але вже через п'ять хвилин після визнання змарнованого потенціалу Колін Сінглтон сидів за кермом свого довгого сірого «олдсмобіля», відомого як Чортопхайка.

Сидячи в машині, Гассан сказав:

— О'кей, тепер нам залишилось тільки поїхати до мене, взяти трохи одягу і якимсь дивом переконати моїх батьків, щоб вони відпустили мене в автомобільну подорож.

— Ти можеш сказати, що в тебе робота на літо. Десь у таборі чи щось таке, — запропонував Колін.

— Було б добре, та це не для мене, бо треба бути виродком, щоб брехати власній матері.

— Гм.

— Хоча... їй міг би збрехати хтось інший. Це б я пережив.

— Гаразд, — погодився Колін.

За п'ять хвилин вони припаркувалися в другому ряду на вулиці в Чиказькому передмісті Рейвенсвуд і одночасно вистрибнули з машини. Гассан увірвався до будинку з Коліном на хвості. Його мати дрімала у м'якому кріслі в гарно обставленій вітальні.

— Ма, привіт, — сказав Гассан. — Прокинься.

Вона смикнулась, прокинувшись, усміхнулась і привітала хлопців арабською. Колін відповів їй теж арабською і продовжив:

— Моя дівчина покинула мене, і я дуже пригнічений. Тому ми з Гассаном збираємося поїхати на... на... канікули за кермом. Я не знаю цього слова арабською.

Пані Гарбіш похитала головою і стиснула губи.

— Я ж говорила, щоб ти не плутався з дівчатами, — промовила вона англійською з акцентом. — От Гассан — хороший хлопчик, він не ходить на ці «побачення». І поглянь, який він щасливий. Тобі треба повчитися в нього.

— У подорожі він мене навчить. — сказав Колін, хоча важко було вгадати щось більш далеке від правди. Гассан влетів до кімнати з дорожньою сумкою, напханою одягом.

— Охібоке,^[7] ма, — сказав він і нахилився, щоб поцілувати її в щоку.

Раптом до вітальні увійшов пан Гарбіш у піжамі й відрізав англійською:

— Ти нікуди не їдеш.

— О, тату. Ми мусимо. Поглянь на нього. Він геть розчавлений.

Колін витріщився на пана Гарбіша, намагаючись вдавати якомога розчавленішого.

— Він поїде хоч зі мною, хоч без мене. Та я принаймні зможу приглядати за ним.

— Колін — хороший хлопчик, — сказала пані Гарбіш чоловікові.

— Я телефонуватиму вам щодня, — додав Гассан. — Та ми й не будемо довго. Тільки поки йому полегшає.

Колін імпровізував на ходу:

— Ми з Гассаном знайдемо роботу, — заявив він панові Гарбішу. — Нам час навчитися цінувати важку працю.

Пан Гарбіш схвально хмикнув. Тоді повернувся до Гассана.

— Тобі для початку треба навчитися не дивитися цю жахливу «Суддю Джуді». Як на мене, то якщо ти зателефонуєш мені за тиждень і скажеш, що знайшов роботу, можеш залишатися де хочеш і скільки хочеш.

Гассан, наче не почувши образливих закидів, промимрив покірно: «Дякую, тату». Поцілував матір у обидві щоки й вискочив за двері.

— От мудак, — сказав Гассан, опинившись у безпеці в Чортопхайці. — Він вважає мене лінивим — нехай так, але плямувати ім'я найкращої судді реаліті-шоу в Америці — це огидно.

Гассан заснув близько першої години, і Колін, трохи сп'янілий від кави з доброю порцією вершків на заправці та від космічної безлюдності нічного шосе, їхав Індіанapolisом на південь по I-65. Ніч була тепла як для початку червня, і оскільки кондиціонер у Чортопхайці в цьому столітті не вмикався, вікна були відчинені. Водіння мало ту перевагу, що забирало достатньо уваги — «машина на узбіччі, може бути коп, знак обмеження швидкості, треба обігнати цю фуру, увімкнути поворот, дзеркало заднього огляду, *витягнути шию, щоб побачити* „сліпу зону“, *так*, тепер у ліву смугу», — щоб відволікти від болючої дірки всередині.

Щоб заповнити чимось голову, Колін почав думати про порожнини в чужих животах. Згадав про ерцгерцога Франца

Фердинанда, вбитого 1914 року. Поглянувши на кривавий отвір від кулі у своєму животі,^[8] той сказав: «Це нічого». І помилився. Немає сумнівів, що ерцгерцог Франц Фердинанд відігравав значну роль, хоч не був ані вундеркіндом, ані генієм: його вбивство спровокувало Першу світову війну — ото ж його смерть мала наслідком 8 528 831 іншу смерть.

Колін сумував за Катріною. І цей сум не давав заснути ліпше за каву. Саме тому, коли Гассан годину тому запропонував змінити його за кермом, Колін відмовився, бо водіння тримало його в тонусі: *«не більш як сімдесят; Господи, як калатається серце; ненавиджу смак кави; подалі від цього трака; гаразд, так; права смуга; зараз тільки дві мої фари проти темряви»*. Це не давало відчуттям самотності та розбитого серця остаточно добити його. Кермувати — це було наче думати, єдиний вид думання, на яке він був зараз здатний. Та все ж ця думка ховалась там, у темряві, куди не сягало світло його фар: вона його покинула. Дівчина на ім'я Катріна. Дев'ятнадцятий раз.

Якщо говорити про дівчат (а у випадку Коліна це траплялось дуже часто), то кожному подобається свій тип. У Коліна Сінглтона був не фізичний, а лінгвістичний тип: він любив Катрін. Це мала бути не Кеті, Кет чи Кітті, ні Каті, ні Ріна або Тріна чи Кей або Кейт, чи, Боже збав, Катерина. Саме КАТРИНА. У нього було дев'ятнадцять дівчат. Усіх звали Катріна. І всі вони — кожна особно — покинули його.

Колін вважав, що на світі є тільки дві категорії людей: Кидальники і Покинуті. Багато людей претендуватимуть на обидві категорії, та ці люди не розуміють суті: людина має нахил до однієї долі чи до другої. Кидальники можуть не завжди розбивати серця, і Покинуті можуть не завжди ходити з розбитим серцем. Але кожен має свою схильність.^[9]

Колін уже мав би звикнути до цього, до підйому й падіння у стосунках. Коли ти з кимсь зустрічаєшся, це завжди, зрештою, закінчується однаково: погано. Якщо подумати, а Колін це робив часто, всі романтичні стосунки закінчуються або 1) розривом, або 2) розлученням, або 3) смертю. Але Катріна № 19 була інакшою — чи принаймні здавалась іншою. Вона кохала його, і він кохав її до нестями. Й досі кохав: він спіймав себе на тому, що промовляє стиха, кермуючи: «Я кохаю тебе, Катріно». Це ім'я починало звучати інакше, коли він звертався до неї; із простого імені, яким він так довго був

одержимий, воно перетворювалось на означення саме її, воно духмяніло бузком, відбивало синяву її очей і довжину її вії.

Вітер рвався крізь відчинені вікна, Колін думав про Кидальників, Покинутих і про ерцгерцога. Гассан позаду сопів і стиха гарчав, наче снів себе німецьким вівчуром. Відчуваючи постійне печіння всередині, Колін думав: «Усе це так ПО-ДИТЯЧОМУ. ПАТЕТИЧНО. МЕНІ СОРОМНО ЗА ТЕБЕ. ОБЛИШ ЦЕ. ОБЛИШ ЦЕ». Але він точно не знав, що саме «це».

Капітла № 1: початок (початку)

Колінові батьки ніколи не помічали в ньому жодних відхилень від норми до одного червневого ранку. Коліну було два роки і один місяць, він сидів на високому крісельці, снідаючи чимось невизначено-рослинним, а батько, по другий бік їхнього маленького кухонного столика, читав Chicago Tribune. Колін був худий як для свого віку, але довгий, із жорсткими коричневими завитками, які стирчали із його голови з ейнштейнівською непередбачуваністю.

— Тлоє загиблих на Західному белезі, — сказав Колін, проковтнувши шматок. — Не хочу більше зелені, — додав він про свою їжу.

— Що ти сказав, малий?

— Тлоє загиблих на Західному белезі. Я хочу калтоплі флі будь ласка дякую. [\[10\]](#)

Батько перевернув газету і вирячився на великий заголовок над згином на першій сторінці. Це в Коліна був перший спомин: батько повільно опускає газету і усміхається йому. Очі в батька широко розкриті від подиву й захвату, а усмішка сяє. «СІНДІ! ДИТИНА ЧИТАЄ ГАЗЕТУ!» — кричить він.

Його батьки були з тих, хто дуже-дуже любить читати. Мати викладала французьку мову в дорогій і престижній Калманівській школі в центрі, а батько був професором соціології в Північно-західному університеті, на північ від міста. Отож після «тльох загиблих на Західному белезі» Колінові батьки почали з ним читати,

скрізь і завжди — переважно англійською, але також і французькі книжки з картинками.

Через чотири місяці батьки віддали Коліна у дитсадок для обдарованих дітей. У дитсадку сказали, що Колін надто розвинений для їхнього закладу і в будь-якому разі вони не приймають дітей, які ще не привчені ходити на горщик. Його відправили до психолога в Чиказькому університеті.

Так іще не привчений до горщика вундеркінд опинився у Саус-Сайді, у маленькому офісі без вікон, перед жінкою в рогових окулярах, яка хотіла, щоб він знайшов закономірність у буквах і числах. Вона загадувала йому перевертати багатокутники, просила знайти картинку, що не підходила до інших. Вона ставила йому безкінечну кількість чудових запитань, і Колін полюбив її за це. До цього часу більшість запитань, які йому ставили, стосувалися того, чи не попів би він сам або чи не з'їв би ложечку жалюгідного овочевого пюре.

Після години запитань жінка сказала: «Я хочу подякувати тобі, Коліне, за надзвичайне терпіння. Ти дуже особливий хлопчик».

«Ти дуже особливий». Колін це чутиме багато разів, і все ж, у певному сенсі — завжди недостатньо.

Жінка в рогових окулярах запросила до кімнати його матір. Поки професорка розповідала пані Сінглтон, що Колін — надзвичайний, дуже особливий хлопчик, той грався з дерев'яними буквами. Він загнав скабку, переставляючи букви в слові «краб», і зробив із нього «брак» — перша анаграма, яку він пам'ятає.

Професорка сказала пані Сінглтон, що Колінове обдарування слід розвивати, але не можна підстьобувати, і застерегла: «Не варто плекати надмірні сподівання. Діти, подібні до Коліна, швидко обробляють інформацію. Вони показують дивовижну здатність зосереджуватися на завданнях. Та в них не більше шансів отримати Нобелівську премію, ніж у будь-якої іншої просто розумної дитини».

Того вечора вдома батько приніс йому нову книжку — «Частина, якої бракує» Шела Сілверстайна. Колін сів на диван поряд із татом, і його маленькі рученята стрибали по великих сторінках, бо він читав швидко, зупиняючись тільки для того, щоб уточнити значення слова. Дочитавши, Колін рішуче згорнув книжку.

— Сподобалося? — запитав батько.

— Угу, — відповів Колін. Він любив усі книжки, бо йому подобався сам процес читання, магічна трансформація кривульок на сторінці у слова в його голові.

— Про що ця книжка? — запитав батько.

Хлопчик поклав книжку батькові на коліна і відповів:

— Колу бракує частини. Частина, якої бракує, має форму піци.

— Піци чи шматка піци? — усміхаючись, батько поклав свою велику руку йому на маківку.

— Так, тату. Шматка. Отож коло шукає свою частину. Воно знаходить багато не тих частин. Тоді знаходить правильну. Але потім залишає її. Це кінець.

— А ти колись почувався, наче коло, якому бракує частини? — запитав батько.

— Тату, я не коло, я хлопчик.

І батькова усмішка пригасла трохи — вундеркінд умів читати, але не все розумів. Коли б Колін тільки знав, що йому бракує частини, що його нездатність упізнати себе в історії про коло була невинною проблемою, то знав би тоді й те, що з часом решта світу його наздожене. Є ще й інша історія, яку він запам'ятав, але не усвідомив: якби він тільки зрозумів, що у байці про черепаху та зайця йдеться більше ніж про черепаху та зайця,^[11] то міг би вберегтися від великої халепи.

Через три роки його прийняли до Калманівської школи — безоплатно, бо матінка викладала там; він був тільки на рік молодший від більшості однокласників. Батько спонукав його вчитися більше й наполегливіше, та Колін був не з тих вундеркіндів, які вступають до коледжу в одинадцять років. Мати з батьком вважали правильним, щоб він просувався напівприскореним темпом заради того, що вони називали його «соціальним добробутом».

Але з соціальним добробутом не склалося. Колін не вирізнявся умінням заводити друзів. Просто у нього і в хлопців з його класу були різні забавки. Наприклад, Колін на перервах любив зображувати робота. Механічною ходою, ритмічно погойдуючи руками, він на рівних ногах підходив до Роберта Кейзмена і монотонним голосом говорив: «Я РОБОТ. Я МОЖУ ВІДПОВІСТИ НА БУДЬ-ЯКЕ ЗАПИТАННЯ. ТИ ХОЧЕШ ЗНАТИ, ХТО БУВ ЧОТИРНАДЦЯТИМ ПРЕЗИДЕНТОМ?»

— Добре, — погоджувався Роберт. — Моє запитання таке: чому ти такий дебіл, Кале?

Хоча Колінове ім'я вимовлялося «кОлін», улюбленою забавкою Роберта Кейзмена у першому класі було називати його «калом», доки той не починав плакати, що зазвичай не забирало багато часу, бо Колін був, як говорила мати, «чутливим». Він лише хотів погратися в робота, Господи! Що в цьому поганого?!

У другому класі Роберт Кейзмен та інші діти трохи подорослішали. Просто дражнитися їм уже було замало, а палицями й камінням можна було поламати ребра, отож вони винайшли «дибу».^[12] Коліна клали на підлогу і четверо хлопців брали його кожен за кінцівку і тягли. Щось на кшталт четвертування, але у виконанні семирічних дітей це було не так трагічно, просто тупо і неприємно. Через це він гадав, що його ніхто не любить, що насправді так і було. Єдиною розрадою Коліна було думати, що одного дня він набуде ваги. Він стане знаменитим. А з них ніхто не стане. Саме тому, говорила матінка, вони й глузували з нього. «Вони тобі заздрять», — повторювала вона. Та Колін знав краще. Вони не заздрили. Просто його не любили. Іноді це так просто.

Отож і Колін, і його батьки були дуже задоволені та втішені, коли на самому початку третього класу Колін Сінглтон покращив свій соціальний добробут, завоювавши (на короткий час) серце найвродливішої восьмирічної дівчинки в усьому Чикаго.

(чотири)

Близько третьої години ночі Колін зупинився в зоні відпочинку біля Падуке, штат Кентуккі, відкинув спинку сидіння назад, аж поки вона не вперлась у Гассанові ноги, й заснув. Години за чотири прокинувся — Гассан штовхав його в спину через сидіння.

— Кафіре, я тут паралізований. Підними цю бісову спинку, заради Бога.

Коліну наснилися його спогади про Катріну. Він намацав важіль і підняв спинку сидіння.

— Яке пекло, — сказав Гассан. — Хтось здох у мене в роті вночі.

— М-м-м, я сплю.

— У мене з рота тхне, мов із розритої могили. Ти взяв зубну пасту?

— Для цього є спеціальна назва. *Fetor hepaticus*. Це відбувається на останній стадії...

— Не цікавить, — перервав Гассан. Він завжди казав це, коли Колін починав ухилятися від теми. — Зубна паста?

— Туалетний набір у сумці в багажнику, — відповів Колін.^[13]

Гассан грюкнув дверцятами, потім іще кришкою багажника, і Колін, протираючи очі, остаточно прокинувся. Поки друг колінкував на бетоні обличчям до Мекки, Колін пішов до вбиральні (у кабінці на стіні було написано: «КайфУ ТРЕБА?» і номер телефону. Розмірковуючи над тим, секс чи наркотики пропонує невідомий благодійник, Колін уперше, відколи безпорадно лежав на килимі у себе в кімнаті, піддався своїй найбільшій пристрасті — занаграмив: кайфу треба — у брата фейк).

Він вийшов у кентуккійське тепло і сів за стіл для пікніка напроти Гассана. Той довбав стіл складаним ножичком, який висів у нього на брелоку для ключів. Колін дивився на нього, упершись підборіддям у стільницю і підклавши під нього долоні.

— Що ти робиш?

— Поки ти стирчав там, я сів за столик отут в якійсь дірі у Кентуккі й помітив, що хтось видряпав на ньому: «БОГ НИНАВИДЕ ГОЛУБЦІВ». Крім того, що це граматичний жах, це сміховинно. От я й

виправляю на «Бог ненавидить голубці». Це важко заперечити. Всі ненавидять голубці.

— А я люблю голубці, — промимрив Колін.

— Ти любиш чимало всілякого лайна.

Поки Гассан видряпував «Бог ненавидить голубці», Колінова думка пронеслась отаким звивистим маршрутом: 1) голубці, 2) Катріна № 19, 3) рубінове намисто, яке він купив їй п'ять місяців і сімнадцять днів тому, 4) більшість рубінів походять з Індії, яка 5) була під контролем Сполученого Королівства, де 6) прем'єр-міністром був Вінстон Черчилль і 7) цікаво, як багато хороших політиків, таких як Черчилль, а також Ганді, були лисими, натомість 8) багато жорстоких диктаторів, таких як Гітлер, Сталін і Саддам Хуссейн, мали вуса. Але 9) Муссоліні тільки зрідка носив вуса, і 10) багато хороших науковців мали вуса, наприклад, італієць Руджеро Одді, який 11) відкрив (і назвав своїм іменем) сфінктер у кишковому тракті, сфінктер Одді, один із кількох не надто відомих сфінктерів, до яких належить, наприклад, і 12) зіничний сфінктер.

На останньому можна зупинитися детальніше. Гассан Гарбіш з'явився у Калманівській школі в десятому класі після десяти років хоумскулінгу — навчання вдома, він був розумний, хоч і не вундеркінд. Тієї осені Гассан і Колін, який навчався тоді в дев'ятому, обидва записалися на математичний курс. Але ніколи не розмовляли, бо Колін відмовився від усіх спроб зав'язати дружбу з усіма, кого звали не Катріна. Він ненавидів майже всіх учнів у Калмані, й це не дивно, адже більшість щиро відповідала йому взаємністю.

Якось на занятті Колін підняв руку і пан Соренстейн запитав: «Що, Коліне?» Хлопець притискав руку до лівого ока під окулярами — вочевидь, йому там щось муляло.

— Можна мені вийти на хвилинку? — запитав він.

— Щось важливе?

— Здається, мені вія потрапила у зіничний сфінктер, — відповів Колін, і клас вибухнув сміхом. Учитель відпустив його, і Колін пішов до вбиральні, де перед дзеркалом витягнув вію з ока, саме в тому місці, до речі, де розташований зіничний сфінктер.

Після заняття Гассан побачив Коліна на широких кам'яних сходах на чорному ході до школи: той жував сендвіч із арахісовим маслом, але без традиційного фруктового желе.

— Послухай, — сказав Гассан, — це мій дев'ятий за все життя день у школі, та навіть я вже збагнув, що можна тут говорити, а чого не можна. Так от, про свій сфінктер говорити не можна.

— Але ж це частина ока, — сказав Колін, захищаючись. — Я все сказав правильно.

— Чуєш, старий. Ти повинен знати свою аудиторію. На офтальмологічній конференції тобі б аплодували стоячи, а в математичному класі всім просто цікаво, як ти примудрився запхати туди вію.

Отак вони стали друзями.

— Що я хочу тобі сказати, — промовив Гассан. — Я не в захваті від Кентуккі.

Колін підвів голову, лежачи грудьми на руках. Він якийсь час сканував майданчик для відпочинку водіїв. Частини, якої йому бракувало, ніде не було видно.

— Так, мені тут теж усе нагадує про неї. Ми мріяли, як поїдемо до Парижа. Взагалі, я й не прагну до Парижа, та просто уявляю, як би їй сподобалося в Дуврі. Ми б ходили по дорогих ресторанах, може, пили б червоне вино. Ми навіть шукали готелі у неті. Збиралися поїхати на гроші за «Головатих дітей».^[14]

— Старий, якщо Кентуккі нагадує тобі Париж, це поганий початок.

Колін сів і поглянув на занедбаний газон на майданчику. Тоді перевів погляд на Гассанову різьбу по дереву.

— Голубці, — сказав він.

— О Боже! Дай мені ключі.

Колін поліз до кишені та знехотя кинув їх через стіл. Гассан, встаючи, упіймав їх на льоту і рішуче попрямував до Чортопхайки. Колін з нещасним виглядом поплівся за ним.

Через сорок миль їзди, все ще в Кентуккі, коли Колін скрутився на пасажирському сидінні, спершись на скло, і вже збирався заснути, Гассан оголосив:

— Наступна зупинка — найбільше у світі дерев'яне розп'яття!

— Ми не будемо зупинятися, щоб подивитися на найбільше у світі дерев'яне розп'яття.

— Дідько, ми стопудово зупинимося, — заперечив Гассан. — Воно, мабуть, величезне!

— Гасе, якого біса нам зупинятися і дивитися на дерев'яне розп'яття?

— Бо це автомобільна подорож! Вона передбачає пригоди! — Гассан ляснув по керму, щоб підкреслити своє збудження. — Нам не треба кудись потрапити — це зовсім інше. Ти що, хочеш померти, не побачивши найбільшого у світі дерев'яного розп'яття?

Колін трохи подумав.

— Так. По-перше, ні ти, ні я не християни. По-друге, змарнувати літо, полюючи на ідіотські придорожні атракції, — це ще нікому не допомагало. По-третє, розп'яття нагадує мені про неї.

— Про кого?

— Про неї.

— Кафіре, вона атеїстка!

— Не завжди, — заперечив Колін м'яко. — Вона колись давно носила хрестик. До того, як ми почали зустрічатися.

Він утупив погляд у вікно, повз яке проносилися сосни. Перед очима в нього постав срібний хрестик. Він не забував нічого.

— Твоя м'якодухість мені огидна, — оголосив Гассан, але піддав газу і проскочив з'їзд.

(п'ять)

Дві години по тому, проїжджаючи повз найбільше у світі дерев'яне розп'яття, Гассан знову повернувся до Коліна.

— А ти знав, що у Кентуккі найбільше у світі дерев'яне розп'яття? — прокричав він, виставивши ліву руку обдуватися в опущене вікно.

— До сьогодні — ні. Але я знав, що найбільша у світі дерев'яна церква — у Фінляндії.

— Нецікаво, — відказав Гассан.

Гассанові «нецікаво» допомагали Коліну зрозуміти, про що людям подобалося слухати і про що — не подобалось. До зустрічі з Гассаном він ніколи цього не знав, бо всі інші або підохочували його, або ігнорували. Або ж, як у випадку з Катрінами, спочатку підохочували, а потім ігнорували. Завдяки списку нецікавих речей,^[15] який він склав, Колін міг підтримувати більш-менш нормальну розмову з людьми.

Через триста кілометрів з однією технічною зупинкою вони безпечно залишили Кентуккі й були на півдороги між Нешвілом і Мемфісом. Вітер, залітаючи в розчинені вікна, висушував піт, не охолоджуючи тіла, і Колін розмірковував, де б його знайти прихисток із кондиціонером, коли помітив саморобний білборд над полем бавовни... чи кукурудзи, чи якоїсь сої.^[16] З'ЇЗД 212 — ОГЛЯНЬТЕ МОГИЛУ ЕРЦГЕРЦОГА ФРАНЦА ФЕРДИНАНДА — Перший ТРУП, З ЯКОГО ПОЧАЛАСЯ ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

— Такого не може бути, — спокійно зауважив Колін.

— Я що хочу сказати: мені здається, ми повинні кудись приїхати, — перекрикував свист повітря Гассан, не слухаючи його. — Мені паралельно, хоч ця траса, хоч яка інша, та що південніше ми просуваємось, то спекотніше робиться, і я вже весь змок, як повія у церкві.

Колін масував заляклу шию й думав, що ніколи більше не ночуватиме в машині, маючи достатньо грошей, щоб заплатити за готель.

— Ти бачив дороговказ? — запитав він.

— Який дороговказ?

— Про могилу ерцгерцога Франца Фердинанда.

Не надто турбуючись про дорогу, Гассан повернувся до Коліна, широко всміхаючись, і злегка вщипнув його за плече.

— Чудово. Чудово. До того ж час обідати.

Вибравшись із пасажирського сидіння на парковці Hardee's^[17] на з'їзді 212 в окрузі Карвер, штат Теннессі, Колін зателефонував матері.

— Ми вже в Теннессі.

— Як ти, синку?

— Здається, краще. Не знаю. Тут спека. Хтось, м-м-м, хтось мені дзвонив?

Матінка помовчала так, що він просто відчував, як їй дуже-дуже шкода.

— Мені шкода, сонечко. Я буду говорити, м-м-м, будь-кому, щоб телефонували тобі на сотовий.

— Дякую, ма. Я зараз буду обідати в Hardee's.

— Смачного. Пристібайся паском! Люблю тебе!

— Я тебе також.

* * *

Покінчивши з відверто жирним «гігантським бургером» у порожньому ресторані, Колін запитав у касирки, як дістатися могили Франца Фердинанда. Фігура жінки, вочевидь, потерпала від надлишку їжі на робочому місці.

— Кого? — перепитала та.

— Ерцгерцога Франца Фердинанда.

Жінка якусь мить дурнувато витріщалась на нього, а тоді її погляд прояснився.

— А, ти шукаєш Гатшот. Що, тягне у глушину?

— Гатшот?

— Так. Кароче, з паркінгу повертаєш праворуч — від траси, я маю на увазі, десь через три кілометри увіпрешся в Т-подібне перехрестя. Citgo перекрили дорогу. Береш праворуч і їдеш-їдеш, кілометрів двадцять — двадцять п'ять, повз суцільне нічого. Тоді буде невеличкий підйом угору — і матимеш Гатшот.

— Гатшот?

- Гатшот, Теннессі. Там у них цей ерцгерцог.
- Отже, праворуч і знову праворуч.
- Угу. На тебе чекає розвага.
- Гатшот, — повторив Колін для себе. — Гаразд, дякую.

Ота дорога, двадцять — двадцять п'ять кілометрів, здається, побувала в епіцентрі землетрусу після останнього ремонту. Колін їхав обережно, але зношені амортизатори Чортопхайки скрипіли й стогнали на нескінченних ямах та химерних хвилях покриття.

— Може, нам не потрібна могила ерцгерцога, — припустив Гассан.

— Ми в автомобільній подорожі! Вона передбачає пригоди, — передражнив його Колін.

— Гадаєш, вони там, у Гатшоті, Теннессі, бачили колись справжнього живого араба?

— Не будь параноїком.

— Або, коли вже на те пішло, думаєш, вони бачили колись отаку юдо-африканську кучму, як у тебе?

Колін замислився на хвилинку, тоді сказав:

— Ну, тітонька у Hardee's говорила із нами приязно.

— Так, але тітка у Hardee's назвала Гатшот «глушиною», — зауважив Гассан, імітуючи жінчин акцент. — Я хочу сказати, що коли вже той Hardee's — центр, не хотів би я бачити їхню глушину.

Гассан і далі вправлявся у сарказмі, й Колін за кермом сміявся й усміхався в належних місцях, а тим часом вираховував шанси, що убитий у Сараєво понад дев'яносто років тому ерцгерцог, який було вигулькнув у Коліновій голові минулої ночі, міг закінчити життя там, куди вони зараз прямували. Це було іраціонально, а Колін ненавидів мислити іраціонально. Та не міг позбутися ірраціонального сподівання, що раптом присутність ерцгерцога відкриє щось про ту його частину, якої бракує. Звісно, Колін знав, що всесвіт не змовляється навмисно привести тебе в якесь місце. Він згадав Демокритове: «Скрізь людина скаржиться на природу і долю, хоча її доля — це переважно відлуння її характеру і пристрастей, її помилок і слабкостей».^[18]

Отож не доля, а характер і пристрасті Коліна Сінглтона, його помилки і слабкості зрештою привели його до Гатшота, штат Теннессі

— «Населення 864», як свідчив дороговказ. Спочатку Гатшот нічим, крім кращої дороги, не відрізнявся від попереднього пейзажу. По обидва боки поля низьких яскраво-зелених рослин простяглися у сіре безмежжя, тільки іноді перериваючись кадрами випасу коней, окремих будівель чи групи дерев. Зрештою Колін побачив попереду на узбіччі двоповерховий будинок із бетонних блоків, пофарбований у жахливий рожевий колір.

— Гадаю, це Гатшот, — кивнув він у бік будівлі.

Збоку на будинку було написано від руки: «КОРОЛІВСТВО ГАТШОТ — МІСЦЕ ВІЧНОГО СПОЧИНКУ ЕРЦГЕРЦОГА ФРАНЦА ФЕРДИНАНДА / КРИЖАНЕ ПИВО / ЖИВЕЦЬ».

Колін звернув на гравійну під'їзну доріжку до магазину. Відстібаючи пасок безпеки, він кинув Гассану:

— Мабуть, ерцгерцога вони тримають із пивом і живцем.

Гассан розреготався.

— Опаньки, Колін жартує! Це місце діє на тебе магічно. Шкода, що нам доведеться тут померти жахливою смертю. Я серйозно. Араб і напівеврей входять до магазину в Теннессі. Це ж початок анекдоту, сіль якого у слові «содомія».

Утім, Колін чув Гассанові кроки по гравію в себе за спиною.

Вони увійшли до Гатшотського універмагу крізь двері з протимоскітною сіткою. Дівчина із довгим прямим носом і карими очима розміром із невеликі планети, що сиділа за прилавком, визирнула з-поза журналу «Життя зірок» і сказала:

— Як справи?

— Добре. А в тебе? — відповів Гассан, а Колін тим часом думав, чи була в історії людства хоч одна визначна істота, яка б читала «Життя зірок».^[19]

— Нормально, — сказала дівчина.

Вони трохи походили по магазині, порушуючи шар пилу на лакованих дошках підлоги і вдаючи, ніби розглядають різні продукти, їжу та мальків, що плавали в басейнах для живця. Напівзгігнувшись за стійкою для картопляних чипсів, яка сягала йому грудей, Колін потягнув Гассана за футболку, приклав йому руку трубочкою до вуха і прошепотів: «Спитай у неї». Насправді не прошепотів, бо так і не навчився шепотіти, просто сказав трохи тихішим голосом прямо в Гассанову барабанну перетинку.

Той здригнувся і струснув головою.

— Яка загальна площа штату Канзас у квадратних кілометрах?

— Гм, приблизно 213 100, а що?

— Просто кумедно, що ти знаєш такі речі, та не спроможний навчитися говорити без використання голосових зв'язок.

Колін почав пояснювати, що навіть шепотіння передбачає участь голосових зв'язок, але Гассан тільки закотив очі під лоба. Колін замовк і, покусуючи себе за пучку великого пальця, благально дивився на Гассана. Але той удавано зацікавився картопляними чипсами, отож Коліну довелося братися до справи самому. Він підійшов до прилавка і сказав:

— Привіт. Ми щодо ерцгерцога.

Любителька «Життя зірок» усміхнулась йому. Повненькі щоки і задовгий ніс зникли. У неї була така широка підступна усмішка, якій неможливо було не повірити. Хотілося зробити її щасливою, щоб тільки дивитися на цю усмішку. Та вона спалахнула і згасла.

— Експерсія починається з початком кожної години; вартість одинадцять доларів, і, чесно кажучи, вона не варта того, — монотонно відрапортувала дівчина.

— Ми заплатимо, — сказав раптом Гассан ззаду. — Дитині треба побачити ерцгерцога.

Потім він нахилився вперед і театральнo прошепотів:

— У нього нервовий зрив.

Гассан поклав на прилавок двадцять два долари, які продавчиня швиденько згрєбла у кишеню шортів, демонстративно ігноруючи касовий апарат просто перед нею.

Дівчина здула пасмо брунатного волосся з обличчя й зітхнула.

— Надворі справді спекотно.

— Це експерсія з екскурсоводом? — запитав Колін.

— Так, і хоч як мені шкода, але я й є ваш екскурсовод.

Вона вийшла з-за прилавка. Низенька. Сухоребра.

Обличчя радше цікаве, ніж гарне.

— Колін Сінглтон, — назвався хлопець екскурсоводу/ продавчині.

— Ліндсі Лі Веллс, — відповіла вона, простягаючи маленьку руку з облупленим рожевим лаком на нігтях. Він потиснув їй руку, і Ліндсі повернулась до Гассана.

— Гассан Гарбіш. Мусульманин-суніт. Не терорист.

— Ліндсі Лі Веллс. Методистська церква. Теж ні. — Дівчина знову усміхнулась.

Колін думав тільки про себе і К-19 та шматок нутрощів, якого йому бракувало. Однак він не міг протистояти цій усмішці. Така усмішка здатна зупиняти війни та гоїти рани.

Вийшовши з магазину, вони довго мовчки йшли по коліно в траві, яка подразнювала чутливу шкіру на Колінових литках, і він вже хотів було запитати, чи немає якоїсь ділянки з викошеною травою, де можна було б пройти. Але тоді Гассан вважав би його скиглієм, тож доводилося стійко зносити уколи й подряпини. Колін думав про Чикаго, де можна днями ходити, не наступивши й на клаптик справжньої землі. Цей добре потятий світ кликав його, він сумував за асфальтом, ступаючи по нерівностях сухого ґрунту і ризикуючи вивихнути кісточки.

Ліндсі Лі Веллс ішла попереду мовчки (типова брутальна поведінка читачки «Життя зірок»), Гассан крокував поряд із Коліном. І хоча формально Гассан не називав Коліна скиглієм через його алергію на траву, але міг би назвати, і це його дратувало. Тому Колін знову взявся за «улюблену» тему Гассана.

— Я сьогодні вже говорив, що тобі треба йти до коледжу?

Гассан звів очі до неба.

— Гаразд, я знаю. Та поглянь, куди тебе завела твоя академічна успішність.

Колін не міг придумати гідної відповіді, тому продовжив стару шарманку:

— Цього року ти вже мусиш. Не можна вічно відкладати. У тебе є час, запис починається тільки п'ятнадцятого липня. (Колін це перевірів.)

— Насправді я можу вічно відкладати. Я вже говорив це раніше і скажу знову: мені подобається просто сидіти на дупі, втикати в ящик і жиріти. Це мій стиль життя, Сінглтон. Ось чому я люблю автомобільні подорожі, старий. Це наче щось робити, насправді нічого не роблячи. Хай там як, мій батько не ходив до коледжу, а гроші гребе лопатою.

Колін спробував уявити, скільки грошей можна нагребти лопатою, але сказав тільки:

— Так, але твій батько не сидить на дупі. Він гарує по сто годин на тиждень.

— Правда, правда. І завдяки йому мені не обов'язково йти на роботу чи до коледжу.

У Коліна не знайшлося, що на це відповісти. Та він не розумів Гассанової апатії. Який сенс бути живим, якщо навіть не намагаєшся зробити щось видатне? Як це дивно, вірити, що Бог дав тобі життя, і не думати про те, що це життя для чогось більшого, ніж втикання в телевізор.

Хоча, з іншого боку, той, хто подорожує, щоб забути свою дев'ятнадцяту Катріну й тиняється південним і центральним Теннессі в пошуках могили вбитого австро-угорського ерцгерцога, мабуть, не має морального права називати когось дивним.

Він зайнявся складанням анаграм з *когось дивним* — *водись миног* — *дим вогнисько* — *всього ми ДНК*, і в цю мить перечепився через кротячий горбок і полетів униз. Колін був такий приголомшений швидким наближенням землі, що навіть не виставив руки, щоб пом'якшити падіння. Просто впав уперед, наче застрелений в спину. Першими вдарилися об землю окуляри. Одразу за ними приземлився лоб, натрапивши на невеличкий зазублений камінець.

Колін перекотився на спину.

— Я впав, — оголосив він доволі голосно.

— Трясця! — вигукнув Гассан. І коли Колін розплющив очі, то побачив, мов крізь туман, що Гассан і Ліндсі Лі Веллс стоять поряд на колінах і вдивляються в нього. Від дівчини линує сильний фруктовий запах парфумів, які, здається, називалися Curve. Він якось купив такі для Катріни № 17, та їй не сподобалося. ^[20]

— Здається, кров тече? — запитав Колін.

— Наче кабана ріжуть, — сказала Ліндсі. — Не рухайся. Вона повернулася до Гассана: — Дай мені свою футболку.

Але Гассан швидко сказав: «Ні», що, як подумав Колін, було якось пов'язано з його грудьми.

— Треба притиснути, — пояснила Ліндсі Гассану, але той знову спокійно сказав «ні», й тоді дівчина зітхнула: — Господи Боже, гаразд, — і зняла футболку із себе.

Колін витріщився крізь свій безокулярний туман, але побачив небагато.

— Це можна було відкласти на друге побачення, — сказав він.

— О'кей, збоченцю, — відповіла дівчина, й він зрозумів, що вона усміхається. Ліндсі обережно витерла його лоба і щоку футболкою, а тоді сильно притиснула її до болючого місця над його правою бровою, водночас кажучи:

— Хороший у тебе друга, нічого не скажеш. Не воруши шиєю. У нас тут можуть бути дві проблеми: ушкодження хребта і субдуральна гематома. Ну, це дуже-дуже малоймовірно, але треба обережно, бо найближча лікарня за годину звідси.

Колні заплющив очі й намагався не здригатися, коли Ліндсі сильно натискала на рану. Дівчина сказала Гассанові:

— Притискай футболку отут. Я повернуся за вісім хвилин.

— Треба викликати лікаря чи когось, — сказав Гассан.

— Я медсестра, — відповіла Ліндсі, підводячись, щоб іти.

— Скільки тобі років? — запитав він.

— Сімнадцять. Ну, гаразд, я вчуся на медсестру. Вісім хвилин. Точно.

Вона побігла геть. Коліну подобався не те щоб аромат Curve, не зовсім. Йому подобалося, як запахло повітря, коли Ліндсі почала віддалятися. Шлейф, який парфуми залишали по собі. В англійській мові немає для цього означення, та Колін знав французьке слово: *sillage*. Йому подобався не запах Curve на шкірі, а їхній *sillage*, фруктовий слід після парфумів у повітрі.

Гассан сидів поряд у високій траві, притискаючи футболку до рани.

— Сорі, я не міг зняти футболку.

— Гінекомастія?

— Ну, так, розумієш, мені треба трохи більше знати дівчину, перш ніж показати їй груди. Де твої окуляри?

— Я теж подумав про них тієї миті, як дівчина зняла футболку.

— То ти її не розгледів?

— Ні. Тільки те, що в неї бузковий ліфчик.

— О, так, — відповів Гассан.

А Колін згадав, що К-19 сиділа на ньому верхи у нього в ліжку в бузковому ліфчику, коли розірвала з ним. Згадав Катріну № 14, яка носила чорний ліфчик і решту все також чорного кольору. Згадав

Катріну № 12, першу, що носила ліфчик, і всіх Катрін, чиї ліфчики він бачив (чотири, а коли рахувати із бретельками, то сім). Люди думали, що він мазохіст, що він любить, коли його кидають. Але ні, він просто ніколи не бачив того, що наближається. А лежачи зараз на твердій нерівній землі без окулярів (та ще й Гассан щосили тисне на лоба) Колін Сінглтон зрозумів, у чому була його проблема: в короткозорості. Він був короткозорим. Майбутнє неухильно насувалось на нього, але він його не бачив.

— Знайшов, — сказав Гассан і незграбно спробував вдягти другові окуляри. Та вдягати окуляри на чужу, ще й розбиту голову нелегко, тож зрештою Колін навпомацки сам припасував їх собі на носа. І побачив.

— Еврика, — промовив він тихо.

Катріна № 19: кінець (кінця)

Вона покинула його на восьмий день дванадцятого місяця, усього за двадцять два дні до їхньої річниці. Того дня вони обоє закінчили школу, тільки різні школи, і їхні батьки, які були давніми приятелями, влаштували для них святковий обід. Але вечір належав тільки їм двом. Колін поголився і помастився дезодорантом Wild Rain, який вона так любила, що часом припадала йому до грудей, тільки щоб відчутти цей аромат.

Він узяв Чортопхайку, і вони поїхали на південь понад озером. Вікна у машині були відчинені, і крізь гуркіт двигуна було чути, як на озері Мічиган хвилі розбиваються об скелі.

Попереду перед ними височів небокрай. Колін завжди любив чиказькі краєвиди. Хоча він був не релігійний, та, дивлячись на обрій, відчував те, що латиною зветься *mysterium tremendum et fascinans* — божевільну суміш благоговійного страху і трепетного захоплення.

Вони їхали містом, пробираючись повз хмарочоси Чикаго-Луп, верхівки яких губилися в небі, й уже запізнювалися, бо Катріна завжди скрізь запізнювалась, отож, промучившись хвилин десять у пошуках паркометра, Колін заплатив вісімнадцять доларів за місце на паркінгу, що рознервувало Катріну.

— Можна було знайти місце на вулиці, — сказала вона, вдавлюючи кнопку ліфта в підземному паркінгу.

— Та в мене є гроші, а ми спізнюємося.

— Не треба витратити гроші, коли можна їх не витратити.

— Я саме збираюсь витратити п'ятдесят баксів на суші, — відповів він. — Для тебе.

Виснажений, він сперся спиною на дерев'яну панель ліфта й зітхнув. Двері відчинилися. Вони ледь перекинулися словом, доки не опинилися в ресторані, де їх посадили за крихтний столик коло вбиральні.

— За випуск і чудову вечерю, — сказала вона, піднімаючи свою склянку «Коли».

— За кінець того життя, яке ми знали, — відповів Колін, цокаючись із нею склянками.

— Господи, Коліне, це ж не кінець світу.

— Кінець одного зі світів, — уточнив він.

— Ти боїшся, що будеш не найрозумнішим хлопчиком у Північно-західному?

Вона усміхнулась і зітхнула. Він відчув наглий спазм у животі — озираючись назад, зрозуміло, що це був перший натяк на те, що якоїсь частини йому незабаром бракуватиме.

— Чому ти зітхаєш? — запитав він.

Та їх перервала офіціантка із квадратною тацею з каліфорнійськими макі та нігірі з копченим лососем. Катріна розпакувала собі палички для їжі, а Колін взявся за виделку. Він трохи знав розмовну японську, але палички не здолав.

— Чому ти зітхнула? — знову запитав він.

— Господи, просто так.

— Ні, скажи, чому, — наполягав він.

— Просто ти, ти весь час боїшся — то не бути найкращим, то бути покинутим, чи ще щось, і ніколи, ні на мить не буваєш вдячний. Ти найкращий випускник — тебе обрали виголошувати випускню промову. З наступного року ти навчатимешся у класному універі, безплатно. Може, ти й не суперобдарована дитина. Тим краще. Принаймні, ти вже не дитина. Або більше не мав би нею бути.

Колін жував. Він любив водорості, в які загортають роли: їхню пружність і ледь відчутний присмак океану.

— Ти не розумієш, — пояснив він.

Катріна поклала палички на свою соусницю з соєвим соусом і втупила в нього погляд, в якому було щось більше за фрустрацію.

— Чому ти завжди це кажеш?

— Бо це правда, — сказав він просто, і вона не зрозуміла. Це не заважало їй бути такою ж гарною, кумедною, фанаткою паличок. Та вона не розуміла: обдарування було невіддільне від Коліна, як слова від мови.

Після всіх прикрих взаємних звинувачень Колін боровся з бажанням запитати Катріну, чи вона його ще кохає, бо це була єдина річ, яку дівчина ненавиділа навіть більше за його «ти не розумієш». Він боровся, і боровся, і боровся. Сім секунд.

— Ти мене іще кохаєш?

— О Боже! Коліне! Будь ласка. Ми закінчили школу. Ми щасливі. Святкуймо!

— Ти боїшся це сказати?

— Я тебе кохаю.

Вона більше ніколи — ніколи — не скаже йому цих слів.

— А з суші можна зробити анаграму?

— І суш, — відповів він негайно.

— У «суш» три літери, а в суші — чотири, — сказала Катріна.

— Ні. «І суш». Слово «і» та слово «суш». Можливі й інші варіанти, та вони будуть граматично неправильні.

Вона усміхнулась.

— Ти колись втомлюєшся від моїх запитань?

— Ні-ні. Я ніколи не втомлююсь від того, що ти робиш, — сказав Колін. І хотів іще додати, що йому шкода, але він мусив це запитати, бо просто часом відчуває, що його зовсім, зовсім не розуміють, а іноді він хвилюється, коли після суперечки вона якийсь час не говорить, що кохає його. Та він стримався: — Хоч там як, мені подобається, що суші стали «і суш». Уяви ситуацію.

«Уяви ситуацію» — це була гра, яку вона вигадала: коли Колін добирав анаграми, Катріна вигадувала анаграмічну ситуацію.

— Добре, — сказала вона. — Добре, добре. Двоє врятувалися з корабля, який затонув. Їх багато днів носить у човні океаном без води та їжі. Один, геть виснажений, лежить горілиць на дні човна, заплющивши очі; другий сидить, скоцюрбившись, до нього спиною і

крізь сльози вже майже безнадійно вдивляється в обрій. Раптом якась дрібна рибка, втікаючи від хижака, зависоко вистрибнула з води і впала просто на обличчя того, що лежить на дні човна. Він вгризається в неї зубами і каже «Суші!» Тієї ж миті другий бачить далеко берег і вигукує: «І суш!»

Обоє пирснули сміхом. Ще ніколи він так не кохав її, як тоді.

Пізніше, після того, як вони навшпиньки прокралися до Колінової кімнати, і він піднявся нагору сказати матінці, що він удома, не уточнюючи, що не сам, і вони пірнули в ліжку, і вона стягла з нього верх, а він — із неї, і вони цілувалися, доки в нього губи зааніміли аж до кольок, вона запитала:

— Тобі справді сумно, що закінчилася школа?

— Не знаю. Неможливо дізнатися, чи було б моє життя кращим, коли б я пішов, наприклад до коледжу в десять років чи що. Ми тоді, ймовірно, не були б разом. І я б не познайомився з Гассаном. Чимало обдарованих дітей, які кряжать і кряжать, мов заведені, закінчують іще гірше, ніж я. Хоча з деяких виходять такі, як Джон Локк^[21] або Моцарт. А в мене вже немає шансів на ранню геніальність.

— Коле, тобі сімнадцять років! — вона знову зітхнула. Вона багато зітхала, та це не могло означати щось погане, бо так добре було лежати в її обіймах, її голова у нього на плечі, він відводить з її обличчя м'яке біляве волосся, а опустивши очі, бачить бретельки її бузкового ліфчика.

— Утім, це як у байці про зайця і черепаху.^[22] Я вчуся швидше за інших людей, але вони вчаться невпинно. Я уповільнився, і тепер вони наздоганяють. Я знаю, що мені сімнадцять. Але мій zenit уже минув.

Вона засміялась.

— Серйозно. Є досліді про цю фігню. Зазвичай обдаровані діти сягають своєї вершини десь у дванадцять-тринадцять років. А я що зробив? Виграв у дебільному ігровому шоу рік тому? Оце і є мій вікопомний слід в історії людства?

Вона сіла, дивлячись на нього згори вниз, і знову зітхнула. Він згадав про інші її зітхання, солодкі, інакші, коли їхні тіла зливалися. Катріна довго вдивлялась у нього, а тоді закусила нижню губу і сказала:

— Коліне, мабуть, проблема у нас із тобою.

— О, трясця, — сказав він. І почалося.

У фіналі вона переважно шепотіла, а він мовчав — бо шепотіти не вмів і обидва боялися розбудити Колінових батьків. Їм вдалося не шуміти — почасти тому, що йому наче перехопило дихання. Як це не парадоксально, йому здавалося, наче цей розрив — єдина подія, що відбувається зараз на зовсім темній мовчазній планеті, а ще здавалося, наче все не насправді. Він наче відлетів десь від її шепоту, розмірковуючи, що, ймовірно, все велике, незбагненне і болісне — це парадокс.

Він лежав, наче хворий при смерті, що дивиться в очі хірургів, які намагаються врятувати його.

Відсторонений від реальності на майже безпечну відстань, Колін згадав дитячу примовку: «Палицею кістки помнеш, а словом не заб'єш». Яка брехня. Отут зараз йому робили «дибу»: він відчував, як у нього розриваються нутрощі.

— Я дуже кохаю тебе і просто хочу, щоб і ти кохала мене так само, — промовив він так тихо, як тільки зміг.

— Коліне, тобі не потрібна дівчина. Тобі потрібен робот, який тільки одне торочить: «Я тебе кохаю».

І це було так, наче його побили палицею зсередини. Спочатку дотик, потім різкий біль у підребер'ї, а тоді він уперше відчув, що в нього вирвали шматок нутрощів.

Катріна хотіла піти якнайшвидше і якнайменш болісно, та в останню хвилину Колін заплакав. Вона притиснула його голову до грудей. І хоч яким він був у цю мить смішним і мізерним, та хотів, щоб це тривало безкінечно, бо знав, що її йому бракуватиме більше, ніж будь-кого.

Та вона таки пішла, і він залишився сам у кімнаті, добираючи анаграму до «меніїїбракує» й марно намагаючись заснути.

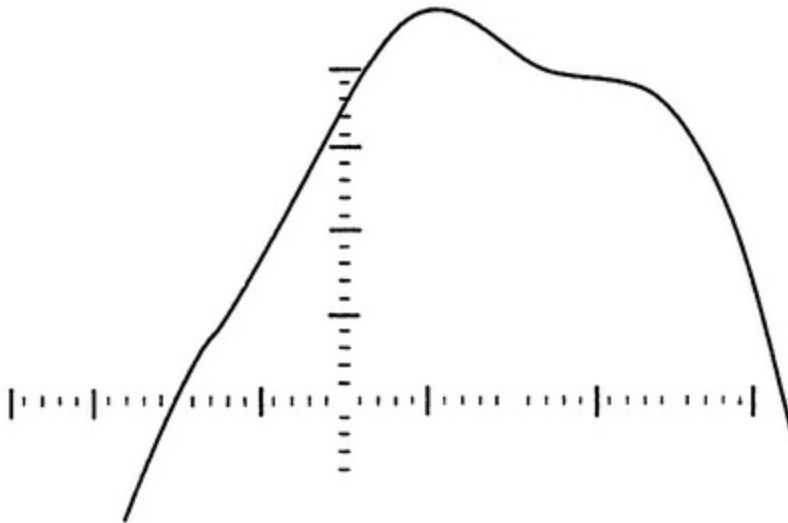
(шість)

Так Завжди: шукаєш-шукаєш ключі від Чортопхайки, а тоді облишиш і кажеш: «Гаразд, поїду на довбаному автобусі». І прямуючи до виходу, знаходиш ключі. Ключі знаходяться, коли ти вгамовуєш себе і згоджуєшся на автобус; Катріна з'являється, коли ти втрачаєш віру в те, що на світі є інша Катріна; і момент еврики приходить саме тоді, коли ти починаєш змиритися з тим, що його ніколи не буде.

Вона проходила крізь нього електричним розрядом, Колін швидко блимав очима, стараючись запам'ятати всю ідею цілком. Лежачи на спині в густому липкому повітрі, він відчував цю мить еврики, як тисячу оргазмів разом, тільки не так безладно.

— Еврика? — запитав Гассан зацікавлено. Він також очікував цього моменту.

— Мені треба це записати, — сказав Колін і сів. Голова пекельно боліла, та він поліз до кишені по маленького записничка, якого завжди мав при собі, й олівця НВ, який, хоч переламався навпіл від падіння, усе ще писав. Колін начеркав:

Де x = час, y — щастя, $y = 0$ початок стосунків і розрив, y від'ємна величина = пориває ч, y додатна величина = пориває ж: мої стосунки з

К-19.

Він іще креслив, коли почув наближення Ліндсі Лі Веллс і, звівши очі, побачив її в новій футболці (з принтом «Гатшот»!). В руках у дівчини була справжня, з червоним хрестом, валізка із комплектом для першої допомоги.

Вона опустила на коліна поряд із ним, обережно забрала у нього з лоба футболку, тоді попередила: «Буде пекти» і тицьнула в рану довгою ватяною паличкою, просоченою чимось схожим на соус чилі й не менш пекучим.

— Йой! — заволав Колін, скривившись від болю. Над собою він бачив її круглі карі очі, що часто змахували віями, відкидаючи крапельки поту, які стікали з лоба.

— Я знаю. Мені шкода. О'кей, усе. Шви накладати не треба, але точно буде маленький шрам. Переживеш? — запитала вона, туго накладаючи широку марлеву пов'язку йому на голову.

— Що таке ще один шрам? — промовив він трагічно. — Я почувуюся так, наче мене вдарили у мозок.

— Ймовірно, струс мозку, — зауважила Ліндсі. — Який сьогодні день? Де ти?

— Сьогодні вівторок. Я в Теннессі.

— Хто був другим сенатором від Нью-Гемпшира 1873 року? — запитав Гассан.

— Бейнбридж Вадлі — відповів Колін. — Не думаю, що в мене струс.

— Це правда? — запитала Ліндсі. — Ну, сенатор, ти справді це знав?

Колін повільно кивнув.

— Угу, — сказав він. Я знаю всіх сенаторів. А цього взагалі легко запам'ятати, бо я завжди думаю, як же батьки повинні ненавидіти тебе, щоб назвати Бейнбридж Вадлі.

— А й справді, — втрутився Гассан. — Уяви, ти вже маєш прізвище Вадлі. Це і так уже халепа. А ти береш цього Вадлі, підносиш у квадратну ступінь Бейнбриджем — не дивно, що бідолашний хлоп так ніколи й не став президентом.

— Так, але один тип, якого звали Міллард Філлмор, став президентом, — зауважила Ліндсі. — Жодна любляча мати не назве

свого Філлмора Міллардом.

Вона так швидко і природно вступила в розмову, що Колін вже почав переглядати свою теорію про читачів «Життя зірок». Він раніше думав, що люди, які живуть десь у Загуменку, Теннессі, мають бути тупішими, ніж Ліндсі Лі Веллс.

Гассан увівся коло Коліна і забрав у нього записника. Він тримав його над головою, затуляючись від сліпучого сонця, що пускало стріли-промені з-за хмари і далі прямило потріскану помаранчеву землю.

Гассан побіжно кинув погляд на аркуш і вигукнув:

— Так оце й усе відкриття? Увесь цей галас через те, що тобі подобається, коли тебе кидають? Дідько, Коліне, я й так міг тобі це сказати. Ба, я й сказав.

— Кохання можна зобразити графіком, — захищався Колін.

— Зажди, — Гассан поглянув на малюнок іще раз, тоді знову на Коліна. — Це універсально? Ти хочеш сказати, це працюватиме для всіх?

— Так. Адже стосунки такі передбачувані, правда ж? Я розробляю спосіб їх передбачити. Візьми будь-яких двох людей, і навіть якщо вони ніколи не зустрічалися, формула покаже, хто розірве стосунки, якщо вони зустрічатимуться, і скільки приблизно триватимуть їхні стосунки.

— Це неможливо, — сказав Гассан.

— Ні, можливо, бо якщо ти маєш базове розуміння того, як люди ймовірно чинитимуть, ти можеш передбачити майбутнє.

Гассан довго повільно видихнув, а тоді прошепотів:

— Так. Гаразд. Це цікаво. — Це був його найбільший комплімент.

Ліндсі Лі Веллс потяглася і вихопила у Гассана записник. Довго розглядала. Зрештою спитала:

— А що таке це К-19?

Колін уперся рукою в гарячу суху землю й підвівся.

— Це «хто», — відповів він. — Катріна № 19. Моя дев'ятнадцята дівчина. Їх усіх звали Катріна.

Ліндсі Лі Веллс і Колін довго дивилися одне одному в очі, не відводячи поглядів, аж доки її усмішку не змінив легкий смішок.

— Що? — запитав Колін.

Вона струснула головою, та не змогла зупинитися.

— Нічого, — відповіла вона. — Ходімо дивитися ерцгерцога.

— Ні, скажи мені, — наполягав хлопець. Він не любив, коли від нього щось приховували. Коли він був не в курсі чогось, це його чомусь нервувало — більше, ніж мало бути.

— Нічого. Просто, я зустрічалася тільки з одним хлопцем.

— І чому це смішно? — спитав Колін.

— Це смішно тому, — пояснила вона, — що його звати Колін.

Середина (початку)

До третього класу його нездатність досягти «соціального добробуту» зробилася такою всім очевидною, що звичайну школу, Калманівську, Колін відвідував тільки три години на день. Решту дня він проводив зі своїм незмінним репетитором Кітом Картером. Кіт їздив на «Вольво» з номерним знаком KRAZZZY і незмінно збирав волосся у «кінський хвіст». Ще він завжди носив густі широкі вуса, які накривали навіть його нижню губу, коли він мовчав, що було дуже рідко. Кіт любив говорити, і його улюбленим слухачем був Колін Сінглтон.

Кіт був товаришем Колінового батька і професором психології. Його зацікавлення Коліном було не позбавлене власного інтересу: за кілька років Кіт опублікував низку статей про хлопцеві здібності. Коліну подобалося бути таким особливим, що науковець за ним занотовує. Крім того, Кrazy Кіт був для Коліна тим, що найбільше наближалось до поняття найкращого друга. Щодня Кіт приїздив до міста і вони з Коліном усамітнювалися в комірчині на третьому поверсі школи. Наступні чотири години Колін переважно читав собі, що хотів, а Кіт час від часу переривав його для якихось розмов. А щоп'ятниці вони проводили день, обговорюючи, що Колін вивчив. Коліну це подобалося значно більше, ніж звичайна школа. Хоча б тому, що Кіт ніколи не робив йому «дибу».

У Кіта була дочка Катріна того ж шкільного року, що й Колін, але в житті на вісім місяців старша. Вона ходила до іншої школи, та Колінові батьки з приводу і без приводу запрошували Кіта з дружиною і дочкою на вечерю — обговорити синів «поступ» і все таке. Після

таких обідів батьки зазвичай влаштовувались у вітальні, і що довше вони там сиділи, то голосніше реготали. Кіт кричав, що він, ймовірно, не зможе сісти за кермо і їхати додому, що йому потрібне горнятко кави після всього цього вина. «Ваш будинок — це облога Аламо для винолюбів», — кричав він.

Це сталося одного листопадового вечора у третьому класі, коли вже похолодало, але матінка ще не повісила різдвяні декорації. Повечерявши куркою з лимоном і коричневим рисом, Колін із Катріною перебралися до вітальні. Колін витягнувся на дивані й вивчав латину. Він недавно довідався, що президент Гарфілд, який не був навіть особливо відомий своїм розумом, умів писати латиною і грецькою мовами одночасно — латиною лівою рукою, а грецькою — правою. Колін хотів зрівнятися з ним.^[23] Катріна, худенька білявка, яка успадкувала від батька і його хвіст, і його захоплення обдаруваннями, сиділа тихенько і дивилась на нього. Колін був свідомий її присутності, та вона його не відволікала — люди часто спостерігали за тим, як він навчається, так наче він мав якийсь секретний підхід до навчання. А секрет насправді був у тому, що він учився більше за будь-кого і з більшою увагою.

— Як ти зміг вивчити латину? — запитала вона.

— Багато працював.

Вона підійшла і сіла на диван у нього в ногах.

— Чому?

— Мені це подобається.

— Чому?

Він помовчав хвилинку. Незнайомий із грою в «чому?», він сприймав її запитання серйозно.

— Мені це подобається, бо це робить мене інакшим і кращим. І тому, що в мене доволі добре виходить.

— Чому? — промовила вона співучим голосом, майже усміхаючись.

— Твій батько каже, це тому, що я запам'ятовую краще за інших людей, оскільки я дуже уважний і дуже мотивований.

— Чому?

— Тому що це важливо — знати різні речі. От, наприклад, недавно я дізнався, що римський імператор Вітеллій з'їв якось тисячу устриць за один день, це дивовижний вияв *abligurition*,^[24] — сказав він,

використавши слово, якого Катріна точно не знала. — І ще це важливо, бо робить тебе особливим і ти можеш читати такі книжки, які звичайні люди читати не можуть, як-от «Метаморфози» Овідія, написані латиною.

— Чому?

— Тому що він жив у Римі, коли говорили й писали латиною.

— Чому?

І це останнє «чому» заскочило його. Чому Овідій жив у Стародавньому Римі 20-го року до нашої ери,^[25] а не в Чикаго 2006-го нашої? Чи був би Овідій Овідієм, якби жив у Америці? Ні, не був би, бо тоді він був би корінним американцем, ймовірно, американським індіанцем або автохтонцем, чи аборигеном, а в них не було латини і взагалі писемної мови. То Овідій відбувся тому, що він Овідій, чи тому, що жив у Стародавньому Римі?

— Це дуже хороше запитання, — сказав Колін, — і я спробую знайти на нього відповідь.

Саме так говорив Кіт, коли не знав відповіді.

— Хочеш бути моїм хлопцем? — запитала Катріна.

Колін швидко сів і поглянув на неї; вона невідривно розглядала свої коліна. Пізніше він назве її Великою. Катріною № 1. Катріною Прекрасною. Навіть сидючи, вона була помітно меншою за нього і мала цілком серйозний і знервований вигляд. Губи стиснуті. Щось піднімалося в ньому. Нервові закінчення вибухнули мурашками по шкірі. Діафрагма здіймалась. Звісно, це не могло бути ані хіття, ані коханням, отожд, мабуть, з ним відбувалось те, що діти в школі називали «запав». І він сказав:

— Так, хочу.

Вона повернулася до нього, зі своїми круглими щічками у веснянках, нахилилась, витягнула губки і поцілувала в щоку. Це був його перший поцілунок, і її губи були, як та прийдешня зима — холодні, сухі, потріскані; Колін подумав, що поцілунок виявився далеко не такий приємним, як він очікував.

Зненацька за гребенем невеличкого пагорба лука перетворилася на цвинтар. Може, десятків зо чотири могил, оточених невисокою, по коліна, кам'яною огорожею, порослою слизьким мохом.

— Ось тут знайшов останній вічний спокій ерцгерцог Франц Фердинанд, — сказала Лінда Лі Веллс, і голос її раптом зробився голосом змученого екскурсовода, який давно завчив свій текст напам'ять.

Колін із Гассаном підійшли слідом за нею до невеличкого, менше ніж два метри заввишки, обеліска — щось схоже на Монумент Вашингтона в мініатюрі, перед яким лежала купа припорошених штучних рожевих троянд. Навіть несправжні, ці квіти мали вигляд зів'ялих.

Ліндсі сіла на порослий мохом мур.

— Що ж, забацаймо промову. Ти й так, мабуть, усе знаєш, — сказала вона, киваючи в бік Коліна, — та я переповім історію: ерцгерцог народився у грудні 1863 року в Австрії. Він був племінником імператора Франца Йосипа, але небіж австро-угорського імператора — не велике цабе. Якщо тільки... єдиний син імператора, Рудольф, не прострелить собі голову, що він власне і зробив 1889 року. Бах, і Франц Фердинанд стає законним спадкоємцем трону.

— Франца називали «найсамотнішим чоловіком у Відні», — сказав Колін Гассану.

— Ага, ніхто не любив його, бо він був кінченим занудою, — сказала Ліндсі. — Навіть не дуже розумним занудою. Звичайний хирлявий виплід близькородинного схрещування. Сім'я вважала його ліберальною макухою; віденці — ідіотом — справжнім таким, в якого слина тече. Тоді він іще погіршив справи, одружившись із любові. 1900 року взяв шлюб із Софі, всі думали, що вона просто якась селючка. Та слід сказати на його захист, що він її справді кохав. Я ніколи не кажу цього на екскурсії, та з усього, що я читала про Франца, у них із Софі був мало не найщасливіший шлюб за всю історію монархії. Красива історія, але на чотирнадцяту річницю їхнього весілля — 28 червня 1914 року — обох застрелили в Сараєво.

Імператор розпорядився поховати їх за межами Відня. Він не потрудився навіть відвідати похорон. Та це не завадило йому через місяць розпочати через свого небожа Першу світову, оголосивши війну Сербії.

Дівчина встала.

— Кінець екскурсії, — вона усміхнулась. — Чайові вітаються.

Хлопці чемно поплескали, а тоді Колін підійшов доobelіска з написом: «ЕРЦГЕРЦОГ ФРАНЦ ФЕРДИНАНД. 1863–1914. НЕХАЙ ЗЕМЛЯ ЙОМУ БУДЕ ПУХОМ, ХОЧ ВІН І ПОКЛАВ НА НЕЇ ВАЖКИЙ ТЯГАР». Важкий тягар, справді, — мільйони життів. Колін простягнув руку і торкнувся граніту — холодного, попри пекуче сонце. Що ж ерцгерцог Франц Фердинанд мав зробити інакше? Коли б він не був таким одержимим коханням, таким безтактним, такий скиглієм, таким занудним — можливо, якби він не був, подумав Колін, таким схожим на мене...

Загалом ерцгерцог мав дві проблеми: усім було на нього начхати (принаймні доки його мертве тіло не почало війну), і в ньому зробили дірку.

Але тепер Колін заповнить свою власну дірку всередині, він змусить людей встати і помітити його. Він і далі буде особливим, він докладе свої здібності до чогось важливішого і цікавішого за анаграми і переклади з латини. І так, відчуття еврики сповнило його, так-так, це воно. Він скористається зі свого минулого — і з минулого ерцгерцога, і взагалі всього безкінечного минулого — щоб просвітити майбутнє. Він вразить Катріну № 19 — їй завжди подобалася думка про його геніальність — і він зробить світ безпечнішим для покинутих сердець. Він важитиме.

Гассан перервав політ його мрій запитанням:

— Ну, і як же чистокровний австрійський ерцгерцог потрапив після смерті до Лайноленду, Теннессі?

— Ми купили його, — сказала Ліндсі Лі Веллс. — Близько 1921 року. Власнику замку, де він був похований, знадобилися гроші, він виставив його на продаж. І ми купили.

— І скільки ж тоді коштував ерцгерцог? — поцікавився Гассан.

— Щось із три з половиною тисячі баксів.

— Це великі гроші, — сказав Колін, досі тримаючи руку на гранітномуobelіскові. — З 1920 року і до сьогодні долар піднявся у

понад десять разів, отож у нинішніх цінах це тридцять п'ять тисяч доларів. Багато-багато одинадцятидоларових екскурсій.

Ліндсі Лі Веллс підняла очі до неба.

— Гаразд, гаразд, я дуже вражена. Годі вже. Знаєш, у нас тут є такі штуки — не знаю, чи ви їх маєте там, у себе, називаються калькулятори, вони можуть усе це порахувати за тебе.

— Я не намагався нікого вразити, — заперечив Колін.

Раптом очі в Ліндсі спалахнули, вона склала долоні рупором і гукнула: «Агов!» Троє хлопців і дівчина піднімалися на пагорб, їхні голови щойно вигулькнули над ним.

— Це зі школи, — пояснила Ліндсі. — І мій хлопець.

Ліндсі Лі Веллс зірвалась і побігла до них. Гассан і Колін залишились стояти і швидко заговорили.

Гассан сказав:

— Я студент за обміном з Кувейту, мій батько — нафтовий барон.

Колін похитав головою:

— Надто просто. Я іспанець. Біженець. Моїх батьків убили баскійські сепаратисти.

— Я не знаю, що таке баскійський, це порода чи люди, отож і вони не знають, не підходить. Окей, я щойно приїхав до Америки з Гондурасу. Мене звати Мігель. Мої батьки зробили статки на бананах, а ти — мій охоронець, бо профспілка моїх бананових плантацій хоче мене вбити.

Колін відбив:

— Непогано, але ти не говориш іспанською. Гаразд, мене викрали юконські ескімоси — ні, лайно. Ми двоюрідні брати, французи, вперше у Штатах. Ця мандрівка — подарунок нам на випускний.

— Це нудно, та вже немає часу. Англійською розмовляю тільки я? — запитав Гассан.

— Гаразд.

До Коліна вже долинали голоси і він розгледів здорового мускулястого типа у футболці «Теннессі Тайтенс», і як на нього дивилася Ліндсі Лі Веллс. Хлопець являв собою незграбну масу м'язів із «їжаком» на голові; широка усмішка цілком відкривала верхні зуби із яснами. Це могло спрацювати тільки якщо Ліндсі не встигла розповісти їм про Коліна й Гассана. Надія була, бо вона була надто зайнята своїм хлопцем.

— Вони йдуть, — сказав Гассан. — То як тебе звати?

— П'єр.

— Гаразд. А я Салінжей, вимовляється СалінЖЕЙ.

— Ви на екскурсію, га? — сказав хлопець Ліндсі.

— Так, я Салінжей, — сказав Гассан із прийнятним, хоч і не ідеальним акцентом. — Це мій кузен П'єр. Ми вперше відвідуємо вашу країну і хочемо побачити ерцгерцога, який розпочав — як ви кажете — Першу земну війну.

Колін зиркнув на Ліндсі Лі Веллс, яка притлумила усмішку, жуючи помаранчеву жуйку.

— Я Колін, — сказав її хлопець, простягаючи руку.

Гассан нахилився до П'єра/Коліна і прошепотів: «Його звати Ще Один Колін». Тоді сказав:

— Мій кузен майже не говорить англійською. Я його перекладач.

Ще Один Колін засміявся, і два інші хлопці також. Вони представилися, як Чейз і Фултон («Чейза ми назвемо Затісні Джинси, а Фултона Коротун Жує Тютюн»), — прошепотів Гассан Коліну).

— Je m'appelle Pierre — бовкнув Колін після того, як усі хлопці представилися. — Quand je vais dans le métro, je fais aussi de la musique de prouts.^[26]

— У нас тут багато іноземних туристів, — сказала єдина, крім Ліндсі, дівчина у групі, висока, в обтислій майці A&F.^[27] Ще в неї були — як би це сказати культурно — величезні балони. Тип аноретки з вибіленими зубами, неймовірно гаряча діваха, та не на Колінів смак.

— До речі, мене звати Кетрін.

«Близько, — подумав Колін, — але не те».

— Amour aime aimer amour!^[28] — оголосив Колін доволі голосно.

— П'єре! — дорікнув Гассан. — У нього просто хвороба із лайкою. Ну, коли людину пробиває на погані слова. У Франції це зветься синдром Туретта. Не знаю, як англійською.

— У нього Туретт? — запитала Кетрін.

— MERDE!^[29] — гаркнув Колін.

— Так, — підхопив Гассан збуджено. Саме це слово англійською. Як геморой. Це слово ми вивчили вчора, коли П'єрові запекло в дупі. У нього Туретт. І геморой. Але він хороший хлопець.

— Ne dis pas que j'ai des hémorroïdes! Je n'ai pas d'hémorroïde!^[30]
— надривався Колін, намагаючись змінити тему, не припиняючи гру.

Гассан поглянув на Коліна, кивнув із розумінням і переклав Кетрін:

— Він щойно сказав, що твоє обличчя гарне, мов геморой.

На цих словах Ліндсі Лі Веллс вибухнула сміхом і сказала:

— Ну все, годі. Спиніться.

Колін повернувся до Гассана і запитав із докором:

— Чому саме геморой? Якого дідька тобі таке стукнуло в голову?

Після цього Ще Один Колін (ЩОК), і Затісні Джинси (ЗАД), і Коротун Жує Тютюн (КОЖУТ), і Кетрін — усі загелготіли, зареготали і налетіли на Ліндсі з запитаннями.

— Та просто, розумієш, батько був у Франції торік, — пояснював тим часом Гассан, — і розповідав, що йому дуже пекло у дупі, він показував це місце і намагався сказати «пече, пече», аж поки не з'ясувалося, що «геморой» звучить однаково французькою і англійською. А я не знав більше жодного довбаного французького слова. І хіба це не прикольно, що в тебе Туретт і геморой?

— Дурня, — відказав Колін, почервонівши.

Він почув, як ЩОК сказав:

— Можна померти від сміху. Голліс вони сподобаються, чи не так?

А Ліндсі захихотіла, звелася навшпиньки, чмокнула його і сказала:

— Добре я тебе піддурила, малюче.

— Це вони мене піддурили, — поправив хлопець.

Ліндсі удавано закопилила губку, ЩОК нахилився й поцілував її в лоба, і дівчина просяяла. Такі сцени часто розігрувалась і в Коліновому житті, тільки губу зазвичай копилив він.

Всі разом вони потяглися назад через поле. Просочена потом футболка прилипла Коліну до спини, а в оці досі пульсувала кров. Він думав про «Теорему передбачуваності Катріни». Навіть назва звучала правильно. Він так довго чекав на прорив, стільки разів упадав у відчай, йому треба тільки трохи побути самому з олівцем, клаптем паперу і калькулятором — і без розмов. Машина підійде. Колін злегка потягнув Гассана за футболку і кинув йому багатозначний погляд.

— Мені тільки треба вирівняти водний баланс, — відповів Гассан. — Щось поп'ю і поїдемо.

— Для цього треба відчини магазин, — сказала Ліндсі. Вона повернулась до ЩОКа. — Ходімо зі мною, малий.

Чутлива м'якість її голосу нагадала Коліну К-19.

— Я б залюбки, — відповів ЩОК, — але на східцях Голліс сидить. Ми з Чейзом мали б бути на роботі, а ми сачкуємо.

ЩОК підняв її і стиснув, напруживши біцепси. Вона злегка попручалась, але все ж міцно поцілувала його на повний рот. Тоді він поставив її на землю, підморгнув і попрямував зі своєю ватагою до червоного пікапа.

Коли Ліндсі, Гассан і Колін повернулися до Гатшотського універмагу, на східцях сиділа велика жінка у рожевій квітчастій сукні й розмовляла з чоловіком із густою каштановою бородою. Коли вони достатньо наблизились, Колін почув уривок її розповіді:

— ...Старнс у цей час косив газон. Коли він вимкнув косарку, повернувся і побачив, що я роблю, то гукнув мені: «Голліс, якого дідька, що ти робиш із собакою?» Я йому кажу, що в собаки запалилися анальні залози, і я оце їх випорожнила. Старнс думав-думав, та й каже: «Краще б ти пристрелила цього собаку і взяла собі іншого, з нормальними залозами, ніхто б і не помітив». А я кажу йому: «Старнсе, в цьому місті немає жодного чоловіка, вартого любові. Тому, уяви собі, я люблю свого собаку».

Бородань аж зігнувся від реготу, а оповідачка поглянула на Ліндсі.

— Ти була на екскурсії?

А коли Ліндсі кивнула, додала:

— Ти не поспішала.

— Вибач, — пробурмотіла Ліндсі й, кивнувши на хлопців, сказала:

— Голліс, це Гассан і Колін. Хлопці, це Голліс.

— Відома також, як мати Ліндсі, — пояснила Голліс.

— Господи, Голліс. Тут нема чим хвалитися. — сказала Ліндсі.

Вона пройшла повз матір, відімкнула магазин і всі потяглися до благодатної прохолоди кондиціонованого приміщення. Коли Колін проходив мимо Голліс, вона поклала руку йому на плече, розвернула до себе і втупилась у його обличчя.

— Я тебе знаю, — сказала вона.

— А я вас не знаю, — відповів Колін, і додав, пояснюючи: — Зазвичай, я не забуваю обличчя.

Голліс Веллс і далі вдивлялась у нього, та він був певний, що ніколи не зустрічав її раніше.

— Він це буквально, — обізвався Гассан з-поза стійки з коміксами. — Народ, у вас тут газети є?

Ліндсі Лі Веллс видобула з-за прилавку USA Today. Гассан проглянув головні розділи, потім акуратно склав газету так, що було видно тільки маленьке чорно-біле зображення білого чоловіка в окулярах із кучмою на голові.

— Ти знаєш цього типа? — запитав Гассан.

Колін скосив очі на газету й замислився на хвилину.

— Особисто — ні, але знаю, що його звати Гіл Штабел і він директор компанії Fortiscom.

— Молодець. Тільки він не директор Fortiscom.

— Ні, директор, — сказав Колін упевнено.

— Ні, не директор, і взагалі ніхто. Бо він мертвий.

Гассан розгорнув газету і Колін, схилившись над нею, прочитав заголовок: «Директор компанії Fortiscom загинув в авіакатастрофі».

— «Головаті діти»! — тріумфально вигукнула Голліс.

Колін витріщився на неї. Отакої! Ніхто не дивився це шоу. Його рейтинг дорівнював 0,0. Шоу йшло тільки один сезон, і жодного разу жодна жива душа із тримільйонного населення Чикаго його не впізнала. А тут, у Гатшоті, Теннессі...

— Господи! — вигукнула Голліс. — Що ти робиш тут?

Колін, розчервонівшись через відчуття зірковості, замислився на хвилю.

— У мене була чорна смуга; ми вирушили в автомобільну подорож; потім побачили вказівник про ерцгерцога; тоді я розбив собі голову; потім у мене був момент еврики; потім прийшли друзі Ліндсі; тепер ми повернулися до машини, але поки ще не поїхали.

Голліс наблизилась до Коліна і оглянула пов'язку. Посміхнулась, запустила руку в його юдо-африканську зачіску і скуйовдила йому волосся, наче була його тітонькою, а він — семирічним хлопчиком, який щойно зробив щось надзвичайно круте.

— А ви ще й не їдете, — сказала вона, — бо я збираюся приготувати для вас вечерю.

Гассан заплескав у долоні:

— Я голодний.

— Зачиняйся, Ліндс.

Ліндсі закотила очі й повільно вийшла з-за прилавку з касовим апаратом.

— Ти їдь із Коліном, щоб він не загубився, — сказала Голліс доньці. — А я візьму — як, кажеш, тебе звати?

— Я не терорист, — повідомив Гассан замість відповіді.

— Аж від серця відлягло, — усміхнулася Голліс.

Голліс сіла за кермо нового дивовижно рожевого пікапа, Колін їхав слідом у Чортопхайці, Ліндсі сиділа поряд на пасажирському місці.

— Симпатична машинка, — зауважила вона уїдливо.

Колін не відповів. Ліндсі Лі Веллс йому подобалася, але часом вона наче навмисно дразнила його. З Гассаном була та сама проблема.

— Дякую, що не виказала нас, коли ми з Гассаном удавали П'єра з Салінжеєм.

— Так, це було доволі кумедно. І до того ж, Колін поводився по-свинському, йому треба було збити пиху.

— Ясно, — сказав Колін, як він зазвичай відповідав, коли не мав чого сказати.

— То що, — запитала Ліндсі, — ти справді геній?

— Я колишній вундеркінд, — відповів Колін.

— А що ти такого вмієш, крім просто знати все?

— М-м, знаю мови. Лексичні ігри. Різні дрібниці. Нічого корисного.

Він відчув її погляд.

— Мови — це корисно. Які ти знаєш?

— Я непогано знаю одинадцять: німецьку, французьку, латину, грецьку, голландську, арабську, іспанську, російську...

— До мене дійшло, — сказала вона, урвавши його. — Я думаю, що *meine Mutter denkt, daß sie gut für mich sind*.^[31]

— *Warum denkt sie das?*^[32]

— Гаразд, ми обоє довели, що вміємо німецькою. Вона діставала мене, як божевільна, що треба йти до коледжу, вчитися, я не знаю, на лікаря абощо. Та я не йду. Залишаюсь тут. Я вже все для себе вирішила. То я думаю, вона хоче, щоб ти надихнув мене чи щось таке.

— Лікарі заробляють краще за учнів-медсестер, — зауважив Колін.

— Так, але мені не гроші потрібні, — Ліндсі замовкла, було тільки чути, як гуде машина. Зрештою, Колін зиркнув на дівчину. — Мені потрібне моє життя, — пояснила вона, — яке наразі мене влаштовує. Звісно, доведеться піти в комунальний коледж у Бредфорді, щоб Голліс замовкла, та не більш того.

Дорога зробила крутий віраж праворуч, і з-за стіни дерев вигулькнуло місто. Невеличкі, але доглянуті будинки вишикувалися вздовж дороги. Усі вони, здавалося, мали веранди, і багато людей сиділи там, хоча сонце шкварило сильніше, ніж у пеклі влітку. На головній вулиці Колін помітив доволі новий комплекс — газову заправку зі швидкоїжею Тасо Bell, перукарню та поштове відділення Гатшот, Теннессі, яке з машини здавалося завбільшки з гардеробну. Ліндсі показала Коліну з вікна:

— Отам фабрика.

І Колін побачив віддалік групу присадкуватих будівель. Вони не дуже нагадували фабрику — там не було ані сталевих башт, ані курних труб із чадним димом, лише кілька будівель, дещо схожих на ангари для літаків.

— А що вона робить? — поцікавився Колін.

— Робочі місця. Вона робить всі хороші робочі місця в цьому місті. Мій прапрадід заснував цю фабрику 1917 року.

Колін пригальмував і притиснувся до узбіччя, щоб пропустити джипа-поспішайку, тим часом роздивляючись фабрику з Ліндсі.

— О'кей, але що тут виробляють? — запитав він.

— Ти будеш сміятися.

— Я не сміятимусь.

— Поклянися не сміятися.

— Клянуся.

— Це текстильна фабрика. Зараз вони переважно роблять шнурки для тампонів.

Колін не засміявся. Натомість він подумав собі: «У тампонів є шнурки? Навіщо?» З усіх великих таємниць людства — Бог, природа Всесвіту тощо — найменше він знав про тампони. Тампони для Коліна були щось на кшталт ведмедів гризлі: він чув про їхнє існування, та ніколи не бачив і не ними переймався.

Замість сміху запала довга мовчанка. Слідом за пікапом Голліс він звернув на свіжомощену дорогу, що круто пішла вгору, змушуючи

зношений двигун Чортопхайки працювати на межі можливостей. В міру підйому на пагорб стало зрозуміло, що це не бокова вулиця, а довгий під'їзд, який упирався у найбільше помешкання на одну сім'ю, яке Колін колись бачив. І воно також було яскравого, жувальногумного, безкомпромісно рожевого кольору. Колін зупинив машину і витріщився на будинок, роззявивши рота. Ліндсі злегка тицьнула його в руку. Вона знизала плечима:

— Маємо те, що маємо. Такий мій дім.

Широкі сходи вели на обтяжений колонами ганок. Голліс відчинила вхідні двері, й Колін із Гассаном увійшли до величезної вітальні, умебльованої диваном такої довжини, що обидва хлопці могли влягтися на ньому вздовж, не торкаючись один одного.

— Почувайтесь як удома. Ми з Ліндсі незабаром подамо вечерю.

— Ти, мабуть, і сама впораєшся, — сказала Ліндсі, прихиляючись до одвірка вхідних дверей.

— Може і впоралася б, але не збираюсь цього робити.

Гассан сів на диван.

— Ця Голліс така кумедна, старий. Дорогою вона сказала мені, що володіє фабрикою, де роблять шнурки для тампонів.

Колін і досі не бачив у цьому нічого смішного.

— Знаєш, — сказав він, — кінозірка Джейн Менсфілд жила у рожевому будинку.

Колін обходив вітальню, читаючи назви на корінцях книжок і розглядаючи світлини в рамках. Одна фотографія на каміні привернула його увагу, і він підійшов ближче. Трохи молодша і трохи стрункіша Голліс стояла на тлі Ніагарського водоспаду. Коло неї була дівчинка, схожа на маленьку Ліндсі Лі Веллс, тільки в цієї були жирні чорні стрілки на очах аж до скронь. Дівчинка була вдягнена в чорний плащ поверх драної старої футболки з зображенням панк-групи Blink-182, вузькі обтислі джинси і начищені «Мартенси».

— У неї є сестра? — запитав Колін.

— Що?

— У Ліндсі, — уточнив Колін. — Йди-но поглянь на це.

Гассан підійшов і коротко оцінив фотку:

— Це найбільш зворушлива спроба проканати під гота, яку я бачив. Готські дітлахи не люблять Blink-182. Навіть я це знаю.

— Гм, ви любите стручкову квасоллю?

Колін озирнувся і побачив, що Ліндсі стоїть у нього за спиною.
— Це твоя сестра? — запитав він.
— Та ні, — відповіла вона. — Я єдина дитина. Хіба ти не помітив, яка я егоцентрична?
— Він сам аж надто егоцентричний, щоб це помітити, — втрутився Гассан.
— То хто ж це? — запитав Колін.
— Це я у восьмому класі.
— А! — разом ніяково протягнули хлопці.
— Так, я люблю стручкову квасоллю, — випалив Гассан, поспішаючи змінити тему.
Ліндсі вийшла на кухню і зачинила за собою двері. Гассан знизав плечима, дурнувато усміхнувся Коліну і повернувся на диван.
— Мені треба попрацювати, — оголосив Колін.
Він вийшов до рожевошпалерного передпокою, а звідти забрів до якоїсь кімнати з гігантським дерев'яним столом, на якому міг би підписувати укази президент. Колін сів за стіл, витяг з кишені уламок свого олівця, вічного записника і заходився писати.

Теорема базується на моїй давній тезі, що у світі є тільки два типи людей: Кидальники та Покинуті. Кожна людина має схильність до одного чи другого, хоча, звісно, не всі люди належать до ЦІЛКОВИТИХ Кидальників або Покинутих. Звідси схожа на дзвін крива:

Більшість людей перебувають десь поблизу вертикальної розділової лінії з можливими статистичними відхиленнями (наприклад я), що становлять незначний відсоток загальної кількості. Числовим представленням графіка може бути, наприклад, таке: 5 — крайній Кидальник, а 0 — я. Звідси витікає, що якщо Велика № 1 була 4, а я — 0, то різниця Кидальник/Покинутий = -4. (За умови, що числа від'ємні, коли до Покинутих належить хлопець; додатні — дівчина).

Тоді він замислився над рівнянням, що відображало б їхні стосунки з Катріною № 1 (найпростіший із його романів) такими, якими вони були насправді: відразливими, грубими і короткими.

В міру того, як Колін писав і відкидав нові й нові варіанти рівняння, у кімнаті чомусь ставало дедалі спекотніше.

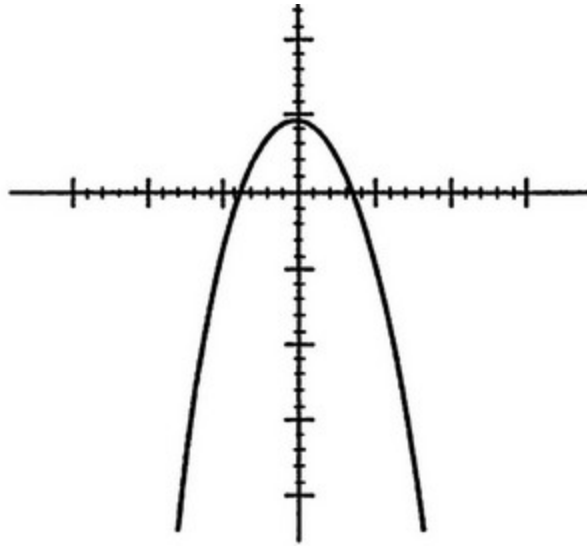
Піт просякнув марлеву пов'язку в нього над очима, і він зірвав її. Зняв футболку і витирав кров, яка досі сочилася з рани і стікала на обличчя. Голий до пояса, він згорбився над столом, і хребці стирчали з його худой спини. Ніколи раніше він не переживав такого — відчуття наближення до відкриття. Багато людей, як і Колін, помітили раніше цю дихотомію Кидальник/Покинутий. Але досі ніхто не використовував її, щоб накреслити криву романтичних стосунків. Він мав сумніви, що комусь узагалі спадало на думку, що однією формулою можна описати романтичні стосунки, передбачити їх розквіт і занепад. Звісно, це буде нелегко. Хоча б тому, що йому не часто доводилося переводити ідеї у числа. Він був не аж такий сильний математик, ^[33] натомість до дідька досвідчений Покинутий.

Колін уперто шукав формулу, переслідуваний відчуттям, що впритул наблизився до чогось великого й важливого. І коли він доведе, що чогось вартий, вона пошкодує за ним, можна не сумніватись. Вона побачить у ньому того, кого бачила від самого початку: генія.

За годину в нього було рівняння:

$$f(x)=D^3x^2-D$$

за яким Катріна № 1 мала такий вигляд:

Це було майже ідеально — нескладне графічне представлення нескладних стосунків. Навіть їхня короткочасність була очевидною. Графіки не повинні були відображати точний час; тільки давати уявлення про порівняну тривалість, себто, вона зустрічалась зі мною довше за К-14, але не так довго, як К-19.^[34]

Але для Катріни № 2 графік виходив зовсім неправильний — тільки раз торкався осі Х. Звісно, цього було ще замало, щоб відправляти статтю в *Annals of Mathematics* чи куди, але Колін почувався вже досить добре, щоб знову натягти футболку. Щасливіший, ніж, ну... принаймні в останніх два дні, Колін поспішив через передпокій до прохолоди вітальні, де вже сиділи за столом Ліндсі, Гассан і Голліс. Він підійшов і сів перед тарілкою з рисом, стручками квасолі та якоюсь наче крихітною куркою.

Гассан над чимсь сміявся і обидві Веллс разом із ним. Вони вже, схоже, полюбили його. Гассан подобався людям так само, як їм подобаються фастфуд чи знаменитості. Колін вважав це дивовижним даром.

Поки Колін сідав, Голліс запитала в Гассана:

— Ти хочеш проказати молитву?

— Аякже, — Гассан прочистив горло. — Басмала. — І взявся за виделку.

— Оце й усе? — здивувалася Голліс.

— Це все. Ми — люди не балакучі. Не балакучі, а ще голодні.

Від незнайомого слова усі начебто зніяковіли й замовкли на кілька хвилин, всі, крім Гассана, який розхвалював смаковиту перепілку (це була перепілка, а не худа курка). «Мабуть, так, — подумав Колін, — для тих, кому пощастить упольовати крихітний шматочок м'яса поміж усіх цих кісточок і хрящиків». Орудуючи ножем і виделкою, він знайшов таки дрібку м'яса і жував його повільно, наче смакуючи. Жував-жував — і раптом... «Господи, що це таке?» Спробував іще. І знову. «Дідько. Це що, кістка?»

— Ой, — промовив він стиха.

— Шріт, — сказала йому Ліндсі.

— Шріт?

— Шріт, — підтвердила Голліс.

— То цю пташку застрелили? — запитав Колін, випльовуючи маленьку металеву кульку.

— Угу.

— І я їм кулі?

Ліндсі усміхнулась.

— Ні, ти їх випльовуєш.

Ось так сталося, що того вечора Колін вечеряв тільки рисом і стручками квасолі. Після того, як усі поїли, Голліс запитала:

— Ну, і як ти почувався, коли виграв «Головатих дітей»? Пам'ятаю, на шоу ти був не надто, як би це сказати, піднесений.

— Мені справді було прикро, що та дівчинка програла. Вона була хороша. Дівчина, з якою я змагався у фіналі, — вона прийняла програш близько до серця.

— А я радів за двох, — сказав Гассан. — Я єдиний із глядачів у студії танцював джигу. Сінглтон розбив ту малу в пух і потрох. ^[35]

«Головаті діти» болісно нагадали Коліну про Катріну № 19, він втупив погляд кудись уперед і дуже старався відганяти ці думки. Коли Голліс заговорила, її голос розірвав довгу тишу, мов ранковий будильник.

— От що, хлоп'ята, гадаю, вам треба попрацювати у мене в Гатшоті цього літа. Я починаю новий проект, і ви чудово нагодилися для нього.

Протягом кількох років люди періодично намагалися найняти Коліна, щоб скористатися з його талантів. Але а) влітку він був у

таборі для розумних дітей, де міг і далі вчитися, б) справжня робота відволікала б його від його справжнього заняття, яке полягало в тому, щоб отримати якнайбільше знань, і в) Колін не вмів робити нічого путнього. Справді, рідко можна побачити таке оголошення про роботу:

Потрібен вундеркінд

Величезна, гігантська корпорація шукає талановитого амбітного вундеркінда, який приєднався б на літо до нашої надзвичайної динамічної команди обдарованих. Вимоги до кандидата: щонайменше чотирнадцятирічний досвід сертифікованого вундеркінда, уміння створювати анаграми на фаховому рівні (і вправність в алітерації), знання одинадцяти іноземних мов. Зобов'язання: читати, запам'ятовувати енциклопедії, романи та вірші, а також завчити перші дев'яносто дев'ять знаків після коми числа π . [\[36\]](#)

Тому Колін завжди проводив літо у таборі для розумних дітей і з кожним роком дедалі ясніше усвідомлював, що не вмів робити нічого, про що він і сказав Голліс Веллс.

— Мені головне, щоб був не дурень і не з Гатшота, тож ви обидва підходите. П'ятсот доларів на тиждень обом, плюс кімната і харчування. Вас прийнято! Ласкаво просимо до сім'ї «Гатшот текстиль».

Колін зиркнув на товариша, який елегантно тримав перепілку двома пальцями і досі обсмоктував кістки, марно намагаючись надибати м'яса. Гассан обережно поклав птицю на тарілку й поглянув на Коліна, злегка кивнув; Колін стиснув губи; Гассан потер одноденну щетину на щоці; Колін вкусив пучку великого пальця; Гассан усміхнувся; Колін кивнув.

— Гаразд, — погодився він зрештою.

Вони вирішили залишитися. «Подобається це тобі чи ні, — думав Колін, автомобільні подорожі завжди мають місце призначення». Принаймні його мандрівки. І це місце здавалося йому пристойним фінішем — приємне, хоч і наскрізь рожеве житло; цілком приязні люди, одна з яких навіть дозволила йому трохи відчувати себе зіркою; і саме тут він уперше в житті пережив момент еврики. Грошей Коліну

не бракувало, та він знав, як Гассан ненавидів просити гроші в батьків. Робота їм обом може піти на користь, бо ні один, ні другий, як усвідомив Колін, ніколи раніше не працювали за гроші. Єдиною його турботою була Теорема.

Гассан сказав:

— La ureed an uz'ij rihlatik-wa lakin min ajl khamsu ma'at doolar amreeki fil usbu sawfa afa'al. ^[37]

— La ureed an akhsar kulla waktu min ajl watheefa. Yajib an ashtaghil ala mas'alat al-riyadiat. ^[38]

— Ми можемо бути певні, що Сінглтон матиме час на свої кривульки?

— Це що, якась тарабарська грамота? — втрутилась Ліндсі недовіжливо.

Колін пропустив її слова мимо вух і звернувся до Гассана:

— Це не кривульки! І ти б це знав, якби...

— Пішов до коледжу, так? Ти такий передбачуваний, Господи. — зауважив Гассан. Тоді повернувся до Ліндсі й пояснив: — Це не тарабарщина. Це священна мова Корану, мова великого халіфи та Салах ад-Діна, найпрекрасніша і найпромовистіша з усіх мов світу.

— А звучить, наче єнот прочищає горло, — відказала Ліндсі.

Колін розмірковував.

— Мені потрібен час на мою роботу, — сказав він, і Голліс мовчки кивнула.

— Чудово, — сказала Ліндсі удавано щиро, — чудово, але свою кімнату я не віддам.

Гассан із повним ротом рису відповів:

— Та вже десь у цьому будиночку ми знайдемо, де приземлитися.

Трохи згодом Голліс оголосила:

— Граймо в «Скрабл».

Ліндсі застогнала.

— Я ніколи не грав, — признався Колін.

— Геній, який ніколи не грав у «Скрабл»? — перепитала Ліндсі.

— Я не геній.

— О'кей. Розумаха.

Колін засміявся. Це до нього пасувало. Вже не вундеркінд, іще не геній, але досі розумаха.

— Я не граю в ігри, — сказав він. — Я взагалі мало граю.

— А мав би. Грати — це весело. Хоча «Скрабл» — і не найсуперовіша гра, — зауважила Ліндсі.

Кінцевий рахунок:

Голліс: 158

Колін: 521

Ліндсі: 293

Гассан: 0 [\[39\]](#)

Зателефонувавши батькам і повідомивши, що він у місті під назвою Гатшот, щоправда, не уточнивши, що в чужих людей, Колін допізна працював над Теоремою у своїй новій кімнаті на другому поверсі за гарним дубовим столом із порожніми шухлядами. Йому чомусь завжди подобалися письмові столи з порожніми шухлядами. Але Теорема не надто просувалася, він уже почав непокоїтися, чи не бракує йому часом математичних знань для цього завдання. Раптом двері відчинилися і він побачив Ліндсі Лі Веллс у піжамі зі східними мотивами.

— Як твоя голова? — запитала вона, сідаючи на ліжко.

Він заплющив і розплющив праве око, тоді натиснув пальцем на поріз.

— Болить. Але дякую за турботу.

Вона сіла по-турецькому, усміхнулась і наспівала: «Ось для цього і потрібні друзі!» Тоді стала серйозною, майже сором'язливою.

— Слухай, я хотіла тобі дещо сказати, — вона покусувала себе за пучку великого пальця.

— Агов, це я так роблю, — сказав Колін, показуючи пальцем.

— Ет, дурна звичка. Це наче смоктати пальчика, так? Байдуже, я роблю це тільки наодинці, — сказала Ліндсі, а Колін подумав, що при ньому — це не зовсім «наодинці», але змовчав. — Отож, ну, коротше, це може трохи запізно, та байдуже, я хотіла поговорити про ту фотку, ти ж не думаєш, що я така вже повна дурепа? Бо я оце лежала в ліжку і думала, що ви, може, думаєте, яка я дурна, і що ви з Гассаном, мабуть, говорите, яка я дурепа і все таке.

— Гм, давай, — сказав він, хоча, чесно кажучи, у них із Гассаном було про що говорити й без неї.

— Ну, от, я була потворна. Ні, я не була товстою і ніколи не носила брекетів, не мала прищів чи щось таке. Але я була потворна. Навіть не знаю, як вони це вирішують, хто потворний, а хто звабливий. Може, є щось на кшталт таємного товариства хлопців, які збираються у перевдягальні й ухвалюють, хто потворний, а хто звабливий, бо в четвертому класі, по-моєму, звабливих красунь не буває.

— Це ти просто не бачила Катріну № 1, — перервав її Колін.

— Правило № 1: не переривай розповіді. Але, ха-ха. Збоченець. Байдуже. Я була потворною. Мене постійно дражнили. Не розповідатиму тобі, як це було галімо, та це було галімо. Я була нещасною. І у восьмому класі вирішила все змінити. Ми з Голліс поїхали до Мемфіса і купили мені цілий новий гардероб, я зробила собі зачіску, як у Зельди, пофарбувалася в чорний, ховалась від сонця і була щось таке як напівемо, напівготка, напівпанк, напівгік-шик. Взагалі, я не знаю, що саме я робила, та це було пофіг, бо в середній школі у Мілані, Теннессі, ніхто в житті не бачив ні емо, ні готів, ні панків, ні гік-шиків. Головне — я була інакшою. Цілий рік я їх усіх ненавиділа, і вони мене теж. А тоді почалися старші класи, і я вирішила змусити їх полюбити себе. Просто вирішила. І знаєш, це було так легко. Легко-легко. Я просто стала крутою. Якщо ти ходиш, як крута і розмовляєш, як крута, і вдягаєшся, як крута і ти уперта, брутальна і мила одночасно, у правильній пропорції, то стаєш крутою. Але з людьми я не стерво. У нашій школі навіть немає справжнього рейтингу популярності.

— Так говорять тільки по-справжньому популярні люди, — твердо сказав Колін.

— Ну гаразд. Але я не просто колишня шерепка, що продасть душу за те, щоб мати найкрутіших хлопців і ходити на найкрутіші вечірки, які можна знайти у Великому Ґатшоті. Вона повторила майже з викликом:

— Я не продам душу!

— Гм, окей. А хоч би й продала, — відказав Колін. — Ботани завжди кажуть, що їм плювати на популярність, але без друзів галімо. Я особисто ніколи не любив типу крутих — вважав їх за тупих покидьків. Але я, мабуть, трохи на них схожий. Я сказав якось Гассану,

що я хочу щось важити — ну, щоб мене пам'ятали. А він відповів: «знаме нитий — це новотвір для популярний». І може, він має рацію, і я просто хочу бути знаменитим. До речі, я думав про це сьогодні ввечері, мабуть я хочу, щоб незнайомці думали, що я крутий, коли вже знайомі так не думають. Ми якось були в зоопарку з класом, коли мені було десять років, і я дуже захотів пі-пі. Того дня у мене взагалі були часті позиви до сечовипускання, імовірно через гіпергідратацію. До речі, ти знала, що обов'язкові вісім повних склянок води на день — повна лапша і не має жодного наукового підґрунтя?^[40] Стільки речей отакі. Всі вважають їх правдою, тому що люди за природою ліниві та нецікаві; нецікаві — ті, хто не цікавиться, хоч звучить, наче ними не цікавляться.

— Я не завжди встигаю за твоєю думкою, — зауважила Ліндсі.

Колін зітхнув. Він знав, що з нього поганий оповідач — він завжди вставляє в розповідь сторонні деталі та тільки йому й цікаві розумування.

— Гаразд, так от, ця історія скінчилась тим, що лев мало не відкусив мені пеніс. І що я хочу сказати: хіба з популярними людьми колись трапляється таке лайно? Ніколи!

Ліндсі засміялась.

— Це була б класна історія, якби б ти вмів її розповідати.

Вона знову заходилася гризти собі пучку великого пальця, ніби лишилась наодинці, і з-за пальця сказала:

— Що ж, я думаю, що ти крутий, і хочу, щоб ти вважав мене крутою, от і вся популярність.

Кінець (початку)

Після першого поцілунку Колін із Катріною № 1 із дві хвилини сиділи мовчки. Катріна уважно дивилась на Коліна, а він намагався й далі перекладати Овідія. Але тут його спіткала раніше не знана проблема — він не міг зосередитися. Колін знову і знову позирав на Катріну. Її великі блакитні очі, завеликі для такого юного личка, невідривно дивилися на нього. Хлопець вирішив, що закохався. Зрештою Катріна заговорила.

— Коліне, — озвалась вона.

— Що, Катріно?

— Я розриваю стосунки з тобою.

Тоді Колін, звісно, повною мірою не відчув значення моменту. Він занурився в Овідія, мовчки переживаючи втрату, а вона ще з півгодини дивилася на нього, доки по неї не прийшли батьки. І лише через кілька нових Катрін Колін із ностальгією згадав Велику Першу, як ідеальну виразницю «Феномену Катріни». Їхні трихвилинні стосунки були його втіленням у найчистішому вигляді. Це було неодмінне танго Кидальника з Покинутим: прийшов, побачив, переміг і повернувся додому.

(вісім)

Тому, хто все життя провів у Чикаго і довкола, яку випадку Коліна, важко зрозуміти деякі аспекти сільського буття. Взяти хоча б півня. Кукурікання півня в Коліновій уяві було не більше ніж кінематографічний чи літературний образ. Коли автор хотів, щоб героя розбудили на світанку, думав Колін, він просто використовував літературну традицію півня, щоб це сталося. Точнісінько так само, як автори пишуть про інші речі зовсім не так, як вони відбуваються насправді. Автори ніколи не розповідають всієї історії, вони одразу переходять до суті. А Колін вважав, що вся правда важлива не менше, ніж сенс оповіді, мабуть, тому і не вмів розповідати хороших історій.

Того ранку він довідався, що півні насправді починають кукурікати не на світанку. Вони починають ще до світанку — близько п'ятої ранку. Колін перевернувся у незнайомому ліжку і вдивлявся у темряву. У перші кілька секунд він почувався добре. Хоч і не доспав, і дратувався на півня. Але почувався добре. А тоді згадав, що вона його кинула, і подумав, як вона спить у своєму великому м'якому ліжку, і не снить про нього. Він перевернувся і поглянув на мобільника. Пропущених дзвінків не було.

Півень закукурікав знову. «Не кукурікай, довбню!» — пробурмотів Колін. Але той кукурікав, а на світанку до нього приєдналися притлумлені звуки ранкової мусульманської молитви і разом вони створили чудернацьку дисонансову симфонію. У ці години неспанного галасу в нього було доста часу передумати про все, відколи Катріна востаннє про нього думала, до кількох граматично правильних анаграм на слово півень.^[41]

Близько сьомої ранку, на третій годині несамовитого кукурікання (може, півень був не один, і вони кукурікали позмінно), Колін поплентався до ванної, яка сполучалася і з Гассановою спальнею. Гассан був уже в душі. Попри розкішний декор, у їхній ванній не було ванни.

— Добранок, Гассе.

— Привіт, — крикнув Гассан крізь шум води. — Уяви, Голліс заснула у вітальні, дивлячись «Телемагазин». У неї будинок на мільярд

баксів, а вона спить на дивані.

— Фі фуди дивні, — сказав Колін, витягнувши зубну щітку з рота посеред фрази.

— Та хоч там як, а я сподобався Голліс, вона вважає мене класним. А тебе — генієм. А з п'ятьма сотнями на тиждень мені більше ніколи не доведеться працювати. Із п'ятьма сотнями я можу протягти вдома місяців п'ять, чуваче. А з тим, що зароблю за літо — років десь до тридцяти.

— Ти напрочуд позбавлений амбіцій.

Гассан висунув руку з душа і потягнув рушник із монограмою ГАВ. За мить він з'явився у Коліновій кімнаті, обв'язавшись рушником довкола чималої талії.

— Слухай, кафіре. Серйозно. Відчепися від мене зі своїм коледжем. Дай мені спокій; а я дам тобі спокій. Можна довго кидатись лайном, але не треба переходити межу.

— Вибач. Я не знав, що вже настала межа.

Колін сів на ліжку, натягаючи футболку від «Головатих дітей».

— Ти дістаєш мене цим уже 284 дні поспіль.

— А що як нам домовитись про якесь слово, — запропонував Колін. — Коли це заходить надто далеко. Просто будь-яке випадкове, щоб ми знали, коли треба зупинитись.

Гассан, обмотаний рушником, підняв очі до стелі, подумав і зрештою сказав:

— Витребеньки.

— Витребеньки, — погодився Колін і заходився складати в голові анаграми. Витребеньки виявилися джекпотом для анаграм. ^[42]

— Ти там, що анаграмиш, мазафакер? — запитав Гассан.

— Ага, — підтвердив Колін.

— Тим то вона тебе й кинула. Ти завжди анграмиш, і ніколи не слухаєш.

— Витребеньки, — сказав Колін.

— Я просто хотів дати тобі нагоду використати слово. Гаразд, ходімо їсти. Я такий голодний, як той «зважений і щасливий» укінці сезону.

Поки вони йшли до гвинтових сходів, що вели до вітальні, Колін запитав — так близько до шепоту, як зумів:

— Як ти думаєш, чому насправді Голліс хоче дати нам роботу?

Гассан спинився на сходах, Колін за ним.

— Вона хоче мене вщасливити. У товстих свої стосунки, старий. Це наче таємне товариство. У нас є купа різних штук, про які ти нічого не знаєш. Рукостискання, спеціальні танці товстих — ми маємо таємні барлоги в центрі Землі, де збираємося вночі, коли всі сухоребрі дітки сплять, і жеремо тістечка, смажених курчат і різне таке лайно. Чому, ти думаєш, Голліс досі спить, кафіре? Бо ми з нею цілу ніч накачувались холестерином у таємній барлозі. Вона дає нам роботу, бо товсті завжди довіряють товстим.

— Ти не товстий. Ти гладкий.

— Чуваче, ти щойно бачив мої цицьки, коли я вийшов із душу.

— Все нормально, — сказав Колін.

— Ну гаразд, ти сам захотів!

Гассан задер футболку до підборіддя і Колін зиркнув на його волосату груди́ну, де стирчали — добре, заперечувати марно — невеличкі цицьки. Якийсь АА, та все ж. Гассан усміхнувся вдоволено, опустив футболку і рушив східцями униз.

Голліс знадобилася година на ранковий туалет. Гассан із Ліндсі тим часом теревенили і дивилися шоу «Сьогодні», а Колін сидів у дальньому кінці дивана і читав одну з книжок, якими був напханий його наплічник — антологію лорда Байрона, включно з поемами «Лара» і «Дон Жуан». Колін читав із задоволенням. Коли Ліндсі перервала його, він саме дійшов до рядка у «Ларі», який йому дуже сподобався: «Вічність не дає тобі забути».

— Що читає наш розумаха? — запитала Ліндсі.

Колін показав їй обкладинку.

— «Дон Жан» — прочитала вона. — Хочеш навчитися, як утримувати стосунки?

— «Жуан», — виправив її Колін. — Це вимовляється «Дон Жуан», — сказав він. ^[43]

— Нецікаво, — визначив Гассан.

Ліндсі вочевидь думала так само: вона звела очі до лоба і пішла збирати посуд із кавового столика. Голліс Веллс спустилась униз, вся загорнута в якусь квітчасту тогу.

— Наша мета, — заговорила вона швидко, — зібрати усну історію Гатшота для майбутніх поколінь. Я вже два тижні витягаю людей із

конвеєра на інтерв'ю. Та нічого не виходить через плітки — усі базикають про те, що інший сказав чи не сказав. Але, на щастя, тепер тут ви — з вами їх нецікаво обговорювати, кохала Еллі Мей свого чоловіка чи ні, коли одружилася з ним 1937 року. Отже тепер ви і Ліндсі, якій усі довіряють...

— Я дуже чесна, — пояснила Ліндсі, перервавши матір.

— Аж занадто, люба. Але так. Отож, ви розпитуватимете цих людей, і їх важко буде зупинити, запевняю вас. Я хочу, щоб ви мені здавали щодня по шість годин нових записів. Але спрямовуйте їх до справжньої історії, якщо можете. Я роблю це заради своїх онуків, а не на фестиваль пліток.

Ліндсі закашлялась, пробурмотіла «лайно собаче», і знову закашляла.

Голліс зробила великі очі:

— Ліндсі Лі Веллс, зараз же поклади двадцять п'ять центів до банки лайки!

— Лайно, — сказала Ліндсі. — Бляха. Суперлайно. Вона підійшла до каміна і поклатла долар у скляний слоїк.

— У мене не було дрібних, — пояснила вона Голліс. Колін не втримався від сміху. Голліс метнула на нього суворий погляд.

— Ну все, вам час іти. Шість годин запису — і повертайтеся на вечерю.

— Зажди, а хто відчинить магазин? — запитала Ліндсі.

— Я щойно відправила туди Коліна на якийсь час.

— Я ж маю записувати розповіді незнайомців, — здивувався Колін.

— Іншого Коліна, — пояснила Голліс, — її, — вона зітхнула, — бойфренда. Він, як би там не було, половину часу відлинював од роботи. Тепер усе, киш!

У Чортопхайці, поки Гассан вирулював із задовгої під'їзної алеї до Рожевого палацу, Ліндсі бурчала:

— «Її, — зітхання, — бойфренда.» Завжди «зітхання — бойфренда». Господи. Все гаразд, просто висадіть мене біля магазина.

Гассан поглянув на дівчину в дзеркало заднього огляду й туди ж відповів:

— У жодному разі. Отак починаються фільми жахів. Ми висаджуємо тебе, заходимо в дім до незнайомця і за п'ять хвилин

якийсь псих відтинає мені яйця мачете, а його шизофренічка-дружина змушує Коліна відтискатися на гарячих жаринах. Ні, ти підеш із нами.

— Хлопці, я нічого проти вас не маю, та я не бачила Коліна від учора.

— Я теж нічого проти того чувака не маю, — відказав Гассан. — Але Колін сидить на пасажирському сидінні й читає «Дон Жуана». А твій хлопець — Ще Один Колін, ЩОК.

Колін наразі вже не читав, а слухав, як Гассан його захищає. Чи, принаймні, йому здавалося, що Гассан його захищає. З Гассаном ніколи не можна було сказати щось напевно.

— Я хочу сказати, що мій Колін, ось цей, вочевидь Найперший Колін. Іншого такого немає. Коліне, нумо, скажи нам «унікальний» різними мовами, скільки знаєш.

Колін не забарився. Він знав це слово.

— Ну, único, unico, einzigartig, unique, унікальний, μοναδικός, singularis, фарід.^[44]

Поза сумнівом, Гассан знав, що робив, — Колін відчув до нього приплив ніжності. Промовляння цих слів змусило його забути про невідступну порожнину всередині. Наче мало короточасний лікувальний ефект.

Ліндсі усміхнулась Коліну в дзеркало заднього огляду.

— Господи, моя чаша Колінів переповнена. — Вона усміхнулась. — Один — щоб учити мене французької, другий — щоб мене французити. — Вона посміялась із власного жарту, а тоді сказала: — Ну, добре, я піду. Не хочу, щоб Колінові відрубали яйця. Жодному з них. Але потому відвезете мене до магазину.

Гассан погодився, і Ліндсі показала їм дорогу повз ресторан швидкої їжі, який вона охрестила «Тако-пекло»^[45] до маленької бокової вулички з одноповерхових будиночків. Машина зупинились біля одного з них.

— Майже всі зараз на роботі, — пояснила дівчина, — але Старнс має бути вдома.

Літній чоловік привітав їх у дверях. У Старнса не було нижньої щелепи: на місці щелепи, підборіддя і зубів у нього було щось схоже на обтягнутий шкірою качиний дзьоб. І попри це він намагався усміхнутися Ліндсі.

— Солоденька, — промовив чоловік, — як ти?

— Я завжди добре, коли бачу вас, Старнсе, — відповіла вона, обнімаючи старого.

Очі в нього засвітилися. Ліндсі представила Гассана і Коліна. Помітивши його погляд, старий пояснив:

— Рак. Заходьте, сідайте.

У будинку стояв запах старих пліснявих диванів і неструганой деревини. Запах павутиння й невиразних спогадів, подумав Колін. Так пахло в підвалі у К-19. Цей запах із такою силою відкинув його назад, у ті часи, коли вона його кохала — чи, принаймні, йому здавалось, що кохає, — що його нутроці знову заболіли. Він на мить сильно заплющив очі, сподіваючись, що біль минеться, та дарма. У Коліна ніколи нічого не минало.

Початок (кінця)

Катріна № 19 була ще не зовсім № 19, коли вони втретє пішли разом прогулятися. Хоча всі ознаки видавалися позитивними, він не наважувався запитати, чи хоче вона з ним зустрічатися, і вже точно не міг зважитися просто нахилитись і поцілувати її. Колін часто гальмував, коли доходило до поцілунку. В нього була навіть ціла теорія під назвою «Теорема мінімізації облизня».

Акт цілування когось або запитування дозволу поцілувати містить у собі ризик дістати облизня, отож, першим цілувати чи запитувати дозволу має особа, яка найімовірніше не отримає відмови. І ця особа принаймні в гетеросексуальних стосунках у середній школі, — беззаперечно, дівчина. Якщо подумати, хлопці, зазвичай, завжди хочуть поцілувати дівчину. Хлопці прагнуть близькості. Завжди. Якщо не брати до уваги Гассана, жоден тінейджер не скаже: «Щось я сьогодні не хочу цілуватися з дівчиною». Хлопець не думає про секс хіба що уві сні, та й то.... Тут все ясно. Натомість дівчата дуже непевні щодо цілування. Іноді вони хочуть цього, іноді — ні. Насправді це неприступні фортеці незбагненності — дівчата.

Висновок: дівчата завжди повинні робити перший крок, тому що:
а) вони, в цілому, менш імовірно, ніж хлопці, можуть спіймати

облизня; б) у цьому випадку дівчата цілуватимуться тільки тоді, коли хочуть.

На жаль, поцілункам зовсім не властива логіка, тому Колінова теорія ніколи не працювала. Але оскільки він завжди неймовірно довго чекав, перш ніж поцілувати дівчину, то рідко ловив облизня.

У п'ятницю після школи Колін зателефонував майбутній Катріні № 19 і запросив її в суботу на каву. Вона погодилась. Це було у тій самій кав'ярні, де проходили дві їхні перші зустрічі — такі приємні й сповнені сексуального напруження, що він заводився вже від звичайного доторку її руки. Він зумисне тримав руки на столі, щоб вони лишались у полі її доторку.

Кав'ярня Cafe Sel Marie була за кілька кілометрів від Катріниного будинку і за квартал від Колінового. Кава тут була однією з найкращих у Чикаго, що для Коліна не мало значення, бо каву він не любив. Йому дуже подобалася сама ідея кави — гарячого напою, що додає енергії і століттями асоціюється з освіченими інтелектуалами. Але сама кава смакувала йому десь як жовч із кофеїном. Тому, потроху підсмачуючи свою каву вершками, він зрештою перетворив її на самі вершки, через що Катріна ніжно підсміювалась із нього того вечора. Як і слід було чекати, сама Катріна пила чорну каву. Зазвичай усі Катріни так робили. Гіркота їм смакує.

За кілька годин, після чотирьох філіжанок кави, вона запропонувала йому подивитися фільм.

— Називається «Родина Тененбаумів», — сказала вона. — Це про сім'ю, де всі мають таланти.

Вони поїхали на південний схід по Коричневій лінії в бік Ріглевіл, а тоді пройшли п'ять кварталів до вузького двоповерхового будинку. Катріна повела його вниз, у підвал. Це було вогке приміщення без вікон із запахом плісняви, із встеленою хвилястими кахлями підлогою, старим диваном і дуже низькою стелею (1,9 м проти Колінових 1,85). Приміщення було мало придатним до життя, та з нього був чудовий кінотеатр — там панувала темрява. Вони сіли на продавлений диван і поринули у фільм.

Коліну стрічка сподобалась; принаймні він багато сміявся і йому припав до душі світ, де всі герої, що були розумними дітьми, зробилися дивовижними, унікальними дорослими (хоч і дещо зіпсованими). Коли фільм закінчився, вони з Катріною залишилися

сидіти разом у темряві. Підвал був єдиним справді темним місцем, яке Колін зустрічав у Чикаго, де вдень і вночі сіро-оранжеве світло проникає в будь-яке приміщення з вікнами.

— Мені просто подобається саундтрек, — сказала Катріна. — Таке круте відчуття.

— Так, — відповів Колін. — А мені сподобалися герої. Навіть жахливий батько, трохи.

— Мені теж, — відгукнулась Катріна.

Він міг розгледіти її біляве волосся та обриси її обличчя, більше нічого. Його рука, що тримала її руку вже півгодини, ще з фільму, спітніла й судомила, та він не хотів першим її відбирати. Катріна вела далі:

— Я думаю, він себелюбний, але всі люди люблять себе.

— Так, — погодився Колін.

— То це отак — бути, ну, вундеркіндом чи що?

— Ну, не зовсім. Наприклад, у фільмі всі вундеркінди такі сексуальні, — пожартував він.

Вона засміялась і сказала:

— Як і ті, яких я знаю.

І він різко видихнув, глянув на неї і... майже, але ні. Він не був певен і не міг відкинути думку про облизня.

— І ще. В цьому фільмі вони наче всі народилися талановитими. Я не такий, знаєш. Я хочу сказати, що працював щонайменше по десять годин на день, щодня, із трьох років, — пояснив він без пихи. Він справді вважав це роботою — читання і практикування мов та вимови, повторення фактів, уважне вивчення кожного тексту, який брав до рук.

— То що саме ти добре вмієш, зрештою? Ну, я знаю, що ти все добре знаєш, але в чому ти сильний, окрім мов?

— Я добре вправляюся з кодами і подібними штуками. І ще з лінгвістичними загадками, як-от анаграми. До речі, це моє улюблене заняття, справді. Я залюбки добираю анаграми до всього. — Колін раніше ніколи не розповідав Катрінам про анаграми. Він завжди думав, що це їм буде нудно.

— Залюбки?

— Блюз-злюка-бзик-злак, — відповів він одразу.

Вона засміялась, а тоді сказала:

— А Картер? Катріна Картер.

Йому страшенно хотілось обхопити її за шию, притягти до себе і доторкнутись у темряві до її губів, повних та м'яких. Та ще ні. Він не був певен. Його серце стукотіло.

— Гм, гаразд. Карате, кір, рант. Гм, або от, просто: кратер, Катріна Кратер!

Вона засміялась, забрала свою руку і поклала долоню йому на коліно. У неї були м'які пальці. Він раптом відчув у темряві підвалу її запах. Вона пахла бузком, і він знав, що вже майже час, та не наважувався поглянути на неї, ще ні. Колін продовжував дивитись на сліпий екран телевізора. Він хотів відтягти цей момент — адже хоч який солодкий сам поцілунок, ніщо не дає ліпших відчуттів, ніж очікування.

— Як ти це робиш? — запитала вона.

— Переважно практика. Я давно практикуюсь. Бачу букви і витягую правильне слово — як-от тут — карате, а тоді намагаюсь скласти букви, що залишилися, щоб — о Боже, це нудно, — сказав він, сподіваючись, що ні.

— Ні, не нудно.

— Просто намагаюсь скласти слова з якимось сенсом із решти літер. Це просто трюк.

— Гаразд, анаграми. Один талант є. А ще які в тебе цікаві таланти? — запитала Катріна, й тепер він зрозумів, що вже час.

Колін повернувся до дівчини, зібравши до купи всю ту невеличку дозу сміливості, яку мав, і сказав:

— Ще я непогано цілуюся.

(дев'ять)

— Почуйтеся, ЯК удома. Голліс казала мені, що ви заїдете розпитати про моє дивовижне життя, — сказав Старнс.

Колін сів на старий диван, схожий на той, на якому вони з К-19 уперше поцілувалися. Ліндсі представила Коліна та Гассана, і Колін почав ставити запитання. У кімнаті не було кондиціонера, і перші краплі поту потекли по його шії вже тоді, як він натиснув кнопку диктофона і поклав його на кавовий столик. День буде довгий.

— Коли ви приїхали до Гатшота?

— Я народився тут, у цій країні^[46] 1920 року. Тут народився, виріс, жив і точно тут помру, — сказав він і підморгнув Ліндсі.

— Ой, леле, Старнсе, не кажи так, — попросила Ліндсі. — Якого дідька я тут робитиму без тебе?

— Хтозна, мо', гулятимеш з отим Лайфордом, — відповів Старнс. Він повернувся до хлопців і додав: — Я не дуже високої думки про батечка цього хлопця.

— Ти просто ревнуєш, — засміялась Ліндсі. — Розкажи нам про фабрику, Старнсе. Ці хлопці там ніколи не були. — Зі Старнсом Ліндсі чомусь говорила з сильним південним акцентом.

— Фабрику відкрили за три роки до мого народження, і я працював там з чотирнадцяти років. Думаю, якби її не було, то я був би фермером, як мій батько, поки не відкрили фабрику. Там тоді все виробляли: футболки, хустки, носовички, робота була важка. Але твої родичі завжди були справедливими — спочатку Динцанфар, тоді його зять, Корвілл Веллс. А потім отой сучий син Алекс, я знаю, Ліндсі, що він твій батечко, вибачай. А за ним — Голліс, яка про всіх нас піклується. Я працював на цій фабриці шістдесят років, день у день. У мене світовий рекорд. Вони назвали моїм іменем кімнату відпочинку, бо там я проводив найбільше часу, — його верхня губа розтяглася в усмішці, але підборіддя без щелепи не могло її наслідувати.

Будинок уже перетворився на парильню без води і пари. «Нелегкий спосіб заробити сто доларів», — подумав Колін.

— Хочете чаю? — запитав Старнс.

І не чекаючи на відповідь, підвівся й пішов на кухню.

Чай у Старнса був гіркувато-солодкий, наче тонік. Коліну чай сподобався — саме так мала б смакувати кава! — тож він підливав і підливав собі весь час, поки Старнс говорив. Старий замовкав тільки, щоб випити ліки (один раз) і сходити в туалет (чотири рази; старі полюбляють вчащати до вбиральні).

— Ось що вам треба знати: що ми тут ніколи не були бідними. Навіть за Великої депресії я ніколи не був голодним, тому що коли Динцанфару доводилося скорочувати робітників, він ніколи не звільняв більше ніж одного на сім'ю.

Спогад про Динцанфара повів Старнса вбік.

— А знаєте, що це місце зветься Гатшот бозна як давно, і ручуся, Ліндсі, що й ти не знаєш, чому.

Ліндсі заперечно похитала головою, і Старнс нахилився вперед зі свого крісла й почав розповідь:

— Ага, отак. Тоді ви взагалі нічого не знаєте про цю місцину! Дуже давно, у ті давні часи, коли ця стара руїна перед вами ще й не народилася, ставки в боксі були заборонені. І якщо ви збиралися порушити закон, Гатшот був для цього підходящим місцем. Завжди був, насправді. Я й сам разів кілька мав нагоду побачити зсередини окружну Карверську в'язницю, ти знаєш. За появу напідпитку в людному місці 1948 року; за шкоду державній власності у 1956-му; і коли убив полоза Каролін Клейтон 1974-го і мене на два дні запроторили туди за незаконну стрілянину. Мері не захотіла мене викупити, коли я сидів за те, що вбив ту нещасну змію. Та як, от скажіть ви мені, як я міг знати, що це домашня тварина? Я прийшов до Каролін Клейтон по молоток, який вона в мене позичила півроку тому, а тут, треба ж таке, через кухню повзе змія. Що б ти зробив, синку? — запитав він у Коліна.

Колін обміркував ситуацію.

— Ви увійшли до чужого будинку, не постукавши?

— Ні, я стукав, та її не було.

— Це також злочин. Вторгнення.

— Дякувати Богу, не ти заарештував мене, синку, — сказав Старнс. — Хай там як, коли бачиш змію, її треба вбити. Так мене навчили. Отож я стрельнув. Точно надвоє розрубав. А увечері до мене прийшла Каролін Клейтон — покійниця, хай спочиває з миром — і кричала, і плакала, що я вбив Джейка. Я сказав їй, що хто б не був той

Джейк, його убив хтось інший, бо все, що я зробив, це пристрелив довбану змію. Та виявилось, що змія й була Джейком, і що вона його любила, мов дитину, якої в неї ніколи не було. Вона ніколи не була одружена, звісно. Страшна, мов гріх, хай Бог благословить її душу.

— Полозу, мабуть, було байдуже, що вона страшна, — зауважив Колін. — У змії дуже слабкий зір.

Старнс кинув погляд на Ліндсі Лі Веллс.

— Оцей твій друг — просто невичерпне джерело знань.

— О, так, — протягла Ліндсі.

— Про що це я говорив? — запитав Старнс.

— Гатшот. Бокс. Старі часи, — випалив Колін.

— О, точно, так. Це було ворохобне місто, перш ніж фабрика дала роботу сім'ям. Просто місто брутальних фермерів. Моя мати говорила, що воно й назви не мало. А тоді сюди почали привозити боксерів. Хлопці з усієї країни приїздили і билися за п'ять чи десять доларів, переможець забирав усе, і вони додатково заробляли на ставках на самих себе. А щоб обійти закон про заборону боксу, вони мали таке правило: не бити нижче пояса чи вище плечей — гатшотний^[47] бокс. Місто було відоме цим, і так нас почали називати.

Колін витирав спітнілого лоба вогкою долонею, радше розмазуючи вологу, ніж стираючи її, й робив чергових кілька ковтків чаю.

— Ми з Мері побралися 1944 року, — вів далі Старнс, — коли я мав піти на війну.

Колін подумав, що Старнсу корисно було б послухати його вчителя англійської мови в одинадцятому класі пана Голтскло про логічні переходи між частинами розповіді. Сам він зовсім не вмів розповідати, але принаймні чув про переходи. Утім, старого було цікаво слухати.

— Та я не пішов на війну, бо забоявся і прострелив собі два пальці на нозі. Я вже старий і можу вам говорити відверто. Війни я не боявся, ні. Війна мене ніколи не лякала. Просто я не хотів пертися кудись на край світу, щоб там воювати. Після того на мене всі показували пальцем — хоч я й удавав, що влучив у ногу випадково, та всі знали правду. Я так із цим і жив, але зараз майже всі мої тодішні знайомі повмирали і ніхто з них вам нічого не розповість, то вам доведеться повірити мені на слово: усі вони також були боягузами. Всі.

Але ми одружилися, і, Господи, ми справді одне одного любили. Завжди, до самого кінця. Я не дуже їй подобався, та вона мене кохала, якщо ви розумієте, про що я.

Колін зиркнув на Гассана, Гассан зробив великі очі. Обидва подумали, що здогадуються, про що він.

— Вона померла 1997 року. Серцевий напад. Вона була прекрасною людиною, а я — нікчемою, та вона померла, а я — ні.

Потім Старнс показував їм фотографії, їх ставало дедалі більше в міру того, як його зморшкуваті руки повільно гортали сторінки розбухлого від спогадів альбому. Найдавніші світлини пожовкли і повитиралися, і Колін подумав про те, що навіть на фотографіях, зроблених в юності, ці люди здаються старими. Він дивився, як контрастні чорно-білі фотки змінювалися м'якими кольорами «Полароїда», як народжувались і росли діти, як рідішало волосся і залягали зморшки. І скрізь Старнс із Мері стояли на світлинах разом — від дня їхнього весілля до його п'ятдесятої річниці.

«У мене це теж буде, — подумав Колін. — У мене це буде. З Катріною. Але я хочу не тільки цього, — вирішив він. — Я залишу по собі щось більше, ніж фотоальбом із фотографіями, на яких у мене завжди старий вигляд».

Колін зрозумів, що їхні шість годин уже збігли, коли Ліндсі Лі Веллс встала і сказала:

— Гаразд, ми вже будемо йти, Старнсе.

— Добре, — відповів старий. — Було приємно поговорити. І ще, Ліндсі, ти прекрасна.

— Тобі потрібний кондиціонер. Тут жахливо спекотно, і Голліс може тобі допомогти встановити його без проблем, — додала Ліндсі.

— Усе гаразд. Вона й так багато для мене зробила, — Старнс устав і провів їх до дверей. Колін потиснув тремтячу руку старого.

Колін гнав Чортопхайку так швидко, як тільки дозволяла дорога, опустивши скло на вікнах до упору.

Гассан зітхнув:

— З мене точно кілограмів двадцять п'ять вийшло потом.

— Тоді тобі треба було залишитись, — зауважила Ліндсі. — Це були найлегші сто доларів, колись зароблені в Гатшоті. Агов, не повертай. Завезіть мене до магазину.

— То ми всі можемо зависнути в ЩОКа під кондишином?
Ліндсі потрусила головою.

— Ні-ні. Ви мене висадите і зникнете, заїдете по мене через дві години, і ми скажемо Голліс, що після обіду каталися разом.

— Ну, — сказав Гассан із ноткою невдоволення в голосі — нам бракуватиме твого невідпорного шарму і яскравої індивідуальності.

— Ну, пробач, — сказала вона. — Я просто жартую. Ти мені подобаєшся, Гассане; а от розумаха — нестерпний.

Колін зиркнув на неї крізь дзеркало заднього огляду. Вона усміхалась йому. Це був жарт, чи Колін думав, що жарт, але він відчув, як образа піднімається до горла, і знав, що очі виказують його.

— Господи, Сінглтон, я ж просто приколююся.

— Тобі варто пам'ятати, що «ти нестерпний» — це, зазвичай, останні слова Катріни, — пояснив Гассан, наче Коліна тут не було. — Він дуже чутливий до цієї теми.

— Витребеньки, — сказав Колін.

— Второпав.

Висадивши Ліндсі, вони заїхали до Hardee's і підвечеряли подвійним чизбургером із картоплею фрі, що тонула в жирі. Перші півгодини Колін читав Байрона, а Гассан тим часом зітхав і примовляв «Боже, який ти нудний», доки Колін зрештою не відклав книжку.

Після їжі їм залишалося вбити ще годину. На стоянці, знемагаючи у хвилях гарячого повітря, що піднімалися від асфальту, Гассан витер лоба і сказав:

— Гадаю, нам треба швартуватися до Гатшотського універмагу.

Вони в'їхали на курну магазинну стоянку за п'ятдесят хвилин до призначеного терміну і, перестрибуючи через східці, вбігли до магазину під рятівний подув кондиціонера. Ліндсі Лі Веллс сиділа за стійкою на чомусь, що нагадувало хлопця, рука якого лежала в неї на колінах.

— Привіт, — сказав Колін.

ЩОК визирнув з-за Ліндсі. Він кивнув, не усміхнувшись, не змигнувши і взагалі не ворухнувши жодним м'язом на міцному круглому обличчі.

— Як воно? — запитав ЩОК.

— Не дуже, — відповів Колін.

— Ви, двоє, вам пощастило жити з Ліндсі.

Ліндсі радісно хіхікнула і, повернувшись, ніжно поцілувала свого хлопця в шию.

— Колись ми з тобою будемо жити разом, — сказала вона.

— Торкнетесь її, — раптом бовкнув ЩОК, — я вас уб'ю.

— Це трохи банально, — відгукнувся Гассан від стійки з цукерками. — А що, як ми доторкнемося до неї? Тобто якщо я просто зачеплю її, проходячи повз у коридорі?

ЩОК насупився.

— О'кей, — сказав він, — це дійсно смішно. Але ми тут із Ліндсі саме мали дуже серйозну розмову, тож, якщо ви не проти...

Щоб зменшити напруження, Колін сказав:

— О, вибач. Тоді ми, може, прогуляємось, чи щось таке.

— Візьми, — сказала Ліндсі й кинула йому зв'язку ключів. — У Коліновому джипі є кондишн.

— І не виїжджайте зі стоянки, — похмуро попередив ЩОК.

Виходячи з дверей, Колін почув, як ЩОК запитував у Ліндсі:

— Котрий із них геній — товстий чи сухоребрий?

Що відповіла Ліндсі, він не розчув, бо на той час був уже далеко. Дорогою до ЩОКового джипа Гассан зауважив:

— Блін, ну, він капітальний, як цегляний нужник, га? Слухай, Товстий відійде до вітру.

— А Сухоребрий почекає у джипі, — відказав Колін.

Він заліз у машину, повернув ключ запалювання і негайно ввімкнув кондиціонер на повну, хоч спочатку той наганяв тільки гаряче повітря.

Повернувся Гассан, і щойно відчинивши дверцята, промовив:

— З ним вона така солоденька, а з нами — як пацан, просто кидається лайном. А коли говорить зі Старнсом, з неї взагалі пре південний акцент.

— Ти не втюрився часом? — запитав Колін.

— Та ні, просто думки вголос. Востаннє кажу тобі: мене не цікавлять дівчата, я не збираюсь одружуватись. Залицятися до Ліндсі — харам.^[48] До того ж у неї великий ніс. Я не шанувальник носів.

— Не хочу сперечатися, але ти стільки всякого харамного лайна робиш.

Гассан кивнув.

— Так. Але то інше. Наприклад, мати собаку. Це ж не те саме, що курити крек, чи пліткувати за спиною, чи красти, чи брехати мамі або трахати дівчат.

— Моральний релятивізм, — визначив Колін.

— Ніфіга, — заперечив Гассан. — Я не думаю, що Бог переймається таким лайном, як мати чи не мати собаку або чи можна жінкам носити шорти. Я думаю, для нього головне, щоб ти був хорошою людиною.

Слова «хороша людина» негайно навіяли Колінові спогади про Катріну № 19. Вона незабаром мала їхати з Чикаго у Вісконсин, де щоліта працювала вихователькою в таборі для дітей із фізичними вадами. Їх там вчили їздити верхи. Вона була такою хорошою людиною, і він так сумував за нею, усім тілом. Він за нею банував.^[49] Та відчував усередині, там, де пульсував біль, що вона вже не сумує за ним, як раніше. Мабуть, їй полегшало. Інакше вона б зателефонувала. Хіба що...

— Я хочу набрати її.

— Найгірша з твоїх ідей, — негайно відгукнувся Гассан. — Найгірша. Ідея. З усіх.

— Ні, бо що як вона просто чекає, щоб я зателефонував, так само, як я чекаю, що вона подзвонить?

— Так, але ти Покинутий. Покинуті не дзвонять. Ти це знаєш, кафе́ре. Покинуті ніколи, ніколи не повинні телефонувати. З цього правила немає винятків. Жодного. Ніколи не дзвони. Ніколи. Ти не можеш дзвонити.

Колін поліз до кишені.

— Не роби цього, чуваче. Ти висмикуєш чеку з гранати. Ти облитий бензином, а телефон — це запалений сірник.

Колін розкрив телефон.

— Витребеньки, — сказав він.

Гассан змахнув руками.

— Ти не можеш це витребенькати! Це кричуще зловживання витребеньками! Я тобі витребенькую їй дзвонити!

Колін закрив мобільник і замислився. Задумливо покусав пучку великого пальця.

— Гаразд, — сказав він. — Не буду.

Гассан полегшено зітхнув.

— Ми були дуже близькі до провалу. Подякуймо Подвійним Зворотним Витребенькам.

Вони посиділи мовчки, і Колін сказав:

— Я хочу додому.

— В Чикаго?

— Ні, до Ліндсі додому. Але нам треба убити ще сорок хвилин.

Гассан втупився у вітрове скло і повільно покивав головою. За кілька хвилин він сказав:

— Ну, добре. У товстого хлопчика напад астми. Трюк старий, але працює.

— Що?

Гассан зробив великі очі.

— Ти глухий?! У товстого хлопчика напад астми. Найстаріший трюк із книжок про товстих малюків. Просто не зіпсуй гри.

Вони вибралися з машини і Гассан почав дуже голосно хрипіти. Кожен його вдих звучав як крик різаної качки. XXXXXXXX; видих; XXXXXXXX; видих. Він притиснув руки до грудей і побіг до гатшотського універмагу.

— Що з ним таке? — запитала Ліндсі в Коліна.

Та перш ніж він устиг відповісти, заговорив Гассан, перемежаючи мову хрипінням.

— XXXXXXXX. Астма. XXXXXXXX. Напад. XXXXXXXX. Сильний. XXXXXXXX.

— О, лайно, — сказала Ліндсі.

Вона зішла зі ЩОКових колін, озирнулась, схопила свою аптечку і почала шукати в ній якісь ліки від астми. Ще Один Колін мовчки сидів на табуретці, без сумніву, невдоволений вторгненням.

— Усе буде добре, — сказав Колін. — Таке буває. Мені просто треба відвезти його додому, там у нього є інгалятор.

— Голліс не любить, коли її відволікають від роботи, — сказала Ліндсі.

— Що ж, вона зробить виняток, — відповів Колін.

Гассан хрипів усю дорогу додому і поки біг сходами Рожевого маєтку до своєї кімнати. Вони чули, як Голліс у кухні говорила:

— Це американський продукт. Вироблений американцями. Це продажний аргумент. Це той аспект товару, на який слід спиратися в

рекламі та маркетингу. Люди купують американське. У мене тут є дослідження...

Колін подумав було, що Голліс просто цілими днями дивиться «Телемагазин», полишивши бізнес на інших, але ж ні, вона вочевидь працювала.

Майже відразу по тому Голліс з'явилась у дверях кухні й першими її словами були:

— Будь ласка, не заважайте мені в робочий час.

Та коли Ліндсі сказала, що в Гассана напад астми, а він забув свій інгалятор, Голліс кинулася сходами вгору. Колін не відставав із криком: «Сподіваюсь, уже все гаразд, Гассане!» — щоб попередити Гассана про її наближення. Коли всі забігли до його кімнати, Гассан мирно лежав на ліжку.

— Перепрошую, я забув удома інгалятор, — сказав він. — Більше таке не повториться.

Вечеряли гамбургерами з вареною спаржею на задньому дворі Веллсів. У Коліна, в Чикаго, задній двір мав розміри три на три з половиною метри, а цей був завбільшки з футбольне поле. Зліва від них пагорб здіймався вгору, увесь порослий лісом із кількома скелястими виступами. Справа доглянутий газон збігав із пагорба до соєвого поля (про те, що це соя, Колін довідався від Старнса). Сонце сідало за їхніми спинами, і в центрі стола у бляшанці горіла цитронелова свічка, щоб відганяти комарів. Коліну подобався в Гатшоті цей відкритий, безмежний простір.

Після їжі Колінові думки повернулися до Катріни № 19. Він поглянув на мобільник, сподіваючись, що вона дзвонила, і згадав, що час зателефонувати батькам.

З невідомих причин вдома у Коліна, у третьому найбільшому місті Америки, ніколи не було мережі, а в Гатшоті, Теннессі, всі п'ять смужечок виявились на місці. Відповів батько.

— Я досі в тому ж містечку, в Гатшоті, Теннессі, — почав Колін. — Ми зупинилися в однієї жінки, Голліс Веллс.

— Дякую, що подзвонив. Я мушу знати це ім'я?

— Ні, але воно є в телефонній книзі. Я перевірів. Вона власниця місцевої фабрики. Гадаю, ми залишимося на кілька днів. Гассану тут чомусь подобається, — імпровізував Колін, — і у нас, здається, є робота.

— Не можна зупинятися в незнайомих людей, Коліне.

Колін думав збрехати, що вони зупинилися в готелі, працюють там у ресторані, обвикаються потроху. Але сказав правду.

— Вона приємна жінка. Я їй довіряю.

— Ти всім довіряєш.

— Тату, я сімнадцять років виживав у Чикаго, і мене жодного разу не пограбували, не штрикнули ножом, я не впав на рейки і не...

— Поговори з мамою, — сказав батько, як він завжди говорив.

Через кілька секунд (Колін просто бачив, як вони перемовляються, поки батько прикриває рукою слухавку) він почув материн голос:

— Любий, з тобою все гаразд?

Ну, я б аж так не перебільшував.

— Тобі краще? — зробила ще одну спробу матінка.

— Трохи. Я не лежу долілиць на килимі.

— Дай мені поговорити з тією жінкою, — попросила матінка.

Колін зайшов у дім, знайшов на дивані Голліс і простягнув їй телефон.

Після розмови з Голліс йому дозволили залишитись. Він знав, що матінка хотіла б, щоб він мав пригоди. Їй завжди хотілося, щоб він був нормальним хлопцем. Колін підозрював, що вона потай зраділа б, якби він прийшов додому о третій ранку п'яний, як чіп, бо це було б нормально. Нормальні хлопці повертаються додому пізно; нормальні хлопці жлуктять тепле пиво пляшками у темних алеях із друзями (у нормальних хлопців буває більше ніж один друг). Батько хотів, щоб Колін був вище за весь цей мотлох, та, ймовірно, навіть він починав сумніватися в тому, що Колін колись стане кимсь надзвичайним.

Колін зайшов до Гассана розповісти, як круто все вийшло з батьками і Голліс, але того не було в кімнаті. Він подався шукати друга по дому, позазирав на поверсі, тоді спустився вниз і виявив зачинені двері, з-за яких долинав голос Ліндсі. Він зупинився перед тонкими дверима і заслухався.

— Гаразд, але як він це робить? Він що, просто запам'ятовує все? — говорила Ліндсі.

— Ні, не так. Це просто, якби ти чи я сіли і читали б книжку про, я не знаю, президентів, і ми прочитали б, що Вільям Говард Тафт був

найтовстішим президентом і якось він застряг у ванні, ^[50] і це клацнуло б у нашому мозку, як цікавинка, і ми б запам'ятали це, розумієш?

Ліндсі засміялась.

— Ми з тобою будемо читати книжку і знайдемо, може, три цікаві речі, які запам'ятаємо. А Колін вважає цікавим все. Він читає книжку про президентів і запам'ятовує більшу частину, тому що все прочитане ним клацає у нього в голові, як бісова цікавинка. Чесно, я бачив, як він робить це з телефонною книжкою: «О, тут двадцять чотири Тішлери. Дивовижно!»

Колін відчував суміш почуттів, так наче його водночас і піднесли, і применшили. Це правда, подумав він. Але не можна сказати, що речі видавалися йому дивовижними просто самі собою і він міг запам'ятати цілу телефонну книгу, бо це було захоплююче читиво. Він захоплювався речами з певних причин. Взяти хоча б отих Тішлерів, це була правда про них (і Гассан запам'ятав це точно). «Тішлер» — німецькою столяр, і коли він тоді дивився телефонну книгу з Гассаном, то подумав: «Як дивно, що в Чикаго рівно двадцять чотири столяри по-німецьки, цілодобовий манікюрний салон на розі Оклі та Лоуренс називається „24/7 нігті“». А тоді йому стало цікаво, може, є ще точно 7 столярів іншою мовою в телефонній книжці Чикаго, і він виявив, що справді, там було рівно сім Столярчуків. Отож ці речі цікавили його не просто так, знічев'я, це були зв'язки, що виникали у його мізках, зв'язки, які він не міг припинити вишукувати.

— Але це не пояснює, чому в нього так добре виходить грати у «Скрабл», наприклад, — зауважила Ліндсі.

— Ну, це тому, що він нереально класно складає анаграми. Але він хоч за що візьметься, то гарує, мов божевільний. Взяти комп'ютерний набір. До дев'ятого класу, коли ми подружилися, він не вмів друкувати. Та вчителька англійської вимагала, щоб ми здавали роздруковані роботи, отож за два тижні Сінглтон навчився набирати тексти на клаві. Причому не виконуючи свої англійські завдання, бо тоді б він друкував, як сам вважав, не досить добре. Ні, щодня після школи він сідав за комп і набирав п'єси Шекспіра. Всі. Буквально. Потім набрав «Ловця у житті», і ще, і ще, аж доки не почав строчити в десять пальців як із кулемета.

Колін відступив від дверей. Оце й усе, подумав він, що я робив у житті. Анаграми; розповіді про факти, узятих із книжок;

запам'ятовування дев'яносто дев'яти знаків після коми вже відомого числа; захоування знову й знову в одне й те саме ім'я із семи букв: передрук, передрук і знову передрук. Єдиною надією на оригінальність була його Теорема.

Колін відчинив двері. Більшу частину кімнати займав більярдний стіл із рожевим сукном. Гассан із Ліндсі сиділи на протилежних кінцях зеленого шкіряного дивана і дивилися покер на пласкому екрані, підвішеному на стіні. Гассан обернувся до Коліна і сказав:

— Чуваче, тут видно навіть прищі на носі!

Колін сів між ними. Ліндсі з Гассаном теревенили про покер, про прищі, про HD і DVR, а Колін тим часом намагався вкласти свої минулі стосунки у графік. До кінця вечора дещо вдосконалена формула працювала для ще двох К: 9-ї та 14-ї. Щойно він устиг занотувати зміни, як вони вимкнули телевізор і почали грати в більярд. Та Колін не відривався від нотатника. Він любив це шкрябання олівця об папір, коли працював над чимось: це означало, що щось відбувалося.

Коли пробило північ, Колін відклав олівця. Він підняв очі й побачив, що Ліндсі стоїть на одній нозі, нахилившись над більярдним столом під дуже незручним кутом. Гассана не було видно.

— Агов, — гукнув Колін.

— О, ти вийшов зі сутінкової зони? — відгукнулась Ліндсі. — Як твоя Теорема?

— Нормально. Я ще не знаю, правда, чи вона працює. Де Гассан?

— Пішов спати. Я тобі пропонувала пограти, але ти, мабуть, не чув. Тоді я вирішила пограти трохи проти себе. Я виграю.

Колін підвівся і шморгнув носом.

— Здається, у мене алергія на цей будинок.

— Це може бути Принцеса, — сказала Ліндсі. — Взагалі, це її кімната. Тсс. Вона спить.

Колін слідом за Ліндсі обійшов більярдний стіл і присів. Велика маса під столом, яку він досі вважав скрученим кошлатим килимом, ритмічно здіймалась і опускалась, дихаючи.

— Вона завжди спить.

— У мене алергія на тварин, — оголосив Колін.

Ліндсі усміхнулась.

— Ну, знаєш, Принцеса тут перша поселилась.

Вони знову всілися на диван, дівчина підібгала під себе ноги і тепер здавалась вищою за Коліна.

— То що, Гассан говорив мені, що ти дока в анаграмах, — почала Ліндсі.

— Угу, — відповів Колін. — Дока в анаграмах — нагода, кава, храм.

Ліндсі поклала свою руку (з нігтями відучора кольору електрик) на Колінову руку. Той напружився від несподіванки і поглянув на дівчину. Вона забрала руку і знову поклала собі на коліна.

— Отже, — вела вона далі, — ти геніально складаєш слова з інших слів, але нездатний складати слова з повітря.

І — так, це знову була правда. Переписування замість оригінального написання. Обдарований, але не геній. Було так тихо, що він чув дихання Принцеси. Знову засаднила порожнеча всередині.

— Я просто хочу зробити щось таке, що важить. Або бути кимось, хто важить. Я просто хочу щось значити.

Ліндсі не відповіла одразу, вона схилилась у бік Коліна так, що він відчув фруктовий запах її парфумів, а тоді лягла на спину головою до нього, торкаючись волоссям його шортів.

— Гадаю, ми з тобою дві протилежності, — сказала вона зрештою. — Бо для мене важити щось — дурнувата ідея. Я прагну лишатися непомітною, бо саме тоді, коли ти влазиш у щось велике, тебе й підстрелюють. Що ти більший, то гірше твоє життя. Поглянь, як мордуються відомі люди.

— Це тому ти читаєш «Життя зірок»?

Ліндсі кивнула.

— Ага. Заради — є німецьке слово для цього. Блін, крутиться на язиці — ш-ш..

— Шаденфройде, — сказав Колін. — Отримувати задоволення від чужого страждання.

— Точно! Отже, — вела далі Ліндсі, — візьмімо Гатшот. Голліс завжди каже мені, що нічого по-справжньому хорошого не станеться зі мною, якщо я залишусь у Гатшоті. Може, це й правда. Та нічого по-справжньому поганого теж не буде, і я згодна на таку оборудку.

Колін не відповів. Але подумав, що Ліндсі Лі Веллс, попри всю свою крутість, була трохи легкодухою. Та перш ніж він устиг

придумати, як це висловити, Ліндсі вже підвелася й запалилась новою темою.

— Гаразд, — почала вона, — от що треба, щоб розповідати історії: тобі потрібен вступ, середина і закінчення. У твоїх розповідях немає сюжету. Вони наче: «от я подумав, тоді ще це подумав, іще це і так далі». Не можна йти навмання. Ти — оповідач-початківець, і не повинен відхилятися від сюжету. І ще тобі потрібен хороший, сильний висновок. Або тема, або щось таке. І ще така річ, як пригода чи любовна історія. Щось таке треба вставити. Якщо, наприклад, це розповідь про те, як ти зайшов попісяти в клітку до лева, додай в цю історію дівчину, яка, побачивши твого величезного пісюна, рятує тебе в останню мить, висмикнувши з клітки, бо не може дозволити тварюці схвати такий надзвичайний орган.

Колін почервонів, але Ліндсі не зважала.

— У вступі — ти хочеш пісяти; в середині пісяєш; наприкінці, через кохання і пригоду, твій пісюн врятовано з пащі голодного лева завдяки хоробрості дівчини, яку підштовхнула любов до суперпісюнів. І мораль цієї історії така, що смілива дівчина вкупі з величезним пісюном врятовують тебе в будь-якій найбезнадійнішій ситуації.

Відсміявшись, Колін поклав долоню на руку Ліндсі. Якусь мить він тримав її так і навіть відчув шкірою пошкоджене місце в неї на великому пальці, яке вона гризла. Тоді забрав руку і сказав:

— Моя Теорема розповість історію. Кожен графік із початком, серединою і кінцем.

— У геометрії немає романтики, — заперечила Ліндсі.

— Зажди, і сама побачиш.

Початок (середини)

Він ніколи надто не замислювався про Катріну № 1. Він сумував через розрив тільки тому, що начебто мусив сумувати. Малі діти граються в хатку, у війну і в стосунки. Я хочу гратися з тобою; ти мене покинула; я сумую. Але нічого з цього не було насправді справжнім.

Оскільки Катрінин батько був Коліновим репетитором, вони й далі періодично бачилися наступних кілька років. Вони добре ладнали,

та він не згоряв від пристрасті, не страждав аж так, щоб зробитися одержимим її іменем і зустрічатися з однойменними дівчатами знову і знову.^[51]

Але саме так і сталося. Спочатку це здавалося випадковістю — просто низка дивних збігів. Просто так сталося: він зустрів Катріну, вона йому сподобалася. Він їй також. Тоді це закінчувалось. А потім, коли це вже перестало бути звичайним збігом, це стало просто чергуванням двох періодів: один (стосунки з Катрінами) він прагнув продовжити, другий (покинутий ними) — припинити. Але виявилось, що неможливо відділити один цикл від другого. Це й далі відбувалося з ним, і через якийсь час стало майже рутинною. Він щоразу проходив цей цикл гніву, жалю, пристрасті, надії, відчаю, пристрасті, гніву, жалю. Процес розриву взагалі, й з Катрінами зокрема, відбувався у край одноманітно.

Ось чому люди втомлюються слухати розповіді Покинутих про їхні прикросі: такі розриви передбачувані, повторювані та нудні. Вони хочуть залишатися друзями; вони почуваються задушливо; це завжди вони й ніколи ти; а після того в тебе спустошення, а в них полегшення; для них усе закінчено, для тебе тільки починається. І для Коліна, принаймні, було ще глибше повторення: щоразу Катріни кидали його, бо він їм просто не подобався. Кожна з них доходила точно такого самого висновку щодо нього. Він був не такий крутий, чи не такий гарний, чи не такий розумний, як вони сподівалися, — коротше кажучи, він недостатньо важив. І це траплялося з ним знову і знову, доки не зробилося нудним. Але повторюваність не рятує від болю. УІ столітті нашої ери римські намісники мордували Святу Аполлонію,^[52] розкришуючи їй зуби щипцями, один за одним. Колін часто думав про це у зв'язку з неминучістю своїх розривів: у людини тридцять два зуби. Через скількись зубів руйнування наступного, ймовірно, перестає бути несподіванкою, воно передбачуване. Але ніколи не перестає боліти.

(десять)

Наступного ранку Колін почувався досить втомленим, щоб проспати до восьмої години, попри півняче кукурікання. Унизу він знайшов Голліс на дивані у відключці в пронизливо-рожевому муу-муу,^[53] вкриту паперами, що частково розсипалися по підлозі. Скрадаючись, він пройшов повз неї, подумавши, що «муу-муу» варто додати до свого віртуального списку непридатних до анаграмування слів.

Гассан сидів на кухні, споживаючи вівсяну кашу з омлетом. Він мовчки простягнув Коліну записку, написану на фірмовому папері з титулом: «ГОЛЛІС П. ВЕЛЛІС / ДИРЕКТОР&ПРЕЗИДЕНТ. „ГІТШОТ ТЕКСТИЛЬ“»:

Хлопці,

Я, ймовірно, сплю, але ви, сподіваюся, встали вчасно. Вам треба бути на фабриці на 9. Спитаєте Зікі. Я прослухала ваше інтерв'ю зі Старнсом — хороша робота, але я змінила думку про деякі речі. Витрачаючи по шість годин на людину, ми ніколи не охопимо ціле місто. Я хочу, щоб ви ставили тільки такі чотири запитання: «Де б ви воліли жити, якби могли вибрати будь-яке місце?», «Що б ви робили в житті, якби не працювали на фабриці?», «Коли ваша сім'я оселилася тут?» і «Що, на вашу думку, робить Гітшот особливим?» Сподіваюся, так ви просуватиметеся в темпі. На фабриці на вас чекають. Ліндсі вас супроводжуватиме.

Побачимося ввечері,

Голліс

P.S. Я пишу цю записку о пів на шосту ранку, тож не будіть мене.

— До речі, класна зачіска, кафіре. У тебе вигляд, наче ти запхнув виделку в розетку.

— Ти знав, що 1887 року в Ніколи Тесли волосся цілий тиждень стояло дибки після того, як він пропустив через себе розряд у п'ятдесят тисяч вольт, щоб довести, що...

— Кафіре, — перервав його Гассан, поклавши виделку на тарілку. — Абсолютно, геть-зовсім не цікавить. От коли б Нікола Тесла, хоч хто він є, мав тривалий зв'язок з одноногою куркою і через цю курячу хіть його волосся встало дибки — це так, будь ласка, щедро поділися зі мною такою веселою історією. Але без електрики, кафіре. Ти ж знаєш. [\[54\]](#)

У лабіринті шафок Колін знайшов собі тарілку, чашку і чим їсти. Він згріб омлет з пательні на тарілку й націдив собі води із крутої штуки натисни-тут-і-вода-потече в дверцятах холодильника.

— Як яйця? — запитав Гассан.

— Смачно, старий. Ти хороший кухар.

— Без жартів. Отак Татко і став гладким. До речі, я вирішив, що називатиму себе Татком. Замість «я» чи «мені» Татко відтак говоритиме «Татко». Класно?

— Так, мені подобається.

— Що тобі подобається? — запитала Ліндсі Лі Веллс, яка саме зайшла до кухні в своїй піжамі зі східними мотивами, її каштанове волосся було зібране у хвіст. Колін зауважив, що у ній щось змінилося, та спочатку не збагнув, що саме, а тоді зрозумів. Вона була без макіяжу. І здавалася гарнішою, ніж у попередні дні, — Колін завжди віддавав перевагу дівчатам без макіяжу.

Хлопець чхнув, а тоді помітив, що за Ліндсі припхалася Принцеса. № 19 також мала собаку — мініатюрну таксочку на ім'я Файєрбол Робертс.

Нікому так не личила відсутність макіяжу, як Катрін. Вона ніколи не використовувала його й зовсім не потребувала. Господи, це біляве волосся, яке вітер навівав їй на обличчя, коли вони йшли уздовж озера після школи; складочки в кутках її очей, коли він уперше сказав «Я кохаю тебе», а вона швидко, впевнено і м'яко відповіла «Я теж тебе кохаю». Всі дороги вели до неї. Вона була центром усіх зв'язків, які утворював його мозок — маточиною колеса.

Коли Колін опам'ятався, Ліндсі читала записку від Голліс.

— О боже, я мабуть, піду вдягатись, — сказала вона.

Вони завантажилися в Чортопхайку, Ліндсі захопила переднє пасажирське місце. На вході до «Гатшот текстиль» їх зустрів здоровань із бородою, як у Санти-Клауса, тільки темнішою.

Він стиснув Ліндсі в обіймах зі словами: «Як справи у моєї дівчинки?», а вона відповіла: «Добре. А як у мого Зікі?» Чоловік засміявся. Він потиснув руки Гассану і Коліну. Зікі повів їх через гамірне приміщення, де машини, здавалося, билися одна об одну, і завів до кімнати з коричневою пластиковою табличкою на дверях «КІМНАТА ВІДПОЧИНКУ СТАРНСА ВІЛСОНА».

Колін поклав диктофон на кавовий столик. Здавалося, що кімната вмебльована непотрібними речами, які повикидали працівники фабрики: вельветовий диван кольору жовчі, пара геть потрісканих шкіряних крісел, з яких стирчав поролон, і обідній стіл Formica з шістьма стільцями. Над двома торговельними автоматами висів намальований на вельветі портрет Елвіса Преслі. Колін, Гассан і Ліндсі всілися на диван, а Зікі — на одне зі шкіряних крісел. Він заговорив раніше, ніж вони встигли поставити йому запитання Голліс.

— Єзекія Вілсон Джонс, сорок два роки, розлучений, двоє синів, одинадцять і дев'ять років, Коді й Кобі, обидва відмінники. Я виріс у Бредфорді, переїхав сюди у тринадцять років, бо мій татко програв свою заправку в покер — таке лайно постійно траплялося з моїм старим. Його взяли на фабрику. Сам я працював тут щоліта, коли був у старших класах, і перейшов на повну ставку на другий день після випуску. Завжди працював тут: на конвеєрі, у контролі якості; зараз я начальник денної зміни. Що ми тут робимо? Беремо бавовну, зазвичай, з Алабами чи Теннессі.

Він замовк, поліз у кишеню по жуйку, витяг квадратик у фользі, розгорнув, поклав до рота і повів далі.

— Я кинув курити одинадцять років тому і досі жую ці «Нікоретте» — смердить гімном і не дешево. Не починайте курити. Тепер щодо фабрики.

Наступні двадцять хвилин Зікі розповідав їм про весь процес: як бавовна перетворюється на шнурки, і як потім машина розрізає цей шнурок на відрізки довжиною точно 5,4 см, і куди ці шнурки транспортуються. Чверть усього товару постачається прямо їхньому

найбільшому клієнту, STASURE Tampons, а решта йде на склад у Мемфісі, звідки розходиться по виробниках тампонів.

— Зараз мені треба повертатися до роботи, але я зроблю от що: надсилатиму вам людей на двадцять хвилин, на перерву, і ви зможете їх розпитувати. До речі, до мене є запитання?

— Взагалі, так, — сказав Гассан. — Де б ви воліли жити, якби могли вибрати будь-яке місце? Що б ви робили в житті, якби не працювали на фабриці? Коли ваша сім'я поселилася тут? — стоп, це ви вже говорили; і що, на вашу думку, робить Гатшот особливим?

Зікі посмоктав «Нікоретте», присмоктавши нижню губу до зубів.

— Я б жив тут, — відповів він. Якби я не працював на цій фабриці, я б, імовірно, працював на іншій. А може, почав би бізнес із обрізання дерев. У мого свояка такий, і йому добре ведеться. А що робить це місто особливим? Ну, блін, почати з того, що в нас безплатна кола з автомата. Просто натискаєш кнопку — і вискакує. У більшості такого немає на роботі. Плюс у нас у всіх є люба панночка Ліндсі Лі, якої решта міст не має. Ну, все, пішов працювати.

Коли Зікі вийшов, Ліндсі підвелася.

— О'кей, хлопці, було весело, але зараз я йду до магазину — мрійливо зазиратиму в очі своєму хлопцю. Заїжджайте по мене о пів на шосту, гаразд?

І пішла. З огляду на те, що влаштувала б доньці Голліс, якби б Гассан чи Колін її виказали, Ліндсі поводитимась доволі самовпевнено. І це, подумав раптом Колін, має означати, що ми друзі. Майже випадково, лише за два дні, Колін завів другого за все життя друга.

За наступних сім годин хлопці взяли інтерв'ю у двадцяти шести осіб, ставлячи всім одні й ті самі чотири запитання. Колін слухав людей, які хотіли б заробляти на життя дерев'яними скульптурами чи вчителюванням у молодшій школі. Його зацікавило, що майже всі опитані з усіх місць на Землі вибирали б Гатшот, як і Ліндсі Лі Веллс. Та оскільки опитував людей переважно Гассан, Колін мав час подумати про свою Теорему.

Його не полишала упевненість в тому, що романтичні стосунки в основі своїй одноманітні та передбачувані, тому цілком можливо написати формулу, яка б передбачала перебіг зіткнення двох людей. Але він побоювався, що йому не до снаги здійснити це. Він просто не уявляв, як упхнути в формулу інших Катрін і не зіпсувати те, що він

уже довів до пуття. І з невідомої причини ця непевність у своїх можливостях загострила його сум за К-19 так сильно, як він не відчував відтоді, як лежав обличчям у килим у своїй кімнаті. Порожнина в животі боліла так, що він аж забув про Теорему і замислився про те, як це щось, чого немає, може отак боліти.

О пів на п'яту до кімнати увійшла жінка й повідомила, що вона остання неопитана працівниця «Гатшот текстиль» із присутніх на роботі. Вона зняла товсті рукавички, дмухнула на свою гривку, аж та підстрибнула в повітрі, й промовила:

— Кажуть, один із вас геній.

— Я не геній, — спокійно заперечив Колін.

— Ну, ти найближче до нього із тих, кого я знаю. І в мене є запитання. Чому духова шторка завжди втягується всередину, хоча вода мала б випинати її назовні?

— Це, — проголосив Гассан, — одна з великих нерозкритих таємниць людського буття.

— Взагалі-то, я знаю, — Колін усміхнувся. Приємно, коли знову можеш бути корисним.

— Облиш! — вигукнув Гассан. — Ти серйозно?

— Ага. Водяний пил утворює коловорот, щось на кшталт циклону. І центр коловороту — «око циклону» — зона низького тиску, яка всмоктує шторку всередину і вгору. Один тип досліджував це. Чесно.

— Ось тепер, — сказав Гассан, — справді цікаво. То в кожному душі є наче маленький циклончик?

— Точно.

— Овва! — здивувалась жінка. — Я про це думала все життя. Ну, добре. Мене звати Катріна Лейн. Мені двадцять два, працюю тут десять місяців.

— Зажди, а по буквах? — запитав Гассан.

— К-а-т-р-і-н-а Л-е-й-н.

— Отакої, — промимрив Гассан.

Вона була доволі симпатичною, Колін помітив це тепер, коли придивився. Але ні. Катріна Лейн його не приваблювала. І не через різницю у віці. А через К-19. Колін подумав, як же далеко зайшла «хвороба», якщо він може отак сидіти проти милої та привабливої (і сексуально досвідченішої!) Катріни, не відчуючи ані найменшого потягу.

Розпитавши Катріну Лейн, вони поїхали. Трохи проїхалися в Чортопхайці по двосмуговому шосе без жодної мети, з опущеними шибками вікон, насолоджуючись їздою і самотністю. Увімкнули кантрі-радіо на максимум, і старі динаміки Чортопхайки спотворювали твенги слайд-гітар. Часом вони підхоплювали пісню, горлали її разом із радіо, відчайдушно фальшивили, не переймаючись цим. Прикольно було співати в цій удаваній кантрі-манері. І хоча Колін відчував сум, це був підбадьорливий всесвітній сум, який єднав його з Гассаном і кумедними піснями й, головне, з нею. Він саме горлав «Лайк строобері вайн», ^[55] коли раптом замовк, повернувся до Гассана і сказав:

— Стоп, зажди, зупини тут.

Гассан з'їхав на узбіччя і зупинився. Колін вистрибнув з машини і витягнув телефон.

— Що ти робиш? — гукнув Гассан з водійського сидіння.

— Я піду полем, доки не впіймаю покриття, а тоді зателефоную їй.

Гассан почав битися головою об кермо. Колін повернувся й пішов. Віддаляючись, він почув, як Гассан вигукнув:

— Витребеньки!

Але Колін ішов далі.

— Іще один крок, і Татко залишає тебе тут.

Колін ступив крок і почув за спиною гуркіт двигуна, але не озирнувся. Він чув, як колеса проскрипіли по гравію, виїхали на асфальт, а далі до нього долинув характерний гул двигуна, що віддаляється. Через п'ять хвилин ходи він упіймав сигнал достатньої сили. Було жахливо тихо. «У Чикаго тихо тільки коли падає сніг», — подумав Колін, розкрив телефон, натиснув кнопку голосового виклику і промовив: «Катріна». Він сказав це тихо, побожно.

П'ять гудків, а тоді ввімкнулась голосова пошта. Він почув «Привіт, це Катріна», а на задньому фоні — як проносяться автомобілі. Вони тоді разом поверталися додому з «МобіМанії», коли вона записала це повідомлення. «Я зараз, е-е». І вона екнула, він пам'ятає це, бо він злегка поплескав її по сідницях, коли вона наговорювала. «Е-е, не можу говорити. Залиште мені повідомлення, і я передзвоню». І він пам'ятав кожную деталь про це, і кожную деталь про все, і чому він не міг забути. Аж ось — «біп».

— Привіт, це Кол. Я стою на своєму полі під Гатшотом, Теннессі, це довга історія, тут спека, Ка, я стою тут упріваю, наче в мене гіпергідроз, така хвороба, коли ти пітнієш сильно. Це нецікаво. Але однак тут спекотно і я думаю про холод, щоб освіжитися. І я згадав, як ми йшли крізь порошу з того кумедного фільму. Ти пам'ятаєш, Ка? Ми були на Гідінз, і сніг поглинув усі звуки так, що я не чув нічого в світі, крім тебе. Там було так холодно, так тихо, і я так кохав тебе. Тепер тут спекотно, мертва тиша, і я досі тебе кохаю.

Через п'ять хвилин, коли він плентався назад, його телефон завібрував. Він кинувся назад, туди, де був сигнал, і, засапавшись, відповів.

— Ти прослухала повідомлення? — запитав він одразу.

— Не думаю, що варто знову починати, Коле, — відповіла вона. — Мені шкода, та я певна, що ми правильно зробили.

І він навіть не зауважив їй, що не «вони» це робили, бо так добре було слухати її голос. Точніше, це було наче *mysterium tremendum et fascinans* — страх і захоплення. Велика і жахлива таємниця.

— Ти сказала своїй мамі? — запитав він, бо її мати любила його. Всі мами Катрін його любили.

— Так. Вона засмутилась. Але сказала, що ти завжди хотів триматися за мою спідницю, а це погано для тебе.

— Краще, ніж зараз, — зауважив Колін переважно собі.

Він уявив, як вона закотила очі, коли сказала:

— Ти, мабуть, єдиний, кого я знаю, хто хоче бути сіамським близнюком.

— Зрощеним близнюком, — виправив Колін. — А ти знала, що є слово для людини, яка не є зрощеним близнюком? — запитав він.

— Ні. Яке? Нормальний?

— Сінглтон, — відповів він. — Це слово — «сінглтон».

А вона сказала:

— Кумедно, Коле. Слухай, мені справді треба йти. Я мушу збиратися в табір. Може, нам не варто розмовляти, доки я не повернуся. На якийсь час віддалитися буде добре для тебе, гадаю.

Він хотів сказати: «Ми ж мали залишитися ДРУЗЬМИ, пам'ятаєш?», і «У тебе новий хлопець?», і «І обожнюю тебе», але тільки промимрив:

— Просто послухай повідомлення.

А вона відповіла:

— Гаразд. Бувай.

Він нічого не відповів, бо не хотів першим закінчувати розмову чи натискати відбій, а тоді почув у вусі цю мертвість, і все було скінчено. Колін ліг на суху теракотову землю, і висока трава проковтнула його, зробивши невидимим. Піт, що струменів у нього по обличчю, змішався зі слізьми. Він нарешті — нарешті! — плакав. Він згадував їхні сплетені руки, їхні власні, поміж себе, дурні жарти, згадав, що відчував, коли підходив до її дому після школи і бачив крізь вікно, як вона читає. Йому бракувало всього цього. Він, бувало, мріяв, як вони навчатимуться разом у коледжі, обоє у Північно-західному університеті, вільні спати разом, коли захочуть. Йому бракувало й цих мрій. Йому бракувало його омріяного майбутнього.

«Ти можеш дуже кохати когось, — подумав він. — Але ніколи не можна кохати людину так сильно, як сумувати за нею».

Він чекав при дорозі хвилин зо двадцять, поки приїхав Гассан із Ліндсі на передньому сидінні.

— Ти мав рацію, — сказав Колін. — Не варто було.

— Таткові шкода. Ця ситуація — повне лайно. Може, тобі якраз і треба було подзвонити.

Ліндсі обернулася на сидінні.

— Ти справді так кохаєш цю дівчину?

І тут Колін знову розридався, а Ліндсі перелізла на заднє сидіння і обняла його рукою, й Колін схилив до неї голову. Він намагався надто не схлипувати, бо хлопець, який розпустив нюні, надзвичайно непривабливий. Ліндсі примовляла:

— Випусти це, дай цьому вийти.

А Колін сказав:

— Я не можу, бо якщо я дам цьому вийти, це буде оглушливо, як шлюбний крик жаби-бика.

І всі, включно з Коліном, пирснули від сміху.

Він працював над Теоремою безперервно, відколи вони повернулися додому і до одинадцятої вечора. Ліндсі принесла йому з «Тако» щось на кшталт курячого салату. Колін трохи пожував його. Взагалі він не дуже переймався їжею, особливо коли працював. Але цього вечора робота завела його у безвихідь. Він не міг зробити так,

щоб Теорема працювала, і вирішив, що його момент еврики був облудою. Для відкриття Теореми вистачило вундеркінда, та щоб довести її, потрібен був геній. Коротше кажучи, щоб довести Теорему, треба важити більше, ніж міг запропонувати Колін.

— Я сплячу тебе, — звернувся він до записника уголос. — Я кину тебе у вогонь.

Ідея була хороша, але вогню не було. Влітку в Теннессі не часто розпалюють каміни, а Колін ще й не кутив, тому сірників під рукою не виявилось. Він понишпорив по шухлядах свого (тимчасово) робочого столу, але ні сірників, ні запальнички не знайшов. Але Колін затявся спалити цей клятий записник з усім його теоремуванням. Він пройшов через ванну і прочинив двері до темної Гассанової кімнати.

— Друже, в тебе є сірники? — запитав Колін, марно намагаючись шепотіти.

— Татко спить.

— Я знаю, та в тебе є запальничка, сірники чи щось таке?

— Татко дуже старається придумати хоч одну не жахливу причину, з якої ти розбудив його посеред ночі дурним запитанням. Але ні. Ні, в Татка немає ні сірників, ні запальнички. І годі вже засирати Таткові голову. Тобі треба лиш дочекатися ранку, щоб облитися бензином і здійснити самозапалення.

— Самоспалення, — поправив Колін і зачинив двері.

Він спустився вниз, проминув Голліс Веллс, яка його не помітила, надто зайнята розкладеними довкола неї паперами і патяканням «Телемагазину». Проходячи коридором, Колін підійшов до кімнати, яку вважав кімнатою Ліндсі. Він її ніколи насправді не бачив, але звернув увагу, що дівчина начебто заходила до вітальні з цього боку будинку. Тим більше, що там горіло світло. Він тихенько постукав.

— Заходь.

Ліндсі сиділа у плюшевому кріслі під гігантською дошкою оголошень на всю довжину стіни, на якій попришпилювала свої фотографії: вона і Катрін, вона і ЩОК, вона в камуфляжі. Там були, здавалося, всі до одної світлини Ліндсі Лі Веллс, які колись були зроблені, але Колін одразу помітив, що всі вони недавні, за останніх, може, два роки. Не було ні немовлячих, ні дитячих фотографій, ні фотографій емо-альтернативно-готсько-скрімо-панківського періоду.

Широке ліжко з балдахіном притиснулось до протилежної від дошки стіни. У кімнаті вочевидь бракувало рожевого.

— Тут немає рожевого, — прокоментував Колін.

— Це єдине укриття в усьому будинку, — відповіла Ліндсі.

— У тебе є сірники?

— Авжеж, у мене їх до біса. — підтвердила Ліндсі, не піднімаючи очей. — Навіщо?

— Я хочу це спалити, — показав він. — Я не можу закінчити цю Теорему і хочу її спалити.

Ліндсі підвелась, кинулась до Коліна і вихопила записник у нього з рук. Погортала його трохи.

— Ти не можеш просто викинути?

Колін зітхнув. Було видно, що вона не зрозуміла.

— Ну, так, я міг би. Але якщо я не здатний бути генієм — а я вочевидь не здатний — то можу принаймні спалити свою роботу, як роблять генії. Тільки подумай, скільки геніїв намагалися, успішно чи ні, спалити свої папери!

— Так, — сказала Ліндсі наче здалека, ще читаючи записник. — Тільки подумай.

— Карлайл, Кафка, Вергілій. Справді, важко уявити кращу компанію.

— Угу. Чуй', поясни-но мені це, — вона сіла на ліжко і жестом запросила його сісти поруч. Нотатник був розгорнутий на сторінці з ранньою версією формули та кількома невдалими графіками.

— Ідея в тому, що ти береш двох людей і з'ясовуєш, хто з них Кидальник, а хто — Покинутий. Використовуєш шкалу від -5 для найтиповіших Покинутих до +5 для найтиповіших Кидальників. Різниця між цими числами дає тобі змінну, D , ти її підставляєш у формулу і отримуєш графік, який передбачає стосунки. Тільки от, — він завагався, думаючи, як поетичніше назвати свою невдачу, — от, вона насправді не працює.

Ліндсі не глянула на нього, просто згорнула записник.

— Можеш спалити його, — підсумувала вона, — але не сьогодні. Я візьму його на пару днів.

— Ну, гаразд, — погодився Колін і замовк, чекаючи, що Ліндсі ще щось додасть. Зрештою вона сказала:

— Це прикольний спосіб розповідання історій. Взагалі-то, я ненавиджу математику, та це круто.

— Гарзд. Але потім ми спалимо це! — Колін з удаваним пафосом тицьнув у повітря.

— Сто відсотків, ая. А зараз паняй у ліжко, поки не сталося нічого гіршого.

(одинадцять)

На п'ятий вечір у Гатшоті Гассан із Коліном розділилися. Гассан пустився з Ліндсі в «мандри», під якими, вочевидь, слід було розуміти катання на рожевому джипі Голліс від гатшотського універмагу до заправки з «Тако» і назад до універмагу, потім знову до заправки/«Тако» і так до безкінечності.

— Тобі треба виходити, — переконував його Гассан. Вони з Ліндсі стояли наготові в вітальні. З вух у неї звисали сині сережки, а щоки палали штучним рум'янцем.

— Я відстаю з читанням, — пояснив Колін.

— Відстаєш із читанням? Ти тільки те й робиш, що читаєш, — здивувалась Ліндсі.

— Я відстав, бо багато працював над Теоремою і ще через ці наші записи усної історії. Я намагаюсь щодня прочитувати по чотириста сторінок, з семи років.

— Навіть у вихідні?

— Особливо у вихідні, бо тоді я справді можу дозволити собі читати для задоволення.

Гассан струснув головою.

— Чуває, ну ти й схибнутий. І це тобі говорить фанат «Зоряного треку» і відмінник із математики з надлишковою вагою. Отож, твої справи кепські.

Він торкнувся Колінової юдо-африканської кучми, наче на щастя, і повернувся, щоб іти.

— Якби ти пішов, то наглянув би за ними, — обізвалась із дивана Голліс.

Колін мовчки взяв свою книжку (біографію Томаса Едісона)^[56] і подався сходами до себе в кімнату, де ліг на ліжко і занурився в читання. У наступні п'ять годин він закінчив цю книжку і почав нову, Foxfire, яку знайшов на полиці у своїй кімнаті. Книжка була про те, як раніше жили люди в Аппалачах.

Читання трохи заспокоїло його мозок. Без Катріни, без Теореми і своїх сподівань стати кимсь видатним у нього залишилось небагато. Але завжди були книжки. Книжки — це типові Покинуті: відклади їх

— і вони чекатимуть на тебе завжди; приділи їм увагу — і вони завжди відповідатимуть тобі любов'ю.

Колін устиг довідатися з книжки, як оббілювати єнота і обробити шкуру, коли до нього в кімнату, голосно регочучи, вломився Гассан, а за ним притяглася млява сіра маса хутра на ймення Принцеса.

— Я не брехатиму, кафіре. Так, я випив півкелиха пива.

Колін зморщив носа і шморгнув.

— Пити — це ж харам. Я говорив тобі, ти, блін, весь час робиш харамне.

— Ну, коли ти в Гатшоті, треба жити як гатшотці.

— Твоє релігійне самозречення — приклад для нас усіх, — глузливо зауважив Колін.

— Годі тобі, не змушуй мене почуватися винним. Ми із Ліндсі взяли один келих на двох. Я й не відчув нічого. Це по-справжньому напиватися харам, а не випити півкелиха пива. Хоч там як, мандри були класні. Було весело. З нами у джипі були ЩОК, ЗАД і КОЖУТ, ми катались години півтори, і вони зовсім непогані. Гадаю, вони всі мене полюбили. Плюс Кетрін теж виявилась дуже милою. А коли я кажу «мила», я маю на увазі «чудова». І ще кумедно, як всі липнуть до ЩОКа, наче він дар Божий Гатшота. Здається, він у них квотербек, чи корнербек, чи щось таке у шкільній футбольній команді, якщо не брати до уваги, що він якраз закінчив школу, отож, думаю, уже ніхто. Хоча квотербек чи корнербек — це як моряк, раз і на все життя. І ще: коли Ліндсі немає поряд, ЩОК говорить тільки про її зад. У нього немає іншої теми для розмови. Вочевидь він проводить чимало часу, мацаючи її зад, — мила картинка. А я навіть не розгледів її зад.

— Я теж ні, — сказав Колін. Він ніколи особливо не зважав на дупи, хіба що вони були незвичайно масивними.

— Ну, от, — вів далі Гассан, — у них там є мисливський будиночок у лісі, і ми поїдемо з ними полювати, і Ліндсі, і ще дехто з фабрики. Полювати. З рушницями! На свиней!

Колін не мав бажання стріляти по свинях, та хоч і по кому іншому, коли вже на те пішло.

— Гм, — сказав Колін. — Я навіть не вмію стріляти.

— Я теж, але ж це має бути не дуже складно. Довбані дебіли постійно стріляють з рушниць. Ось чому буває стільки мертвих людей.

— Може, ми з тобою натомість могли б поїхати на вихідних до лісу, позависати. Ну, вогнище там, намети.

— Ти знущаєшся?

— Ні, це було б класно. Читати при світлі багаття і готувати самим їжу на вогні, всяке таке. Я знаю, як добути вогонь без сірників. Прочитав у цій книжці, — Колін показав на Foxfire.

— Я що, схожий на підлітка-бойскаута? Ми поїдемо, розважимося. Встанемо рано, вип'ємо кави, пополюємо на кабанів — і всі будуть п'яними й веселими, окрім нас.

— Ти не можеш мене змусити, — відповів Колін.

Гассан ступив крок до дверей.

— Це правда, скиглію. Ти не мусиш їхати. Сиди собі й далі, просиджуй сраку. Я свою теж завжди кохав і доглядав, але зараз мені там засвербіло, заманулося трохи пригод.

Коліна охопило прикре відчуття, схоже на те, коли його кидають. Він же намагався знайти компромісне рішення! Він хотів десь позависати, але з Гассаном, а не з цими типу крутеликами.

— Я щось не второпаю, — сказав він, — ти з Ліндсі хочеш побути, чи що?

Гассан погладив хутрянку масу Принцеси і алергени полетіли в повітря прямісінько до Колінового носа.

— Знов за рибу гроші? Ні. Господи. Я ні з ким не хочу зустрічатися. Я бачу, що це робить із тобою. Як ти добре знаєш, я вірю у призначення Громобоя для однієї якоїсь дуже особливої панянки.

— А ще ти віриш у те, що пити не можна.

— Туше, мон амі. Стидно й соромно.

Середина (середини)

Автором наймасштабнішого з усіх відомих дослідження високообдарованих дітей був такий собі Льюїс Терман, психолог із Каліфорнії. За допомогою вчителів Терман вибрав близько семи тисяч обдарованих дітей з усього штату, за якими стежив от уже майже шістдесят років. Звісно, не всі ці діти були вундеркіндами, їхній IQ коливався від 145 до 190 — у Коліна, наприклад, коефіцієнт інтелекту

іноді перевищував 200, — але вони представляли найкращих і найрозумніших у цьому поколінні американців. Результати трохи приголомшували: скидалося на те, що високообдаровані діти у вибірці мали не набагато більше шансів стати видатними інтелектуалами, ніж звичайні діти. Більшість досліджуваних дітей стали цілком успішними дорослими — банкірами, лікарями, юристами, університетськими викладачами, але майже жоден із них не став справжнім генієм, і зв'язок між високим IQ та вагомим внеском у світову спадщину майже не простежувався. Коротше кажучи, обдаровані діти з дослідження Термана рідко справджували надії, які подавали в дитинстві.

Взяти для прикладу цікавий випадок із Джорджем Годелем. Він мав один із найвищих поміж досліджуваних коефіцієнт інтелекту, й від нього можна було сподіватися відкриттів на рівні розшифрування структури ДНК чи щось таке. Натомість він був доволі успішним лікарем у Каліфорнії, пізніше перебрався до Азії. Він так і не став генієм, але спромігся знеславити своє ім'я: Годель, цілком імовірно, був серійним убивцею.^[57] То яка користь від того, щоб бути вундеркіндом?

Колінів батько, соціолог, вивчав людей і мав свою теорію щодо того, як із вундеркінда зробити дорослого генія. Він вважав, що у розвитку Коліна слід спиратися на, як він це називав, «активне виховання, орієнтоване на результат», і природну схильність сина до навчання. Що означало загалом — дати Коліну йти своїм шляхом, поставивши певні «віхи», які, власне, нічим не відрізнялися від цілей, крім того, що називалися віхами. Колінів батько вірив, що такий тип вундеркінда — уроджений і розвинутий правильним оточенням та освітою — міг стати справжнім генієм, вікопомним. Він говорив про це Коліну іноді, коли той приходив зі школи похмурий, змучений «дибою», стомлений удавати, що повна відсутність друзів його не обходить.

— Але ти переможеш, — говорив йому батько. — Уяви, Коліне, одного дня вони всі озирнуться на своє життя і хотітимуть бути тобою. У тебе буде те, що всі хотіли б мати насамкінець.

Але так довго чекати не довелось. Трапилися «Головаті діти».

Наприкінці зимових канікул у випускному класі Колінові зателефонували з кабельного каналу, про який він ніколи не чув, з якогось CreaTVity. Сам він рідко дивився телевізор, але про цей канал

взагалі ніхто не чув. Номер телефону їм дав Krazy Kit, з яким вони контактували з приводу його наукових статей про вундеркіндів. На каналі хотіли, щоб Колін взяв участь в їхній телегрі. Батьки поставилися до цього неохайно, але їхнє «активне виховання, орієнтоване на результат» означало, що Колінові давали певну свободу вирішувати самостійно. А він хотів на шоу тому, що: а) десять тисяч доларів — перший приз — це були неабиякі гроші; б) його покажуть по телебаченню.

Коли він прибув на перший запис, для нього створили образ холодного, підступного, безжального вундеркінда. Купили йому прямокутні окуляри в металевій оправі, а у волосся втерли тонну гелю так, що в нього на голові утворився кучерявий безлад а ля найкрутіший хлопець у школі. Йому видали п'ять стройв, зокрема, пару дизайнерських джинсів, які обтискали сідниці, як нав'язливий коханець, і футболку з рукописним принтом БАЙДА. А тоді за один день зняли всі шість попередніх раундів гри, зупиняючись тільки, щоб перевдягти вундеркіндів у новий одяг. Колін виграв усі шість раундів і вийшов у фінал, де його суперником була Карін Аронсон, білява дванадцятирічна дівчинка-вундеркінд, яка навчалася в докторантурі з математики. У Карін був образ янголятка. У тиждень між першим записом і фіналом Колін носив свої дизайнерські джинси й нову стильну сорочку до школи, і люди запитували в нього: «Тебе справді покажуть по ящику?» А потім один крутий хлопець, його звали Гербі, [58] сказав Гассану, що Колін подобається одній дівчині, Марі Караволлі. І оскільки Коліна не так давно перед тим покинула Катріна № 18, він запросив Марі на побачення, тому ця італійська красуня з постійною засмагою, яка легко виграла б титул Королеви краси, якби у Калмані проводили такі конкурси, була найсексуальнішою дівчиною з усіх, яких він коли-небудь зустрічав чи хоча б мріяв зустріти. А розмовляти чи піти на побачення з такою дівчиною він навіть і не мріяв. Колін, звісно, волів би не переривати свою серію Катрін. Але Марі Караволлі була такою дівчиною, заради якої розривають серії.

І тоді трапилася кумедна річ. У день побачення Колін вийшов із метро після школи; усе було ідеально сплановано. В нього було досить часу, щоб дійти додому, повикидати обгортки від фастфуда і бляшанки від газованки з Чортопхайки, прийняти душ, купити квіти у «Білій курці» й заїхати по Марі. Та коли він повернув на свою вулицю, то

побачив, що на сходинках його будинку сидить Катріна № 1. Колін дивився на дівчину, яка майже вперлася колінами собі в груди, і думав про те, що майже ніколи не бачив її без Krazy Kita.

— У тебе все гаразд? — запитав Колін, наблизившись.

— А, так, — відповіла вона. — Вибач, що я без попередження. Просто у мене цей французький тест? — вона промовила це з запитальною інтонацією. — Завтра? І я не хочу, щоб татко знав, який я дундук у французькій, і я подумала, може... Я б зателефонувала, та в мене немає номера твого мобільного. Ну, коротше, я подумала, що раз уже я знайома зі світовою зіркою телевікторини, може, вона дасть мені приватний урок. — Катріна усміхнулась.

— Гм, — сказав Колін.

Наступних кілька секунд він намагався уявити, яким могло бути побачення з Марі. Колін завжди заздрив таким людям, як Гассан, що вміли заводити друзів. Але, міркував він собі, в умінні завоювати будь-кого присутній ризик потрапити не на ту людину.

Він уявив найкращий можливий сценарій: Марі зрештою, яким би неймовірним це не здавалось, закохується в нього, завдяки чому вони з Гассаном злітають угору соціальними сходами і стають бажаними гостями на різних вечірках і отримують на них запрошення. Ну, Колін бачив удосталь фільмів, щоб знати, що буває з бевзями, які приходять на вечірки до крутих: зазвичай або бевзів кидають у басейн,^[59] або вони самі перетворюються на п'яних, безмозких крутеликів. Жоден із цих варіантів йому не подобався. До того ж Колін насправді, фактично, не був закоханий у Марі. Він її навіть не знав.

— Зажди, — сказав він Катріні № 1 і зателефонував Марі. Вона дала йому свій номер раніше того ж дня, під час їхньої другої в житті розмови^[60] — прикметний факт з огляду на те, що вони ходили до однієї школи близько десяти років.

— Мені дуже шкода, — сказав він, — але в мене сімейна нагальна... Так. Ні. Мій дядько в лікарні, ми всі маємо провідати його... Ні. Так. Я певен, із ним усе буде гаразд... О'кей. Супер. Вибач іще раз.

Ось так вийшло, що єдиний раз, коли Колін хоч трохи наблизився до того, щоб кинути когось, це була Марі Караволлі, яка, на загальну думку, була найпривабливішою дівчиною в американській історії. Натомість він натаскував Катріну № 1 із французької. Один урок

перейшов у щотижневий, тоді два щотижня, і наступного місяця вона прийшла разом із Krazy Кітом, щоб разом з Коліновими батьками та Гассаном подивитися, як Колін помножив на нуль бідолашного бовдура на ім'я Санджів Редді у першому епізоді «Головатих». Пізніше того ж вечора, коли Гассан уже пішов додому, а Krazy Кіт із Коліновими батьками пили червоне вино, Колін з Катріною Картер вислизнули з будинку і пішли випити кави до Cafe Sel Marie.

(дванадцять)

Наступного четверга Коліна розбудило кукурікання півня вперемішку з Гассановими молитвами. Колін скотився з ліжка, натягнув футболку, дорогою через ванну попівсяв і зайшов до Гассанової кімнати. Гассан уже знову лежав у ліжку із заплющеними очима.

— Чи не міг би ти молитися не так голосно? Хіба Бог не почує тебе, хоч би ти й шепотів? — запитав він.

— Я беру лікарняний, — промовив Гассан, не розплющуючи очей. — Гадаю, у мене запалення носових пазух, і мені потрібен відпочинок. Працювати — це добре, та мені треба посидіти в «сімейках» і подивитися «Суддю Джуді». Ти усвідомлюєш, що я не дивився «Суддю Джуді» вже дванадцять днів? Уяви, що тебе на дванадцять днів розлучили з коханням всього життя!

Стиснувши губи, Колін мовчки дивився на Гассана. Той розплющив очі.

— Ну, добре. Вибач.

— Ти не можеш удавати хворого. Твій бос працює тут. У будинку. І вона знає, що ти не хворий.

— Щоб ти знав, дурнику, вона щочетверга на фабриці. Треба бути уважнішим. Це ідеальний день, щоб удавати хворого. Мені просто треба перезарядити емоційні батарейки.

— Ти заряджав свої батарейки цілий рік! Дванадцять місяців байдикував!

Гассан вишкірився.

— Хіба тобі не час іти на роботу?

— Принаймні зателефонуй своїй матінці й скажи, щоб надіслала завдаток до Лойоли. Термін закінчується за чотири тижні. Я перевірів у інтернеті для тебе.

Гассан відповів, не розплющуючи очей:

— Я тут слово намагаюсь згадати. Господи, крутиться на язиці. Ви-вет-вер. О, точно: витребеньки, трясця йому! Ви-тре-бень-ки!

Коли Колін зійшов униз, то побачив, що Голліс уже встала — а може, не спала всю ніч — і вдяглася у рожевий брючний костюм.

— Гарний день займається, — сказала вона, — не більше як 28 градусів. Але, Господи, я така рада, що четвер тільки раз на тиждень.

Колін сів обіч неї за обіднім столом і запитав:

— А що ви робите четвергами?

— Ну, я заїжджаю на фабрику вранці й перевіряю там усе. А тоді, десь опівдні, їду в Мемфіс і відвідную наш склад.

— А чому склад у Мемфісі, а не в Гатшоті? — поцікавився Колін.

— Господи, ти ставиш багато запитань. Послухай краще: ви вже порозпитували майже всіх, хто працює на фабриці. Тому я відправлятиму вас до інших людей у Гатшоті — наших пенсіонерів з фабрики та інших. Мені потрібні відповіді на ті ж чотири запитання, але ви можете затримуватись у людей трохи довше задля годиться, ось так.

Колін кивнув і, трохи помовчавши, сказав:

— Гассан занедужав. У нього запалення носових пазух.

— Бідаха. Гаразд, поїдеш із Ліндсі. Сьогодні доведеться трохи поїздити. З'їздите до старців.

— Старців?

— Ліндсі їх так називає. Мешканців пансіонату для літніх людей у Бредфорді — багато з них живуть коштом «Гатшот текстиль». Ліндсі раніше завжди їх відвідувала, до того, як почала, — Голліс зітхнула, — зустрічатися з отим, — Голліс знову зітхнула, — хлопцем.

Вона витягла шию і загорлала в бік коридору:

— ЛІНДСІ-І-І! СТЯГУЙ ІЗ ЛІЖКА СВОЮ ЛІНИВУ ДУПУ!

І попри те, що перш ніж потрапити до вух Ліндсі, звук низького голосу Голліс мав пройти коридором і крізь двоє зачинених дверей, дівчина вже за мить гукнула у відповідь:

— Укинй ЧЕТВЕРТАК до банки лайки, Голліс. Я в душі.

Голліс встала, поклала двадцять п'ять центів до банки лайки на камінній полиці, повернулась до Коліна, скуйовдила його юдо-африканську кучму і сказала:

— Я повернуся пізно. З Мемфіса шлях довгий. Але мій мобільних увімкнений. Усе буде гаразд.

Коли з'явилася Ліндсі, у шортах кольору хакі та чорній футболці «Гатшот», яка щільно облягала її, Гассан уже лежав на дивані й дивився повтори передачі «Суботній вечір наживо».

— Хто в нас сьогодні за жертву? — запитала Ліндсі.

— Старці.

— О, це справді круто. Я ветеран закладу. О'кей, Гассе, скажи дивану бай-бай.

— Вибач, Ліндс. Я сьогодні на лікарняному, — сказав Гассан.

«Я ніколи не називав її „Ліндс“», — подумав Колін.

Гассан зареготав із якогось жарту з телевізора. Ліндсі здула волосся з обличчя, підхопила Коліна під руку і потягла до Чортопхайки.

— Не можу повірити, що він оголосив себе хворим, — сказав Колін, заводячи двигун. — Я до півночі мучився, читав довбану книжку про винайдення телебачення,^[61] а він оголошує себе довбаним хворим?

— Слухай, а якого дідька ви з Гассаном весь час кажете «довбаний»?

Колін повільно видихнув.

— Ти читала «Голі та мертві» Нормана Мейлера?

— Навіть не знаю, хто це.

— Американський письменник. Народився 1923 року. Я читав цю книжку, коли вперше зустрів Гассана. А потім і Гассан її прочитав, бо там усе про війну, а Гассан любить стрілянину. Та я не про те. Там 872 сторінки, і слова «довбаний», «довбана», «довбня» трапляється приблизно тридцять сім тисяч разів. Мало не кожне друге слово. Так от, прочитавши цей роман, я захотів ознайомитись ще й із літературною критикою про нього.

— Смайлик «Здивована».

— Виявилось, що коли Мейлер писав книжку, там насправді були «факи». Та коли він надіслав її видавцям, ті сказали: «Містере Мейлер, ви написали унікальну книжку. Але ніхто в нас у 1948 році не купить її, бо там стільки ж ф-слів, скільки решти інших». Тоді Норман Мейлер типу показав «фак» видавцю — пройшовся по всіх 872-х сторінках книжки і замінив кожен «фак» на «довбаний». Я розповів цю історію Гассану, коли він читав книжку, і він вирішив, що почне говорити «довбаний» з поваги до Мейлера, а ще тому, що це слово можна вживати у класі, не нариваючись на неприємності.

— Цікава історія. Бачиш? Ти вмієш розповідати, — похвалила Ліндсі, і її усмішка розквітла, мов феєрверк у темному небі. — У ній

немає висновку і кохання чи пригоди, але принаймні це історія, і ти не приплітав жодних міркувань про гідратацію.

Боковим зором Колін спостерігав за її усмішкою.

— Поверни ліворуч. Їдемо цією довбаною дорогою без кінця, а тоді... о, стій, пригальмуй, це машина Чейза.

Назустріч їм їхав двокольоровий «Шевроле Бронко». Колін неохоче зупинив Чортопхайку. За кермом сидів ЩОК. Колін опустил вікно, а ЩОК опустил своє. Ліндсі перекинулась через Коліна, щоб поговорити зі своїм хлопцем.

— Привіт, Лес, — сказав ЩОК.

— Не смішно, — твердо сказала Ліндсі, хоча Чейз на передньому сидінні зайшовся сміхом.

— Слухай, ми сьогодні з Чейзом увечері зустрічаємося з Фултоном у таборі. Побачимося там?

— Мабуть, я сьогодні залишуся ввечері вдома, — сказала вона і, повернувши голову до Коліна, скомандувала: — Рушай.

— Агов, Ліндсі, це ж просто підколка.

— Рушай, — повторила вона, і Колін натиснув на газ. Машина рвонула з місця.

Він саме збирався запитати про те, що сталося, коли Ліндсі повернулась до нього і сказала дуже спокійно:

— Це так, наш власний жарт, між собою. Так от, я прочитала твій записник. Не скажу, що все зрозуміла, але принаймні усе переглянула.

Колін ураз забув про чудасію зі ЩОКом і запитав:

— Що ти про це думаєш?

— Ну, по-перше, я згадую, про що ми говорили, коли ти тільки приїхав. Коли я сказала, що хотіти щось важити — це погана мета. Мабуть, я все таки трохи того, помилялась, бо коли читала твої записи, то захотіла знайти спосіб довести Теорему. Мені аж свербіло, так хотілося закінчити її й довести, що стосунки можна вписати у схему. Я хочу сказати, це має працювати. Люди такі з біса передбачувані. І тоді Теорема була б не твоєю, а нашою. І я, хоча це трохи й запізно... байдуже, я хочу теж важити трохи — щоб мене знали поза Гатшотом, інакше чому б я так багато думала про неї. Може, я хочу щось важити, але не їхати звідси.

Колін пригальмував, бо попереду був знак «Стоп», і поглянув на Ліндсі.

— Шкода, — сказав він.

— Шкода — що?

— Що ти не змогла її довести.

— Та ні, я довела, — сказала вона.

Колін зовсім зупинив машину за шість метрів до знака й запитав:

— Ти певна? — дівчина мовчки усміхалась. — Розкажи! — попросив він.

— Гаразд, ну, я не довела її, але в мене є ідея. Я повний дуб у математиці, справжній дуб, і ти скажи, якщо я помиляюся, та я зрозуміла, що єдиний коефіцієнт у формулі — це де саме на шкалі Кидальник/Покинтий розташована людина, так?

— Так. Формула це й описує. Вона визначає, хто кого покине.

— Але це не єдиний чинник у стосунках. От хоча б вік. Коли тобі дев'ять, твої стосунки будуть радше коротшими, менш серйозними і випадковішими, ніж коли тобі сорок один і ти поспішаєш будь-що одружитись, доки не припинилась овуляція, хіба ні?

Колін перевів погляд на дороги, що розходилися перед ним від перехрестя, обидві вкрай занедбані. Він розмірковував. Це здавалось таким очевидним — усі відкриття такими здаються.

— Більше змінних! — промовив він із захватом.

— Так. Для початку вік, як я сказала. Та є ще багато чинників. Вибач, але привабливість теж має значення. У нашому місті є хлопець, він зараз у морській піхоті, але торік навчався у випускному класі. Це було 100 кг скульптурних м'язів. Я люблю Коліна і все таке, але той чувак був такий крутезний, просто відпад, а ще добрий і класний, і їздив на такому розцяцькованому «Паджеро»!

— Ненавиджу цього крутелика, — сказав Колін.

Ліндсі розсміялась.

— Ще б пак. Та головне, що це був класичний Кидальник. Почесний член клубу трьох «з»: знайди її, з'їж, забудь. Тільки він припустився помилки, коли почав зустрічатися з єдиною людиною в Середньому Теннессі, крутішою за нього, — з Катріною. Він зробився слухняним цуциком, який скиглив і тулився їй до ніг, і Катріні довелося його позбутися.

— Але це не тільки фізична привабливість, — заперечив Колін, витягаючи з кишені олівець і записник. — Це те, наскільки привабливою тобі здається людина, і наскільки привабливою здаєшся

ій ти. Наприклад, є дуже гарна дівчина, але може статися, що в мене свої жуки в голові — я люблю тільки шестипалих дівчат. І я можу бути Кидальником, якщо вона буде п'ятипалою і поведеною на сухоребрих хлопцях в окулярах і з юдо-афро-кучмою.

— Із глибокими зеленими очима, — додала Ліндсі недбало.

— Що?

— Я сказала тобі комплімент, — пояснила вона.

— О Боже. Зелені. Так.

«Спокійно, Сінглтон, спокійно.»

— Гаразд, хоч там як, гадаю, що це все має бути складніше. Значно складніше, настільки, щоб такий математичний неук, як я, не міг нічого зрозуміти.

Ззаду під'їхав автомобіль і посигналив, Колін знову рушив. На той момент, коли вони в'їхали до величезного паркінгу пансіонату, в них уже було п'ять нових змінних:

Вік (A)^[62]

Різниця в популярності (C)^[63]

Різниця привабливості (H)^[64]

Різниця Кидальник/Покинутий (D)^[65]

Різниця інтроверт/екстраверт (P)^[66]

Вони сиділи разом у машині з опущеними шибками, і повітря заходило тепле й липке, але не задушливе. Колін розробляв можливі нові концепції та пояснював Ліндсі математичну базу, а вона робила припущення і дивилася, як він креслить. За півгодини він накреслив базову вона-з-ним-порвала криву у формі «сумне обличчя»^[67] для багатьох Катрін. Але він не міг упоратися з тривалістю. Катріна № 18, яка коштувала йому кількох місяців життя, не відрізнялась графічно від Катріни № 5, в обіймах якої він провів три з половиною дні. Формула була за простою. І він досі просувався цілком навмання. «А що як піднести привабливість до квадрата?» «А що як спробувати синусоїду тут чи дріб отут?» Потрібно було подивитися на формулу не з точки зору математики, яку він ненавидів, а як на мову, яку він любив.

Тому Колін почав думати про формулу як про спробу щось повідомити. Почав брати змінні не цілими, а дробами, щоб зручніше було будувати графіки. Він наперед бачив, як різні варіанти формули відображатимуть Катрін, навіть ще до того, як ввести змінні. І в міру

того, як він працював над формулою, вона робилася дедалі складнішою, аж доки не стала, можна сказати, красивою. Через годину на парковці формула набула такого вигляду:

$$-D^7 x^8 + D^2 x^3 - \frac{x^4}{A^5} - Cx^2 - Px + \frac{1}{A} + 13P + \frac{\sin(2x)}{2} \left[1 + (-1)^{H+1} \frac{\left(x + \frac{11\pi}{2}\right)^H}{\left|x + \frac{11\pi}{2}\right|^H} \right]^*$$

[68]

— Гадаю, це вже близько, — сказав він зрештою.

— Я в цьому певна, бо я ні фіга не розумію, отже, ти молодець! — Вона засміялась. — Гаразд, ходімо позави-саємо зі старцями.

Колін тільки раз був у пансіонаті для літніх людей — в одинадцять років. Вони з батьком якось їздили до Пеорії, в Іллінойс, провідати Колінову прабабцю Естер, яка тоді вже впала в кому, отож, була не надто веселим товариством.

Sunset Acres його приємно вразив. На галявині за садовим столом сиділи й грали в карти четверо літніх пані, усі в крислатих солом'яних капелюхах. «Невже це Ліндсі Лі Веллс?» — запитала одна з них, і Ліндсі просяяла й поспішила до них. Жінки відклали карти і заходилися обіймати Ліндсі та ніжно плескати її по пухких щічках. Ліндсі знала всіх на ймення — Джолін, Гледіс, Карен і Мона. Вона представила їм Коліна, і тоді Джолін зняла капелюха й, обмахуючись ним, сказала:

— Ну й гарненький у тебе хлопець, любя Ліндсі! Не дивно, що ти більше нас не навідуєш.

— Ні, Джолін, він не мій хлопець. Шкода, що я давно не заїжджала. Була дуже зайнята в школі, а Голліс ще й магазин на мене навалила.

І вони заходилися обговорювати Голліс. Минуло хвилин п'ятнадцять, перш ніж Колін зміг ввімкнути диктофон і почав ставити чотири запитання, за відповідями на які вони приїхали. Але він не мав нічого проти, по-перше, тому що Джолін вважала його «гарненьким», а по-друге, вони були такими милими бабусями. Наприклад, Мона зі

старечими плямами на обличчі та марлевою наліпкою на лівому оці так відповіла на запитання «Що робить Гатшот особливим?»:

— Почати з того, що на цій фабриці хороша пенсійна страховка. Я тридцять років на пенсії, а Голліс Веллс і досі купує мені підгузки. Так, я користуюся підгузками! Бо я роблю пі-пі під себе, коли сміюся, — заявила вона радісно і засміялась підозріло заливчасто.

А Ліндсі, як здалось Коліну, була в старців своєрідною рок-зіркою. В міру того, як у будинку ширилась чутка, що вона приїхала, дедалі більше їх виходило на галявину до садових столиків і роїлося довкола Ліндсі. Колін обходив усіх один по одному, записуючи відповіді на запитання. Зрештою він сів, і Ліндсі почала приводити людей до нього.

Найбільше йому сподобалося інтерв'ю з чоловіком на ім'я Рой Волкер.

— Не уявляю, якого дідька комусь потрібно мене слухати, але я радий потеревенити.

Рой почав був розповідати Коліну, як працював колись майстром нічної зміни на «Гатшот текстиль», але раптом перервав себе:

— Поглянь тільки, як всі люблять маленьку Ліндсі. Ця дівчина росла у нас на очах. Я бачив її раз на тиждень, ба й частіше. Ми пам'ятаємо її дитиною, хлопчакуватим підлітком, потім із синім волоссям. Щосуботи вона проносила мені на роботу по «Будвайзеру», хай її Бог благословить. Отож синку, якщо є одна річ, яку я знаю напевно, — Колін помітив, що старі завжди люблять згадати про «одну річ, яку вони знають напевно», — це те, що є люди в цьому світі, яких ти можеш просто любити, любити й любити, хоч там що.

Колін слідом за Роєм підійшов до Ліндсі, яка недбало крутила собі пасмо волосся, пильно дивлячись на Джолін.

— Джолін, що ти щойно сказала?

— Я говорила Гелен, що твоя матінка продає моєму Маркусу дев'яносто гектарів землі на Бішопс Гіл.

— Голліс продає землю на Бішопс Гіл?

— Так, Маркусу. Я думаю, він збирається побудувати собі там кілька будинків, бо говорив, що хоче купити цю землю під... забула, як він це називав.

Ліндсі примружила очі й зітхнула: «Під забудову?»

— Точно. Під забудову. Там, нагорі, на пагорбі, гадаю. Чудовий вид звідти.

Після цього Ліндсі стала мовчазною, погляд її великих очей губився десь у полях, що простяглися за пансіонатом. Колін сидів і слухав балачки старих, аж доки Ліндсі не стисла його руку вище ліктя і сказала:

— Треба їхати.

Щойно двері Чортопхайки захлопнулися, як дівчина промимрила ніби сама до себе:

— Мама ніколи б не продала землю. Ніколи. Навіщо вона це робить? — Колін усвідомив, що вперше чує, як Ліндсі називає Голліс мамою. — Чого це вона продає землю цьому хлопцеві?

— Може, їй потрібні гроші, — припустив Колін.

— Їй потрібні гроші, як мені довбана дірка в голові. Мій прадід, доктор Фред Н. Динцанфар, збудував цю фабрику. Грошей нам не бракує, повір мені.

— Він був араб?

— Що?

— Динцанфар?

— Ні, він був із Німеччини чи щось таке. Принаймні він розмовляв німецькою — і Голліс також, а за нею і я. Чому ти завжди ставиш такі кумедні запитання?

— Господи, вибач.

— Пусте. Я просто не збагну. Та годі про це. Правда ж, весело зависати зі старцями, еге ж? Ніхто б не подумав, що вони такі круті. Я раніше навідувала їх удома майже щодня — більшість із них тоді ще не жили в пансіонаті. Просто ходила від домівки до домівки, вони мене годували, обнімали. Це були часи без друзів.

— Вони явно в захваті від тебе, — сказав Колін.

— Від мене? У стареньких тільки й розмов, що про тебе, який ти сексуальний. Ти втрачаєш цілий гурт Катрін, нехтуючи категорією 80+.

— А скажи, смішно — вони подумали, що ми зустрічаємось, — Колін поглянув на Ліндсі.

— І що смішного? — запитала вона, повертаючи йому погляд.

— М-м-м, — він не знайшов, що відповісти.

Відволікшись від дороги, Колін побачив, як дівчина подарувала йому найслабшу версію своєї неповторної усмішки.

(тринадцять)

Тієї суботи Гассан подався «в мандри» з Ліндсі, Кетрін, ЩОКом, ЗАДом і КОЖУТом. Наступного вечора вони поїхали знову і, повернувшись додому після опівночі, застали Коліна над Теоремою, яка тепер спрацьовувала сімнадцять із дев'ятнадцяти разів. Він не міг дати їй ради лише у випадках із Катріною № 3 і, що найважливіше, № 19.

— Ну, як? — запитав Гассан.

— Ніяк, — відповів Колін, не дивлячись на нього.

— Твоя лагідна вдача і тепла усмішка зігрівають душу, Сінглтон.

— Я працюю, — відказав Колін.

Він не міг точно визначити момент, коли Гассан почав ставати схожим на всіх інших людей на цій планеті, та це вочевидь відбувалося, і вочевидь це було дуже прикро.

— Я поцілував Кетрін, — сказав Гассан.

Цього разу Колін поклав олівець, розвернувся на стільці й запитав:

— Як?

— Ніяк, — передражнив його Гассан.

— У губи?

— Ні, йолопе, в зіничний сфінктер. Звісно, в губи.

— Навіщо?

— Ну, ми сиділи ззаду в Коліновому пікапі й грали в «пляшечку» — крутили пивну пляшку, але трусило, як у пеклі, бо ми їхали на те місце, в лісі. Хтось крутнув пляшку надто сильно, вона відлетіла далеко і впала з іншого боку салону, і ніхто нікого не мусив цілувати. Тому я вважав, що це безпечно, зрозумів? Я крутнув і, клянусь Богом, вона так акуратненько обернулась довкола власної осі, хоча нас так само трусило, — розумієш, тільки Бог мів утримати її від стрибання — і зупинилась точнісінько навпроти Кетрін, а та сказала: «Мені пощастило», і вона це сказала навіть без сарказму, кафіре! Вона була серйозною. А тоді нахилилась через салон, і в цей час ми підскочили, і вона просто приземлилась мені в обійми, а тоді потяглась до мого рота, і, клянусь Богом, її язик лизав мені зуби!

Колін дивився недовірливо. Він думав, чи не вигадує Гассан.

— Це було дивно, мокро і безсоромно, але класно, здається. Найкраще було тримати руку на її обличчі й дивитися на неї згори, як вона заплющила очі. Може, вона поведена на гладких, не знаю. Байдуже, завтра ввечері я веду її в «Тако Бел». Вона заїде по мене. Ось як я влаштувався, малий. — Гассан усміхнувся. — Панночки приїздить по Великого Татка, бо Великий Татко не має машини.

— Ти серйозно, — сказав Колін.

— Я серйозно.

— Зажди, то ти думаєш, що пляшка не підстрибнула через чудо?

Гассан кивнув. Колін постукав олівцем по столу і встав.

— І звісно ж, Бог не спрямував би тебе до поцілунку з дівчиною, якби ти не мав одружитися з нею, отже, Бог хоче, щоб ти одружився з дівчиною, яка повірила, що я француз із гемороїдальним Туреттом?

— Не будь лайном, — сказав Гассан майже погрозово.

— Я просто здивований, що містер Високо- і Глибокорелігійний мадає дівчат у салоні пікапа, от і все. Може, ще й пиво гімняне пив, і футболку фанську начепив?

— Якого дідька, чуваче? У чому проблема? Я поцілував дівчину. Нарешті. Справді сексуальну, справді класну дівчину. Витребеньки. Не продовжуй.

Колін не знав, чому, але він відчував непереборне бажання продовжувати.

— Просто не можу повірити, що ти цілувався з Кетрін. Може, вона не така простакувата дурка, як здалося?

Оцього вже Гассан не витерпів: він ухопив Коліна за кучму, потяг через кімнату і припер до стіни. Щелепи в нього були міцно стиснуті. Гассан притискав кулак йому просто в сонячне сплетіння, точно туди, де в Коліна була порожнина.

— Я сказав «витребеньки», кафіре. Ти шануватимеш це довбане слово. Зараз я йду спати, поки ми не побилися. І хочеш знати, чому я не хочу з тобою битися? Бо я б програв.

«І тут жартує, — подумав Колін. — Він завжди жартує, навіть коли розлючений». Гассан пішов до себе в кімнату через ванну, а Колін знову сів за Теорему. По щоках у нього текли сльози. Колін ненавидів, коли не міг досягти своїх «віх». Він ненавидів це з чотирьох років, коли батько поставив йому денну «віху»: вивчити відмінювання

двадцяти п'яти неправильних латинських дієслів. Але наприкінці дня Колін знав тільки двадцять три. Тато не став його карати, та хлопчик знав, що провалився. Зараз «віхи» були, можливо, складнішими, та все ж доволі простими: йому потрібні були найкращий друг, Катріна і Теорема. Та провівши майже три тижні у Гатшоті, він, здається, тільки віддалився від них.

Наступного ранку хлопці не розмовляли один з одним, і Коліну було цілком ясно, що Гассан досі такий само злий на нього, як і він на Гассана. Він мовчки спостерігав, як Гассан у тиші розправлявся зі своїм сніданком. Пізніше, в будинку якогось пенсіонера з фабрики, не досить старого для пансіонату, той різко поклав диктофон на кавовий столик. Колін почув невдоволення в Гассановому голосі, коли він із монотонною агресивністю знудженого розпитував про життя у Гатшоті за часів дитинства старого. Видавалося, що всіх найкращих оповідачів вони вже обійшли, і залишилися лише такі, що по п'ять хвилин думають, у червні чи липні 1961 року вони відвідали Ешвіль, Північна Кароліна. Колін усе те слухав — бо це й була його робота, — але в мізках тим часом вирували інші думки. Він ретельно каталогізував усі випадки, коли Гассан поводився з ним як свиня, коли він був мішенню Гассанових жартів, усі в'їдливі маленькі зауваження Гассана з приводу Колінової Катрінізації. А тепер сам Гассан взявся до Кетрінізації, він вирушає в мандри і кидає Коліна.

Ліндсі прогулювала цей день, зависаючи в магазині зі ЩОКом. Хлопці були удвох зі старим, який монополізував їх на цілий день. Попри те, що старий говорив сім годин майже без упину, в душі у Коліна панувала моторошна тиша, і коли вони вийшли з будинку, щоб їхати по Ліндсі, він, зрештою, не витримав:

— Це звучить банально, але я думаю, що ти змінився, — сказав Колін поки вони йшли до машини. — І мені набридло, що ти водишся зі мною, тільки щоб насміхатися.

Гассан нічого не відповів на це, просто забрався на пасажирське місце і захлопнув дверцята. Колін сів за кермо і рушив, от тоді Гассана й прорвало.

— Тобі ніколи не спадало на думку, ти, невдячна скотиняко, що коли я витирав тобі соплі після всіх твоїх розривів, коли підбирав твою жалобну дупу з підлоги у твоїй спальні, коли вислуховував твої

безкінечні патякання і маячню про кожну довбану дівчину, яка колись приділила тобі крихту уваги, що я робив це заради тебе, а не тому, що вмирав від бажання послухати останні новини з кидального фронту? То чому б тобі не послухати мої, гімнюче? Може, ти сидів зі мною годинами, вислуховуючи моє скиглення про те, що тебе, товстого й негарного, завжди кидає найкращий друг, щойно на видноколі з'являється чергова Катріна? Ти ніколи не замислювався, хоч на якусь довбану мить, що моє життя може бути таким самим, як і твоє? Уяви, якби ти не був довбаним генієм, і був самотній, і ніхто ніколи тебе не слухав. О, так. Я поцілував дівчину. То вбий мене. Я прийшов додому, поспішаючи розповісти тобі про це, бо в мене нарешті була своя власна історія після чотирьох років вислуховування твоїх. А ти — такий самозакоханий вилупок, що не можеш ні на секунду уявити, що моє життя не обертається довкола зірки на ім'я Колін Сінглтон.

Гассан зупинився, щоб передихнути, і Колін висказав те, що дошкуляло йому майже весь день.

— Ти назвав його Коліном, — сказав він.

— Знаєш, у чому твоя проблема? — вів далі Гассан, пропустивши сказане мимо вух. — Ти не можеш жити з думкою, що хтось може піти від тебе. Тому замість того, щоб радіти за мене, як кожна нормальна людина, ти бісишся: «О, ні, Гассан мене більше не любить!» Ти такий сцикун, і так пересцяв від того, що хтось може покинути тебе, що все твоє довбане життя будується на тому, щоб не буди покинутим. Це не працює, кафіре. Це не просто тупо, це неефективно. Бо замість того, щоб бути хорошим другом чи хорошим хлопцем, ти тільки й думаєш «вони-можуть-не-любити-мене-вони-можуть-не-любити-мене» — і здогадайся що? Коли ти так робиш, ніхто тебе не любить. Ось тобі твоя довбана Теорема.

— Ти назвав його Коліном, — повторив Колін наполегливо.

— Назвав Коліном кого?

— ЩОКа.

— Ні.

Колін кивнув.

— Невже?

Колін кивнув.

— Ти певен? Ну, звісно, ти певен. Ху. Гарзд, вибач. Це було свинство з мого боку.

Колін заїхав на стоянку магазину, зупинив машину, але не вилазив.

— Я знаю, це правда. Про те, що я егоїстична свиня.

— Ну, не завжди. Але менше з тим. Просто припини це.

— Насправді я не знаю, як, — признався Колін. — Як можна просто припинити боятися залишитись покинутим і назавжди самотнім і нічого не важити у світі?

— Ти довбаний розумник, — відповів Гассан, — я певен, ти щось придумаєш.

— Це класно, — сказав Колін трохи згодом. — Я про Кетрін. Ти поцілував дівчину, блін. Дівчину. Я хочу сказати, я завжди наче думав, що ти, може, гей.

— Я міг би бути геєм, коли б мав симпатичнішого найкращого друга, — сказав Гассан.

— Я теж, може, був би геєм, якби міг знайти твій пеніс поміж двох жирних яєць.

— Засранець, я можу набрати хоч іще двісті кіло, але мій Громобій все одно діставатиме мені до колін.

Колін усміхнувся:

— Їй пощастило.

— Шкода, що вона так і не дізнається, як їй пощастило, хіба що ми одружимося.

Тоді Колін повернувся до попередньої теми.

— Ти буваєш такою скотиною по відношенню до мене. Мені було б легше, якби ти не поводився так, наче ненавидиш мене.

— Чувак, ти ж не хочеш, щоб я сів коло тебе і співав, що ти мій найближчий друг, що я тебе люблю, і ти такий геніальний, що я хочу впасти тобі на груди? Бо я не збираюсь цього робити. Бо це хрін. Але — так, я вважаю, що ти геній. Без жартів. Я чесно так думаю. І я думаю, ти можеш зробити в житті, що захочеш, і це дуже круто.

— Дякую, — сказав Колін.

Вони вийшли з машини і зустрілися перед капотом, і Колін трохи підняв долоні, а Гассан пхнув його грайливо, і вони пішли до магазину.

ЩОК викладав палички в'яленої яловичини, а Ліндсі сиділа на табуретці за касою і читала «Життя зірок», поклавши босі ноги на прилавок.

— Здоров, — привітався ЩОК. — Чув, у тебе сьогодні побачення, великий мен.

— Так, і все завдяки твоїй майстерній їзді. Коли б ти проминув оту вибоїну, вона ніколи б не потрапила в мої обійми.

— Та на здоров'я. Правда ж, вона краля?

— Агов! — відгукнулась Ліндсі, не відриваючи погляду від журналу. — Це я краля!

— Тихо, мала, — сказав ЩОК.

— Отже, Коліне, — звернувся до Коліна ЩОК, — Гасс каже, що з мандрями в тебе не дуже, однак ти повинен поїхати з нами на полювання в наступні вихідні.

— Я вдячний тобі за запрошення, — сказав Колін. І він справді був вдячний. Жоден квортербек, чи корнербек, чи хоч хто хоч якимсь пов'язаний з футболом, ніколи нікуди його не запрошував. Але він одразу згадав про те, чому він віддав перевагу Катріні № 1 перед Марі Караволлі. У цьому світі, вважав Колін, краще триматися собі подібних. — Але я навіть не знаю, як стріляти.

— О, закладаюся, ти упораєш суперкабанюру, — сказав ЩОК.

Колін зиркнув на Гассана, який зробив великі очі й ледь помітно кивав. На якусь мить Колін подумав було відмовитися від полювання, але вирішив, що він заборгував це Гассанові. Не бути самозакоханою скотиною, подумав Колін, — це означає, зокрема, робити із друзями навіть такі речі, які ти не хочеш робити. Навіть якщо вони можуть закінчитися смертю дикої свині.

— Гарзд, — погодився Колін, дивлячись не на ЩОКа, а на Гасса.

— От і добре, — сказав ЩОК. — Слухайте, раз уже ви всі тут і можете наглянути за магазином до закриття, я відчалюю. Ми зустрічаємося із хлопцями з фабрики. Йдемо на боулінг.

Ліндсі відклала журнал.

— Я теж люблю боулінг, — сказала вона.

— Сьогодні тільки для хлопчиків, бебі.

Ліндсі удавано набурмосилась, тоді усміхнулась і встала, щоб поцілувати ЩОКа на прощання. Він перехилився через прилавок, чмокнув її в губи і вийшов.

Вони рано зачинили магазин і поїхали додому, хоча Голліс не любила, щоб її переривали до п'ятої тридцяти. Вона лежала на дивані

у вітальні й промовляла:

— Нам потрібна тут твоя допомога. Поглянь на ціни. — Побачивши, що вони заходять, сказала: — Я передзвоню, — і натиснула відбій. — Я ж говорила вам, я працюю до пів на шосту й мені не можна заважати.

— Голліс, чому ти продаєш землю Маркусу?

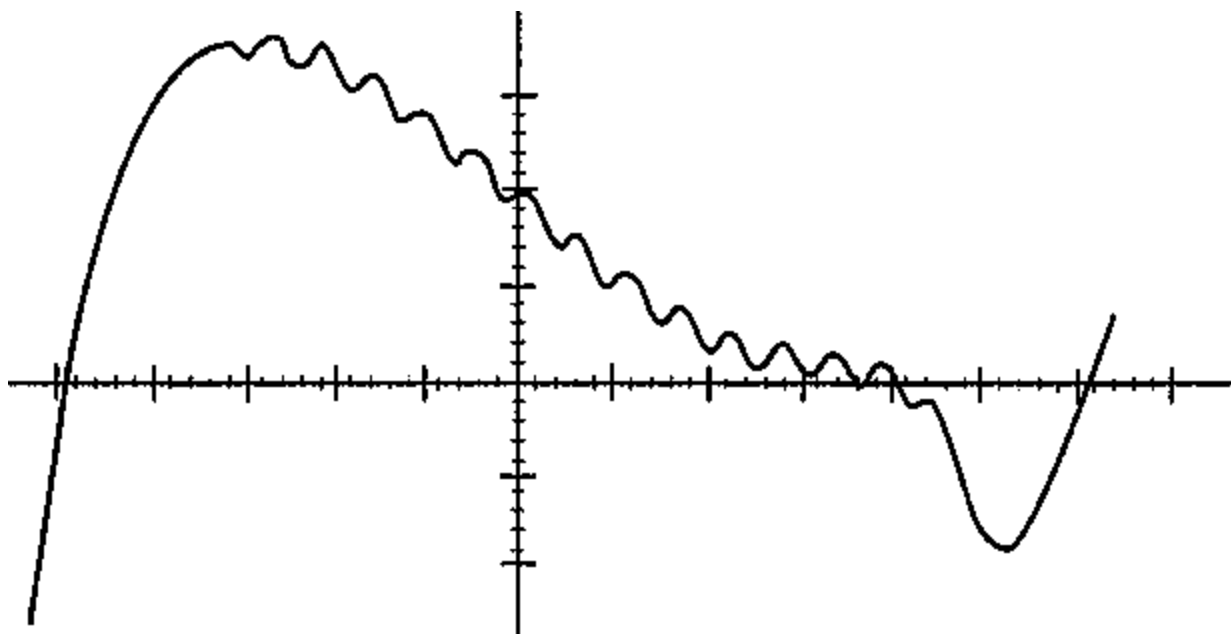
— Це тебе не стосується, і не змінюй тему, будь ласка. Йдіть і не заходьте в дім до сімнадцятої тридцяти. Я плачу вам за роботу, не забувайте. І, Ліндсі Лі Веллс, я знаю, що тебе не було сьогодні в домі містера Джеффри. Не думай, що я не дізнаюсь про такі речі.

— У мене сьогодні побачення, я не вечерятиму, — втрутився Гассан.

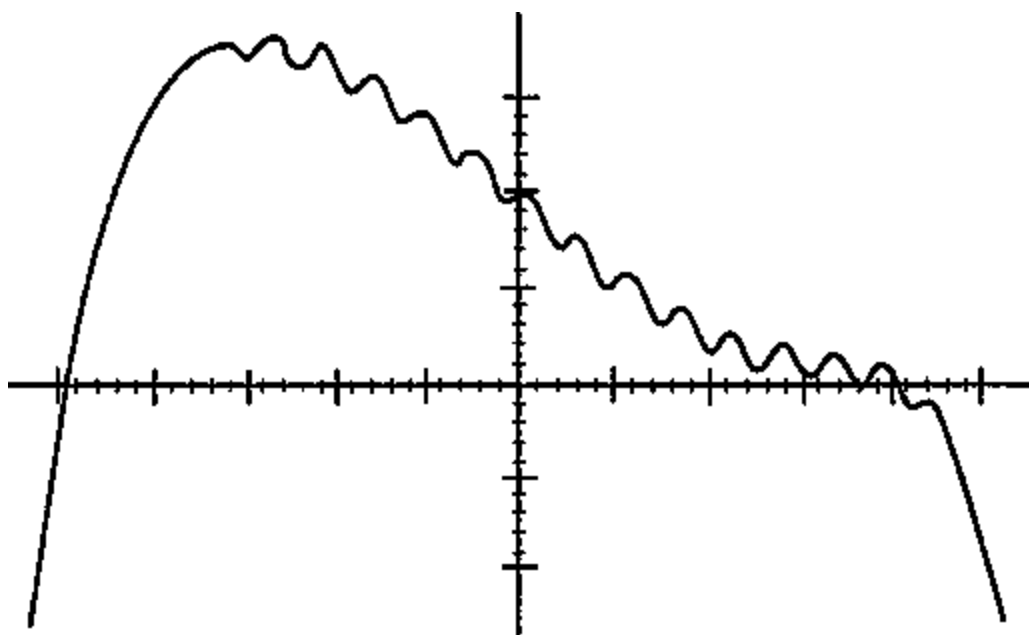
— А я забираю Коліна на вечерю, — сказала Ліндсі. — Цього Коліна, — пояснила вона, тицьнувши Коліна в біцепс. Голліс просяяла; а в погляді Коліна змішалися подив і сум'яття.

— Що ж, тоді я, мабуть, зможу трохи попрацювати ввечері, коли вас не буде, — потішилась Голліс.

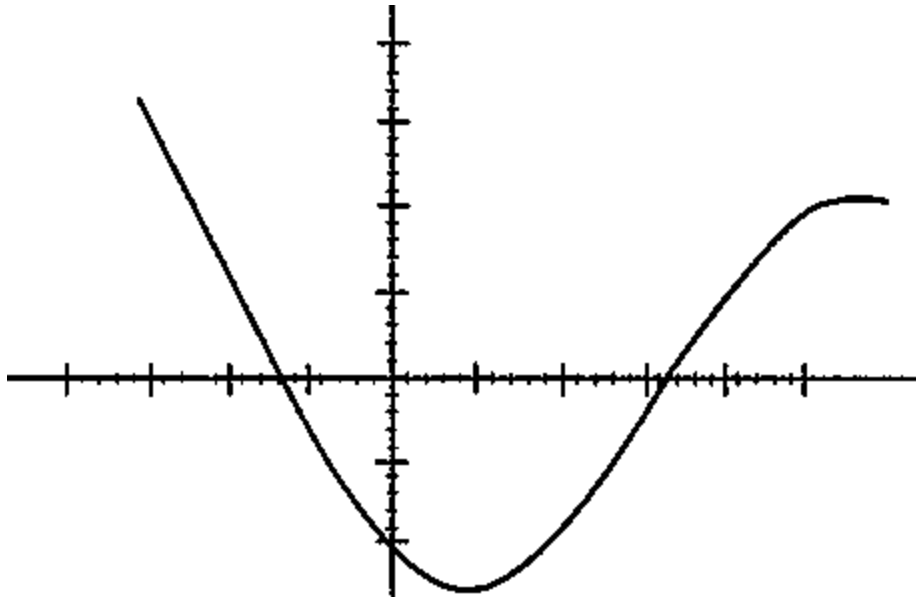
Колін провів решту часу до «побачення», працюючи над Теоремою. За півгодини він довів до пуття К-19. Проблема, як виявилось, була не в математиці, а у неправильних сподіваннях: Колін намагався пристосувати Теорему так, щоб графік К-19 мав такий вигляд:

Якщо коротко, він сподівався на возз'єднання. Він виходив з того, що Теорема може зазирати в майбутнє, коли К-19 повернеться до нього. Але вирішив, що Теорема не може враховувати свій власний вплив. Після цього він зміг описати свої стосунки з Катріною № 19 до цього часу тією ж формулою, до якої дійшов раніше, у машині з Ліндсі:[\[69\]](#)

О п'ятій годині він був уже зовсім близько. Колін уклав у формулу вісімнадцять із дев'ятнадцяти «американських гірок» своїх стосунків із Катрінами. Але Катріна № 3 не піддавалась, а не можна ж подавати на Нобелівську премію^[70] рівняння, яке описує тільки вісімнадцять із дев'ятнадцяти Катрін. Наступні дві години він обмірковував кожен аспект Катріни № 3 (повне ім'я: Катріна Івенберг) із точністю та ясністю, які робили його мозок таким унікальним. Але так і не здолав Аномалію № 3, як він її назвав. Рівняння, що правильно описувало решту вісімнадцять, для Катріни № 3 давало такий графік:

Графік-смайлик означав, що не Катріна покинула Коліна, а, навпаки, він її, що було абсурдом. Він пам'ятав усе про Катріну № 3 і про всіх інших — він пам'ятав усе про все, — але щось у Катріні № 3 вислизало від нього.

Колін так зосереджено працював над Теоремою, що забув про все навколо, і сіпнувся від несподіванки, коли позаду прозвучав голос Ліндсі: «Час вечеряти, чуваче». Він озирнувся й побачив, що вона просунула голову в двері його кімнати. На дівчині була блакитна бавовняна майка і блакитні вузькі джинси, на ногах — «конверси» і — наче вона знала, що йому це подобається — жодного макіяжу. Вона була симпатичною навіть без усмішки. Колін кинув погляд на свої джинси і жовту футболку «Головаті діти».

— Не варто перевдягатися заради мене, — сказала Ліндсі, усміхаючись. — І нам треба йти.

Вони спустилися вниз саме вчасно, щоб крізь скляні двері побачити, як Гассан сідає у позашляховик Кетрін. Він вручив їй прив'ялу троянду, яку зрізав у садку. Вона посміхнулась і вони поцілувалися. Господи! Колін бачив це на власні очі: Гассан цілував дівчину, яка мала бути шкільною Королевою краси.

— Кетрін була Королевою на зустрічі випускників?

— Ні, я була, — одразу відповіла Ліндсі.

— Справді?

Ліндсі стисла губи.

— Насправді ні, але ти не повинен був так дивуватися з цього! Але Кетрін була в складі «Королівського двору». Вона зупинилась і гукнула в бік кухні: — Агов, Голліс! Ми поїхали. Повернемось, мабуть, пізно. Гарячий секс і все таке.

— Розважайтесь, — відгукнулась Голліс. — Зателефонуй мені, якщо затримаєтесь після опівночі.

Вони поїхали в місто, повз заправку з «Тако», де замовили собі їжу в «драйві». Обоє повитягували шії, намагаючись розгледіти крізь вікно Гассана з Кетрін.

— Таке враження, що він їй справді подобається, — сказала Ліндсі. — Тобто, мені він теж подобається. Не хочу видатися стервом, я просто здивована. Зазвичай вона западає на тупих красунчиків.

— Як і ти.

— Фільтруй базар. Я, між іншим, оплачую твою вечерю.

Вони забрали свої порції курки-такос і поїхали. Колін вирішив нарешті запитати, що відбувається.

— Е-е, а чого це ми вечеряємо вдвох?

— Ну, є три причини. По-перше, я думаю про нашу Теорему і в мене є запитання. Як вона працює, якщо ти гей?

— Цебто?

— Ну, графік, що піднімається, означає, що хлопець покинув дівчину, а графік униз означає, що дівчина покинула хлопця, так? А що як обоє хлопці?

— Це байдуже. Треба просто визначити позицію кожного. Замість «х» і «д» це може бути просто «х1» і «х2». Це алгебра.

— Це пояснює мою четвірку з мінусом з математики. Добре. Слава Богу. Мене справді непокоїло, що це прислужиться тільки натуралам, і що б це тоді була за Теорема. Друга причина: я намагаюсь сподобатися Голліс, а ти їй подобаєшся, і якщо ти подобаєшся мені, я сподобаюсь їй..

Колін спантеличено дивився на неї.

— У мене четвірка з мінусом з алгебри, але дванадцять із плюсом з крутології. Атож, популярність — складна штука. Доводиться багато часу міркувати над тим, що таке «подобатися»; ти повинен справді любити подобатися, а ще, типу, вміти не подобатися.

Колін напружено слухав, покусуючи себе за пучку великого пальця. Слухаючи, як Ліндсі говорить про популярність, він відчув оте таємниче благоговіння (*mysterium tremendum*).

— Та це пусте, — вела вона далі. — Мені треба довідатись, що відбувається з цим продажем землі. Той Маркус наштампував був типових будинків на південь від Бредфорда. Гидота. Голліс ніколи не вкладалася б у таке лайно.

— А, зрозуміло, — сказав Колін трохи розчаровано.

— І третя причина, — сказала Ліндсі, — треба навчити тебе стріляти, щоб ти не зганьбився.

— Стріляти з пістолета?

— З рушниці. Я поклала одну тобі в багажник, — Колін нервово озирнувся. — Вона не кусається, — заспокоїла його Ліндсі.

— Де ти взяла зброю?

— Де я взяла? Розумнику, дістати зброю в Гатшоті, Теннессі, легше, ніж хламідію в повії.

Через двадцять хвилин вони сиділи на порослому травною полі на краю густого лісу, який, за словами Ліндсі, належав Голліс, але скоро належатиме Маркусу. Поле, поросле польовими квітами та поодинокими деревцями, було чомусь обнесене брусованою огорожею.

— Навіщо тут огорожа?

— Колись у нас був кінь Гобіт, він пасся тут, але потім помер.

— Це був твій кінь?

— Ага. Ну, і Голліс теж. Голліс отримала його в подарунок на весілля від мого батька, а коли я народилась шість місяців по тому,

Голліс віддала його мені. Гобіт був дуже лагідний кінь. Я з трьох років уже могла на ньому їздити.

— То твої батьки розлучилися?

— Ні, офіційно ні. Але знаєш, як говорять про Гатшот: населення тут ніколи не змінюється, бо щоразу, коли одна жінка вагітніє, один чоловік залишає місто. — Колін засміявся. — Він пішов, коли мені був рік. Телефонує пару разів на рік, але Голліс ніколи не дає мені говорити з ним. Я не знаю його і не переймаюсь цим. А що в тебе?

— Мої батьки досі одружені. Я повинен дзвонити їм щовечора в один і той самий час — через півгодини, до речі. Вони нормальні, хоча, мабуть, надто піклуються про мене. Насправді ми доволі нудна сім'я.

— Ти не нудний. Тобі треба припинити це говорити, бо люди зрештою повірять. Тепер до зброї.

Ліндсі підхопилася, побігла назад через поле і перестрибнула через огорожу. Колін рушив за нею підтюпцем. Бігати він не любив.

— Відчини багажник, — гукнула Ліндсі.

Колін підняв кришку багажника і знайшов довгу двоствольну рушницю з прикладом із мореного дерева. Ліндсі взяла рушницю, простягла йому і сказала:

— Тримай дулом у небо.

Вона захопила квадратну картонну коробку, і вони пішли назад, через огорожу й далі через поле.

Ліндсі з виглядом експерта розкрила рушницю, витягла з картонної коробки два циліндричних патрони і вставила їх у гнізда.

— Коли це лайно заряджене, не направляй його на мене, чуєш?

Вона закрила рушницю, піднесла до плеча, а тоді обережно передала Коліну. Потім стала позаду нього і допомагала тримати рушницю проти плеча. Він відчував, як її груди вперлися йому в лопатку, ноги були стопа до стопи з його ногами, живіт — навпроти його спини.

— Притисни її сильно до плеча, — скомандувала дівчина, і він виконав команду. — Запобіжник тут, — вона намацала його руку і провела її до металевого перемикача збоку на рушниці. Він досі ніколи не тримав у руках зброю, і тепер відчував збудження і водночас провину.

— Так от, коли стріляєш, не треба тягти за спусковий гачок, — сказала Ліндсі йому в шию. — Просто поклади на нього палець і

натисни. Просто м'яко натисни. Зараз я відступлю на крок назад і ти просто натисни, гаразд?

— А у що мені цілитись?

— До сараю ти однаково не дострелиш, цілься просто вперед.

Колін відчув порожнечу ззаду, де щойно була Ліндсі, й тоді дуже м'яко натиснув на гачок.

Звук пострілу вдарив його по вухах, а приклад рушниці — у праве плече. Від сили удару рука сіпнулась вгору, ноги підкосилися, і він гепнувся на дупу, та так і залишився сидіти поміж польових квітів з рушницею, спрямованою в небо.

— Що ж, — зауважив Колін, — було весело.

Ліндсі розсміялась.

— Ось чому ми тут — щоб ти не відбив собі дупу перед Коліном, Чейзом і рештою. Тобі треба навчитися готуватися до відбою.

Наступну годину Колін тільки й робив, що палив перед себе у напрямку дубів, зупиняючись тільки для того, щоб перезарядити рушницю і зателефонувати батькам. Він настріляв сорок чотири гільзи, й коли в нього вже заніміла рука і з'явилося таке відчуття, наче йому в праве плече безупинно гамселив чемпіон з боксу, запитав:

— Чому б тобі не стрільнути?

Ліндсі затрусила головою і сіла на траву. Колін сів поряд.

— О, ні, я не стріляю з рушниці. Вона мене жахає.

— Ти глузуєш із мене?

— Ні. До того ж це десятий калібр. Я й за тисячу доларів не стрілятиму з десятого калібру. Вона б'ється, мов той мул.

— То якого ж ти...

— Я ж сказала: не хочу, щоб ти пошився в дурні.

Колін хотів іще поговорити, але не знав, про що, тож він ліг на спину і почав розтирати своє наболіле плече. Гатшот виявляв проти нього фізичну агресію: набряклий шрам над оком, сорок чотири забої плеча і, звісно, досі болісна порожнеча всередині. І все ж, як це не дивно, йому подобалося це місце.

Ліндсі прилягла поруч, схрестивши руки під головою, потім злегка копнула його ногою в голінь, щоб привернути увагу.

— Що? — запитав Колін.

— Я думаю про ту дівчину, яку ти так любиш, — завела вона. — А я так люблю це місце. І як це трапляється.

Як це з людиною трапляється. Ця земля, яку Голліс продає, а я просто божеволію через це. Частково тому, що не хочу тут цього лайна — типової забудови, а частково тому, що тут моя схованка.

— Твоя схованка?

— Моя таємна схованка. Моє супер, неймовірно цілком таємне місце, про яке ніхто-ніхто не знає. — Ліндсі помовчала, тоді відірвала погляд від гіпнотичної глибини неба і повернулась до Коліна: — Хочеш, покажу?

Кінець (середини)

— Не хочу хвалитися, — сказала Катріна № 1 між двома ковтками кави у Cafe Sel Marie, — та це здається символічним, що все почалося з мене.

— Ну, — відповів Колін, який пив молоко, підфарбоване кавою, — на це можна поглянути із трьох різних позицій. Або 1) це масовий збіг, що всі дівчата, які мені подобалися, мали одне й те саме ім'я, або 2) я якимось чином відчуваю особливу красу цього імені, або ж 3) я так ніколи й не оговтався від наших двозполовиноухвилинних стосунків.

— Ти був такий кльовий тоді, — сказала Катріна і, витягнувши губи, подула на каву. — Я пам'ятаю, що так думала. Ти був вишуканий зануда ще до того, як вишукані зануди увійшли в моду.

— Я схиляюсь наразі до варіанту № 3, — усміхнувся він.

Довкола них гримів посуд. У кав'ярні було повно народу. Колінові було трохи видно кухню, де їхній офіціант курив довгу тонку сигарету.

— Мені здається, що ти, може, навмисне стараєшся бути дивним. Просто ти такий. Це робить тебе тобою, на відміну від інших.

— Ти говориш, як твій батько, — зауважив він, згадавши Krazy Kіта.

— Тоді, коли я депресувала через французький іспит, ти видався мені неймовірно привабливим, — призналась Катріна. Вона незмигтно дивилась на нього, не відводячи погляду. Ці її блакитні очі — саме таким має бути небо. Вона усміхнулась. — То я говорю, як мій батько?

— Так, кумедно, але він також ненавидить французьку.

Вона розсміялась. Колін побачив, що офіціант загасив цигарку й попрямував до їхнього столика запитати, чи не треба їм чогось ще. Катріна № 1 сказала, що не треба. Тоді спитала в Коліна:

— Ти знаєш щось про Піфагора?

— Я знаю його теорему.

— Ні, я про самого чувака. Він був оригіналом. Вважав, що все можна виразити числами, що математика може пояснити світ. Все пояснити.

— Що, навіть такі речі, як любов? — запитав Колін, якому було трохи прикро, що вона знає те, чого він не знав.

— Особливо любов, — відповіла Катріна. — І ти достатньо навчив мене французької, щоб я могла сказати тобі: 10-5 проміжок 16-5-14-19-5 проміжок 17-21-5 проміжок 10-5 проміжок 20-1-9-13-5.

Довгу мить Колін дивився на неї, втративши мову. Він легко розшифрував цей код, але не казав нічого, гадаючи, коли вона це придумала і коли вивчила напам'ять. Навіть він не міг би так швидко перевести французькі літери в арабські цифри. Вона сказала числами: «Je pense que je t'aime» — «Мені здається, що ти мені подобаєшся». Або ж: «Мені здається, що я тебе кохаю». Французьке дієслово «aimer» має два значення. Вона йому подобалась і він кохав її. Вона говорила з ним мовою, яку не можна до кінця зрозуміти, хоч як би наполегливо її вивчав.

Він мовчав, аж доки не сформулював відповідь повністю, відповідь, яка живитиме її цікавість, але не задовольнить її до кінця. Попри те, що Колін Сінглтон, і це треба визнати, був нездатний виграти в стосунках у фінальному раунді, навіть якби на кону стояло його життя, він зазвичай перемагав у першому.

— Ти це говориш тільки тому, що мене показують у телевізійному шоу, яке ніхто не дивиться, — сказав він.

— Можливо.

— О, можливо, — підхопив він, — ти це говориш, бо тобі лестить, що я витратив вісім років життя в погоні за сімома літерами твого імені.

— Можливо, — погодилась вона. І тут у Коліна задзвонив телефон. Матінка. Їхня відлучка скінчилась. Та було вже запізно. В його уяві Катріна № 1 вже стала Катріною № 19. Незабаром до неї перейде трон, який весь цей час по справедливості належав їй.

(чотирнадцять)

— Якщо говорити про твої історії, — казала Ліндсі в темряві, коли вони наблизились до лісу, — то вони й досі не мають жодного висновку, і ти не вмієш розповідати від імені дівчини, ти й взагалі не говориш про когось іншого — тільки про себе. Але хоч там як, я вже можу трохи уявити собі цю Катріну. Вона розумна. І вона трохи дражнила тебе. І я думаю, ти на це попався. Більшість хлопців попадаються. Саме так я дістала Коліна. Кетрін сексуальніша за мене і вона хотіла його сильніше. Вони вже зустрічались якийсь час, коли він запов на мене. Але вона була надто легкою. Я знаю, вона моя подруга і, може, Гассанова дівчина, усе таке, та Кетрін простіша за пазл із чотирьох деталей.

Колін засміявся, а Ліндсі вела далі:

— Сподобатися людям насправді так легко. Дивно, що так мало людей використовують це.

— Для мене це не так-то й легко.

— А мені ти подобаєшся, хоч мені по-справжньому ніхто не подобається. Гассану ти подобаєшся, і я можу сказати, що йому також ніхто по-справжньому не подобається. Тобі просто потрібно більше людей, яким не подобаються люди.

— Тобі ніхто по-справжньому не подобається?

Вони вже йшли лісом по вузькій, часом непомітній стежині. Ліндсі показала на дерева:

— Ти до біса настрілявся у цей ліс, Розумахо. От буде класно, якщо ти застрелиш кабана.

— Насправді я не хочу вбивати свиню, — відказав Колін. Він читав свого часу «Павутиння Шарлотти». Тоді повторив знову: — Тобі ніхто по-справжньому не подобається?

— Ну, це перебільшення, гадаю, — відповіла вона. — Просто якийсь час тому я зрозуміла, що найкращий спосіб завоювати симпатію людини — не надто захоплюватись нею.

— Але ж ти дбаєш про багатьох людей. Старців, наприклад? — заперечив Колін.

— Ну, старці — це інше, — сказала вона, зупинилась і повернулась до Коліна, який уже засапався, видираючись за нею на пагорб. — Старці ніколи мене не дратували, я за них спокійна. Отож, старці й діти — це виняток.

Вони довгенько йшли мовчки крізь густий підлісок поміж тонких високих дерев. Підйом ставав дедалі крутішим, стежка звивисто піднімалась угору і зрештою вперлась у скельний виступ метри чотири заввишки. Ліндсі Лі Веллс сказала:

— Тепер скелелазіння.

Колін поглянув на прямовисне каміння. «Є ж на світі люди, здатні видиратися по скелях, — подумав він, — але я до них не належу».

— У жодному разі, — сказав він уголос.

Вона обернулась до нього, її щоки палали й вилискували від поту.

— Я жартую.

Ліндсі залізла на мокрий, укритий мохом валун, Колін за нею, і одразу побачив вузьку тріщину, по груди висотою, затягнуту павутинням.

— Бачиш, я взяла тебе сюди, бо ти єдиний із моїх знайомих хлопців достатньо сухоребрий. Пролізай.

Колін відсунув павутиння — вибач, Шарлотто, — повернувся боком, присів і поліз у темряву. Незабаром він уже нічого не бачив; його коліна, спина й голова упиралися в скелі. На мить він запанікував, думаючи, що Ліндсі обдурила його, заманила і покине тут у пастці. Та продовжував просуватися далі. Щось ковзнуло в нього по спині. Він скрикнув.

— Заспокойся, це я, — сказала Ліндсі. Її руки знайшли його плечі, і вона звеліла: — Зроби ще один крок.

Колін зробив і відчув, що скелі розступилися. Вона розвернула його обличчям по ходу.

— Йди далі, — наказала Ліндсі, — тепер ти можеш випростатись. Тоді її руки зникли, і він почув, як вона нишпорить по землі.

— Я тут тримаю ліхтарика, та щось не можу його... о, знайшла.

Вона вклала йому в руки ліхтарик, він помацав його і ввімкнув світло.

— Ого! — здивувався Колін.

Печера майже квадратної форми була достатньо просторою, щоб зручно лягти в будь-якому напрямку, але стояти можна було не скрізь,

бо сіро-коричнева стеля прогиналась вглибині. Тут лежали ковдра, спальний мішок, кілька старих подушок і якась непідписана банка з рідиною. Колін відштовхнув її ногою.

— Бухло, — пояснила Ліндсі.

— Де ти його взяла?

— Один чувак у Денвілі гонить з кукурудзи. Без жартів. І продає всім, хто має десять доларів і здатен їх сам принести. Це Колін мені дав. Я сказала йому, що випила, та насправді принесла сюди, бо це створює атмосферу.

Колін повільно обводив ліхтариком стіни печери.

— Сідай, — сказала Ліндсі, — і вимкни ліхтарик.

Настала така непроглядна темрява, до якої очі ніколи не звикають.

— Як ти знайшла це місце?

— Просто лазила довкола. Маленькою я любила гуляти по маминій землі зі старцями. Коли вже навчалась у школі, почала мандрувати сама, і одного дня, у восьмому класі, просто натрапила на нього. Я, мабуть, сотні разів проходила повз цю скелю, нічого не помічаючи. Дивно розмовляти так із тобою, я тебе зовсім не бачу.

— Я тебе теж.

— Ми невидимі. Я ніколи не була тут із кимось. Це так незвично — бути невидимим із кимось іншим.

— І що ти тут робиш?

— Ти про що?

— Ну, тут затемно, щоб читати. Я думаю, тобі треба налобний ліхтар чи щось більше, ніж оцей ліхтарик.

— Ні, я тут просто сиджу. Коли мені бувало погано, я приходила сюди, щоб побути там, де мене ніхто не знайде. А тепер — не знаю, може, для того ж. Хочеш випити?

— Я раніше ніколи не пив.

— Смайлик «Подив».

— І ще від самогону можна осліпнути, а я зовсім не хочу бути сліпим.

— Так, якби ти більше не зміг читати, тобі був би гаплик. Та коли ще ти потрапиш до печери з самогоном? Дозволь собі трохи вийти за рамки.

— І це каже дівчина, яка не хоче ніколи виїжджати з рідного містечка.

— Відчепися. Гаразд, пляшка в мене. Кажеш щось, і я піду на твій голос.

— Гм, привіт, мене звали Колін Сінглтон, тут дуже темно, тому тобі треба йти на мій голос, хоча акустика тут справді... о, це я. Це моє коліно.

— Привіт.

— Привіт.

— Спочатку дама.

— Гаразд... А щоб тобі, на смак наче кукурудзяне зернятко запиваєш літром гасу для запальнички.

— Ти не осліпла?

— Навіть не уявляю. О'кей. Твоя черга.

— Ааааа... Кхххх... Еее... О Господи. Наче чмокнув у губи дракона!

— Це найкумедніше з усього, що ти колись говорив, Коліне Сінглтон.

— Раніше я був гострослов. Зараз, типу, втратив певність.

— Давай я розповім тобі одну історію.

— О, історія від Ліндсі Лі Веллс. Це про ерцгерцога?

— Ні, це про Ліндсі, але має всі складники високоякісної історії. Ти де? А, тут. Привіт. Привіт, коліно. Привіт, литко. Так от. Ми всі ходили в молодшу школу в Денвіл, і багато гатшотських дітей трималися разом, бо інші вважали нас брудними, бідними і вошивими. Але потім, десь у третьому класі — я говорила, що була потворною — Колін із друзями почали обзивати мене собакою.

— Я ненавиджу це. Ненавиджу таких довбаних дітей.

— Правило номер один: не переривати. Отож, вони почали називати мене Лес, скорочено від Лессі.

— О, він же назвав тебе так зовсім недавно, коли ми їхали до старців!

— Так, я пам'ятаю. Повторюю ще раз: «Правило. Номер. Один». Отже, четвертий клас. І от День святого Валентина. Я дуже хотіла отримати валентинки. Я запитала в Голліс, що мені робити, і вона порадила просто написати по валентинці кожному в класі, тоді люди відповідатимуть. Голліс купила стос жартівливих валентинок із Чарлі Брауном, і я підписала по одній кожному в класі, хоч писати від руки я

не дуже звикла і це забрало в мене купу часу. І що ж — як і можна було передбачити, я не отримала жодної валентинки.

Я прийшла додому дуже засмучена, але не хотіла говорити про це Голліс, просто сіла у крісло біля вікна у себе в кімнаті, мені було так хріново, що я не хотіла навіть думати про це. І тут я побачила, що Колін піднімається до нашого будинку з маленькою картонною коробочкою. А він був найкрутіший хлопець у школі, єдиний популярний із Гатшота. Він поставив коробочку на ганку, подзвонив і побіг геть. Я кинулась туди, серце в мене шалено калаталося, я сподівалась, що він таємно закоханий у мене. Я вийшла й побачила справді подарункову коробочку, загорнуту в червоний папір у сердечках... Боже, я не згадувала про це, доки він не назвав мене Лес.

— Зажди, що ж було в коробочці?

— Бляшанка собачого корму «Alpo». Але, зрештою, я перемогла, і тепер він зустрічається з цією собакою.

— О Господи!

— Що?

— Нічого. А я думав, що це в мене складні романтичні стосунки.

— Отож, це стало моєю метою — здобути його. Поцілувати його. Одружитися з ним. Не можу пояснити, просто — отак.

— І ти зробила це.

— Так. Тепер він інший. Тоді нам було по вісім років. Малі діти. Тепер він любчик. Захищає мене і все таке.

— Ти ніколи не задумувалась, як би ставились до тебе люди, якби могли бачити тебе зсередини? Більше чи менше любили б? Мені завжди здавалось, що Катріні розривають зі мною саме тоді, коли починають бачити, який я зсередини, — ну, крім К-19. Але я завжди про це думаю. Коли б люди могли бачити мене так, як я себе бачу, — якби могли зазирнути до мене в голову — чи любив би мене хоч хтось, хоч один?

— Колін мене не кохає наразі. Ми зустрічаємось два роки, і він жодного разу не сказав цього. Але він точно не любив би мене, якби міг зазирнути всередину. Бо він такий справжній в усьому. Тобто про Коліна можна сказати багато поганого, але він справжній, такий, як є. Він працюватиме на фабриці все життя, і в нього будуть ті самі друзі, й він щасливий із того, бо вважає, що це важить. Та коли б він знав...

— Що? Закінчуй.

— У мені повно лайна. Я ніколи не буваю собою. Зі старцями в мене південний акцент; з тобою я ботан із графіками і глибокими думками; з Коліном — солоденька принцеса. Я ніхто. Коли ти все життя мов хамелеон, то не лишається нічого справжнього. Твоя проблема, як ти кажеш, що ти не важливий?

— Не важу. Я нічого не важу.

— Точно, важити. Але ти принаймні щось знаєш про себе напевно. Про тебе, Коліна, Гассана чи Кетрін можна сказати, що щось у них правда, а щось — ні. Кетрін життєрадісна. Гассан веселий. Але я інакша. Я така, якою мені треба бути цієї миті, щоб триматися на льоту, але нижче радарів. Єдина правдива річ про мене — що в мені повно лайна.

— А мені ти подобаєшся. І зі мною ти не прикидаєшся. Я щойно це усвідомив. Ти, наприклад, кусаєш пучку пальця переді мною, хоч це інтимна звичка, але ти робиш це переді мною, бо не вважаєш мене публікою. Я зараз у твоїй таємній схованці. Ти дозволяєш мені зазирнути всередину тебе — трохи.

— Хіба що трішки.

— Бо я не загроза. Я ботан.

— Ні, ти не ботан. Це...

— Ні, я ботан. І саме тому.

— Можливо. Я ніколи про це не думала.

— Я не хочу оцінювати, це просто цікаво. Я також не відчуваю з твого боку загрози, бо мені ніколи раніше не подобалися популярні люди. Але ти не зовсім така, як вони. Ти наче просто знайшла спосіб хакнути їхню крутизну. Це диво...

— Привіт.

— Привіт.

— Ми не повинні.

— Ти сама почала.

— Так, я почала, і тепер я можу сказати «ми не повинні» справді драматично.

— Ха.

— Ми повинні зупинитися на цьому, наші лоби й носи торкаються, і твоя рука на моїй нозі. Ми не повинні, ти знаєш.

— Від тебе тхне самогоном.

— А від тебе тхне, наче ти цілувався із драконом.

- Агов, це мій жарт.
- Вибач. Я мусила розрядити напругу.
- Що ти робиш?
- Кусаю свого довбаного пальця. Моя інтимна звичка.

Коли вони нарешті вилізли з печери, була вже ніч, але місяць світив так яскраво, що Колін упіймав себе на тому, що мружиться. Спускатися до машини було важко, і вони здебільшого мовчали. Коли вони повернулися до Рожевого маєтку і машина зупинилась перед будинком, Ліндсі сказала:

— Звісно, ти мені подобаєшся і ти класний, але давай просто залишимо все, як є.

Він кивнув, бо не міг почати зустрічатися з дівчиною, не закінчивши Теорему. Крім того, її звали Ліндсі.

Вони тихо відчинили двері, щоб не відволікати Голліс від роботи/перегляду «Телемагазину». Тієї миті, коли Колін зачинив двері, задзвонив телефон. «Алло», — почувся з кухні голос Голліс. Ліндсі схопила Коліна і притиснула до стінки, де вони могли слухати, залишаючись непоміченими.

— О'кей, тоді залиш це сміттярам, — сказала Голліс. — Що за лайно... Вони не можуть змусити тебе платити за збирання сміття; ми для цього платимо податки... Мені шкода, Рою, але це лайно собаче... Ні, ми не можемо собі це дозволити, повір мені... Ні. В жодному разі... Ну, я не знаю, Рою... Ні, я розумію проблему... Зажди, я думаю. Господи, моя дочка повернеться будь-якої миті... А як щодо цього поля там позаду? Воно ж наше, так?.. Так, саме так... Все, що тобі треба, це бульдозер і автотранспортувач... Так, мені це теж не подобається, але якщо ти не маєш кращої ідеї... Добре. Побачимося у четвер. — Вона поклала слухавку.

— Голліс винна до біса грошей в банку лайки, — прошепотіла Ліндсі. Тоді повела Коліна через коридор до кімнати для ігор і прошепотіла: — Через вікно.

Колін підняв вузьке вікно, що виходило на двір перед будинком і показав їй на москітну сітку. Він міг би сказати це словами, але знав, що не вміє шепотіти.

— Господи, наче ти ніколи не вилазив з дому через вікно, — прошепотіла Ліндсі.

Вона натиснула в кутках сітки і зняла її. Потім пірнула головою вперед, дригаючи худими ногами, і приземлилась на моріжку. Колін поліз за нею ногами вперед, кумедно вигинаючись, наче танцював лімбо.

Успішно вислизнувши з будинку, Ліндсі й Колін обтрусилися від трави, пройшли до вхідних дверей і відчинили їх.

— Голліс, — гукнула Ліндсі, — ми вдома!

Голліс сиділа на дивані зі стосом паперів на колінах. Вона повернулась до них і усміхнулась. На її обличчі не залишилось і сліду гніву.

— Привіт, — сказала вона, — добре розважились?

Ліндсі подивилась на Коліна і сказала:

— Вже й не пригадую, коли я так добре розважалась.

— Уявляю, — відгукнулась Голліс, яка, здається, не слухала її.

— Це склад, — сказав Колін тихо, таємниче, коли вони піднімалися сходами. — Вона їздить на склад щочетверга.

Ліндсі хмикнула:

— Так, я знаю. Ти тут три тижні, а я — сімнадцять років. Я не знаю, що відбувається, але починаю думати, що між продажем землі та гнівними телефонними розмовами, які ми застаємо, коли б не повернулись, здається, назріває автомобільна подорож, — сказала Ліндсі.

— Ці автомобільні подорожі здатні розв'язати на диво багато проблем, — зауважив Колін.

— Автомобільна подорож? Хтось сказав «автомобільна подорож»? — Гассан стояв на верхній сходинці. — Я готовий. І Кетрін також. Вона студентка коледжу, уявляєш. Я зустрічаюсь зі студенткою.

— Вона вчиться на молодшу медсестру в державному коледжі в Денвілі, — сказала Ліндсі зневажливо.

— У коледжі, я й кажу! А ти, Сінглтон, думав, що я ніколи не матиму дівчини з коледжу, якщо сам не навчатимуться у коледжі.

— Як пройшло побачення?

— Пробач, друже, не можу говорити. У мене надто зааніміли губи від усіх отих цілунків. Ця дівчина цілується так, наче хоче висмоктати з тебе душу.

Щойно Ліндсі пішла вниз спати, Колін шмигнув до Гассанової кімнати і той розповів йому, на якому він етапі (мацав крізь футболку). Колін розповів йому про Ліндсі, але не сказав про схованку, зберігши таємницю.

— Було темно, — казав Колін, — і наші обличчя торкалися одне одного, крім губ. Вона раптом притулила голову до моєї.

— То вона тобі подобається?

— М-м, не знаю. На той момент, здається, подобалась.

— Чувак, подумай про це. Якщо ти доведеш свою Теорему до пуття, ти зможеш передбачити, як усе піде. — Колін усміхнувся від цієї думки. — Тепер, як ніколи, ти повинен її закінчити.

(п'ятнадцять)

Наступних кілька днів Колін почувався з Ліндсі ніяково. Вони й далі поводитись по-дружньому, але це все було якось мілко. Колін відчував, що вони мали б говорити про важливі речі: любов і життєве призначення, про Правду з великої літери і про собачу їжу, а розмовляли тільки про нудне записування усної історії. Веселі жарти скінчилися; Гассан скаржився, що змушений гуморити за всіх. Але поволі все повернулось на свої місця і стало, як було: у Ліндсі був хлопець, а в Коліна — розбите серце й незакінчена Теорема. Хоча ні, не зовсім, як було: в Гассана тепер була дівчина, і всі готувалися до полювання на кабанів.

До свого першого в житті полювання на диких свиней Колін Сінглтон готувався єдиним можливим для Коліна Сінглтона способом: читав. Він переглянув десять томів серії Foxfire у пошуках інформації про життя та звички диких свиней. Потім погуглив «дика свиня» і виявив, що люди так ненавидять цих тварин, що в штаті Теннессі дозволено вбивати їх, як тільки побачиш. Дика свиня вважається «шкідливою твариною» і тому не захищена, як, скажімо, олень чи людина.

Але найдетальніший опис дикої свині Колін прочитав у книжці «Наші південні узгір'я», яку знайшов у Голліс: «Будь-хто може помітити, що коли він^[71] не спить чи не риється, то відьмачить. Він демонструє надзвичайне розуміння людської мови, особливо лайок, а іноді навіть надприродну здатність читати людські думки, якщо вони спрямовані проти життя та гідності свиней». Вочевидь, таким ворогом не варто легковажити.

Не те, щоб Колін мав намір замахуватись на життя чи гідність свиней. Навіть якщо він зустріне свиню, що вкрай мало ймовірно, як на нього, то не збирається турбувати її. Саме так він виправдовував себе, бо напередодні ввечері у телефонній розмові з батьками не згадав про полювання. Бо насправді ішов не на полювання. Він ішов прогулятися лісом. З рушницею.

У день полювання будильник розбудив його о пів на п'яту ранку. Вперше, відколи він прибув до Гатшота, Колін прокинувся раніше за півня. Він негайно розчинив вікно, притиснув носа до москітної сітки і заволав: «КУКУРІКУ! ЯК ТОБІ ЦЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ТЕПЕР, МАЛИЙ ЗАСРАНЦЮ?»

Почистивши зуби, Колін заліз у душ. Воду пустив прохолодну, щоб прокинутися. Гассан і собі зайшов почистити зуби і крикнув йому крізь шум води:

— Кафіре, можу сказати напевно: сьогодні жодна свиня не помре. Мені навіть їсти цих каторжних кнурів не дозволено;^[72] я певен, що не вбиватиму їх.

— Амінь, — відповів Колін.

О п'ятій вони вже сиділи в Чортопхайці з Ліндсі та Принцесою на задньому сидінні.

— Навіщо ти взяла собаку? — запитав Гассан.

— Чейзу і Фултону подобається полювати з нею. Від неї жодної користі, бідна Принцеса більше цікавиться своїми ковтунами, ніж свинями, але їм із нею весело.

Вони проминули магазин і через кілька кілометрів з'їхали на гравійну дорогу, що намотувалась на невеличкий густо зарослий пагорб.

— Цю землю Голліс не продала, бо всі її люблять, — поскаржилась Ліндсі.

Дорога вперлась у видовжену одноповерхову дерев'яну будівлю. Біля неї вже були припарковані два пікапи і Чейзів «Шевроле Бронко». ЩОК і ЗАД, цей — знову в затісних джинсах, сиділи, звисивши ноги, в кузові пікапа. Напроти них, на маленькому пластиковому стільчику, наче позиченому в третьокласника, сидів чоловік середніх літ і вивчав дуло своєї рушниці. Всі вони були вдягнені в штани й сорочки хакі та яскраві помаранчеві жилети.

Коли чоловік заговорив до них, Колін упізнав у ньому Тавнсенда Лайфорда, одного з тих, кого вони розпитували на фабриці.

— Як справи? — запитав Лайфорд, коли вони вибрались із машини. Він потиснув руки Коліну і Гассану й обійняв Ліндсі. — Хороший день для полювання на кабанів.

— Трохи зарано, — сказав Колін.

Та сонце саме вигулькнуло з-за пагорба. Небо було чисте і справді обіцяло ясний день. І спекотний.

З дверей мисливського будиночка визирнула Кетрін.

— Сніданок на столі! О, привіт, любчику.

Гассан підморгнув їй.

— Серцеїд! — реготнув Колін.

Щойно Колін із Гассом увійшли до будиночка, КОЖУТ простягнув їм по комплекту камуфляжного одягу з кумедними помаранчевими жилетами.

— Перевдягніться в туалеті, — сказав він.

Туалет, як виявилось, був на дворі. У ньому смерділо, та сморід, принаймні, перебивав запах камуфляжного одягу, який навіював Коліну болісні спогади про далекі куточки шкільного спортзалу. Він скинув шорти і перевдягнувся у штани, сорочку та сигнальний оранжевий жилет. Перш ніж вийти із вбиральні, Колін випорожнив свої кишені. На щастя, камуфляжні штани мали величезні накладні кишені, в яких легко вмістилися його гаманець, ключі від машини та диктофон, який він призвичаївся скрізь носити з собою.

Після того як і Гассан перевдягнувся, усі всілися на одній із саморобних лав, а пан Лайфорд встав. Він говорив авторитетно і з сильним акцентом. Лайфорду явно подобалося слухати себе.

— Дика свиня — надзвичайно небезпечне створіння. Не даремно її називають «ведмедем-гризлі бідняка». Я особисто полюю без собак, натомість переслідуючи здобич, як робили індіанці. Але Чейз і Фултон віддають перевагу полюванню з собаками, це також добре. Хоч там як, ми повинні пам'ятати, що це небезпечний спорт.

«Еге ж, — подумав Колін, — у нас рушниці, а у свиней — рила. Справді, небезпечно».

— Ці свині — паразити, навіть уряд так говорить, і їх треба викоринити. Зазвичай я кажу, що вдень вислідити дику свиню складно, але ми тут давно не полювали, отож маємо прекрасний шанс. Я беру Коліна й Гассана (в його вимові це прозвучало як «Хасіна») і ми підемо на плато, пошукаємо слід. Ви можете розділитися, як хочете. Але пильуйте й не легковажте небезпекою від диких свиней.

— А по яйцях можна стріляти? — запитав ЗАД.

— Ні, не можна. Якщо влучити вепру в тестикули, він нападе, — відповів Лайффорд.

— Боже, тату, він жартує. Ми знаємо, як полювати, — сказав ЩОК, і Колін тільки зараз збагнув, що вони з Лайфордом родичі.

— Ой, синку, мені неспокійно, що доводиться відправляти тебе самого з купою невігласів.

Потім він говорив іще якісь нудні речі, щось на кшталт які кулі використовувати в дубельтівці й чому обидві цівки завжди слід тримати зарядженими. Зрештою домовилися, що Ліндсі зі ЩОКом ідуть разом до спостережної вежі на дереві, біля місця підгодівлі, що б воно там не значило, а ЗАД із КОЖУТом вирушають в іншому напрямку з милою, цілком миролюбною лабрадоркою. Кетрін залишається в таборі, бо вона відмовляється полювати з етичних міркувань. За сніданком дівчина розповіла Коліну, що вона вегетаріанка.

— Я вважаю, що це просто злочин, — сказала вона про полювання на кабанів. — Хоч ці кабани такі жахливі. Диких свиней взагалі б не було, якби ми не тримали у загонах стільки «домашніх» на їжу.

— Я подумую про те, щоб стати вегетаріанцем, — сказав Гассан і обхопив дівчину рукою за талію.

— Тільки не худни, — попросила Кетрін, і вони поцілувалися просто перед Коліном, який досі не міг повірити, що все це відбувається насправді.

— Ну, хлопці, — сказав пан Лайффорд, доволі сильно ляснувши Коліна по спині. — Готові до першого полювання?

Колін неохоче кивнув, помахав на прощання Ліндсі й іншим і пішов разом із Гассаном, оранжевий жилет якого не сходився на грудях. Вони почали спускатися схилом навмання, просто прокладаючи собі дорогу крізь чагарник.

— Починаємо з пошуку підкопів, — пояснив Лайффорд, — місць, де свині перерили землю своїми довгими іклами.

Він говорив з ними так, наче їм було по дев'ять років, і Колін навіть подумав, що пан Лайффорд вважає їх молодшими, ніж вони є насправді, та в цей час чоловік повернувся до них із бляшанкою жувального тютюну й запропонував кожному взяти по понюху. Обидва чемно відмовилися.

Протягом наступної години вони майже не розмовляли, бо «дикі свині можуть лякатися людського голосу», як застеріг Лайфорд, так наче дика свиня не лякалася б будь-якого іншого голосу, хоч би й марсіанського. Вони повільно просувалися лісом, скануючи поглядом землю в пошуках підкопів. Рушниці несли, опустивши дулом у землю, одна рука на ложі, друга упрівала, стискаючи цівку. Нарешті Гассан щось побачив.

— Пс, пане Лайфорд, — прошепотів Гассан, показуючи на невеличку ділянку землі, безладно пориту. Лайфорд став на коліна і ретельно вивчив її. Потягнув носом повітря. Занунив палець у землю.

— Ти знайшов підкоп, Хасіне, — сказав він. — І свіженький. Так, кабан тут був недавно. Тепер ми його вистежимо.

Пан Лайфорд пришвидшив ходу, і Гассан намагався не відставати. Лайфорд знайшов іще один підкоп, потім ще один, і був певен, що йде по сліду, отож далі побіг підтюпцем, аж рушниця двигтіла в його руках, наче древко прапора у прапорonoсця. Протримавшись хвилин п'ять у такому темпі, Гассан повернувся до Коліна зі словами:

— Господи, я більше не можу!

І Колін погодився:

— Я теж.

Обидва покликали:

— Пане Лайфорд!

Той обернувся і зробив кілька кроків назад, до них.

— Що таке, хлопці? Ми йдемо по сліду. Ще трохи — і побачимо кабана, я відчуваю це.

— Можна трохи повільніше? — запитав Гассан. — Або трохи перевести подих? Або перевести подих і потім іти повільніше?

Лайфорд зітхнув.

— Хлопці, якщо ви не сприймаєте серйозно полювання на диких свиней, я можу просто залишити вас тут. Ми напали на слід, — прошепотів він збуджено, — і зараз не час розпускати нюні.

— Гаразд, тоді, може, краще залиште нас тут, — запропонував Колін. — Ми, типу, будемо захищати тил, якщо кабан обійде вас ззаду.

Пан Лайфорд здавався дуже розчарованим. Він стиснув губи і сумно похитав головою, наче вболівав за пропашими душами, які не бажали виснажувати свої тіла в погоні за дикими свинями.

— Гаразд, хлопці. Я повернуся по вас. І тоді вам доведеться допомагати мені нести величезного кабана.

Він рушив, тоді зупинився і витяг свою жерстянку з тютюном.

— Ось, тримай, — прошепотів він, простягаючи її Коліну. — Боюся, щоб свиня не внюхала.

— О, дякую, — сказав Колін, і Лайффорд повернувся на дистанцію й побіг лісом у пошуках нових, свіжіших підкопів.

— Що ж, — сказав Гассан, опускаючись на повалене дерево. — Було весело. Господи, я й не думав, що на полюванні треба так багато ходити. Мені більше імponує спосіб Ліндсі — сидіти на дереві, пильнувати й чекати, поки кабан сам прийде.

— Так, — сказав Колін неухажно.

— Слухай, ти взяв диктофон? — запитав Гассан.

— Так. Для чого?

— Дай.

Колін витяг диктофона з кишені й простягнув йому. Гассан ввімкнув запис і промовив, імітуючи «Зоряний шлях»:

— Бортовий журнал. Зоряна дата 9326.5. Полювання на диких кабанів — надзвичайно нудна штука. Я, мабуть, подрімаю трохи, а мій чудовий напарник із планети Вулкан маякне мені, якщо наблизиться надзвичайно небезпечний дикий кабан.

Гассан повернув диктофон Коліну, сповз на землю і приліг, примостившись під поваленим деревом. Наостанок промовив із уже заплющеними очима:

— Оце — найліпше полювання.

Колін якийсь час посидів, спостерігаючи, як вітер смикає дерева, а над ними пропливають хмари, і зрештою його думки полетіли далеко. Їх напрямком був передбачуваний — він засумував за Нею. Вона досі була в таборі, а там не дозволяли користуватися мобільником, принаймні торік було так. Але про всяк випадок він витягнув телефон із глибокої кишені камуфляжних штанів. Зв'язок, на диво, був, але пропущених дзвінків не було. Він подумав, чи не подзвонити самому, але вирішив, що не варто.

Він подзвонить, коли закінчить Теорему. Це повернуло його думки до Теорема і, здавалося, нездоланної Аномалії № 3. Вісімнадцять із дев'ятнадцяти Катрін уклалися в теорію, та ця зовсім незначна цятка на його «Катрінрадарі» щоразу набувала вигляду широко усміненого

обличчя. Він згадував її знову, обмірковував, чи не забув включити в розрахунки якийсь аспект її особистості. Слід визнати, що були знайомі тільки дванадцять днів, але весь сенс Теореми в тому й полягав, що вона мала працювати, хоч би ти й не знав когось близько. Катріна № 3. Катріна № 3. Хто б міг подумати, що саме вона, одна з найменш важливих для нього, покаже неспроможність Теореми!

Наступні півтори години Колін невпинно думав про дівчину, яку знав менше ніж два тижні. Та, зрештою, навіть він стомився від цього. Щоб збавити час, почав за звичкою переставляти букви в її прізвищі: Івенберг. І був вражений, коли склав анаграму «Не вберіг». Хоч це й не мало сенсу, адже не він, а вона його покинула.

Гассан засопів, розплющив очі й озирнувся довкола.

— Хай йому грець, ми й досі полюємо? Великому Таткові треба щось поїсти.

Гассан підвівся, поліз до накладних кишень своїх штанів і витяг два пом'яті бутерброди в герметичних пакетах.

— Вибач, чуваче. Я спав на обіді.

Колін відкрутив фляжку, що висіла в нього на поясі, й вони сіли перекусити бутербродами з індичкою, запиваючи їх водою.

— Скільки я спав?

— Майже дві години, — сказав Колін, пережовуючи.

— А ти що робив?

— Було мені взяти книжку. Я просто намагався довести до пуття Теорему. Залишилась тільки проблема з Катріною № 3.

— Фо-фо? — промимрив Гассан із повним ротом.

— Літо після четвертого класу. З Чикаго, але вона була на хоумскулінгу. Мала брата. Жила на Лінкольн-сквер, станція Лівітт, на південь від Лоуренс. Але я ніколи не був там у неї, бо вона покинула мене за три дні до закінчення зміни в таборі для розумних дітей у Мічигані. У неї було брудно-біле волосся, трохи кучеряве, вона гризла нігті, а її улюбленою піснюю тоді, в десять років, була Stuck with You гурту Huey Lewis and the News. Мати в неї була кураторкою в Музеї сучасного мистецтва, а сама вона хотіла стати ветеринаром, коли виросте.

— Скільки ти з нею зустрічався? — запитав Гассан. Він уже доїв бутерброд і струшував крихти зі штанів.

— Дванадцять днів.

— Хм! Знаєш, що смішно? Я знав цю дівчину.

— Що?!

— Так. Івенберг. Ми ходили разом на всі ці нудні хоумскульні заходи. Ну знаєш, типу, виведіть свою хоумську дитину в парк, щоб вона навчилась спілкуватися. Або приведіть її на хоумський пікнік, де мусульманська дитина може дістати під зад від правовірних християн.

— Чекай, то ти знаєш її?

— Ну, ми не підтримували зв'язок, але так, я можу її впізнати.

— Вона не надто товариська, трохи грубувата і в сім років у неї був хлопець, який її покинув?

— Щось таке, — кивнув Гассан. — Щоправда, про хлопця я не знаю. У неї був брат. Правдивий псих, до речі. Активний учасник отого конкурсу «Вимовляй по буквах». Дійшов до загальнонаціонального, здається.

— Дивина. Хоч там як, але формула для неї не спрацьовує.

— Може, ти забув щось. У Чикаго навряд аж так багато Івенбергів. Чому б тобі не зателефонувати й не запитати в неї?

Відповідь на це запитання була такою тупо очевидною — «бо це не спало мені на думку», — що Колін просто взяв телефон і без жодного слова набрав довідку.

— Місто?

— Чикаго.

— Прізвище?

— Івенберг. ІВЕНБЕРГ.

— Чекайте.

Комп'ютерний голос назвав номер, і Колін натиснув «1» — зателефонувати негайно і безплатно. Після третього гудка відповіла дівчина:

— Алло, — сказала вона.

— Привіт. Це Колін Сінглтон. А, еее, Катріна вдома?

— Це я. Як, ти сказав, тебе звати?

— Колін Сінглтон.

— Щось знайоме, — сказала вона. — Я тебе знаю?

— Коли ми були в четвертому класі, я міг бути твоїм хлопцем упродовж двох тижнів у літньому таборі для обдарованих дітей.

— Колін Сінглтон! Точно! Це ж треба, з усіх людей...

— Слухай, це може здатись тобі дивним, але скажи, ти була дуже популярною в школі, у четвертому класі? За шкалою від одного до п'яти?

— Що?

— І в тебе є брат, переможець конкурсів «Вимовляй по буквах»?

— Ну, так, є. Хто це? — запитала вона, і в її голосі раптом почулося невдоволення.

— Це Колін Сінглтон, клянусь. Я знаю, що мої запитання можуть здатися тобі дурними.

— Я була, не знаю... у мене було кілька друзів. Ми були типу ботани, мабуть.

— Гаразд, дякую, Катріно.

— Ти що, пишеш книжку?

— Ні, я пишу математичну формулу, за якою можна передбачити, хто із двох людей порве романтичні стосунки і коли, — пояснив він.

— Гм, — відповіла вона. — Добре, а де ти тепер? Що з тобою сталося?

— Сталося, — луною відгукнувся Колін і натиснув відбій.

— Ну, що, — підсумував Гассан, — вона точно подумала, що ти ХВОРИЙ НА ВСЮ ГОЛОВУ!

Але Колін заглибився в думки. Якщо Катріна № 3 була справді тією, за кого себе видавала і якою він пам'ятав її, тоді що як... Що як формула правильна? Колін знову набрав номер.

— Катріна Івенберг, — сказав він.

— Так?

— Це знову Колін Сінглтон.

— О! Привіт.

— Останнє дурнувате запитання, звучить зовсім тупо: це не я часом порвав із тобою?

— Ну...

— Я?

— Так. Ми всі сиділи навколо вогнища, співали, а ти підійшов і перед усіма моїми товаришами сказав, що, мовляв, ніколи не робив цього раніше, але мусиш порвати зі мною, бо вважаєш, що це безперспективно. Так ти сказав: «безперспективно». Господи, ти розбив мені серце. Я захоплювалась тобою.

— Мені дуже шкода, вибач, що я тоді порвав із тобою, — сказав Колін.

Вона засміялась.

— Та нічого, нам тоді було по десять років. Я це пережила.

— Так, але все ж таки. Мені шкода, якщо я вразив твої почуття.

— Ну, що ж, дякую, Коліне Сінглтон. Щось іще?

— Думаю, це все.

— Тоді щастя, — сказала вона таким тоном, яким це говорять божевільному безхатченку, давши йому долар.

— І тобі, Катріно Івенберг.

Гассан вирячився на Коліна.

— Щоб я здох! Одягніть на мене пачку, посадіть на уніцикл і називайте мене Кароліна, дресирований ведмідь. То ти довбаний Кидальник!

Колін відкинувся назад і ліг спиною на гниле дерево так, щоб дивитися на всіяне хмарами небо. Його хвалена пам'ять його зрадила! Він справді «не вберіг». Як можна було пам'ятати про неї все, окрім того, що це він її покинув? І, до речі, якою ж треба було бути скотинякою, щоб покинути таку хорошу дівчину, як Катріна Івенберг?

— Я завжди знав про себе дві речі: що я вундеркінд і що мене хронічно кидають Катріни. Але тепер я...

— Ні перше, ні друге, — сказав Гассан. — І дякуй долі. Ти — Кидальник, а я зустрічаюсь із неймовірно сексуальною дівчиною: світ перевернувся. А що, мені це подобається! Ми наче в отій скляній кульці зі снігом, а Бог вирішив помилуватися лелітками і добряче струсонув нас.

Подібно до Ліндсі, яка говорила, що про неї не можна сказати нічого правдивого, Колін спостерігав, як усі правдиві речі про нього танули на очах. Тепер у нього була не одна порожнина всередині, він увесь зробився якийсь дірчастий.

Колін мусив зрозуміти, що пішло не так у нього в мізках, і виправити це. Він повернувся до центрального запитання: як він міг зовсім забути, що покинув її? Або радше майже зовсім, бо коли Катріна розповідала йому історію розриву перед усіма товаришами, у нього наче промайнув блискавкою спогад; це було трохи схоже на те, коли слово крутиться в тебе на язиці, а хтось інший промовляє його.

Переплетені гілки над ним наче розрізали небо на мільйон маленьких частинок. У нього паморочилось у голові. Єдиний застосунок, якому він завжди довіряв, пам'ять, підвів його. Він міг розмірковувати про це годинами чи, принаймні, доки не повернеться пан Лайфорд, але раптом почув дивний звук «хо-хо» і тієї ж миті Гассан ляснув його по коліну.

— Чуваче, — промовив він тихо, — khanazeer.^[73]

Колін підскочив. За кілька десятків метрів від них сіро-коричнева звірюка пхала в землю своє довге рило і шморгала носом, наче потерпала від синуситу. Вона скидалася на гібрид свині-вампіра та чорного ведмеда — величезна тварюка з густим скуйовдженим хутром та іклами, що стирчали в неї з рота.

— Matha, al-khanazeer la yatakalamoon araby?^[74] — запитав Колін.

— Це не свиня, — відповів Гассан англійською, — це довбаний монстр.

Свиня припинила рити й поглянула на них.

— Я хочу сказати, що, наприклад, Вілбур із «Павутиння Шарлотти» — це свиня, поросятко Бейб — теж свиня. А ця тварюка вийшла з лона сатани.

Було зрозуміло, що свиня їх бачить. Коліну було видно її чорні зіниці.

— Припини лаятись. Дикий кабан демонструє надзвичайне розуміння людської мови, особливо лайок, — промимрив він, цитуючи книжку.

— Це лайно собаче, — відказав Гассан. Кабан ступив до нього два важких кроки, і він поспішив додати: — Гаразд. Чи ні. Добре. Без лайки. Слухай, Чортів Свин. Ми класні. Ми не хочемо в тебе стріляти. Рушниці тільки для виду, чуваче.

— Встань, щоб він бачив, що ми більші за нього, — сказав Колін.

— Ти прочитав це у книжці? — запитав Гассан, підводячись.

— Я прочитав це в книжці про ведмедів гризлі.

— Нас зараз настромить на ікла довбаний дикий вепр, і все, що ти можеш запропонувати, — це вдавати, що він гризлі?

Вони разом обережно відступили назад, високо піднімаючи ноги, щоб переступити через повалене дерево, яке зараз було їхнім найкращим захистом проти кабана. Але Чортів Свин не переймався їхньою стратегією, він зірвався з місця і побіг на них. Для

присадкуватої тварюки, що важила до двохсот кілограмів, він на диво швидко бігав.

— Пристрели його, — сказав Колін доволі спокійно.

— Я не знаю, як, — признався Гассан.

— Чорт тебе забирай! — чортихнувся Колін.

Він підняв свою рушницю, щільно притиснув її до свого болючого плеча, зняв із запобіжника і прицілився у свиню, що бігла на них. Їх відділяло метрів п'ятнадцять. Колін глибоко вдихнув і повільно видихнув. Тоді націлив рушницю вище і правіше, бо не міг змусити себе вистрелити в кабана, і спокійно натиснув на гачок, саме так, як учила Ліндсі. Рушниця так сильно вдарила його по синцю на плечі, що сльози закипіли у нього в очах, і через больовий шок він спочатку не зрозумів, що сталося. Але, на диво, кабани став, як укопаний, розвернувся на сто вісімдесят градусів і побіг.

— Ти точно розворушив там щось у цій сірій штуці, — сказав Гассан.

— Якій сірій штуці? — запитав Колін.

Гассан показав рукою, і Колін побачив, що за п'ять метрів від них на дубі висіло щось схоже на конус із сірого паперу, в якому була дірка до трьох сантиметрів у діаметрі.

— Що це? — запитав Гассан.

— Щось виходить звідти, — зауважив Колін.

Скільки часу треба, щоб думка з мозку надійшла до голосових зв'язок і з рота вилетіло слово? Зовсім мало. І все ж між тим, як Колін встиг подумати «шершні!» й сказати це, він відчув пекучий укол у шию.

— Йокаламене! — заволав Колін.

А за ним закричав Гассан:

— АЙ! А! А! НО— НОГА — ЛАЙНО — РУКА!

Вони кинулися бігти, наче двійко біснуетих марафонців. Колін за кожним кроком підкидав ноги в боки, мов ірландський стрибучий гном, намагаючись не дати кровожерним шершням атакувати його ногу. Водночас він ляскав себе руками по обличчю, і це, схоже, тільки підказало шершням, що, крім голови та шиї, можна жалити його ще й у руки. Гассан, розмахуючи руками, мов вітряк, розвинув значно більшу швидкість і рухливість, ніж Колін міг сподіватися від нього. При цьому він кривуляв між деревами і перестрибував кущі, марно

намагаючись відірватися від «хвоста» із шершнів. Вони бігли вниз по схилу, бо так було найлегше, але шершні не відставали, і Колін чув їхнє гудіння весь час, хоч як вони змінювали напрямок. Колін не відставав від Гассана, бо гірше за смерть від укусів шершнів на півдні Теннессі, коли твої батьки навіть не знають, що ти полюєш на кабанів, була тільки смерть на самоті.

— КАФІРЕ (важке дихання), Я ВИДИХАЮСЬ!

— МИ ДОСІ НЕ ВІДІРВАЛИСЯ. БІЖИ, БІЖИ, БІЖИ, — відповів Колін. Але одразу потому гудіння стихло. Поганявшись за ними майже десять хвилин, шершні розвернулись і полетіли назад, до свого сплюндрованого гнізда.

Гассан упав обличчям у кущ ожини, а тоді повільно скотився на землю. Колін зігнувся, спершись руками на коліна, і хапав ротом повітря. Гассан прискорено дихав.

— У товстого (задиhaється) хлопця (задиhaється) справжній (задиhaється) напад (задиhaється) астми, — договорив він нарешті.

Колін забув про втому і кинувся до друга.

— Ні, ні, не кажи мені, що в тебе алергія на бджіл! О, лайно!

Колін вийняв свого мобільника. Зв'язок був, але що він скаже оператору на «911»? «Я десь у лісі. У мого друга закривається трахея. А в мене навіть немає ножа, щоб зробити невідкладну трахіотомію, бо він у тупоголового Лайфорда, який поперся до лісу ганятися за тією довбаною свинею, через яку й почався увесь цей рейвах»?

От якби тут була Ліндсі, вона б знала, що робити! У неї була валізка першої допомоги. Та більше він не встиг нічого подумати, бо Гассан сказав:

— У мене немає алергії на бджіл, кафіре. Я просто (задиhaється) засапався (задиhaється).

— Дякувати Богу!

— Ти не віриш у Бога.

— Дякувати щасливому випадку й ДНК, — швидко уточнив Колін.

Тільки зараз, коли Гассану вже не загрожувала смерть, він почав відчувати укуси. Загалом їх було вісім, кожен — як маленька пожежа під шкірою. Чотири на шії, три на руках і один — на мочці лівого вуха.

— У тебе скільки укусів? — запитав він у Гассана.

Гассан роздивився на себе. Руки в нього були подерті внаслідок приземлення в колючий чагарник. Він по черзі торкнувся кожного укусу.

— Три, — підсумував Гассан.

— Тільки три?! То я прийняв на себе удар, прикривши тебе собою, — сказав Колін.

— Тільки не вдавай із себе мученика, — скривився Гассан, — це ти прострелив бджолине гніздо.

— Гніздо шершнів, — поправив Колін. — Це були шершні, а не бджоли. Це з тих речей, яких навчають у коледжі, до речі.

— Витребеньки. І, до речі, мене це не цікавить.^[75] — Гассан помовчав, а тоді застогнав: — Господи, ці укуси БОЛЯТЬ. Знаєш, що я ненавиджу? Відкрите повітря. Тобто взагалі. Я не люблю бути надворі. Я людина приміщення. Холодильник, кондиціонер, сантехніка і «Суддя Джуді» — це моє.

Колін засміявся, водночас порпаючись у лівій кишені. Він витяг Лайфордову бляшанку з жувальним тютюном, узяв пучку і притиснув до мочки вуха. І відразу відчув полегшення, хоч і незначне.

— Допмагає, — сказав Колін здивовано. — Пам'ятаєш, Мей Гуді розповідала нам про це, коли ми записували інтерв'ю з нею.

— Хіба? — не повірив Гассан.

Колін кивнув, і Гассан теж засунув руку в бляшанку. Невдовзі всі їхні укуси були вкриті м'якушками з вологого тютюну, з якого капав коричневий духовитий сік.

— Зауваж, оце цікаво, — сказав Гассан. — Замість того, щоб пам'ятати, хто був прем'єр-міністром Канади 1936 року,^[76] тобі слід зосередитись більше на таких штуках, які поліпшують моє життя.

Вони вирішили йти вниз, хоча знали, що табір нагорі. Колін не помітив, яким шляхом вони бігли, до того ж небо облягли хмари і було вже не так спекотно в одязі з довгими рукавами та в оранжевому жилеті, але він не міг зорієнтуватися за сонцем. Отож вони пішли вниз по схилу, тому що а) це було легше; б) вони знали, що гравійна дорога була десь там, унизу, і оскільки вона була довшою за табір, їм здавалось, вони мали більше шансів не проскочити повз неї.

Можливо, вони справді мали більше шансів знайти дорогу, ніж мисливський будинок, але вони її не знайшли. Ліс здавався

нескінченним, і просувались хлопці повільно, бо доводилося продиратися крізь суцільне плетиво кудзу, перебиратися через повалені дерева і часом перестрибувати струмки.

— Якщо ми будемо йти весь час в одному напрямку, то знайдемо людей, — сказав Колін.

Гассан тим часом наспівував пісню з такими словами: «Ми йдемо дорогою / Дорогою сліз / Сльоза у мене на підборідді / Тут ми помremo».

Було вже по шостій вечора, коли Колін, втомлений, покусаний шершнями, спітнілий і в поганому гуморі помітив зліва, на недалекій відстані, будинок.

— Я знаю цей будинок, — сказав Колін.

— Що, ми тут когось розпитували?

— Ні, це один із будинків по дорозі до могили ерцгерцога, — упевнено сказав Колін.

Зібравши рештки сил, він побіг до будинку. Сама будівля стояла без вікон, обшарпана вітрами й покинута людьми. Але з ганку Колін побачив на відстані... так, знайомий цвинтар. І там, схоже, щось рухалось.

Гассан підійшов ззаду і присвиснув.

— Wallahi, ^[77] кафіре, тобі пощастило, що ми знайшлися, бо я був уже недалеко від того, щоб убити тебе і з'їсти.

Вони збігли вниз по некрутому схилу і швидкою ходою попрямували повз могили до магазину. Але Колін боковим зором знову помітив якийсь рух на кладовищі, повернув голову і став, мов укопаний. Гассан, схоже, помітив це одночасно з ним.

— Коліне, — промовив Гассан.

— Так, — відповів Колін обережно.

— Скажи мені, може, я помиляюсь, та чи не моя це дівчина отам на цвинтарі?

— Ти не помиляєшся.

— І вона осідлала якогось чувака.

— Точно.

Гассан стиснув губи і кивнув.

— І вона — я просто хочу засвідчити факти максимально точно — вона гола.

— Без сумніву.

(шістнадцять)

Дівчина сиділа до них спиною, нахилившись уперед, а її сідниці то з'являлись, то зникали з поля зору. Колін ніколи раніше не бачив наживо, як люди займаються сексом. З його позиції це мало дещо кумедний вигляд, але він підозрював, що з позиції того хлопця все було зовсім інакше.

Гассан беззвучно сміявся, здається, ситуація його тішила, тому й Колін дозволив собі розсміятися.

— Це не день, а суцільний струс мозку, — сказав Гассан. А тоді пробіг уперед кроків на десять, приклав руки рупором до рота і прокричав з дурнуватою усмішкою: «МІЖ НАМИ ВСЕ СКІНЧЕНО!» «Гассан майже нічого не сприймає серйозно», — подумав Колін. Коли Кетрін обернулася, прикривши груди руками, на обличчі — шок і переляк, Гассан відвернувся.

Колін не міг відірвати погляд від, безперечно, дуже привабливої оголеної дівочої постаті перед ним, і Гассан сказав йому:

— Дай їй спокій, — і знову засміявся.

Цього разу Колін не приєднався до нього.

— Подивися на це з гумором, хлопче. Я покусаний комарами, подряпаний кущами, пожалений шершнями, обліплений тютюновою жуйкою і в камуфляжі. Дикий кабан вкупі з шершнями і вундеркіндом ведуть мене через ліс, щоб я помилювався, як перша дівчина, яку я поцілував, гецає на ЩОКу, мов породистого жеребця осідлала, поряд із могилою австро-угорського ерцгерцога. Це дуже смішно, — сказав Гассан переконливо.

— Зажди, ЩОК?

Колін знову повернув голову до обеліска ерцгерцога і побачив — бий його трясця — як ЩОК, власною особою, гарячково натягував камуфляжні штани. «От вилупок», — не знати чому Колін розлютився і зірвався бігти до цвинтаря. Він зупинився коло кам'яної огорожі й впритул подивився на ЩОКа. А далі не знав, що робити.

— Мій батько з вами? — запитав ЩОК прохолодно. Колін похитав головою, і ЩОК видохнув: — Дякувати Богу. Він надер би мені дупу. Сядь-но.

Колін переступив через огорожу і сів. Кетрін стояла, спершись на обеліск, вже одягнена, і курила сигарету; руки в неї злегка трусились. ЩОК почав говорити.

— Ти нікому нічого не скажеш. Бо це тебе не обходить. Твій арабський дружок може поговорити з Кет, нехай, це все залишиться між ними. Та я не думаю, що ти хочеш, щоб Ліндсі довідалась.

Колін не відривав погляду від обеліска ерцгерцога. Він був стомлений, хотів пити й пісяти.

— Думаю, я повинен їй розповісти, — сказав він із філософською ноткою в голосі. — Ми з нею друзі. І якби я був у її ситуації, сподіваюся, вона б мені розповіла. Насправді, це одне з базових правил.

ЩОК встав і підійшов до Коліна. Він справляв враження.

— Я вам обом поясню зараз, — Колін тільки зараз помітив, що Гассан стоїть за ним, — чому ви нікому нічого не скажете. Бо якщо розп'ятякаєте, я вам так надеру дупи, що вам у пеклі нічим буде на пательню сісти.

Гассан пробурмотів: «Сажіль».^[78] Колін неспішно засунув руку до накладної кишені, помацав диктофон і залишив руку в кишені, щоб не навіювати підозри.

— Я хочу знати тільки, як довго це триває, — звернувся Гассан до Кетрін.

Кетрін загасила сигарету об обеліск, встала, підійшла і стала поряд зі ЩОКом.

— Довго, — відповіла вона. — Ми гуляли в десятому класі, відтоді зустрічалися час від часу. Але я прийшла сюди, щоб покласти цьому край. Чесно. І мені шкода, бо ти мені справді подобаєшся, а мені ніхто насправді не подобався після нього, — сказала вона, зиркнувши на ЩОКа, — і я взагалі не збиралась цього разу. Це просто, як, типу, прощання. Але пробач.

Гассан кивнув.

— Ми можемо залишатися друзями, — сказав він, і вперше Колін почув, як ці слова звучать щиро. — Нічого, — Гассан зиркнув на ЩОКа. — Ми ж не клялися одне одному не зустрічатися ні з ким іншим.

— Слухай, вона ж щойно сказала тобі, що це скінчено, ти чув? — встряв ЩОК, — Отже, скінчено. Я нікого не зраджую.

— Ну, ти зраджував п'ять хвилин тому, — зауважив Колін. — Це доволі вузьке визначення зради.

— Стули пельку, поки я не вибив тобі нафіг зуби, — прогарчав ЩОК. Колін опустил очі на свої брудні черевики. — Тепер слухай, — вів далі ЩОК, — вони всі незабаром прийдуть сюди з Бредфорда. Отож ми сидітимемо тут, як велика щаслива родина, а коли вони з'являться, тоді ти й будеш виголошувати свої дебільні жарти і горбитися, і зображувати сцикливого слабака, яким ти і є. Тебе це також стосується, Гассе.

Упродовж наступної довгої паузи Колін думав: «Чи хотів би я знати? Якби я зустрічався з Катріною № 19 і вона б мене зраджувала, і якби Ліндсі довідалась, і якби вона могла постраждати фізично від того, що розповість мені». Тоді ні, він не хотів би знати. Тоді, ймовірно, золоте правило говорить, що він мусить мовчати, а золоте правило було для Коліна єдиним правилом: «Не роби іншим того, чого не бажаєш собі»! Саме через золоте правило він ненавидів себе за Катріну № 3, бо раніше вірив, що Катріни чинили з ним так, як він ніколи б не вчинив із ними.

Але тут було дещо більше, ніж дотримання правила моральності: йшлося про таку «дрібничку», як дівчина, що йому подобалась. Це не повинно впливати на етичні рішення. Але впливало.

Він ще не встиг нічого вирішити, коли з'явилась Ліндсі з КОЖУТом і ЗАДом, несучи в обох руках по упаковці світлого пива.

— Коли ти прийшов сюди? — запитала вона в ЩОКа.

— О, щойно. Кет підбрала мене дорогою, а потім ми натрапили на цих, — сказав ЩОК, киваючи на Коліна з Гассаном, які сиділи поряд на кам'яній огорожі.

— Я боялася, що ти вже мертвий, — незворушно сказала Ліндсі Гассану.

— Повір мені, — відповів Гассан, — не тільки ти боялась.

Ліндсі нахилилась до Коліна, і він на секунду подумав, що вона може поцілувати його в щоку.

— Це тютюн? — запитала вона.

Він торкнувся свого вуха:

— Так.

Ліндсі засміялась.

— Зазвичай його вживають не вухами, Коліне.

— Укус шершня, — пояснив Колін похмуро.

Йому було жахливо прикро за неї, таку радісну й усміхнену, з пивом для свого хлопця в руках. Він хотів просто піти удвох до її схованки і розповісти там усе, щоб їй не довелося проходити через це на світлі.

— Агов, до речі, хтось убив вепра? — запитав Гассан.

— Ні. Хіба що ти, — сказав КОЖУТ і зареготав. — Хоча ми з Чейзом підстрелили білку. Рознесли тварюку на шматки. Принцеса загнала її для нас.

— Не ми, а я, — виправив його ЗАД. — Я підстрелив.

— Зате я її перший побачив.

— Вони мов стара подружня пара, — пояснила Ліндсі. — Але замість того, щоб кохати один одного, обидва закохані в Коліна.

ЩОК весело розсміявся, поки двоє хлопців твердо запевняли у своїй гетеросексуальності.

Якийсь час усі пили пиво. Навіть Колін добряче ковтнув. Тільки Гассан утримався.

— Я зав'язав, — сказав він.

Сонце вже хилилось до обрію, й комарі вилетіли на полювання. Спітнілого і закривавленого Коліна вони вподобали найбільше. Ліндсі припала до ЩОКа, поклавши голову йому на груди. Той обхопив її за талію. Гассан сидів поряд із Кетрін і вони перешіптувались, але не торкалися одне одного. Колін все ще розмірковував.

— Ти сьогодні не надто балакучий, — зрештою звернулась Ліндсі до Коліна. — Укуси допікають?

— Вони печуть, як десять тисяч сонць, — сказав Колін без усмішки.

— Слабак, — відгукнувся ЩОК із властивою йому добротою і красномовністю.

Через це чи ні, але саме цієї миті Колін витяг із кишені диктофон і перемотав плівку назад.

— Мені дуже, дуже шкода, — сказав він Ліндсі й увімкнув запис.

«...Гуляли в десятому класі, відтоді зустрічалися час від часу. Але я прийшла сюди, щоб покласти цьому край».

Ліндсі, випрямившись, як стріла, невідривно дивилась на Кетрін, і її погляд наливався злістю. ЩОК, на диво, заляк. Він ніколи не

сподівався від Коліна Сінглтона, цього слабака, такої спритності. Колін прокрутив уперед і знову ввімкнув.

«...Вона ж щойно сказала тобі, що це скінчено, ти чув? — встряв ЩОК. — Отже, кінчено. Я нікого не зраджую».

Ліндсі залпом допила своє пиво, зім'яла бляшанку і кинула її. Потім встала і підступила до ЩОКа, який досі сидів, прихилившись до обеліска, зберігаючи зовнішній спокій.

— Мала, — сказав він, — ти не зрозуміла. Я сказав, що не зраджую, і я не зраджую.

Пішов ти, — сказала вона, розвернувшись і пішла геть.

ЩОК обхопив її руками ззаду, і вона почала відбиватись, намагаючись звільнитися.

— Зараз же відпусти мене, — кричала вона, та він міцно тримав її, і дівчина запанікувала, пронизливо скрикнула:

— ГЕТЬ! ЗАБЕРІТЬ ЙОГО ВІД МЕНЕ!

— Відпусти її, — сказав Колін м'яко. А тоді почув ззаду голос ЗАДа:

— Агов, Коліне, відпусти її.

Колін озирнувся і побачив, що ЗАД підійшов до ЩОКа і схопив його за комір.

— Дідько, вгамуйся, — сказав ЗАД.

ЩОК відпустив Ліндсі, розвернувшись і блискавичним правим кросом зацідив ЗАДу в обличчя, той упав на землю, як підкошений. Колін здивувався, що ЗАД пішов проти ЩОКа; він недооцінив хлопця. А ЩОК швидко повернувся і встиг знову схопити Ліндсі.

— Відпусти її, — сказав Колін, вставши. — Ти paardenlul. [\[79\]](#)

Вона відбивалась, та він стискав її сильніше, примовляючи:

— Мала, зупинись. Ти не розумієш.

Гассан поглянув на Коліна. Разом вони кинулись до ЩОКа, Гассан націлився в тулуб десь посередині, а Колін замахнувся, щоб з усієї сили вдарити в голову. Та в останню мить ЩОК викинув руку і поцілів Коліна в щелепу з такою силою, що той перестав відчувати біль від укусів шершнів. А Гассана ЩОК підсік ногою і збив на землю. Обидва вони виявились не дуже вправними лицарями-рятівниками бідної діви.

Але й Ліндсі не збиралась вдавати бідну діву. Опинившись у нокдауні, Колін розплющив очі й побачив, що вона повернулась,

ухопила ЩОКа за яйця, здушила їх і крутнула. ЩОК упав на коліна, зіщулився й відпустив Ліндсі.

Колін із розбитим обличчям підповз до обеліска ерцгерцога, єдиного географічного об'єкта у світі, який наразі не крутився, й ухопився за пам'ятник обома руками. Заякорившись таким чином, він поглянув на поле бою й побачив, що ЗАД і досі лежить обличчям вниз, а Ліндсі й Кетрін стоять коло нього на колінах.

У цю мить наче янголи підхопили його під пахвами і потягли вгору, до неба. Коліну стало легко й вільно. Він поглянув ліворуч і побачив Гассана, повернув голову праворуч і побачив КОЖУТа.

— Агов, — сказав КОЖУТ, — ти живий?

— Не знаю, — відповів Колін. — Дякувати твоєму приятелю.

— Він класний пацан. Але дістав. Ми це їхнє з Кет лайно два роки розгрибаємо. Я люблю Коліна, та це лажа. Ліндсі хороша дівчина.

ЩОК оговтався і перервав його:

— Не розмовляй із цим малим засранцем!

— Е, годі, Коле. Ти сам облажався.

— Ви всі довбані слабаки! — крикнув ЩОК.

А Гассан гукнув:

— Нумо втрюх! — і кинувся на ЩОКа.

Справді, їх було троє на одного. Але якого. Гассан нарвався на кулак, який увійшов у його нутрі так глибоко, як на малюнку в коміксах. Він почав падати, але ЩОК утримав його рукою за шию. Колін кинувся на ЩОКа з правим оверхендом. Удар досягнув цілі, але 1) Колін забув стиснути кулак, тому ляснув замість ударити, 2) замість ляснути ЩОКа, він з усього маху ляснув по щоці Гассана, який зрештою таки впав.

Тоді КОЖУТ стрибнув ЩОКу на спину і на коротку мить здалося, що бій міг закінчитися внічию. Та зрештою ЩОК згриб КОЖУТа однією рукою і кинув так, що той пролетів півкладовища, залишивши Коліна зі ЩОКом фактично сам на сам.

Колін застосував стратегію «вітряк», яку щойно винайшов і яка полягала в тому, щоб гарячково розмахувати руками, тримаючи нападника на відстані. Стратегія блискуче працювала близько восьми секунд, доки ЩОК не вхопив його за руки. Його багрове квадратне обличчя було в сантиметрі від Колінового.

— Я не хотів цього робити, чуваче, — пояснив ЩОК із дивовижним спокоєм, — але ти сам знаєш, що змусив мене.

— Технічно я не порушив обіцянки, — промимрив Колін. — Я не сказав ані слов...

Його технічне пояснення перервав блискавичний удар. За мить до цього він відчув наче фантомний біль — і бац, ЩОК так зафігачив йому коліном у пах, що Колін відірвався від землі. «Лечу», — встиг він подумати. І не встиг упасти, як виблював.

І це був прекрасний хід, бо ЩОК відчепився. Колін упав на землю зі стогоном, біль хвилями розходився по тілу зсередини. Йому здавалося, що порожнина у нього всередині, як дірка від кулі у Франца Фердинанда, розривається, біль розростається, розверзається, мов провалля, аж доки весь Колін не зробився діркою. Біль всмоктав його цілком, наче у вакуум.

— О Боже, — стогнав Колін, — мої яйця.

Колін помилявся. У кращому стані він би визнав, що боліли не яйця, а радше мізки. Нервові імпульси надходили від його яєчок у мозок, де активізувалися мозкові рецептори болю, і мозок казав Коліну відчувати біль у яєчках, що він і робив, бо тіло завжди слухається мізків. Яйця, руки, шлунок ніколи не болять. Весь біль — мозковий.

Біль виснажив Коліна, у нього паморочилося в голові. Він ліг на бік і скоцюрбився в позі ембріона, заплющивши очі. Голову проймав нудотний біль, і він на мить відключився, але його повернули до тьми стогони Гассана, якого місив кулаками ЩОК. Колін підповз до обеліска і, вхопившись руками за пам'ятник, повільно підтягнув своє тіло.

— Я ще тут, — промимрив він із заплющеними очима, тримаючись з обеліск, щоб не впасти, — давай, іди сюди.

Та коли він розплющив очі, ЩОКа не було. Несамовито цокотіли цикади, їхній спів, здавалось, віддавав пульсацією болю у нього в паху. У сутінках Колін побачив, що Ліндсі Лі Веллс зі своєю валізкою першої допомоги схилилась над Гассаном, а той сидить у закривавлених камуфляжній сорочці та помаранчевому жилеті. КОЖУТ із ЗАДом курять одну сигарету на двох, у ЗАДа на лобі бовваніє гуля розміром з куряче яйце. Тут йому запаморочилося в голові, він повернувся і знову вхопився за обеліск. Коли Колін іще раз розплющив очі, то усвідомив, що окулярів на ньому немає. Від нудоти

й астигматизму букви перед ним танцювали. «Ерцгерцог Франц Фердинанд». Щоб притлумити біль, він почав складати анаграми.

— Ху, — промимрив за мить. — Оце так збіг.

— Кафір отямився, — зауважив Гассан.

Ліндсі кинулась до Коліна, витерла останні часточки тютюну в нього з вуха і прошепотіла:

— Mein held, [\[80\]](#) дякую, що захистив мою честь. Куди він тобі вцілів?

— У мозок, — відповів Колін, цього разу без помилки.

(сімнадцять)

Назавтра, у понеділок, був їхній двадцять другий ранок у Гатшоті, й без сумніву, найгірший. Крім залишкової чутливості довкола і всередині яєчок, все тіло в Коліна боліло від цілого дня ходіння, бігання, стріляння і побиття. І ще в нього боліла голова — щойно він розплющував очі, як мозок пронизували імпульси пекельного болю. Напередодні ввечері, після ретельного пошуку по медичних сайтах, медсестра (майбутня) Ліндсі Лі Веллс діагностувала в нього забої середньої тяжкості та «звихнуті яйця». ЩОКу вона діагностувала хворобу «я-засранець-і-Ліндсі-більше-ніколи-зі-мною-не-розмовлятиме-все».

Намагаючись не розплющувати очей без нагальної потреби, Колін поплентався до ванної, де застав Гассана, який роздивлявся на себе в дзеркало. Його нижня губа була жахливо понівечена — вигляд був такий, наче з рота звішувалась величезна тютюнова жуйка, а праве око майже цілком заплило набряком.

— Як справи? — запитав Колін.

Гассан повернувся до нього, наче у відповідь на запитання показавши Коліну все своє потовчене обличчя.

— Так, так, — сказав Колін, відкриваючи воду в душі. — Але поглянь на свого дружбана.

Гассан примудрився усміхнутися.

— Якби я міг усе повернути назад, — промимрив він нерозбірливо через понівечену губу. — Я б просто дав себе потоптати Чортовому Свини.

Зійшовши вниз до сніданку, Колін побачив, що Ліндсі сидить за дубовим столом і цмулить помаранчевий сік зі склянки.

— Я не хочу про це говорити, — повідомила Ліндсі упереджувально, — але сподіваюся, що з твоїми яйцями все гаразд.

— Я теж, — відповів Колін.

Він перевіряв у душі. Вони були цілі, тільки чутливіші.

Їхнім сьогоднішнім завданням, яке Голліс описала у цидулці, було інтерв'ю з жінкою на ім'я Мейбел Бартренд.

— О Господи, — застогнала Ліндсі, коли Колін прочитав її ім'я. — Вона в іншому притулку, для дуже-дуже старих. Я не здатна сьогодні. Господи, ні. Забиймо. Ходімо всі просто далі спати.

— Я «за», — промимрив Гассан насилу розтуляючи спухлі губи.

— Гості б її розважили, — промовив Колін, який знався на самотності й нікому не бажав її.

— Боже, ну ти вмієш нав'язати почуття провини, — сказала Ліндсі.
— Поїхали вже.

Мейбел Бартренд жила в спеціальному будинку для літніх людей, які не можуть про себе подбати, розташованому за 25 кілометрів на південь від Гатшота, на наступному після Hardee's з'їзді. Ліндсі знала дорогу, тому вона сіла за кермо Чортопхайки. Дорогою всі мовчали.

Бо мали забагато тем для обговорення. До того ж Колін почувався цілковитою руїною. Життя нарешті заспокоїлося і можна було повернутися до болісного питання Катріни № 3 і його провалу в пам'яті. Але голова боліла надто сильно, щоб думати.

Чоловік-доглядальник зустрів їх у приймальні та провів до кімнати Мейбел. Це місце було значно депресивнішим за Sunset Acres. Долинали тільки гудіння апаратів, у вітальнях було майже порожньо. Телевізор, ввімкнений на каналі погоди, ніхто не дивився; двері до кімнат були переважно зачинені, а жменька пожильців, які сиділи у спільній кімнаті, мали вигляд відсутній чи зниклоючий або — й це було найгірше — переляканий.

— Міс Мейбел, — сказав доглядальник солоденьким поблажливим тоном, — до вас гості.

Колін увімкнув диктофон. Це була та сама плівка, що й учора, тож запис ішов поверх ЩОКового визнання.

— Привіт, — сказала Мейбл. Вона сиділа у регульованому шкіряному кріслі. Кімната нагадувала студентський гуртожиток: вузьке ліжко, стілець, давно непотрібний дерев'яний письмовий стіл і маленький холодильник. Кучеряве волосся старенької, посивіле й поріділе, колись нагадувало Колінову юдо-африканську кучму. Вона випрямила спинку крісла, і від неї пахнуло старістю; запах віддалено нагадував формальдегід. Ліндсі нахилилась, обняла Мейбел і

поцілувала її в щок. Колін з Гассаном назвали себе, і Мейбел усміхалась, але промовчала.

Нарешті вона запитала:

— А це не Ліндсі Веллс?

— Так, це я, — відповіла Ліндсі, сідаючи поряд із нею.

— О, Ліндсі, дорогенька. Я так давно тебе не бачила. Вже кілька років, чи не так? Але я так рада тебе бачити.

— І я рада, Мейбел.

— Я про тебе так багато думала і сподівалася, що ти навідаєшся, але ти не приходила. Ти така гарна і доросла вже. Більше не фарбуєш волосся в синій колір, га? Як у тебе справи, дитинко?

— Усе добре, Мейбел. А як ви почуваетесь?

— Мені дев'яносто чотири роки! Як, по-твоєму, я почуваюся? — Мейбел засміялась, і Колін за нею. — Як тебе звати? — запитала вона в Коліна, той відповів.

Мейбел нахилилась уперед і тицьнула скрюченим пальцем у Гассана.

— Голліс, — звернулась вона до Ліндсі, — це зять доктора Динцанфара?

— Ні-ні, Мейбел. Я дочка Голліс, Ліндсі. Грейс, дочка доктора Динцанфара, була моя бабуся, а Корвіл Веллс — мій дід. Це Гассан, мій друг, він хоче поговорити з вами про старі часи у Гатшоті.

— А, добре, гаразд, — сказала міс Мейбел. — Я часом плутаюсь.

— Це нічого, — відповіла Ліндсі, — я дуже рада вас бачити.

— А я тебе, Ліндсі. Не можу заспокоїтись, яка ти гарненька. Ти нарешті стала красунею, правда ж?

Ліндсі усміхнулась, і Колін помітив у неї в очах сльози.

— Розкажіть нам про старі часи в Гатшоті, — попросила Ліндсі, й Коліну стало зрозуміло, що тут не варто ставити чотири запитання Голліс.

— Я думала про доктора Динцанфара. Перш ніж він заклав фабрику, у нього тут був універмаг. Я була ще зовсім маленька, пущівірінок. Знаєш, у нього було тільки одне око. Друге він втратив на Першій війні. Одного дня ми були в магазині й татко дав мені один цент. Я підбігла до прилавка і запитала:

— Докторе Динцанфар, у вас є цукерка за цент?

А він поглянув на мене згори вниз і сказав:

— Мені шкода, Мейбел. У нас в Гатшоті немає цукерок за цент. У нас є тільки безплатні цукерки.

Мейбел заплющила очі, наче давала гостям час трохи перетравити розповідь. Здавалось, вона заснула, бо дихала повільно й ритмічно, але враз розплющила очі й сказала:

— Ліндсі, мені так тебе бракувало, так хотілося отак потримати тебе за руку.

І Ліндсі дала волю сльозам.

— Мейбел, нам треба йти, але я повернуся на тижні, приїду до вас, обіцяю. Вибачте, що не провідувала вас так давно.

— Усе добре, сонечко. Не засмучуйся через це. Іншим разом приїзди між пів на першу та першою, і я пригощу тебе своїм десертом. Він без цукру, але непоганий.

Мейбел нарешті відпустила руку Ліндсі, та здмухнула їй з руки поцілунок і вийшла.

Колін із Гассаном затрималися, щоб попрощатись, і коли вони увійшли до спільної кімнати, то застали Ліндсі в сльозах — вона істерично схлипувала. Дівчина зникла у вбиральні, а Колін слідом за Гассаном вийшов із приміщення. Гассан сів на камінь.

— Терпіти не можу це місце, — сказав він. — Ми сюди ніколи не повернемося.

— Що не так?

— Тут сумно, і зовсім нема з чого веселитися, — сказав Гассан. — Ані найменшого приводу для веселощів. І це з біса діє мені на нерви.

— А чому в тебе все має бути веселим? — запитав Колін. — Ти не думаєш, що колись доведеться про щось серйозно подбати?

— Витребеньки, докторе Фройд. Я одразу заявляю рішуче «витребеньки» на будь-яку спробу психоаналізу щодо мене.

— Дуже смішно, пане Дотепнику.

Ліндсі вийшла на вулицю, слідів сліз не було видно.

— Зі мною все гаразд, я не хочу про це говорити, — промовила вона швидко.

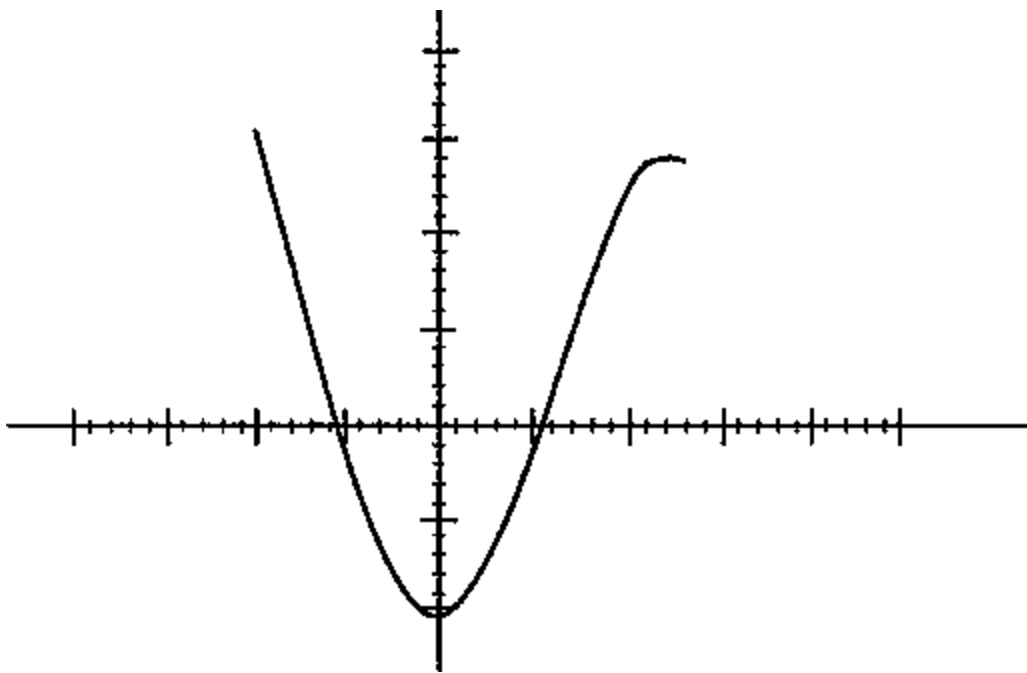
Того вечора він закінчив Теорему. Це вийшло порівняно легко, бо вперше за багато днів він не відволікався. Ліндсі зачинилась у себе в кімнаті. Голліс була внизу, така заглиблена у свою роботу й телевізор, що навіть нічого не сказала ні про синьо-чорне Гассанове око, ні про

відбиток кулака у Коліна на щелепі. Гассана також десь не було. У цьому Рожевому маєтку могло загубитися чимало людей, і того вечора чимало людей загубилися.

Це виявилось майже неймовірно легко — тепер, коли він знав, що був колись Кидальником, зрозуміло, що його формула працювала правильно. Бракувало тільки дещиці, щоб удосконалити її.

$$-D^7 x^8 + D^2 x^3 - \frac{x^2}{A^3} - Cx^2 - Px + \frac{1}{A} + 13P + \frac{\sin(2x)}{2} \left[1 + (-1)^{H+1} \frac{\left(x + \frac{11\pi}{2}\right)^H}{\left|x + \frac{11\pi}{2}\right|^H} \right]$$

Усе стало на свої місця, і графік для Катріни Івенберг мав такий вигляд:

Ідеальний графік для історії кохання двох четверокласників.

Відклавши олівця, він переможно потряс над головою кулаком, наче марафонець, який виграв змагання. Як заєць, що вискочив з-за спини в черепахи і таки обігнав її, зіпсувавши історію.

Він пішов шукати Ліндсі й Гассана, і знайшов їх у кімнаті для ігор.

— Я закінчив нашу Теорему, — сказав він Ліндсі, яка сиділа на рожевому сукні більярдного столу. Її карі очі були ще трохи підпухлі. Гассан влаштувався на зеленому шкіряному дивані.

— Невже? — перепитала Ліндсі.

— Так. Це забрало десять секунд. Насправді, я закінчив її ще два тижні тому, але не усвідомлював, що вона працює.

— Кафіре, — промовив Гассан, — це така добра новина, що я майже готовий встати з дивана і потиснути тобі руку. Але тут так зручно. Отож тепер ти можеш використовувати її для всіх? Для будь-яких двох людей?

— Так, думаю, так.

— А ти можеш передбачити з нею майбутнє?

— Звісно, — відказав Колін. — З ким ти збираєшся зустрічатися?

— Охохо, чуваче. Я спробував твій спосіб — з побаченнями, дівчатами, поцілунками, драмами, і, знаєш, мені не сподобалося. До того ж, мій найкращий друг — ходяче застереження проти того, що трапляється, коли романтичні стосунки не ведуть до шлюбу. Як ти завжди казав, кафіре, все закінчується розривом, розлученням або смертю. Я хочу обмежити собі варіанти страждання тільки розлученням і смертю. Отож ти можеш спробувати свою Теорію для мене з акторкою Ліндсі Доган. Я не проти повернути її в іслам, ну, ти розумієш.

Колін розсміявся, пропустивши мимо вух шпильки на свою адресу.

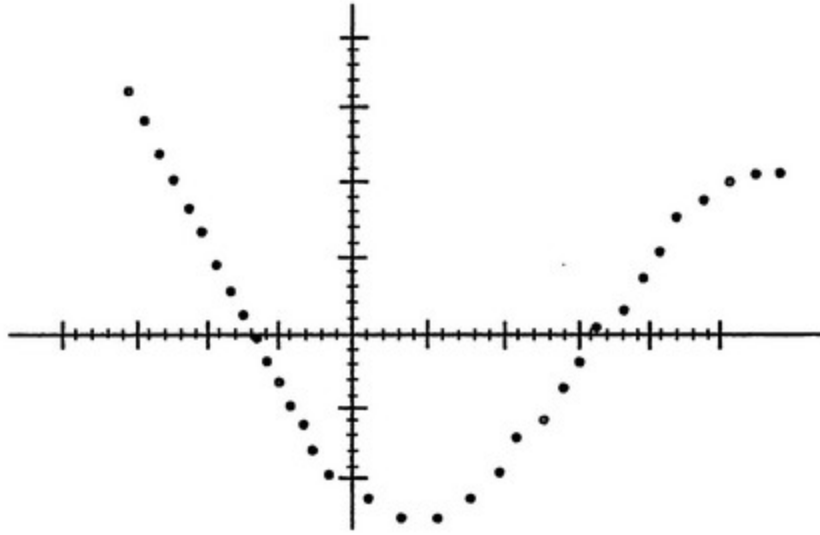
— Перевір мене з Коліном, — тихо сказала Ліндсі, не підводячи очей від своїх засмаглих голих колінець. — Іншим Коліном, я маю на увазі, — додала вона.

І Колін перевірів. Він сів на диван, поклав на коліна книжку, як підставку, витягнув із кишені олівець і записник. Підставляючи значення змінних, він сказав:

— Просто, щоб ти знала: зрада рахується так само, як ніби тебе покинули. Я не хочу тебе засмучувати, але Теорема так працює.

— Слушно, — кинула Ліндсі.

Колін так багато експериментував з Теоремою, що з чисел уже бачив, яким буде графік, але й далі ретельно розраховував кожную точку.

Коли він показав графік Ліндсі, вона запитала:

— Чекай, що це?

— Це ЩОК тебе кидає, — відповів Колін.

— Отже, це працює, — сказала вона безбарвним голосом. — Дивно, я сумую, але не за ним. Все, що я відчуваю через розрив, — це полегшення.

— Полегшення — це емоція Кидальника, — зауважив Колін дещо стурбований.

Ліндсі зістрибнула з більярдного столу і плюхнулась на диван поряд із Коліном.

— Гадаю, я просто усвідомила, що не хочу зустрічатися з засранцем, який мене навіть не приваблює. Це два окремих відкриття: я не хочу зустрічатися з засранцем, і мене не збуджують гори м'язів. Водночас я ревіла, як дворічна дитина в яслах, отож, це полегшення, ймовірно, тимчасове.

Гассан потягнув до себе Колінів записник.

— Ця довбана теорема справді працює.

— Так, я знаю.

— Слухай, не хочу псувати тобі свято, але ти довів тільки те, що я вже й так знав: що ці футболісти вміють розпускати свого довбаного хвоста, а Катріни кидають Коліна так легко, як я ковтаю гамбургери: пристрасно, жадібно і часто.

— Так, справжнє випробування — це чи зможе вона передбачати криву стосунків, — визнав Колін.

— О, до речі, — згадала Ліндсі, — запитай у Гассана, що він робив у ігровій кімнаті за двадцять хвилин до твого приходу.

— Що ти робив у ігровій кімнаті за двадцять хвил...

— Та не сприймай ти все так буквально, — урвав його Гассан. — Я був у інтернеті.

— Що ти робив у інтернеті?

Гассан встав, усміхаючись понівеченою губою, на ходу скуйовдив Колінову юдо-африканську кучму, помовчав, стоячи в дверях, і сказав:

— Ми із Громобоем вирішили спробувати коледж. — Колін розкрив рота, щоб відповісти, але Гассан випередив його: — Тільки не прискай кип'ятком, я записався лише на два курси в першому семестрі. Мені треба адаптуватися. І не починай мені говорити, який ти до біса щасливий. Сам знаю. [\[81\]](#)

(вісімнадцять)

Того четверга вранці Колін міцно спав. Кукурікання півня не збудило його, але він прокинувся, коли Ліндсі заплигнула на його ліжко з криком:

— Підйом! Ми їдемо до Мемфіса.

Вона граційно зістрибнула і присіла на ліжко, співаючи:

— Мемфіс, Мемфіс, ми прогулюємо роботу і їдемо до Мемфіса — шпигувати за Голліс і з'ясувати, чому вона так швидко заповнює банку лайки.

— Ммм, — промимрив Колін, удаючи сонливість, але її вже не було. Поява Ліндсі миттєво прогнала сон.

Поки Колін спустився вниз, Гассан встиг уже вдягтися і поїсти. За кілька днів, що минули після бійки, його обличчя майже повернулося до звичайних форм. Хлопець порпався у купі документів.

— Кафіре, — промовив він гучно, — допоможи мені знайти адресу складу. Я загубився в цих таблицях.

Коліну вистачило півхвилини, щоб з'ясувати адресу складу в Мемфісі. Він знайшов його в шапці листа на адресу «Гатшот текстиль».

Гассан гукнув:

— Мепквест 2246, бульвар Траял, Мемфіс, Теннессі 37501.

І Ліндсі гукнула у відповідь:

— Супер, молодчина, Гассане!

— Ну, формально, це я молодчина, — зауважив Колін.

— Та нехай уже трохи я побуду, в мене був важкий тиждень, — сказав Гассан, відкинувшись на дивані у трагічній позі. — До речі, як тобі це подобається, Сінглтон? Ти зараз єдиний в домі не щойно Покинутий.

Це була правда. Але Гассан, схоже, негайно забув Кетрін, а Ліндсі щойно увірвалась до Колінової кімнати з піснею, отож він вважав, що й досі може претендувати на звання Найрозпачливішого Покинутого в мастку, хоч і мусив визнати, що більше не прагне повернути собі К-19.

Він хотів, щоб вона зателефонувала, щоб сумувала за ним, та це й усе. Ніколи раніше йому не було так цікаво залишатися одинаком.^[82]

Гассан усівся за кермо, Ліндсі — поряд із ним попереду, а Колінові, хоч це й була його машина, залишилося зайняти заднє сидіння. Він влаштувався там, спершись об вікно, і читав Д. Д. Селінджера «Сеймор: вступ». Він закінчив повість саме тоді, коли на видноколі замайоріли хмарочоси Мемфіса. Це, звісно, було не Чикаго, але Колін скучив за хмарочосами.

Вони проїхали через центр, а тоді звернули з федеральної траси і потрапили в якийсь район із приземкуватими будівлями. У цих будівлях було замало вікон і ще менше вивісок із назвами. За кілька кварталів до виїзду Ліндсі вказала на одну з будівель, і Гассан заїхав на порожню парковку на чотири машини.

— Ти певна, що це воно?

— Це та адреса, яку ти знайшов.

Вони зазирнули до маленького офіса з конторкою, але без конторника, вийшли й обійшли склад.

День був спекотний, але вітерець приємно освіжав. Колін почув гуркіт і побачив бульдозер у грузькому полі за складом. Людей було двоє: один управляв бульдозером, а другий, за ним, — автонавантажувачем. На останньому лежали три масивні картонні коробки. Колін насупився.

— Ти не бачиш Голліс? — прошепотіла Ліндсі.

— Ні.

— Піді спитай тих чоловіг, чи вони чули колись про «Гатшот текстиль», — попросила Ліндсі.

Коліна не надто тішила перспектива розмови з незнайомим водієм автонавантажувача, та він мовчки рушив у поле.

Бульдозер вигріб останній шар землі й відповз, звільняючи місце для навантажувача. Коли той наблизився до ями, Колін теж підійшов. Він був на відстані п'явки^[83] від ями, коли автонавантажувач зупинився, водій вийшов, узяв і скинув першу коробку в яму. Вона приземлилась із глухим стуком. Колін підійшов до нього.

— Як справи? — запитав водій, чорний коротун із сивим волоссям на скронях.

— Добре, — відповів Колін. — Ви працюєте на «Гатшот текстиль»?

— Угу.

— А що це ви кидаєте в яму?

— Гадаю, тебе це не обходить, з огляду на те, що яма не твоя.

На це Колін не мав відповіді — яма справді була не його. Порив вітру здійняв хмару пилу і пошпував на нього. Колін розвернувся на 180 градусів, підставивши вітру спину, і побачив, що Гассан і Ліндсі швидко наближаються до нього. Він чув, як упала друга коробка, але обернутися не хотів — щоб у очі не потрапив пил.

Але зрештою він таки озирнувся, бо тепер летів не тільки пил. Друга коробка розвалилась, і тисячі дрібноплетених шнурків від тампонів висипались і розлетілися навкруги, підхоплені вітром. Вони кружляли довкола нього, довкола Ліндсі з Гассаном, а він стояв і дивився, як його накриває хмара шнурків. Це нагадувало політ летючих рибок чи мерехтливе біле світло. Колін подумав про Ейнштейна. Визнаний геній (який точно ніколи не був вундеркіндом), Ейнштейн припустив, що світло, хоч як це парадоксально, може поводитись водночас як окрема частка і як хвиля. Колін раніше цього не розумів, але зараз тисячі шнурків пурхали над ним, за ним і довкола, і вони водночас були крихітними переломленими променями світла і струменіли хвилями.

Він простягнув руку, щоб ухопити один шнурок, і впіймав одразу кілька, а вони летіли й летіли, сідали на нього і планерували довкола. Напевно, шnurки для тампонів ніколи не здавались такими гарними, як у цю хвилину, коли вони летіли за вітром, падаючи і знову злітаючи, пурхаючи, падаючи і знову здіймаючись угору.

— От лайно, — сказав чоловік. — Хоча гарно, га?

— Справді красиво, — сказала раптом Ліндсі з-за спини Коліна, торкнувшись його долоні. Кілька нескорених шворок досі вилітали з коробки, але більша частина армії звільнених шнурків попадала навкруги.

— Ти схожа на свою матір, — сказав їй чоловік.

— Краще б ви цього не говорили, — відказала Ліндсі. — А ви хто, до речі?

— Я — Рой, виконавчий директор на «Гатшот текстиль». Твоя мама скоро буде. Поговори з нею, так буде краще. Ходімо всі зі мною,

щось поп'ємо.

Взагалі-то вони збиралися шпигувати за Голліс, а не випередити її на складі, але, на думку Коліна, елемент секретності й так фактично вже було втрачено.

Рой штовхнув останню коробку в яму, вона приземлилась цілою. Тоді він засунув у рота два пальці, свиснув, махнув бульдозеру, й той загуркотів.

Вони пішли назад, до складського приміщення з кондиціонером. Рой залишив гостей посидіти в ньому, а сам повернувся у поле.

— У неї їде дах, — почала Ліндсі. — Якийсь виконавчий директор, якого я ніколи не бачила, і вона наказує йому закопувати нашу довбану продукцію за складом? Вона точно несповна розуму. Що вона хоче — закопати все місто в землю?

— Це навряд, — сказав Колін. — Я теж вважаю, що вона збожеволіла. Але я не думаю, що вона хоче закопати...

— Дитинко, — раптом почув Колін голос позаду, повернувся і побачив Голліс в її фірмовому четверговому рожевому брючному костюмі. — Що ти тут робиш?

Голос її звучав не сердито.

— Голліс, що за чортівня з тобою діється? У тебе дах їде? Хто такий, у біса, цей Рой? І чому ти все закопуєш?

— Ліндсі, дитино, справи в компанії йдуть не дуже добре.

— Господи, Голліс, невже ти оце ночами не спиш, щоб придумати, як занастити моє життя? Продати землю, зруйнувати фабрику, а тоді місто помре і мені вже точно доведеться звідси поїхати?

— Що? Ліндсі, ні. Ні! — обличчя Голліс болісно скривилось. — Ніхто не хоче купувати їх, Ліндсі. У нас є тільки один клієнт — StaSure, але вони беруть тільки чверть продукції. Решту ринку захопили зарубіжні компанії. Ми втратили весь ринок.

— Що-що? — перепитала Ліндсі, хоча й добре розчула.

— Вони накопичувались на складі. Більше й більше. І ситуація ставала дедалі гіршою, доки ми не дійшли до цього.

І Ліндсі збагнула.

— Ти не хочеш нікого звільняти?

— Так, любя. Якби ми скоротили виробництво до рівня продажу, довелося б звільнити більшість робітників. Це убило б Гатшот.

— Зажди, а якого дідька тоді ти найняла оцих і придумала для них непотрібну роботу? — запитала Ліндсі, кивнувши в бік Гассана з Коліном. — Якщо ми в такій скруті?

— Вона потрібна. Через одне покоління фабрики, ймовірно, не буде, і я хочу, щоб діти цих людей та їхні діти знали, як це було, якими ми були. І вони мені сподобалися. Я вважала, що це буде корисно для тебе. Світ не завжди лишатиметься таким, як ти собі намалювала в уяві, сонечко.

Ліндсі підійшла до матері.

— Тепер я знаю, чому ти працюєш удома, — сказала вона. — Щоб ніхто не знав, що відбувається. Ніхто не знає?

— Тільки Рой, — відповіла Голліс. — І ти не повинна нікому говорити. Ми зможемо протриматися у такому стані, як зараз, щонайменше років п'ять, і саме так ми й вчинимо. А я тим часом працюватиму, як проклята, щоб знайти інші способи заробити гроші.

Ліндсі обняла матір за талію і припала обличчям їй до грудей.

— П'ять років — це довго, мам, — сказала вона.

— І так, і ні, — відповіла Голліс, глядячи їй по голові. — І так, і ні. Але це не твоя боротьба, а моя. Мені шкода, сонечко. Я знаю, що була надто заклопотана як для матері.

І це, на відміну від ЩОКОВОЇ зради, була справжня таємниця, подумав Колін. Людям не сподобалося б, якби вони довідались, що три чверті зроблених ними шнурків для тампонів закопують у землю або що їхня зарплата не має стосунку до прибутковості виробництва, а радше є проявом співчуття власниці.

Голліс із Ліндсі поверталися додому разом, залишивши Коліна з Гассаном самих у Чортопхайці. Вони від'їхали від Мемфіса не більш як на вісім кілометрів, коли Гассан сказав:

— Я бачив, гм, сліпуче світло духовного пробудження.

Колін зиркнув на нього:

— Ти про що?

— Дивись на дорогу, кафіре. Це почалося кілька вечорів тому, в будинку для літніх людей, коли ти назвав мене паном Дотепником, бо я хотів уникнути страждання.

— Поза сумнівом, — сказав Колін.

— Так, ну, це лайно собаче, і я знав, що це лайно, але почав думати, чому власне, я пан Дотепник, і не знаходив відповіді. Але

потім, оце зараз, я замислився над тим, що робить Голліс. Вона витрачає весь свій час і гроші заради того, щоб зберегти людям робочі місця. Вона щось робить.

— Ну, так, — невпевнено відповів Колін.

— А я — нероба. Я лінивий, але я хороший у тому, що не треба робити. Я ніколи не пив і не вживав наркоту, не бавився з дівчатами, нікого не бив і нічого не вкрав. Я завжди дотримувався цих правил, хоча цього літа дещо гірше — тут, роблячи все оте, я почувався дивно й неправильно, і я щасливий, що можу знову не робити це. Але я ніколи не був активним. Я ніколи не зробив нічого, щоб комусь допомогти. Навіть в релігії, коли треба щось робити, я не роблю. Я не роблю закят.^[84] Я не дотримуюсь Рамадану. Я цілковитий нероба. Я лише лигаю їжу, воду і гроші, а натомість тільки: «Агов, у мене добре виходить не робити! Погляньте, скільки поганого я не роблю! А ще я неабиякий дотепник!»

Гассан замовк. Колін зиркнув на нього — той цмулив із бляшанки лимонад. Відчуваючи, що мусить щось сказати, Колін промовив:

— Це хороше духовне одкровення.

— Я ще не закінчив, довбню, просто попив лимонаду. Так от, бути дотепником — це спосіб нічого не робити. Сидіти собі й жартувати, бути паном Дотепником і просто глузувати з кожного, хто намагається щось робити.

З тебе, коли ти намагаєшся знайти собі нову Катріну, з Голліс, яка засинає над робочими паперами щоночі. Або тоді, коли ти влучив у гніздо шершнів, а я кепкував із тебе, хоч сам взагалі не стріляв. Значить, так. Я збираюся почати щось робити.

Гассан зробив останній ковток, зім'яв бляшанку і кинув собі під ноги.

— О, диви', я щойно зробив дещо, — зауважив він. — Зазвичай я просто кидаю цю хрінь на заднє сидіння, щоб не бачити, а тобі доводиться прибирати її перед наступним побаченням із черговою Катріною. Але зараз я поклав бляшанку тут, щоб пам'ятати і забрати з собою, коли доїдемо до Рожевого маєтку. Боже, я такий гордий, хтось має видати мені Медаль пошани конгресу.

Колін засміявся:

— Ти й досі дотепний. І ти починаєш щось робити. Ти записався до коледжу.

— Так, записався. Хоча... Коли вже я збираюсь на всі сто стати справжнім робом, то мусив би, мабуть, записатись на три курси, — удавано похмуро зауважив Гассан. — Життя важке, кафіре.

(дев'ятнадцять)

Ліндсі з Голліс приїхали додому раніше, бо Колін із Гассаном ще заїхали в Hardee's по «гігантський бургер». У вітальні Рожевого маєтку їх зустріла Голліс:

— Ліндсі пішла ночувати до своєї подруги Дженет. Вона була доволі пригнічена дорогою додому. Через хлопця, мабуть.

Гассан кивнув і всівся поряд із нею на диван. Колін почав напружено думати. Він зрозумів, що мусить якнайшвидше знайти спосіб вислизнути з будинку, не викликаючи підозри.

— Я можу вам чимось допомогти? — запитав Гассан, і Голліс просяяла:

— Так, звісно. Ми можемо разом влаштувати брейнстормінг, хоч цілу ніч, якщо маєш час.

— Круто, — відповів Гассан.

Колін злегка кашлянув і заговорив швидко:

— Я піду на якийсь час. Хочу вибратися на ніч на природу. Можливо, я передумаю й повернуся спати в машину, але хочеться спробувати.

— Що?! — запитав Гассан, не ймучи віри почутому.

— На природу.

— З вепрами, шершнями, ЩОКами та рештою?

— Так, на природу, — підтвердив Колін, намагаючись послати Гассанові надзвичайно значущий погляд.

Той якусь мить витріщався на нього, не розуміючи, а тоді зробив великі очі й сказав:

— Ну, а я залишуся вдома. Ви ж знаєте, я домосида.

— Будь на зв'язку, — напучувала Коліна Голліс. — Ти маєш намет?

— Ні, та на дворі тепло, я візьму спальник, якщо можна.

І перш ніж Голліс встигла щось заперечити, Колін побіг нагору, перестрибуючи через сходишки, згріб свої речі й майнув на вулицю.

Був ранній вечір — поля мріли в рожевому мареві. Колін відчував, як серце прискорено б'ється у нього в грудях. Чи вона взагалі хоче

його бачити? Він сприйняв «ночувати в Дженет» як натяк, а що коли це не так? Може, Ліндсі й справді ночувала в Дженет, хоч хто вона була, а це означало довгий похід намарно.

За п'ять хвилин Колін доїхав до загорожі в полі, де колись пасся коник Гобіт, переліз через неї й побіг через поле. Колін зазвичай не бігав, коли можна було обійтися ходою, але зараз не можна було. Утім, він пригальмував, коли почав підніматися вгору, освітлюючи собі шлях тонким тремтячим променем ліхтарика. Він тримав його прямо перед собою, продираючись крізь кущі, ліани та дерева. Товстий шар лісової падалиці тріщав під ногами, нагадуючи про те, куди ми всі йдемо. До насіння, у землю. Щоб прорости знову. І ця надія на «прорости знову» змусила його пришвидшити ходу. Попри те, що темрява згустилась так, що від дерев і скель залишилися самі тіні, він дряпався вгору, доки не дістався нарешті того валуна. Пройшов уздовж скелі, скануючи ліхтариком вниз і вгору, доки промінь не висвітлив розколину. Колін просунув голову всередину і запитав:

— Ліндсі?

— Боже правий, я думала це ведмідь.

— А от і ні. Я був тут поряд і вирішив заскочити, — пояснив Колін, прислухаючись, як її сміх відлунює в печері. — Але я не хочу нав'язуватись.

— Давай заходь, — запросила дівчина, і він обережно протиснувся крізь розколину з нерівними краями, потім просувався боком, доки не дістався печери. Вона ввімкнула свій ліхтарик і вони засліпили одне одного.

— Я думала, що ти можеш прийти.

— Ти ж сказала матері, що заночуєш у Дженет.

— Так, — сказала вона, — це було щось на кшталт коду.

Ліндсі показала променем ліхтарика на місце поряд із собою і провела лінію до Коліна, наче заводячи літак на посадку. Він підійшов і сів на підготовлене Ліндсі сидіння із двох подушок.

— Ну годі вже світла, — сказала дівчина, і знову стало темно.

— Найбільше в цьому засмучує те, що я навіть не засмучена. Я про Коліна. Бо мені, зрештою, байдуже. Байдуже до нього, чи він мене кохає, чи він трахається з Кетрін. Мене це не обходить. Агов, ти тут?

— Так.

— Де?

— Ось, привіт.

— О, привіт.

— Кажи далі.

— Ну, от. Я не знаю. Це виявилось так легко — звільнитися. Я досі думаю, що ще сумуватиму, та ось уже три дні минуло, а я й не думаю про нього. Пам'ятаєш, я говорила тобі, що, на відміну від мене, він справжній? Тепер я так не думаю. Я думаю, що він просто нудний. Мене так бісить, що я змарнувала з ним стільки свого життя, і він зраджує мене, а я навіть не дуже депресую!

— Я б хотів бути таким.

— Але ти не такий, ні. Люди мусять перейматися таким. Це добре, що люди важать для тебе, і тобі їх бракує, коли вони йдуть. Мені зовсім не бракує Коліна. Я хочу сказати, буквально. Мені просто подобалося бути його дівчиною — і я стільки часу на нього вбила! Я це збагнула, і через це плакала всю дорогу додому. Голліс робить щось для людей. Я хочу сказати, вона весь час працює, як проклята, і тепер я знаю, що не для себе; це для всіх отих старих у Sunset Acres, щоб вони отримували свої пенсії і могли платити за свої памперси. І для всіх на фабриці.

— ...

— Я колись була нормальною людиною, ти знаєш. Але зараз — я ніколи нічого не роблю ні для кого. Крім вилупків, на яких мені взагалі-то плювати.

— Але люди й досі люблять тебе. Всі ці старці, й на фабриці...

— Так, справді. Але вони люблять мене ту, яку пам'ятають, не таку, як зараз. Чесно, Коліне, я найегоїстичніша людина у світі.

— ...

— Агов, ти тут?

— Я щойно усвідомив: насправді те, що ти щойно сказала, не може бути правдою, бо найегоїстичніша людина у світі — це я.

— ?

— Або ми зв'язані. Бо я такий самий, розумієш? Що я колись зробив для когось?

— Хіба ти не затулив Гассана від тисячі шершнів і не підставив себе їхнім жалам?

— Ну, хіба що. Так. Гаразд, ти — найегоїстичніша людина у світі. Але я наступний!

— Іди сюди.

— Я тут.

— Ближче.

— Сюди?

— Так. Краще.

— То що ти з цим думаєш робити? Як хочеш це виправити?

— Я саме про це думала, до того, як ти прийшов. Про твоє бажання важити. Мені здається, що те, скільки ти важиш, залежить від того, що важить для тебе. Ти важиш стільки, скільки важать для тебе інші. А я все робила навпаки, намагаючись важити для Коліна. Весь цей час були справжні речі, якими слід перейматися: і це місто, і справжні, хороші люди, яким я не байдужа. Застрягти на місці дуже легко. Ти просто пнешся, щоб стати кимось, особливим чи крутим, байдуже, аж так, що не знаєш навіть, чи воно тобі треба; тобі здається, що треба.

— Ти навіть не знаєш, навіщо тобі бути всесвітньовідомим, тобі просто здається, що треба.

— Отож. Саме так. Ми з тобою в одному човні, Коліне Сінглтон. Але популярність — це не вирішує проблеми.

— Я не думаю, що порожнину можна заповнити тим, що колись втратив. Наприклад, змусивши ЩОКа зустрічатися з тобою, ти не виправиш того, що сталося колись із собачим кормом. Не думаю, що втрачене тобою десь усередині можна буде колись повернути. Як Катріну. Це те, що я зрозумів: якби я зараз якимось чином повернув її, вона не заповнила б порожнечу, що виникла, коли я її втратив.

— Мабуть, жодна дівчина не зможе її заповнити.

— Так. І стати знаменитим відкривачем Теорема — це також не допоможе. Про це я й думав: може, сенс життя не в тому, щоб весь час досягати якихось довбаних віх? Чому ти смієшся?

— Нічого, нічого. Просто, те, що ти сказав, це наче героїновий наркоман каже раптом: «Знаєте, замість того, щоб колотись, я, мабуть, повинен не колотись».

— ...

—

— Гадаю, я знаю, хто похований в могилі ерцгерцога Франца Фердинанда. Не думаю, що це ерцгерцог.

— Я знала, що ти здогадаєшся. Так, я вже знаю. Це мій прапрадід.

— Ти знала?! Фред Н. Динцанфар, це ж анаграма!

— Усі старожили знають. Він начебто наполягав на цьому в заповіті. Але зо два роки тому Голліс наказала нам поставити знак і почати проводити екскурсії — тепер я розумію, що, ймовірно, заради грошей.

— Кумедно, чого тільки люди не роблять, щоб залишити по собі пам'ять.

— Або навпаки, щоб про них забули, бо одного дня вже ніхто не знатиме, хто насправді там похований. Вже зараз чимало дітей у школі, та й учителі, думають, що тут насправді могила ерцгерцога, і мені це подобається. Мені подобається знати те, чого інші не знають. Саме тому ці інтерв'ю, які ми записали, колись будуть дуже важливими, бо вони розповідатимуть історії, які час проковтнув чи викривив абощо.

— Куди поділась твоя рука?

— Вона спітніла.

— Байдуже. О, привіт.

— Привіт.

— ...

— ...

— Я говорив тобі, що покинув одну з Катрін?

— Ти покинув? Ні.

— Але це так. Катріну № 3. Я просто зовсім забув про це. Тобто я завжди вважав правдою все, що лишилось у моїй пам'яті.

— Гм.

— Що?

— Якщо ти її покинув, це не дуже вдало для оповіді. Принаймні, я так запам'ятовую речі — я запам'ятовую історії. Я з'єдную точки, а з них виходить історія. А точки, які не пасують до історії, мабуть, відходять на задній план. Це так само, як ти бачиш сузір'я. Ти дивишся на небо і не бачиш усіх зірок. Всі зірки — це величезна божевільня, безлад. Але ти хочеш бачити форми; ти хочеш бачити історії, отож ти вибираєш їх із неба. Гассан говорив мені якось, що ти теж думаєш саме так: бачиш зв'язки скрізь, отож, виходить, що ти природжений оповідач.

- Я ніколи на це так не дивився. Але... Ну, це має сенс.
- То розкажи мені свою історію.
- Що, всю?
- Так. Кохання, пригоди, мораль — все.

Початок, і середина, і кінець

Катріна була дочкою мого наставника, Krazy Kіта, і якось увечері в мене вдома вона запропонувала мені бути її хлопцем, я погодився, а тоді, десь через дві з половиною хвилини, вона покинула мене, і це здавалось кумедним тоді, але зараз, озираючись назад, я думаю, що, можливо, ці дві з половиною хвилини були найбільш значимим періодом у моєму житті.

К-2 була невеличкою пухкенькою восьмирічною дівчинкою зі школи, яка прийшла якось до мене додому і сказала, що на доріжці лежить дохлий щур, а мені було вісім років, і я вибіг на двір, але щура не було, натомість була її найкраща подруга Емі, яка сказала: «Ти подобаєшся Катріні, хочеш бути її хлопцем?», і я сказав: «Так», а через вісім днів Емі знову прийшла до моїх дверей сказати, що я вже не подобаюся Катріні й вона не зустрічатиметься зі мною більше.

Катріну № 3, дуже милу маленьку чорнявку, я зустрів у своєму першому літньому таборі для розумних дітей, який пізніше виявився місцем, де вундеркінди знайомляться з дівчатами, і заради поліпшення історії вдома, що вона мене покинула одного ранку на заняттях зі стрільби з лука, коли один математичний вундеркінд на ім'я Джером вискочив перед нею й упав на землю з криком, що вона прострілила його стрілою Амура.

Катріну № 4, або Катріну Червону, тиху руденьку дівчинку в окулярах з червоною пластиковою оправою, я зустрів на уроках скрипки за методом Судзукі, і вона гарно грала, а в мене важко просувалось, бо я ніколи не переймався тим, щоб тренуватись, отож за чотири дні вона мене покинула заради юного піаніста-вундеркінда Роберта Вогана, який в одинадцять років уже мав сольний концерт у «Карнегі-холі», отож, гадаю, вона зробила правильний вибір.

У п'ятому класі я зустрічався з К-5, яку всі вважали найгіршою дівчинкою в школі, бо саме з неї, начебто, завжди починалась епідемія вошей; якось на перерві вона несподівано поцілувала мене в губи, коли я сидів на бортику пісочниці, намагаючись читати «Гекльберрі Фінна», і це був мій перший поцілунок, та вона покинула мене цього ж дня трохи пізніше через те, що всі хлопці брутальні.

Потім, після піврічного холостякування, у третьому літньому таборі для розумних дітей я зустрів Катріну № 6, ми протрималися разом рекордних сімнадцять днів, їй дуже добре вдавалось гончарство і підтягування на турніку, два види діяльності, в яких я ніколи не мав успіху, і попри те, що з нас була чудова інтелектуально-акробатична команда з виготовлення горняток для кави, вона мене покинула.

А в середніх класах почалися вже серйозні проблеми, та коли ти мало не останній в рейтингу популярності, в цьому є свій плюс, бо часом людям стає тебе шкода, як от Катріні Добрій у шостому класі, добрій душі, що носила ліфчик для формування грудей, який постійно розстібався, і яку всі дражнили «піцолицею» через акне, не надто й помітне, і яка зрештою порвала зі мною не тому, що збагнула, що я підриваю рештки її соціального статусу, а просто їй здавалось, що місяць наших стосунків погано позначився на моїй академічній успішності, до якої вона ставилась дуже серйозно.

Восьма була далеко не такою милою, і я мав би зрозуміти це з її прізвища, Катріна Кацредеїс — анаграма від Серцеїдка, та хоч як, вона запросила мене на побачення, я погодився, а вона назвала мене фріком, заявила, що в мене ще волосся на лобку не виросло і що вона ніколи серйозно не збиралась зі мною зустрічатися, і заради справедливості треба сказати, що все це була правда.

К-9 була в шостому класі, а я — у сьомому, і вона була значно вродливішою за всіх попередніх Катрін — з чуттєвим підборіддям, ямочками на щоках, золотавою шкірою, як у тебе, і вона думала, що коли зустрічатиметься зі старшим хлопцем, це поліпшить її соціальний статус, але вона помилилась.

Катріна № 10 — так, я вже, звісно, усвідомив на той час якусь жахливу статистичну аномалію, але я спеціально не шукав Катріну, я шукав дівчину — була черговим здобутком літнього табору для розумників, і я завоював її серце — ти здогадалась — вибігши перед нею на стрільбі з лука і вдавши ураженого стрілою Амура; вона була

першою дівчиною, яку я спробував поцілувати французьким поцілунком, та я не знав, як це робити, тому щось ніби вистрілював язиком з-поза зімкнутих губ, як змія, і вона швидко захотіла залишитися друзями.

З К-11 ми не те щоб зустрічалися — один раз сходили в кіно і потрималися за руки, потім я телефонував, а її мати казала, що доньки немає вдома, і вона так і не передзвонила, та я все ж рахую і її, бо ми ж трималися за руки, і ще вона називала мене генієм.

У другому півріччі в дев'ятому класі з'явилась нова дівчина із Нью-Йорка, її батьки були дуже багаті, та вона ненавиділа багатство і обожнювала «Ловець у житі», й вона сказала, що я нагадую їй Голдена Колфілда, ймовірно, тому, що ми обидва були самозаглибленими лузерами, і я їй подобався, бо знав багато мов і прочитав багато книжок, а тоді вона порвала зі мною через двадцять п'ять днів, бо хотіла мати хлопця, який не витрачав би стільки часу на читання і вивчення мов.

На той час я вже познайомився з Гассаном і вже років десять марив брюнеткою з синіми очима із нашої школи, яку я завжди називав Катріна Прекрасна, і Гассан, наче Сірано де Бержерак, підказував мені, як залищитися, а ми ж побачили по Кетрін, що Гассан на цьому знається, і це спрацювало, і я кохав її, а вона — мене три місяці, до листопада в десятому класі, коли вона, зрештою, порвала зі мною, сказавши, цитую, що я водночас «надто розумний і надто тупий» для неї, і відкрила серію Катрін із кумедними, ідіотськими й часом оксюморонними підставами для розриву.

Серію продовжила завжди-в-чорному Катріна № 14, яку я зустрів тієї весни у кав'ярні, коли вона підійшла до мене й запитала, чи я читаю Камю, якого я справді тоді читав, і так їй і сказав, тоді вона спитала, чи читав я К'єркегора, і я сказав, що так, бо читав, і коли ми йшли з кафе, то вже трималися за руки і її номер був у моєму новенькому мобільнику, і вона любила приводити мене гуляти на берег озера, де ми дивилися, як хвилі розбиваються об скелі, й вона говорила, що є тільки одна метафора — це вода, яка б'ється зі скелями, бо обидві — й вода, і скеля — втрачають у боротьбі, а коли вона порвала зі мною у тій самій кав'ярні, де ми зустрілися три місяці тому, то сказала, що вона — вода, а я — скеля, і ми весь час будемо битися одне об одного, доки від нас нічого не залишиться, а я зауважив, що

насправді воді це ніяк не вадить, натомість вона повільно руйнує прибережні скелі, й Катріна погодилась, що це правда, та все ж покинула мене.

А потім того літа в таборі я зустрів К-15, в якій були карі очі з навислими повіками і виразом, як у цуценяти, про якого хочеться дбати, та вона не хотіла, щоб я про неї дбав, бо вона була дуже знана феміністка, яка покохала мене, бо думала, що я — великий розум свого покоління, а потім вирішила, що я ніколи не буду — знову цитую — «митцем», і це стало причиною відставки, хоч я ніколи не претендував на звання митця, більш того, як я вже говорив, чесно визнавав свою абсолютну нездатність до гончарства.

А потім, після виснажливої перерви, я зустрів Катріну № 16 на даху готелю в Ньюарку, Нью-Джерсі, під час академічного десятиборства у жовтні в одинадцятому класі, й у нас був найбурхливіший роман, який тільки можна було мати за чотирнадцять годин академічного десятиборства, досить сказати, що якимсь ми виштовхали з номера її сусідок, щоб безперешкодно кохатися, але потім, коли я закінчив десятиборство з дев'ятьма золотими медалями — усне мовлення завалив, — вона порвала зі мною під тим приводом, що вдома у Канзасі в неї є хлопець і вона не хоче його зраджувати, отож я автоматично ставав першим у черзі на зраду.

З Катріною № 17 я познайомився — не брехатиму — в інтернеті, у січні наступного року, вона носила сережку в носі та мала надзвичайно дивовижний словник, яким послуговувалась, розповідаючи про інді-рок, — до речі, одним зі слів, значення якого я спочатку не знав, було оце «інді» — мені подобалось слухати її розповіді про музику, і якимсь я допомагав їй фарбувати волосся, але через три тижні вона порвала зі мною, бо я був типу емоботан, а вона шукала емокора.

Хоч я й не люблю використовувати слово «серце», хіба що в буквальному сенсі, маючи на увазі орган-насос для перекачування крові, але сміливо стверджувати, що Катріна № 18 розбила мені серце, бо я кохав її безмежно з тієї самої миті, як побачив на весняних канікулах на концерті, куди мене привів Гассан; це була маленька палка жінка, яка ненавиділа, коли її називали дівчиною, і вона любила мене, і спочатку мені здавалось, що вона розуміє моє жахливе відчуття незахищеності, отож я плекав надії, мов дурень, і писав їй екстравагантні довгі та болісно-філософські мейли, а тоді вона

покинула мене через імейл після двох тільки реальних побачень і чотирьох реальних поцілунків, після чого я заходився писати їй екстравагантні довгі та болісно-філософські мейли.

А всього через два тижні після цього до моїх дверей прийшла Катріна № 1 і вже скоро стала К-19, і вона була хорошою дівчиною з добрим серцем, що любила допомагати людям, і вона стала першою, хто запалив моє серце таким вогнем, — Господи, я тепер не можу зупинитись із цим словом, — але вона була мені так потрібна, і її ніколи не було досить, і вона була непослідовною, і її непослідовність з моїм почуттям небезпеки — це було жахливе поєднання для нас обох, та все ж я кохав її, бо я все поставив на неї, поклав усі яйця в один кошик, і через 343 дні мене залишили з порожнім кошиком і безкінечно болючою діркою всередині, але зараз я відчуваю, що буду згадувати її як хорошу людину, з якою мені було добре, доки ми обоє не зіпсували ситуацію так, що вже не виправиш.

І мораль цієї історії така, що ти пам'ятаєш не те, що сталося. Те, що ти пам'ятаєш, стає тим, що сталося. І друга мораль — якщо історія може мати більше однієї моралі — що Кидальник, по суті, не гірший за Покинутого: розрив — це не те, що тобі заподіяли, а те, що діється з тобою.

— А ще одна мораль цієї історії в тому, що ти, Розумахо, щойно розповів цікаву історію, яка доводить, що, маючи достатньо часу й добре тренуючись, а також прослухавши достатньо історій від нинішніх і колишніх працівників «Гатшот текстиль», будь-хто — будь-хто! — може навчитися з біса добре розповідати.

— І поки я розповідав цю історію, у мене всередині зникла ота порожнина.

— Що?

— Та нічого. Думки вголос.

— От кого ти насправді любиш. Того, з ким можеш думати вголос.

— Того, хто побував у твоїй таємній схованці.

— Того, перед ким ти кусаєш пучку пальця.

— Привіт.

— Привіт.

— ...

— ...

— Ого, моя перша Ліндсі.

— Мій другий Колін.
— Було класно. Спробуймо ще раз.
— Згода.
— ...
— ...
— ...
— ...

* * *

Того вечора вони вилізли з печери дуже пізно й поїхали додому кожен окремо: Колін у Чортопхайці, Ліндсі — в рожевому пікапі. Вони ще раз поцілувалися перед входом — її цілунки були саме такими солодкими, як обіцяла її усмішка, — і прослизнули до будинку, щоб кілька годин поспати.

(епілог, або Розділ Ліндсі Лі Веллс)

Колін прокинувся з когутотом, виснажений, і ще добру годину вовтузився в ліжку, перш ніж встати й спуститися вниз. Гассан уже сидів за дубовим столом зі стосом паперів. Колін зауважив, що на дивані не було сплячої Голліс — може, в неї таки є десь спальня.

— Баланс видатків і прибутків, — пояснив Гассан. — Цікава штука, до речі. Голліс мені вночі розповіла. То ви зійшлися з нею врешті, чи як?

Колін усміхнувся.

Гассан підвівся, дурнувато усміхаючись, і переможно лягнув друга по спині.

— Ну, ти й стерв'ятник, Сінглтон. Ти кружляєш, хлопче. Кружляєш і повільно знижуєшся, кружляєш і чекаєш, коли можна буде приземлитися на рештки стосунків і побенкетувати. Захопливе видовище, особливо цього разу, бо дівчина мені до вподоби.

— Ї дьмо десь поснідаємо, — запропонував Колін. — Може, Hardee's?

— Годиться, — радісно погодився Гассан. — Ліндс, вставай, ми їдемо в Hardee's!

— Мені треба у Мейбел сьогодні, — відгукнулась Ліндсі. — З'їжте за мене сім «гігантських бургерів»!

— Домовлено! — пообіцяв Гассан.

— Послухай. Коли я вчора вночі повернувся додому, то підставив у формулу себе і Ліндсі, — почав Колін, — вона мене кидає. Крива була довшою за К-1, але коротшою, ніж К-4. Це означає, що вона мене покине через чотири дні.

— Усе може бути. Увесь цей світ — тільки божевільна довбана снігова куля, і Бог нею грається.

Через три дні, вранці того дня, коли, за Теоремотою, Ліндсі мала порвати з Коліном, він прокинувся з півнем, перевернувся в ліжку й відчув щокотю папір. Це була записка, складена конвертом.

Ось воно. Обережно розгортаючи конверта, він уже знав, що передбачення Теорему справдилося. Але знання не полегшувало жахливого відчуття. «Чому? Було так класно. Найкращих перших чотири дні. Чи я збожеволів? Мабуть, так.» На той момент, коли Колін розгорнув записку, він уже обмірковував, як негайно поїде з Гатшота.

Коліне!

Мені так прикро підтверджувати Теорему, та я думаю, що нам не варто мати романтичні стосунки. Розумієш, я таємно закохана в Гассана і не можу дати цьому раду. Я кладу руки на твої гострі лопатки, а думаю про його товстенську спинку. Я цілую твій живіт і думаю про його розкішне пупце. Ти мені подобаєшся, Коліне. Справді. Але пробач. Нічого не вийде.

Щиро,

Ліндсі Лі Веллс

P.S. Жартую.

Колін хотів бути зовсім щасливим, і він справді таким був, тому що весь час, відколи побачив крутизну їхньої з Ліндсі кривої, сподівався, що це неправда. Але зараз, сидючи в ліжку з запискою в руці, яка досі тремтіла, він не міг не думати, що так і не стане генієм. Хоч як Колін вірив Ліндсі, що твоя власна «вага» залежить від того, що для тебе важить, він все ж таки хотів, щоб Теорема працювала, хотів бути особливим, таким, як усі завжди говорили про нього.

Назавтра Колін напружено намагався вдосконалити Теорему, поки Ліндсі з Гассаном грали собі в покер, сидючи на затягнутому сіткою ганку Рожевого маєтку. Вентилятор під стелею ганяв тепле повітря, не охолоджуючи його. Колін неуважно стежив за грою, малюючи графіки і намагаючись вдосконалити Теорему, щоб вона пояснювала той факт, що Ліндсі Лі Веллс досі, цілком очевидно, була його дівчиною. Аж раптом покер зрештою прояснив невинуватий недолік Теорему.

Гассан закричав:

— Вона хоче відкритися, ставка — тринадцять центів, Сінглтон! Величезний ризик. Що робити?

— Вона блефує, — відповів Колін, не дивлячись.

— Сподіваюсь, ти не помиляєшся, Сінглтон. Гаразд, відкриваймо карти, показуй, мала! Ага, в Гатшотської лялечки три королеви! Суперпартія, та чи поб'є вона ФУЛ ХАУЗ! — Ліндсі розчаровано застогнала, коли Гассан згріб ставку.

Колін знав про покер тільки те, що це гра людської поведінки та ймовірності, а отже, тип майже закритої системи, в якій Теорема, близька до «Теореми передбачуваності Катріни» повинна працювати. І коли Гассан відкрив свій фул хауз, Колін зненацька збагнув: можна написати теорему, яка пояснює, чому ти виграв чи програв попередні партії в покер, але неможливо створити теорему, яка б передбачувала майбутні покерні партії. Минуле, як пояснила йому Ліндсі, — це логічна історія. Це суть того, що сталося. Але майбутнє, оскільки його ще не можна згадати, не потребує жодного сенсу.

У цю мить майбутнє — яке жодна теорема, математична чи хоч яка вмістити не може, — простяглося перед Коліном: нескінченне, непізнане й гарне.

— Еврика, — промовив Колін, і промовивши, усвідомив, що успішно прошепотів це слово.

— Я дещо зрозумів, — сказав він уголос, — майбутнє непередбачуване.

Гассан зауважив:

— Іноді наш кафір любить урочисто проголошувати цілком очевидні речі.

Гассан повернувся до підрахунку виграних центів, а Колін з усмішкою прокручував у голові наслідки свого відкриття: якщо майбутнє нескінченне, думав він, тоді воно зрештою поглине нас усіх. Навіть він міг назвати хіба жменьку людей, які жили, скажімо, 2400 років тому. Протягом наступних 2400 років можуть забути навіть Сократа, найвідомішого генія тієї доби. Майбутнє зітре все — жодна геніальність не захистить від забуття. Нескінченність майбутнього робить таку вагомість неможливою.

Та є інший шлях. Є оповіді. Дивлячись в усміхнені очі Ліндсі, коли Гассан позичив їй дев'ять центів, щоб вони могли грати далі, Колін думав про її уроки розповідання історій. Значною мірою саме через ті

історії, які вони розповідали одне одному, вона йому сподобалась. Ну, гаразд: він у неї закохався. Лише чотири дні минуло — і це вже точно: він закохався. І Колін упіймав себе на думці, що історії, ймовірно, не тільки роблять нас важливими одне для одного, вони — чи не єдиний шлях до вікопомності, яку він так давно шукав.

Колін розмірковував: «Наприклад, я комусь розповідаю про своє полювання на вепрів. Навіть якщо це тупа історія, розповідь про це зовсім трішечки змінює інших людей, так само, як переживання цього змінює мене. Безкінечно мала зміна. І ця безкінечно мала зміна створює хвилику — малесеньку брижу, але постійну. Мене забудуть, а історії триватимуть. І таким чином всі ми маємо значення, можливо, не так вже й багато, та однак більше, ніж нічого».

І важать не тільки історії, які пам'ятаєш. Ось у чому справжнє значення аномалії К-3: те, що він від самого початку намалював правильний графік, доводить не правильність Теореми, а те, що в мозку є місце для знання, яке не можна пригадати.

Майже несвідомо він почав записувати це. Замість графіків у записнику тепер були слова. Коли Колін зупинився, щоб витерти крапельку поту зі свого засмаглого пошрамованого лоба, Гассан, передражнюючи його, сказав:

— Я усвідомив, що майбутнє непередбачуване, і от я гадаю, чи не світить нам у майбутньому «гігантський бургер».

— Передбачаю, що світить, — сказала Ліндсі.

Поки вони штовхалися в дверях, Ліндсі вигукнула: «Я попереду», Колін сказав: «За кермом», а Гассан вилаявся: «Лайно». Ліндсі побігла за Коліном, обігнала його коло машини і підставила губи для поцілунку.

Той короткий шлях, від веранди до Чортопхайки, був одним із моментів, про які він знав, що запам'ятає, і, озираючись назад, із тих моментів, які завжди намагався зафіксувати в історіях, які розповідав. Нічого насправді не відбувалося, але цей момент багато важив. Ліндсі переплела свої пальці з його пальцями, а Гассан проспівав пісню: «Я обожнюю / „гігантський бургер“ з Hardee's / У моєму череві / Це чудооово», і вони залізли в Чортопхайку.

Саме проминули універмаг, коли Гассан сказав:

— Нам не обов'язково їхати в Hardee's. Можна поїхати деінде.

— О, слава Богу. Бо я щось не хочу в Hardee's, — підтримала Ліндсі. — Це жах. Через два з'їзди в Мілані буде Wendy's. Це значно краще, у них хоч салати є.

Отож Колін проминув Hardee's і виїхав на федеральну трасу в північному напрямку. Розмітка під колесами машини мчала назад, а Колін думав про відстань між тим, що ми пам'ятаємо і що сталося, між тим, що передбачаємо і що насправді станеться. І в цьому проміжку, думав він, є доволі простору, щоб відкрити себе заново, досить простору, щоб зробити з себе щось інше, ніж вундеркінд, зробити свою історію іншою та кращою, досить простору, щоб перероджуватися знову і знову. Можна стати змієловом, ерцгерцогом, нищителем ЩОКів — зрештою, генієм. Простору вистачало, щоб стати будь-ким — будь-ким, крім того, ким він уже був, бо Колін засвоїв у Гатшоті одну річ: ти не можеш зупинити майбутнє. І вперше у своєму житті він усміхався, думаючи про це безкінечне майбутнє, що простяглося попереду і невпинно наближалось.

Вони їхали далі, й Ліндсі повернулася до Коліна і сказала:

— Знаєш, ми можемо просто їхати. Не обов'язково зупинятися.

Гассан нахилився вперед поміж їхнім сидіннями і підтвердив:

— Так, так. Їдьмо далі, просто їдьмо собі.

Колін натиснув на газ і уявив усі місця, куди б вони могли поїхати, і подумав, що попереду іще стільки літніх днів. Поряд із ним сиділа Ліндсі Лі Веллс і трималась за нього рукою. Вона говорила:

— Так, Господи, ми можемо, хіба ні? Ми можемо просто їхати собі далі.

Колін шкірою відчував зв'язок з усіма в цій машині та поза нею. І він відчував свою неунікальність у найкращому сенсі слова.

(зауваги автора)

У Примітках до роману, який ти щойно прочитав (якщо хтось знудився читати і зазирає у кінець, — цьому підлому маленькому розумнику доведеться повернутися назад і прочитати все послідовно замість намагатися вивідати, що сталося) йдеться про математичний додаток. Так ось він.

Сталося так, що попри героїчні зусилля мого вчителя математики в одинадцятому класі пана Лентріпа, я мав трійку з мінусом з алгебри, і потім записався на курс із дискретної математики, бо він начебто мав бути легший за алгебру. Коледж я вибирав частково з огляду на те, щоб він не вимагав математики. Але незабаром після коледжу — знаю, що це дивно — я, схоже, захворів на математику. І, на жаль, хворію на неї досі. Я одержимий математикою десь так само, як дев'ятирічним був одержимий скейтбордингом. Я багато говорю про неї, багато думаю, але не вмію робити.

На щастя, у мене є друг Деніел Бісс, один із найкращих молодих математиків Америки. Деніел — велика знаменитість у математичному світі, зокрема, завдяки одній публікації кілька років тому, де він ясно доводить, що кола насправді — це великі надуті трикутники. Він один із моїх найближчих друзів. Саме завдяки Деніелу Колінова формула — це справжня математика, яка справді працює в контексті книжки. Я попросив його написати додаток про математичну основу Теорема Коліна. Цей додаток, як усі додатки, читати, звісно, не обов'язково. Але це захопливо, їй-богу. Насолоджуйтесь.

Джон Грін

(додаток)

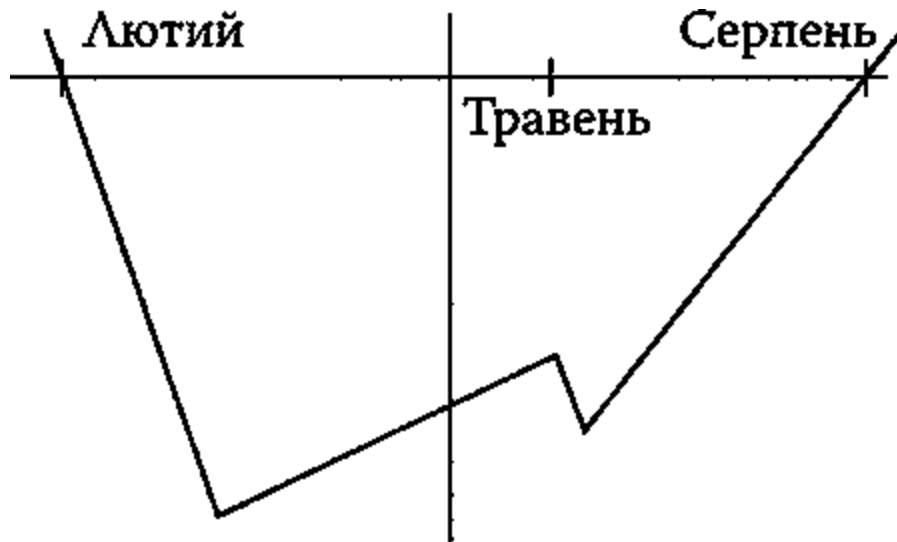
Колінова еврика складалася з трьох компонентів.

Насамперед він помітив, що стосунки можна зобразити графіком, наприклад, отаким:

Відповідно до Колінових тезисів, на горизонтальній лінії (яку ми називаємо «вісь X») відкладається час. Коли крива вперше перетинає вісь X, це початок стосунків, а вдруге — завершення. Якщо крива між цими двома точками піднімається над віссю X (як у нашому прикладі), то дівчина кидає хлопця; натомість, якщо крива розташована під віссю X, це означає, що розрив ініціює хлопець. («Хлопець» і «дівчина» в наших міркуваннях не мають тендерного значення; для одностатевих стосунків їх просто можна називати «хлопець 1» і «хлопець 2» або «дівчина 1» і «дівчина 2».) Отож на нашій діаграмі пара вперше поцілувалась у вівторок, а в середу дівчина покинула хлопця (загалом типова історія Колін-Катріна).

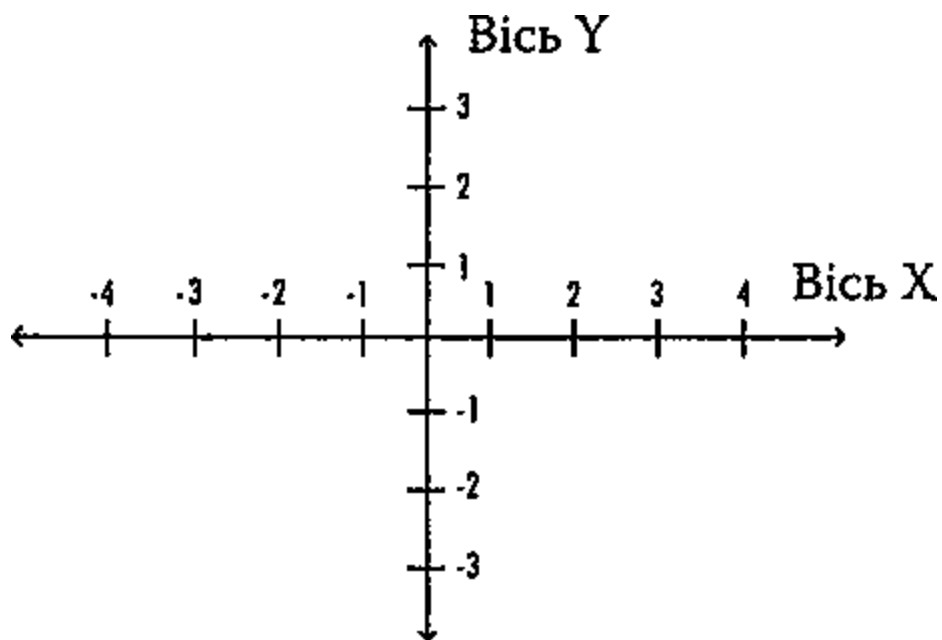
Оскільки крива перетинає вісь X тільки на початку і в кінці стосунків, треба розуміти, що чим далі відходить крива від осі X у певний момент часу, тим далі стосунки від розриву, чи, іншими словами, тим краще вони розвиваються. А ось складніший приклад — графік моїх стосунків з однією з моїх колишніх:

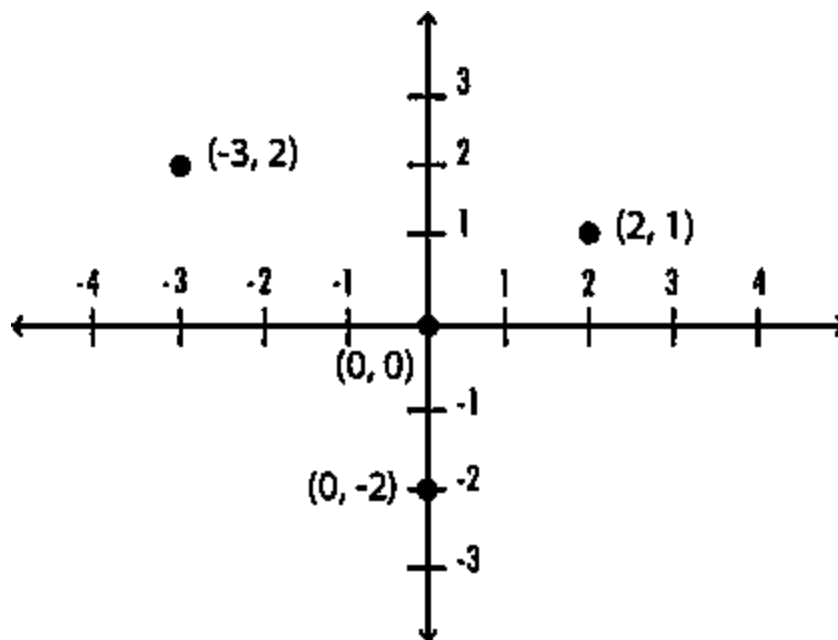
Перший сплеск був у лютому, коли за якихось кілька годин ми зустрілися, почалася хуртовина, і вона розбила машину на обмерзлому шосе, поламавши при цьому зап'ясток. Ми опинилися раптом занесені снігом у моїй квартирі, вона — травмована, накачана знеболювальними, а я — спантеличений і сп'янілий своїми новими обов'язками її медсестри та її хлопця. Цей етап різко закінчився, коли за два тижні сніг розтанув, її рука загоїлась, і нам довелося вийти з квартири і взаємодіяти зі світом, внаслідок чого ми негайно виявили, що спосіб життя в нас радикально різнився і ми мали небагато спільного. Наступний, менший пік збігається з нашою мандрівкою до Будапешта на канікули. Він закінчився доволі швидко, коли ми помітили, що близько двадцяти трьох годин кожного дня романтичних будапештських канікул проводимо, сперечаючись абсолютно про все. Крива зрештою перетнула вісь X десь у серпні, коли я розірвав з нею, вона викинула мене зі своєї квартири, і я опинився опівночі на вулиці в Берклі, безпритульний і без грошей.

Другий інгредієнт Колінової еврики — це той факт, що графіки (а відповідно, й графіки романтичних стосунків) можна представити функціями. Тут варто дещо пояснити. Розберімося разом.

Насамперед треба сказати, що коли ми малюємо графік на кшталт оцього,

то кожному точку можна задати числами. Для цього на горизонтальній осі (осі X) позначені маленькі цифрочки, і на вертикальній (осі Y) також. Отож для того, щоб позначити точку десь на площині, досить вказати два числа: одне говорить, де саме вона розташована вздовж осі X, а друге — уздовж осі Y. Наприклад, точка $(2;1)$ повинна відповідати позначці «2» на осі X і позначці «1» на осі Y. Або можна сказати, що вона розташована на дві поділки вправо і на одну вгору від точки перетину осей X та Y, яка називається $(0;0)$. Відповідно, точка $(0;-2)$ розташована на осі Y на дві одиниці нижче від перетину, а точка $(-3;2)$ міститься на три одиниці вліво і на дві одиниці вгору від місця перетину.

Отже, функції. Функція — це щось на кшталт механізму перетворення одного числа в інше. Це інструкція до дуже простої гри: я даю вам будь-яке число, а ви завжди повертаєте мені інше. Наприклад, функція може приписувати: «Візьми число і помнож його саме на себе (тобто піднеси його до квадрата)». У цьому разі наше спілкування може відбуватися десь так:

Я: 1.

Ви: 1.

Я: 2.

Ви: 4.

Я: 3.

Ви: 9.

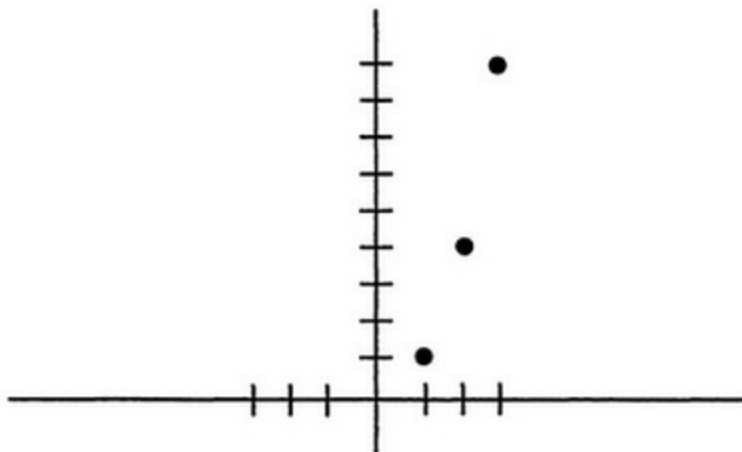
Я: 9252459984.

Ви: 85608015755521280256.

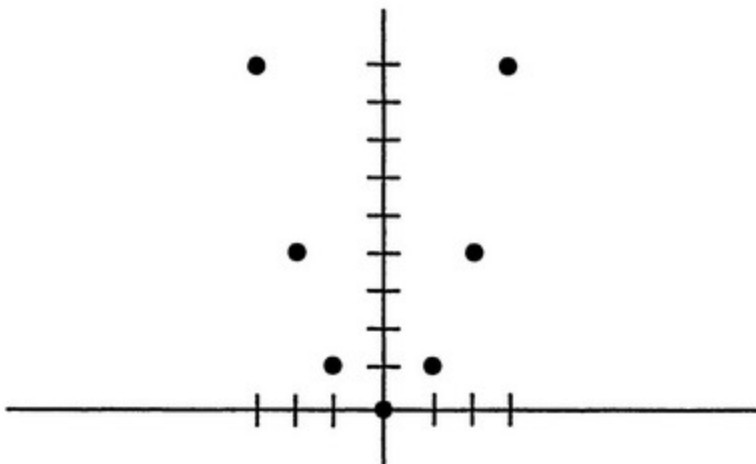
Багато функцій можна записати за допомогою алгебричних рівнянь. Наприклад, функцію, про яку йшлося вище, можна записати так:

$$f(x) = x^2,$$

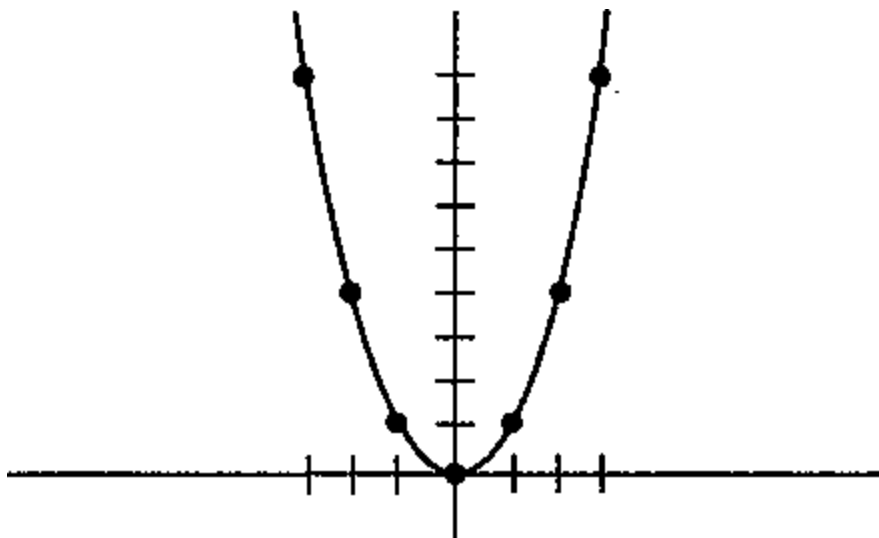
що означає, що коли я даю вам число x , функція приписує вам взяти його і помножити на себе (тобто вирахувати x^2) і повернути число мені. Користуючись функцією, ми можемо вирахувати всі точки фігури $(x; f(x))$. Усі ці точки разом утворять таку собі криву на площині, яку ми називаємо «графік функції». Розгляньмо функцію $f(x) = x^2$. Ми можемо поставити точки $(1;1)$, $(2;4)$ та $(3;9)$.

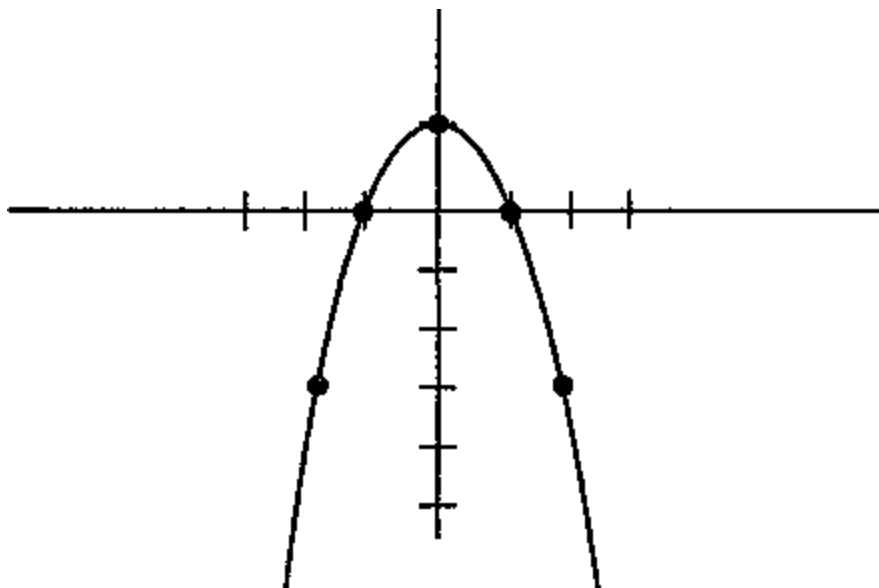
У цьому випадку корисно буде розставити додаткові точки $(0;0)$, $(-1;1)$, $(-2;4)$ та $(-3;9)$. (Пам'ятаймо, що від'ємне число, помножене на себе, дає додатний результат.)

Тепер ви, ймовірно, здогадуєтесь, що графік становитиме собою криву десь отакого вигляду:

Ви помітите, що, на жаль, цей графік не дуже підходить для того, щоб зображувати стосунки. Усі графіки, які Колін хоче використовувати для своєї Теорему, повинні двічі перетинати вісь X (один раз, коли пара починає зустрічатися, і вдруге — коли відбувається розрив), а наш графік торкається її тільки раз. Та це можна легко виправити, скориставшись трохи складнішою функцією. Візьмімо, наприклад, функцію $f(x) = 1 - x^2$.

Цей графік добре знайомий Колінові — він зображає короточасні стосунки, коли дівчина кидає його (ми знаємо, що дівчина кидає Коліна, бо між першим поцілунком і розривом крива розташована над віссю X). Цей графік дає нам загальне уявлення про історію життя Коліна. Тепер нам треба зрозуміти, як змінити його, щоб з'ясувати деталі.

Однією з головних тенденцій математики у двадцятому сторіччі було прагнення вивчати все в «сім'ях». (Коли математик вживає слово «сім'я», він розуміє будь-яке зібрання схожих або пов'язаних об'єктів. Наприклад, стіл і стілець обидва належать до «меблевої сім'ї».)

Ідея ось у чому: що таке лінія? Це тільки зібрання («сім'я») точок; а площа — лише сім'я ліній, і так далі. Це має переконати вас, що коли один об'єкт (як точка) цікавий, то ще цікавіше буде вивчити цілу сім'ю подібних об'єктів (як лінія). Такий погляд цілковито опанував математичні дослідження протягом останніх шістдесяти років.

Це приводить нас до третьої частини Колінового еврика-пазла. Кожна Катріна інакша, отож кожен розрив з новою Катріною відрізняється від попередніх. Це означає, що хоч як ретельно Колін працює над однією функцією, одним графіком, він зобразить тільки одну Катріну. Що насправді потрібно Коліну — це дослідити всіх можливих Катрін і їхні функції, всіх одразу. Іншими словами, йому треба дослідити сімейство функцій всіх Катрін.

І Колін правильно здогадався, що стосунки можна представити графіком, що графік визначається функцією, і що цілком можливо дослідити всі ці функції одразу за допомогою однієї (дуже складної) формули, так, що це допоможе йому передбачати, коли будь-яка майбутня Катріна покине його (і, що важливіше, чи вона його справді покине).[\[85\]](#)

Наведемо приклад того, що це може означати; насправді візьмемо першу спробу Коліна. Формула має такий вигляд:

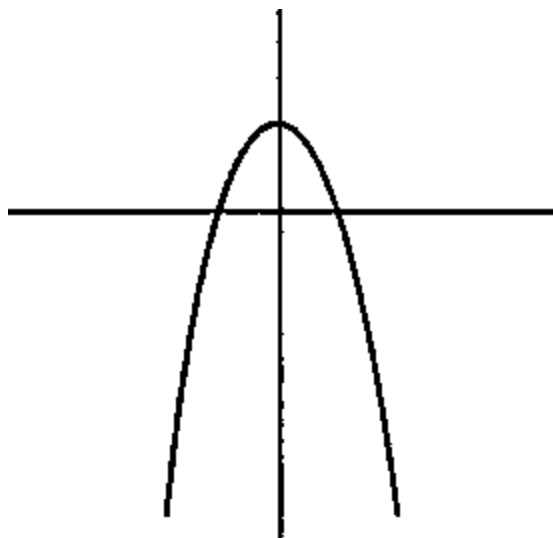
$$f(x) = D^3x^2 - D$$

Пояснюючи це рівняння, мені, напевно, доведеться відповісти на багато запитань, найперше з яких: дідько, що таке оце D ? Це коефіцієнт «кидальності», який розраховується так: кожна людина має свій рахунок Кидальник/Покинутий (К/П), кожному можна поставити оцінку від 0 до 5 залежно від його позиції на шкалі розбитих сердець. Тепер, якщо ви намагаєтесь передбачити, як розвиватимуться стосунки між хлопцем і дівчиною, почніть з рахунку К/П хлопця і відніміть від нього рахунок К/П дівчини. Отже, якщо у хлопця рахунок 2, а в дівчини 4, то D дорівнюватиме -2.

Тепер погляньмо, як це позначиться на графіку. У прикладі, який я щойно навів, $D = -2$, отже, маємо

$$f(x) = -8x^2 + 2,$$

а відповідний графік має такий вигляд:

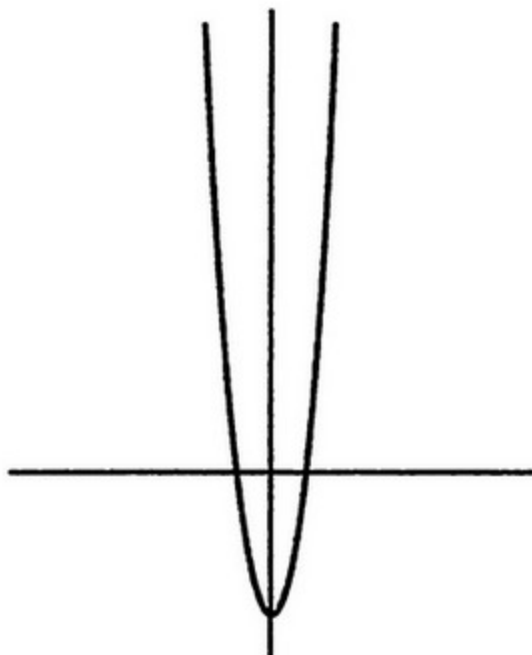

Як можна бачити, стосунки тривали не надто довго, і дівчина зрештою покинула хлопця (така знайома Колінові ситуація).

Якщо ж, навпаки, у хлопця 5, а в дівчини 1, тоді $D = 4$, то

$$f(x) = 64x^2 - 4$$

що дає отакий графік:

Ці стосунки навіть іще коротші, але, видається, навіть іще палкіші (під надиво крутий), і цього разу хлопець кидає дівчину.

На жаль, ця формула недосконала. От хоча б у випадку, коли $D = 0$, себто обидва однаковою мірою Кидальник і Покинутий, тоді маємо

$$f(x) = 0,$$

графік якої — просто горизонтальна лінія, отже, ви не можете сказати, коли стосунки почалися чи закінчилися. Більша проблема в іншому: абсурдно припускати, що стосунки між людьми такі прості, а їхні графіки такі одноманітні. Це те, що Колін зрозумів, зрештою, завдяки Ліндсі Лі Веллс. Тому його остаточна формула значно досконаліша.

Але головний пункт видно вже тут: оскільки D може змінюватися, цією однією формулою можна задати ціле сімейство функцій, кожна з яких описує окремий випадок стосунків Коліна з Катріною. Отож, Колінові тепер треба тільки додавати у формулу нові й нові змінні (типу D) так, щоб сімейство функцій, які вона охоплює, робилося дедалі більшим і складнішим, і тоді є надія охопити складний і непередбачуваний світ стосунків, що він і зрозумів завдяки проникливості Ліндсі. ^[86]

Отака історія Коліна Сінглтона, його моменту еврики і Теореми передбачуваності Катріни. Мушу також зауважити, що хоча жоден розсудливий дорослий математик (принаймні такий, що має душу), серйозно не сприйме можливість передбачати романтичні стосунки за допомогою однієї формули, насправді деякі недавні роботи роблять крок у цьому напрямку. А саме: Джон Готтман, психолог (і незмінний голова «Лабораторії кохання» Вашингтонського університету) із групою співавторів, до якої належить і математик Джеймс Мюррей, видав книжку «Математика шлюбу» про те, як за допомогою математики передбачити, чи розпадеться шлюб. Ідея, що покладена в основу цієї книжки, має спільні риси з Коліновою Теоремою, але в цьому випадку використовуються набагато складніші математичні інструменти, а заявлений результат значно скромніший (автори не замахуються на те, щоб передбачити кожне розлучення, а лише пропонують обґрунтовані припущення). ^[87]

І останнє, що я хочу сказати: попри відому Джонову схильність переробляти життя друзів на літературний матеріал і попри те, що я

пройшов шкільний курс у дещо прискореному темпі, Колін, як персонаж, не має до мене жодного стосунку. Хоча б тому, що я за все життя цілувався тільки з двома Катрінами. Утім, що цікаво, за всю мою кар'єру патологічного Кидальника мене покинули тільки дві жінки — саме ці Катріни. Дивно. Я майже починаю думати, чи нема за цим якоїсь формули...

*Деніел Бісс,
доцент Чиказького університету
і старший науковий співробітник
у Математичному інституті Клея*

(подяки)

1. Моїй незрівнянній редакторці та другові Джулії Стросс-Габел, яка працювала з цією книжкою, будучи, буквально, в пологах. Я так покладаюся на редагування Джулії, що якимось — це правда! — вона редагувала імейл, адресований жінці, з якою ми були тоді «просто друзями», а зараз об'єднані «священним союзом». До речі...

2. Сарі (дивіться присвяту).

3. Моїй навчительці, співробітниці, моїй *alter ego* і найкращій подрузі Айлін Купер. Їй я завдячую більшістю хорошого, що сталося зі мною. І, до речі, саме вона допомогла мені здобути згадану в подяці № 2.

4. Моєму дорогому другові Деніелу Біссу, який, на щастя для мене, є одним із найкращих математиків Америки, а також одним із найкращих викладачів математики. Я ніколи не замислив би цю книжку без Деніела, а не написав би й поготів.

5. Моїй сім'ї — Майкові, Сідні та Генку Ґрінам.

6. Сарі Шамвей, моїй дуже талановитій редакторці в Dutton. А також усім іншим у Dutton, особливо Маргарет Вуллатт на прізвисько «Подвоєння».

7. Моєму давньому другові з Об'єднаних Арабських Еміратів Гассанові аль-Равасу, який допомагав мені з арабськими перекладами.

8. Адріанові Лудермілку.

9. Віллу Отту, 10. Ліндсі Робертсон, 11. Шеннону Джеймсу і Сему Голлґрену, 12. Девіду Левітану і Голлі Блек, 13. Джессіці Тучінські, 14. Брайану Деррісу, 15. Левінові О'Коннору і Ренді Рігзу, 16. Розмарі Сендберг, 17. Книжковому ревію Booklist, 18. Бібліотекарям усього світу і, звісно ж...

19. Катрінам. Я волів би назвати їх усіх, але а) мені бракує місця і б) я боюся переслідування за наклеп.

Катріна №5 ВВАЖАЛА ХЛОПЦІВ ГРУБІЯНАМИ
Катріна №10 ХОТИЛА ЛИШИТИСЯ ПРОСТО ДРУЗЬЯМИ
Катріна №18 РОЗІРВАЛА З НИМ ПО МЕЙЛУ
К-19 РОЗБИЛА ЙОМУ СЕРЦЕ

Коли говорити про стосунки, так сталося, що Коліну Сінгльтону до вподоби дівчата на ім'я Катріна. А коли говорити про дівчат на ім'я Катріна, вони завжди розривали з Коліном стосунки. Дев'ятнадцять разів, якщо точно.

Цей колишній вундеркінд і віртуоз анаграм вирушає в автомобільну мандрівку далеко від дома. У кишені він має десять тисяч доларів, на хвості – кровожерного вепра, а на пасажирському сидінні поруч – повнотілого друга, шанувальника «Судді Джуді». Але жодної Катріни. Колін мусить довести Теорему передбачуваності Катріни, яка, він сподівається, провіщатиме майбутнє будь-яких стосунків, помститься за всіх покинутих і зрештою, завоює йому дівчину.

Любов, дружба і померлий австро-угорський ерцгерцог дають у підсумку несподіваний серцевмінний результат у цьому вигадливо закрученому дотепному романі про те, як юнак загубив і знайшов себе.

«ЦІЛКОМ ВЕСЕЛИЙ І ЦІЛКОВИТО РОЗВАЖАЛЬНИЙ», —
ЛІТЕРАТУРНИЙ ЖУРНАЛ *KIRKUS REVIEWS*

ISBN 978-617-7498-86-4

9 786177 498864

notes

Примітки

Грецькою: «Знайшов!» — Тут і далі — прим, авт., крім спеціально позначених.

Більше про це пізніше.

На німецькому жаргоні — «скиглій», дослівно: «людина, що сидить і пісяє». Ці диваки-німці для всього мають своє слово.

Кафір (kaḥīr) — негативно забарвлене арабське слово, що означає «не мусульманин», зазвичай перекладається як «невірний».

Ісламський символ віри у транслітерації кирилицею: немає Бога, крім Аллаха.

Що, хоч як це патетично, було правдою. Колін справді хотів було вивчити санскрит. Це щось на кшталт Евересту поміж мертвих мов.

Я тебе люблю. — *Араб.*

Насправді Франц Фердинанд дістав кулю в шию. — *Прим. пер.*

Наочно це можна показати на графіку. Колін бачив дихотомію Кидальник/Покинутий на дзвоноподібній кривій. Більшість людей скупчилися десь посередині, цебто вони або злегка Кидальники, або злегка Покинуті. Але є також Катріни і є Коліни:

Колін, як розумна мавпочка, мав багатий словник, але ще не дуже розумівся на граматиці. У два роки це можна вибачити.

Одна з Езопових байок про зайця, що глузував із повільної черепахи, і та запропонувала йому перегони. Упевнений у перемозі заєць ліг перепочити на півдороги, а прокинувшись, виявив, що суперниця, рухаючись помалу, але неухильно, першою дійшла до фінішу. — *Прим, пер.*

Для протоколу: назву дав Колін. Самі кати називали це «розтяжкою», та якимось, коли вони накинулись на нього, Колін закричав: «Не робіть мені дибу!» І це було так влучно сказано, що й приклеїлося.

Але це і справді називається *fetor hepaticus* — симптом пізньої стадії печінкової недостатності. Коротко кажучи, із рота тхне гнилим м'ясом.

Детальніше про це далі, та якщо коротко: близько року тому Коліну перепала така-сяка готівка.

Поміж багатьох, багатьох інших, геть чисто нецікавими були: зіничний сфінктер, мітоз, барокова архітектура, жарти з фізичними рівняннями, британська монархія, російська граматика і визначна роль, яку сіль відіграла в історії людства.

Уміння розрізняти рослини не належало до Колінових талантів.

Hardee's — мережа ресторанів швидкого харчування. — *Прим.
пер.*

Для цікавих: ось оригінал грецькою:

Якщо зобразити це на діаграмі Венна, на думку Коліна, світ мав би бути таким:

«Пахне так, наче я втирала собі в шию полуничний „Орбіт“», — сказала вона, та це було не зовсім так. Пахло *парфумами* з ароматом полуничного «Орбіта», і запах насправді був дуже приємний.

Джон Локк (John Locke) — британський філософ і політолог, який навчився читати й писати латиною і грецькою мовою у такому віці, коли більшість із нас іще не вміють зав'язати шнурки на черевиках.

Хоч ви, без сумніву, помітите, що Колін досі не до кінця зрозумів, про що йдеться в казці про черепаху та зайця, та він наразі збагнув уже, що це більше, ніж про черепаху і зайця.

Але не зміг. Бо хоч як старався, Колін не був амбідекстром.

Справжнє, хоч і дуже рідкісне англійське слово, яке означає «витрачати забагато грошей на їжу».

Тепер уже не кажуть до Р. Х. (Різдва Христового) чи від Р. Х., це не круто. Тепер кажуть до н. е. (нашої ери) і н. е.

Мене звати П'єр. У метро я роблю пук-пук. — *Фр.*

Abercrombie&Fitch — дорога марка молодіжного одягу. — *Прим.
пер.*

«Любов любить любити любов» — перекладена французькою цитата з «Улісса» Джеймса Джойса.

Лайно! — *Фр.*

Не кажи, що в мене геморой! У мене немає геморою. — *Фр.*

Моя мати гадає, що ти мені підходиш. — *Нім.*

Чому вона так думає? — *Нім.*

Хоча, звісно, кращий за більшість інших людей.

Повне пояснення всієї математичної бази, яка тут задіяна, було б довгим і нудним. Є спеціальний розділ у книжках, призначений для дуже довгого і дуже нудного, він називається «Додаток». Саме тут можна знайти більш-менш вичерпне математичне пояснення. Що ж до самої оповіді: більше математики не буде. Зовсім. Обіцяю.

«У пух і прах», — хотів поправити Колін, але ідіоми — це нецікаво.

Колін завчив їх у десятирічному віці, створивши речення з 99 слів, кожне з яких починалося на букву, що відповідала знаку числа пі ($a = 1$, $b = 2$, і т. д.).

Я не хочу псувати тобі автомобільну подорож, але за п'ятсот доларів на тиждень мушу. — *Араб*.

Мандрівці вже й так, здається, кінець, але я не хочу марнувати час на цю роботу. Мені треба працювати над Теоремою. — *Араб*.

«Ні-ні, я не граю в „Скрабл“ проти Сінглтона. Господи, коли треба довести, який я „майстер слова“, можу просто назвати свою оцінку за усний тест. Дякую.»

Це чиста правда — про вісім склянок води на день. Немає жодних причин пити вісім склянок води на день, хіба що ви чомусь обожнюєте воду. Більшість експертів погоджуються, що якщо у вас усе гаразд зі здоров'ям, воду треба пити тоді, коли відчуваєш спрагу.

Він знайшов їх чимало, та найбільше йому сподобалося «і в пень».

Ну от хоча б: «кинь, берет, ви», «триб, неньки, ве» або з цих букв і з повторами «тринь-бринь», «витерти беньки» й таке інше.

Це правда. У поемі багато рим залежать від двоскладового прочитання «Жу-ан».

Іспанська, італійська, німецька, французька та англійська, російська, грецька, латина, арабська мови.

Англійською повна назва ресторану Тасо Белл співзвучна із Тасо
Hell, hell — пекло. — *Прим. пер.*

Зрештою Колінові стало зрозуміло, що Старнс називає країною не «Сполучені Штати Америки», а «загалом центральний південь Техасу».

Gutshot (*англ.*) — удар в живіт. — *Прим. пер.*

Харам — арабською означає «заборонено ісламом».

Це таке рідкісне слово, та вони завжди так говорили: «я за тобою баную», «я тебе так люблю, аж баную».

Це правда.

[illegible]

Свята Аполлонія — ранньохристиянська мучениця, що жила насправді у III столітті. — *Прим. пер.*

Гавайський одяг вільного крою, що спадає з плечей. — *Прим. пер.*

Цікаво те, що Нікола Тесла справді любив птахів, але не одноногих курей. Тесла, який зробив для науки про електрику принаймні не менше за Томаса Едісона, був майже романтично закоханий у голубів. Зокрема, в одну білу голубку. Він писав про неї: «Я любив цю голубку. Я любив її так, як чоловік кохає жінку».

Like Strawberry Wine («Як полуничне вино»), англ. — цитата з пісні Strawberry Wine кантрі-співачки Діни Картер. — *Прим. пер.*

Який не був вундеркіндом, але зрештою зужив слави генія. Хоча багато Едісонових відкриттів насправді належать не йому. Наприклад, лампочку формально винайшов сер Гемфрі Деві 1811 року, але вона весь час перегорала. Едісон удосконалив ідею. Він цупив ідеї й у Ніколи Тесли, згаданого вище любителя голубів.

Годель, імовірно, був убивцею у справі «Чорної жоржини» 1947 року, одного з найвідоміших нерозкритих убивств в історії Каліфорнії. (Він був вочевидь доволі спритним серійним убивцею, що не дивно для колишнього вундеркінда, бо його так і не свпіймали і ніхто, можливо, й не дізнався б про Годеля, якби його син — це справжня історія — не став слідчим із розслідування вбивств у Каліфорнії й завдяки низці дивних збігів та ґрунтовній роботі поліції не переконався, що його батько був убивцею.)

І як тільки хлопець на ім'я Гербі примудряється бути крутим? Це одна з найзагадковіших світових таємниць, як люди з іменем Гербі, чи Ділворт, чи Вегін або що так легко долають тягар своїх імен і досягають популярності, а Колін назавжди асоціюється з Колом/калом.

Хоча, сказати по правді, в Чикаго небагато басейнів.

Першою було саме запрошення на побачення.

Телебачення винайшов підліток. 1920 року добре відомий Філо Тейлор Фарнсворт розробив електродно-променеву вакуумну трубку, яка використовувалась в більшості телевізорів у ХХ столітті. Йому було чотирнадцять років. Франсворт зібрав перший телевізор у двадцять один рік. (І невдовзі розпочав довгу й визначну кар'єру хронічного алкоголіка.)

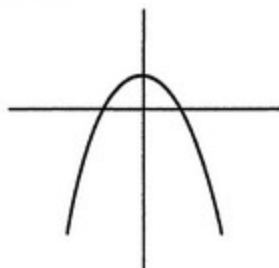
Цю змінну Колін розраховував так: брав середній вік двох людей і віднімав п'ять. До речі, всі примітки до змінних містять математику і тому суворо необов'язкові.

Яку Колін знаходив, розраховуючи різницю популярності між особою А і особою Б за шкалою від 1 до 1000 (можна округляти) і ділячи її на 75 — додатні числа, коли популярніша дівчина, і від'ємні — коли хлопець.

Яка змінюється від 0 до 5 залежно від прив'язаності одного до іншого. Додатні числа, коли хлопець більше прив'язаний до дівчини; від'ємні — навпаки.

Від 0 до 1, відносна відстань між двома людьми на шкалі Кидальник/Покинутий. Від'ємні числа, коли більший Кидальник хлопець, додатні — коли дівчина.

У Теоремі це різниця в комунікабельності між двома за шкалою від 0 до 5. Додатні числа, коли комунікабельніша дівчина; від'ємні — коли хлопець.

Це не вважається математикою, бо не треба знати математику, щоб побачити, що ця формула... вона ж красива!

Тією гарненькою, з усіма буквами.

Нобелівської премії з математики немає, у нього все ж залишався крихітний шанс.

Він, тобто вепр.

В ісламі їсти свинину — харам. Це заборонено також в юдаїзмі, але а) Колін був тільки наполовину єврей, б) він був не релігійний.

Свиня. — *Араб.*

«Ти гадаєш, свині не говорять арабською?» — *Араб.*

Але є важлива відмінність, яку Колін відчув на собі. Бджола жалить тільки один раз і вмирає. Шершень, натомість, може кусати знову і знову. А ще шершні зліші, принаймні так уявляв собі Колін. Бджоли просто хочуть робити мед. Шершні хочуть вас убити.

Вільям Ліон Маккензі Кінг — імен вистачить на двох (або й на чотирьох), та це одна людина.

Клянуся Богом. — *Араб.*

Записано. — *Араб.*

Нідерландською буквально «статевий орган жеребця».

Мій герой. — *Нім.*

І можна не сумніватися, що 9 вересня, о десятій ранку, Гассан сидітиме в класі з табличкою «Англійське письмо», попри те, що саме в цей час по телебаченню показують його любу партнерку, подругу і, ймовірно, уявну коханку суддю Джуді.

Одинак англ. Сінглтон (singleton). — *Прим. пер.*

Світовий рекорд із плювання динним насінням належить Джимові Дітцу, який 1978 року плюнув насінину на 21 м. Колін, звісно, був до ями ближче.

Обов'язкові відрахування на користь бідних — один зі стовпів ісламу.

Так, я знаю, що це забагато для того, щоб утримати в одній голові.
Але я не винний, Джон говорив вам, що Колін — вундеркінд.

Так, згода, це не велике діло, я й сам можу зробити обґрунтовані припущення, чи триватимуть стосунки у моїх друзів. Я думаю, річ у тім, що вони змогли математично обґрунтувати свої передбачення.

Як на мене, цей твір надто технічний, щоб описувати тут (хоча б тому, що я не розумію там ані слова), але якщо ви хочете почитати про це, то можете або спробувати колосальну і неприступну книжку «Математика шлюбу» Готтмена, Мюррея, Свенсон, Тайсон і (ще однієї) Свенсон, або ж значно простіший і веселіший онлайн-огляд і стислий переказ Джордана Елленберга, доступний на slate.com/articles/life/do_the_math/2003/04/love_by_the_numbers.html.